

Editoriál

Slovenská lekárska veda: desaťročie stagnácie

Každý, kto vloží finančné prostriedky do vedy, by mal vyhodnotiť aj ich návratnosť. Návratnosť môže byť bezprostredná vo forme inovácií, čo je charakteristické pre aplikovaný výskum alebo časove vzdialenejšia, čo je vlastnosťou základného výskumu. Hodnotenie sa obvykle robí na určitom stupni agregácie výsledkov. Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) (<http://arra.sk/o-nas>) hodnotí agregované výstupy na úrovni slovenských vysokých škôl alebo ich fakúlt. Aj to nie všetkých - Slovenská zdravotnícka univerzita v analýze absentuje. ARRA neporovnáva výkonnosť našej vedy s inými štátmi. V médiách sa občas objaví utopická úvaha o prebojovaní sa medzi prvých 500 celosvetovo hodnotených univerzít. My sa držíme pri zemi a urobili sme jednoduché scientometrické hodnotenie produkcie slovenskej lekárskej vedy za obdobie 1999-2011. Analogické parametre sme vytvorili aj pre krajiny, s ktorými sa celkom prirodzene porovnáваме. Ide o našich susedov Česko, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko, dva južné štáty Slovinsko a Chorvátsko, dva balkánske štáty Bulharsko a Rumunsko, tri pobaltské krajiny Estónsko, Litva a Lotyšsko a nakoniec dva relatívne menšie (počtom obyvateľstva) vzorové štáty v lekárskej vede Fínsko a Holandsko. Zdrojové údaje sme získali z verejne dostupnej bezplatnej databázy PubMed (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>). Stačí zadať názov krajiny a kliknúť na

ikonu „Results by year“. Naše dáta a závery možno teda jednoducho zreprodukovat'. Najprv kvantitatívne parametre, neskôr trendy. Počet publikácií za určité obdobie veľmi dobre charakterizuje vedeckú výkonnosť na príslušnom stupni agregácie (http://www.rand.org/pubs/technical_reports/2008/RAND_TR629.pdf). Vzhľadom na to, že porovnávané krajiny majú rôznu veľkosť, počty publikácií sme normalizovali na posledný údaj o počte obyvateľov (http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_population). Na obrázku 1 sú časové závislosti počtu publikácií normalizované na 100000 obyvateľov pre vyššie menované krajiny. Vidno, že najvyššiu výkonnosť z porovnávaných krajín majú Holandsko, Fínsko, Rakúsko a Slovinsko. Pod nimi sú krajiny bývalého socialistického zoskupenia. Pre väčšiu prehľadnosť sme údaje pre tieto krajiny dali do osobitného obrázku 2. Opäť vidíme určité vrstvenie podľa výkonnosti. Najlepšie si počínajú Česi, Chorváti, Estónci a za nimi v tesnom závесе Maďari. Slováci pred desiatimi rokmi patrili k tejto skupine, ale pre prepád vrcholiaci v roku 2003 sa dostali medzi krajiny s niekoľko násobne nižšou produkciou, a to Bulharsko, Rumunsko, Litvu a Lotyšsko. Zaujímavý je trend Poľska, ktorého produkcia sústavne rastie a v porovnaní s ktorým sa v roku 2011 začíname výrazne prepadať.

Dokončenie na str. 5

Z OBSAHU

Na aktuálnu tému

Editoriál

Slovenská lekárska veda: desaťročie stagnácie

Prehľadové práce

Nádorová kachexia z neurobiologického hľadiska: vplyv hypotalamického zápalu

Obezita a diabetes typu 2

Pôvodné práce

Řešení problematiky HIV/AIDS v České republice

Fajčenie a plodnosť ženy

Vplyv kyseliny retinovej na inerváciu Meibomových žliaz

Malígný melanóm

- primárna a sekundárna prevencia

Odborné podujatia

Novinky v kardiovaskulárnej medicíne

Vedecká rada

Ministerstva zdravotníctva SR

20.výročie založenia Kliniky hematológie a transfuziológie JLF UK a UN Martin

Právne okienko:

Novelizácia Zákonníka práce

Kronika Monitoru medicíny SLS

Predstavujeme nové knihy

Pozvánka na diskusné fórum o zriedkavých chorobách

Jubilanti SLS – 1. polrok 2013

Kalendár podujatí – 1. polrok 2013

Z Francúzska do srdca Európy

Vydáva Slovenská lekárska spoločnosť

Šéfredaktor:
Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.
 peter.kristufek@szu.sk

Vedúci odborný redaktor:
Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., mim. prof.
 marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Tajomníčka redakcie:
PhDr. Želmíra Mácová, MPH
 macova@sls.sk

Redakčná rada:
Doc. MUDr. Ivan Bartošovič, PhD., mim.prof.
 bartosovici@mail.t-com.sk

Prof. Dr.h.c. MUDr. Ján Breza, DrSc.
 janbreza@hotmail.com

Prof. Dr.h.c. RNDr. Jozef Čizmárík, CSc.
 cizmariik@fpharm.uniba.sk

Prof. Dr.h.c. PhDr. Dana Farkašová, CSc.
 dana.farkasova@szu.sk

Prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD.
 jozef.glasa@szu.sk

Doc. MUDr. Eva Goncalvesová, CSc., FESC
 eva.goncalvesova@nusch.sk

Prof. MUDr. Jozef Holomáň, PhD.
 jozef.holoman@szu.sk

Prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD., Dr.SVS
 stefan.hrusovsky@szu.sk

Prof. MUDr. Pavol Jarčuška, CSc.
 jarcuska@gmail.com

MUDr. Elena Kavcová, PhD.
 kavcova@jfm.uniba.sk

Prof. MUDr. Peter Kothaj, CSc.
 pkothaj@nspbb.sk

Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH
 kovacs@dfnsp.sk

Doc. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD.
 zuzana.kristufkova@szu.sk

Prof. MUDr. Peter Kukumberg, PhD.
 peter.kukumberg@kr.unb.sk

Prof. PharmDr. Ján Kyselovič, CSc.
 kyselovic@fpharm.uniba.sk

Doc. MUDr. Jozef Marenčák, PhD.
 marencak@ehs.sk

Prof. MUDr. Július Mazuch, DrSc.
 mazuchj@zoznam.sk

prof. MUDr. Ján Murín, CSc.
 jan.murin@sm.unb.sk

Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.
 katarina.derzsiova@netkosice.sk

MUDr. Zuzana Némethyová, CSc.
 zuzana.nemethyova@mail.t-com.sk

Prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.
 payer@ruzinov.fnspsba.sk

Prof. MUDr. Peter Pruzinec, CSc.
 peter.pruzinec@szu.sk

Prof. MUDr. Igor Riečaný, CSc.
 kk_sekr@nusch.sk

Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP
 rovensky.jozef@nurch.sk

Prof. MUDr. Tibor Šagát, CSc.
 sagat@dfnsp.sk

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
 irina.sebova@pe.unb.sk

Prof. MUDr. Stanislav Španík, PhD.
 sspanik@ousa.sk

PharmDr. Dominik Tomek, MPH
 tdmia@slovanet.sk

Prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc.
 vavrecka@petrzalka.npba.sk

EV 4135/10

 Redakcia: Monitor medicíny SLS, Slovenská lekárska spoločnosť, Cukrová 3, 813 22 Bratislava
 e-mail: secretarysma@ba.telecom.sk

Uzávierka č. 3-4/2013 bude 20. augusta 2013.

Grafická úprava a tlač:

 Kníhtlač Gerthofer, Struhárova 2, Zohor
 www.gerthofer.sk

Na aktuálnu tému

Vážení čitateľa Monitoru medicíny SLS, milí priatelia,

viacerí z nás si občas položia otázku: kedy zmúdrieme? Odpoveď na otázku závisí od toho, ako si budeme definovať naše predstavy o tomto stave, ktorý by sme asi všetci radi dosiahli. Cesty k zmúdreňiu sú rozdielne a krivolačné, ale žiadna z nich nie je spoločným návodom.

Prvý spôsob. Najrukolapnejšie, ale aj najtvrdšie je absolvovanie kvalitnej nálože nepochopenia, závidosti, príkoria, ohovárania a ubližovania, až kopancov, ktoré rozširujú škálu poznania tým, že na vlastnej koži máme šancu poznať to, čo by sme nemali robiť iným. Jazyky na tele a na duši potom pripomínajú, že sa veľa vecí dá urobiť aj lepšie. Kto to vydrží a nie je tým poznamenaný, je hodný obdivu.

Druhý spôsob. Mäkšie a tvárnejšie povahy sa dajú upravovať aj bez násilia. Nebezpečie vzniká iba vtedy, keď je niekto upravovaný tak dôkladne, že z neho nič pôvodné nezostane. Stáva sa oddaným stúpencom svojho vodcu, stačia mu výrazné smerovky, povedané slovami klasika „jeho svojstojnosť je v záporných hodnotách“. Je použiteľný na všetko, dosadzovaný do vysokých funkcií a riadený na diaľku silnými ovládačmi v pozadí.

Prednosťou **tretieho spôsobu** je, že dokáže učiť na chybách iných. Človek nemusí negatívnu skúsenosť priamo prežiť, dokáže odpozorovať alebo naštudovať poučenie – samozrejme ak má na to dostatočnú výbavu. Ideálom by asi bol mix prvej a tretej skupiny: rozvážny, múdry, ale nie submisívny a keď treba tvrdý a nekompromisný.

Žijeme intenzívne, všetko chceme mať vypočítané a načasované, stresujeme sa, keď nestíhame. Naše telo je potom unavené a opotrebované, sme vláčení zľavami v obchodných centrách a túžime vlastniť čo najviac pekných vecí a majetku. Trčíme v malicherných problémoch, prepracovaní chodíme spať a nedovyspatí vstávame. Deň za dňom stíhame nestíhateľné termíny, zúčastňujeme sa na vopred prehratých pretekoch. Vieme, kam sa vôbec pachtíme? Máme čas rozmyšľať o budúcnosti, o svojich mínusoch a plusoch, o rodine, priateľoch a o duchovne?

Milan Kundera vo svojom románe „Nesmrtelnosť“ napísal: **„Je mnoho ľudí, ale málo myšlienok. Svet sa dostal na okraj akejsi hranice, ktorá by nemala byť prekročená; ale nikto ju nestráži a väčšina možno ani nevie, že existuje.“**

V inšpirujúcej publikácii „Česká vize; hľadání identity 21. století“ (Dialog centrum, Brno, 2009) sa okrem iného píše: **„Mysleli sme si, že útek z bariér do voľnosti automaticky posilní našu dušu, ale nefunguje to, lebo nie sme vedení k poctivosti. Vzorec na záchranu ľudstva hľadáme až vtedy, keď sa bije na poplach a dominantnou črtou našej povahy je tolerovanie našich chýb, prehmatov a podlostí. Ak v tom budeme pokračovať, riskujeme, že nás v budúcnosti odrežú ako suchú vývojovú vetev...“**

Vizionári majú užitočné vize, ale realisti sa domnievajú, že veľa mentorovania vyvoláva spätnú a možno nežiadúcu negatívnu reakciu. Kdo by nechcel radšej počuť, že sme stále lepší a múdrejší, dobiehame straty z minulosti, dlhodobo držíme krok so svetom, v pelotóne máme predsa stále výhodné miesto a prílišnou kritikou si iba zbytočne kazíme náladu.

Ale čo keby sme sa tak trochu zamysleli nad heslom, ktoré si dali vysokoškolskí 17. novembra v pamätnom roku 1989 v Prahe na Albertove, keď zahájili svoj historický pochod pri Zamatovej revolúcii:

„Kto, keď nie my a kedy, keď nie teraz?“

Váš Peter Krištúfek

Podrobný obsah MM SLS 1–2/2013

Na aktuálnu tému Krišťúfek Peter	3	Kronika Monitoru medicíny SLS	
Editoriál Slovenská lekárska veda: desaťročie stagnácie Tomáš Trnovec, Soňa Wimmerová, Kinga Lancz	5	Humánný parazitológ a biológ profesor Gustáv Čatár oslávi 85 rokov Michal Valent	31
Prehľadová práca Obezita a diabetes typu 2 Emil Ginter, Vlado Simko	8	Prof. Ing. Miroslav Ferenčík, DrSc. – osemdesiatročný Milan Buc	31
Nádorová kachexia z neurobiologického hľadiska: vplyv hypotalamického zápalu Lucia Bánovská, Ľubica Lackovičová, Boris Mravec	9	Významné životné jubileum profesora MUDr. Miroslava Mydlíka, DrSc. Katarína Derzsiová, Viera Spustová	32
Fajčenie a plodnosť ženy Zuzana Nevolná, Tatiana Kimáková, Ivan Bielik, Marián Bernadič, Ivan Rovný	16	Profesor MUDr. Peter Kubisz, DrSc., popredný slovenský hematológ a transfuziológ – 70-ročný Ján Staško	34
Pôvodná práca Řešení problematiky HIV/AIDS v České republice Lidmila Hamplová, Anna Mazalánová, Jana Hlinovská	14	Odborný redaktor Monitoru medicíny SLS docent MUDr. Marián Bernadič, CSc. – šesťdesiatročný Michal Valent	35
Vplyv nadmerného príjmu kyseliny retinovej na inerváciu Meibomových žliaz Adriana Boleková, Darina Kluchová, Tatiana Špakovská, Květuše Lovásová	18	MUDr. Ján Bulík gynekológ pôrodník (1929 – 2012) Michal Valent	36
Malígnny melanóm - primárna a sekundárna prevencia jeho vzniku Katarína Bernadičová, Zuzana Kardošová, Tibor Danilla	22	Predstavujeme nové knihy M. Mydlík, J. Vajó (eds.): História Univerzitetnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach Marián Bernadič	36
Správy z odborných podujatí Správa z vedecko-pracovnej schôdze V. Makovického deň Andrea Čerňanová	21	Buc M.: Základná a klinická imunológia Miroslav Ferenčík	37
XVIII. vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Košiciach Novinky v kardiovaskulárnej medicíne Miroslav Mydlík, Daniel Pella, Peter Jonáš, Kmec Július, Kmecová Dáša, Szabóová Eva, J. Gorel	26	Viera Štvrtinová a kol.: Bolesť končatín Juraj Payer	38
Pozvánka Víkendové ultrazvukové kurzy SSUM v roku 2013	27	Viera Fábryová a kolektív: Imunohematológia a transfúzna medicína pre prax Július F. Špaňár	38
Správa zo XVI. medzinárodného kongresu pre výživu a metabolizmus pri chorobách obličiek – prvého svetového týždňa pre výživu pri chorobách obličiek, 26. – 30. júna, 2012, Honolulu Miroslav Mydlík, Katarína Derzsiová	28	Prof. Š. Hrušovský a kol.: Internistická propedeutika Marián Bernadič	38
Právne okienko Novelizácia Zákonníka práce Mária Mistríková	28	Predstavujeme lekárov spisovateľov Prof. Miroslav Danaj: Smiem si prísadnúť? Aforizmy - sentimenty šiestich zmyslov Bohumil Chmelík	37
20. výročie založenia Kliniky hematológie a transfuziológie Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Univerzitetnej nemocnice v Martine Ján Staško	30	Zo života odborných spoločností - pozvánka IV. stredo európsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof, XVII. národný kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof a XVII. kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS),	39
		Diskusné fórum odborníkov v oblasti zriedkavých chorôb – ďalší krok v ústrety skvalitnenia starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami Beáta Ramljaková, František Císárik, Tatiana Foltánová	40
		Blahoželania Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti Blahoželáme jubilantom 2013	41
		Kalendár odborných podujatí Pozvánka na Spolky slovenských lekárov v Bratislave	48
		Program odborných spoločností SLS (január - máj 2013)	49

Editoriál

Slovenská lekárska veda: desaťročie stagnácie

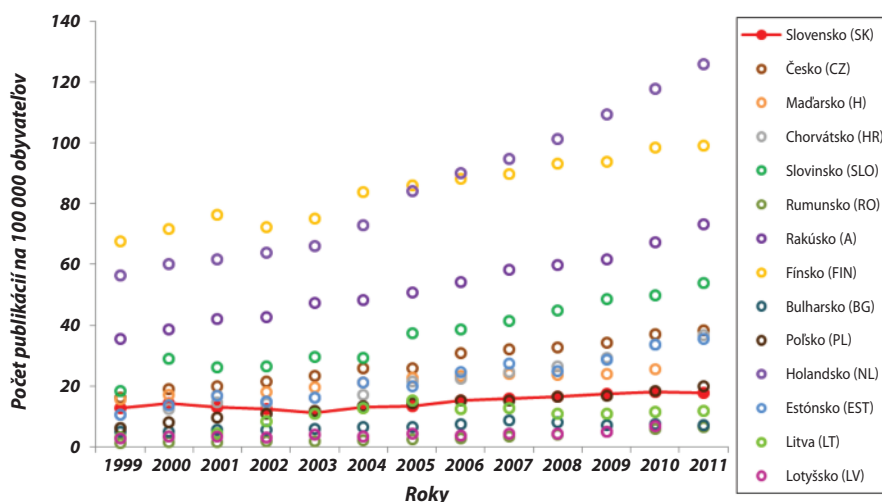
Tomáš Trnovec, Soňa Wimmerová, Kinga Lancz

Pokračovanie zo str. 1.

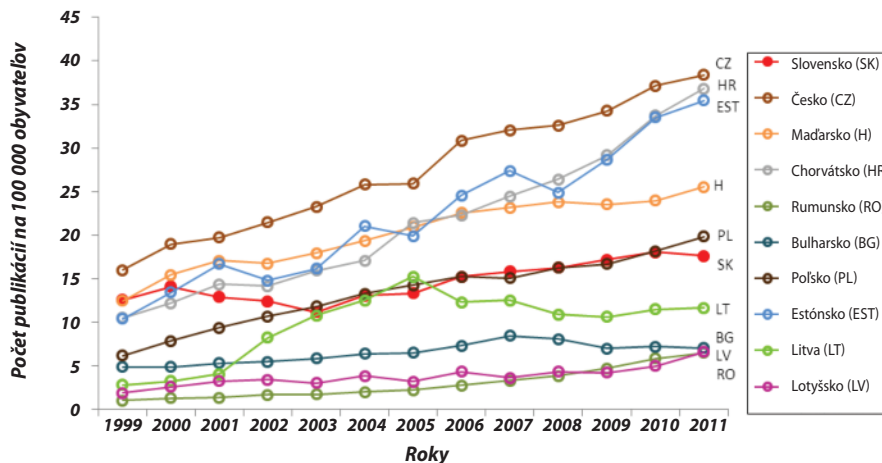
Pretože sa v rôznych iných oblastiach radi porovnávame s Čechmi, na obrázku 3 sme znázornili, ako v percentách klesá naša výkonnosť v lekárske vedách oproti Čechom. Pozor, ide o dáta normalizované na počet obyvateľov. Podobný obraz by sme dostali aj pri porovnaní s Chorvátmi, ktorí sa rýchle spamätali z vojny a aj bez dotácií z EU zaznamenali prudký rozvoj lekárske vied v období našej stagnácie. Posledný kvantitatívny parameter, ktorý hodnotíme, je výkonnosť za posledných 5 rokov. Na obrázku 4 sú zoradené porovnané krajiny podľa počtu publikácií normalizované na 100000 obyvateľov za posledných 5 rokov. Opäť zreteľne vidno výrazné zaostávanie Slovenska v tomto parametre. Teraz k časovému trendom publikačnej výkonnosti. Urobili sme jednoduchú lineárnu regresiu (http://www.kf.elf.stuba.sk/prakticke/regresia-dodatok_20101022.pdf) cez body časovej závislosti pre každý štát. Získali sme smernicu (slope) a koeficient determinovanosti (R^2). Smernica informuje o strmosti priamky. Koeficient determinovanosti vo všeobecnosti závisí od toho, ako ďaleko (vo zvislom smere) sa namerané body nachádzajú od modelovej závislosti. Smernice vzťahov počtu publikácií normalizované na 100000 obyvateľov za roky 1999-2011 pre jednotlivé krajiny sú znázornené na obrázku 5. Slovensko je 4. od konca, čo už je výrazným znakom stagnácie charakteristickej pre Bulharsko, Rumunsko a Lotyšsko. Obdivuhodný je vzrastový parameter (smernica) Chorvátska, Estónska a Českej republiky. Koeficient determinovanosti (obrázok 6) má nízku hodnotu v krajinách s neujasnenou koncepciou rozvoja vedy, otrasmi v jej manažmente, nepravidelným financovaním, vypisovaním výziev na podávanie návrhov bez odozvy a nekontinuity jej rozvoja. V tomto smere sme sa prebojovali na tretiu pozíciu od konca za Lotyšsko a Bulharsko. Prekvapujúco vysokú hodnotu koeficienta determinovanosti má Rumunsko, ktoré sa asi odpútalo od blúdiacich kolegov. Vedecká produkcia krajín má vzťah k ich ekonomickej výkonnosti (<http://www.leydesdorff.net/roadmap/index.htm>). Preto sme dali do vzťahu smernice (strmosti) vzťahov počtu publikácií normalizované na 100000 obyvateľov za roky 1999-2011 pre jednotlivé krajiny s ich hrubým domácim produktom ([http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal))). Cez tento vzťah sme preložili lineárnou regresiou trendovú čiaru (obrázok 7). Blízko tejto čiaru sú kra-

jiny ako Poľsko a Maďarsko, ďalej krajiny nad touto čiarou sú Holandsko, Slovinsko, Chorvátsko, Estónsko a Česká republika. Pod trendovou čiarou sú Lotyšsko, Litva, Rumunsko, Bulharsko a Slovensko. Inými slovami: krajiny nad čiarou investujú viac a manažujú svoj lekársky výskum lepšie, ako by zodpovedalo ich HDP. Krajiny pod čiarou v týchto činnostiach zaostávajú. Keby Slovensko ležalo na trendovej čiare, jeho smernica by mala byť približne 2,5-krát

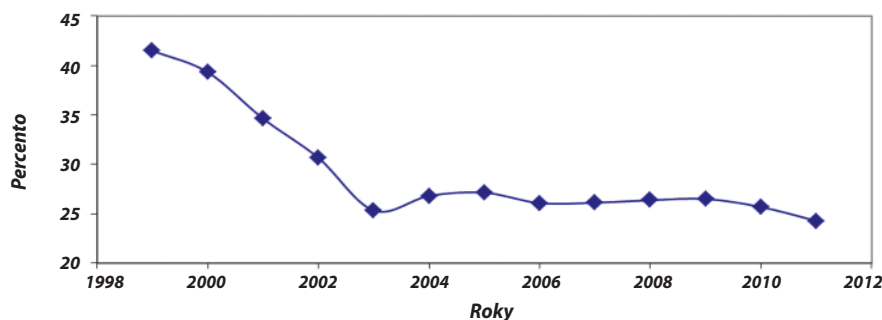
Obrázok 1. Na vodorovnej osi sú roky a na zvislej osi je počet publikácií prepočítaný na 100000 obyvateľov.

Obrázok 2. Tie isté dáta ako v obrázku 1, ale pre lepšiu prehľadnosť sú znázornené len krajiny bývalého socialistického bloku.

Obrázok 3. Publikačná výkonnosť v SR prepočítaná na 100000 obyvateľov vyjadrená ako % publikačnej výkonnosti v ČR.

Onbrez[®] Breezhaler[®]

DLHOTRVAJÚCA SILA V LIEČBE CHOCHP

- rýchly nástup účinku prvej dávky¹
- nepretržitá 24-hodinová bronchodilatácia¹
- dávkovanie 1x denne¹

raz denne
onbrez[®]
breezhaler[®]
Indakaterol inhalačný prášok

Referencia: SPC Onbrez[®] Breezhaler,
dátum revízie textu: 16. 12. 2010

Onbrez Breezhaler 150 mikrogramov Onbrez Breezhaler 300 mikrogramov

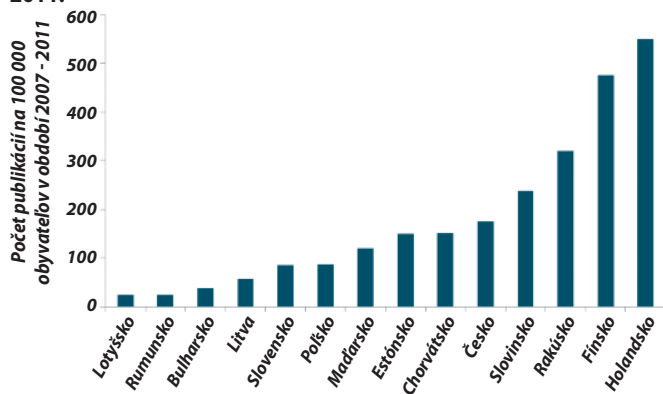
Prezentácia: Inhalačný prášok v tvrdých kapsulách, ktoré obsahujú indakaterolmaleinát zodpovedajúci 150 mikrogramom indakaterolu. Inhalačný prášok v tvrdých kapsulách, ktoré obsahujú indakaterolmaleinát zodpovedajúci 300 mikrogramom indakaterolu. **Indikácie:** Onbrez Breezhaler je indikovaný na udržiavaciu bronchodilatačnú liečbu pri obštrukcii dýchacích ciest u dospelých pacientov s chronickou obštrukčnou chorobou pľúc (CHOCHP). **Dávkovanie a spôsob podávania:** Odporúčanou dávkou je inhalácia obsahu jednej 150-mikrogramovej kapsuly raz denne pomocou inhalátora Onbrez Breezhaler. Inhalácia obsahu jednej 300-mikrogramovej kapsuly pomocou inhalátora Onbrez Breezhaler raz denne preukázala ďalší klinický prínos pri dýchavičnosti, predovšetkým u pacientov s ťažkou CHOCHP. Maximálna dávka je 300 mikrogramov raz denne. **Deti (<18 rokov):** Použitie lieku Onbrez Breezhaler sa netýka detí a dospievajúcich (mladších ako 18 rokov). **Osobitné populácie:** Úprava dávkovania nie je potrebná u starších pacientov, u pacientov s ľahkým a stredne ťažkým poškodením funkcie pečene a u pacientov s poškodením funkcie obličiek. Nie sú dostupné údaje o použití u pacientov s ťažkým poškodením funkcie pečene. **Spôsob podávania:** Kapsuly Onbrez Breezhaler sú určené len na inhalačné použitie a musia sa podávať iba pomocou inhalátora Onbrez Breezhaler. Kapsuly Onbrez Breezhaler sa nesmú prehĺtať. Kapsuly Onbrez Breezhaler sa musia vždy uchovávať v blistri a z blistra sa smú vybrať až bezprostredne pred použitím. **Kontraindikácie:** Precitlivosť na liečivo, laktózu alebo na ktorúkoľvek z pomocných látok. **Upozornenia:** **Astma:** Onbrez Breezhaler sa nemá používať pri astme, pretože nie sú dostupné údaje o výsledkoch dlhodobého používania lieku Onbrez Breezhaler pri astme. **Precitlivosť:** Po podaní lieku Onbrez Breezhaler boli hlásené okamžité reakcie z precitlivosti. Ak sa vyskytnú príznaky poukazujúce na alergické reakcie, Onbrez Breezhaler sa má okamžite vysadiť. **Paradoxný bronchospazmus:** Podávanie lieku Onbrez Breezhaler, tak ako aj iná inhalačná liečba, môže spôsobiť paradoxný bronchospazmus, potenciálne ohrozujúci život. V prípade výskytu paradoxného bronchospazmu sa má podávanie okamžite ukončiť a nahradiť alternatívnou liečbou. **Zhoršenie ochorenia:** Pri zhoršení CHOCHP počas liečby liekom Onbrez Breezhaler je potrebné znovu vyhodnotiť stav pacienta a režim liečby CHOCHP. **Systémové účinky:** Tak ako aj iné beta2-adrenergé agonisty sa má indakaterol podávať s opatrnosťou pacientom s kardiovaskulárnymi ochoreniami (ochorenie koronárnych artérií, akútny infarkt myokardu, srdcové arytmie, hypertenzia), pacientom s konvulzívnymi poruchami alebo tyreotoxikózou, ako i pacientom s neprimeranými reakciami na beta2-adrenergé agonisty. **Účinky na kardiovaskulárny systém:** Indakaterol, tak ako iné beta2-adrenergé agonisty, môže mať u niektorých pacientov klinicky významný účinok na kardiovaskulárny systém (zvýšená srdcová frekvencia, zvýšený krvný tlak a/alebo iné symptómy, zmeny v EKG). **Hypokaliémia:** U niektorých pacientov môžu beta2-adrenergé agonisty spôsobiť významnú hypokaliémiu, ktorá môže vyvolať nežiaduce účinky na kardiovaskulárny systém. U pacientov s ťažkou CHOCHP môže hypoxia a súčasná liečba ďalšími liekmi potenciovat hypokaliémiu, čo môže zvýšiť náchylnosť na srdcové arytmie. **Hyperglykémia:** Počas klinických štúdií lieku Onbrez Breezhaler boli klinicky významné zmeny hladiny glukózy v krvi spravidla o 1,2 % častejšie pri odporúčaných dávkach lieku Onbrez Breezhaler než pri placebe. Pri začatí liečby sa má glukóza v plazme sledovať dôslednejšie u pacientov s diabetes mellitus. **Gravidita:** Onbrez Breezhaler sa má používať v gravidite len vtedy, ak očakávaný prínos je väčší ako potenciálne riziká. **Laktácia:** Je potrebné vzhľadom na prínos dojčenia pre dieťa a prínos liečby pre ženu rozhodnúť, či ukončiť dojčenie, alebo ukončiť/prerušiť liečbu liekom Onbrez Breezhaler. **Fertilita:** Nepovažuje sa za pravdepodobné, že indakaterol ovplyvní reprodukciu alebo fertilitu u ľudí. **Interakcie:** Súbežné podávanie iných sympatomimetík môže potenciovat nežiaduce účinky lieku Onbrez Breezhaler. Onbrez Breezhaler sa nemá používať súčasne s inými beta2-adrenergými agonistami s dlhým účinkom alebo s liekmi obsahujúcimi beta2-adrenergé agonisty s dlhým účinkom. Súbežná liečba derivátmi metylxantínu, steroidmi alebo diuretikami nešetriacimi draslík môže potenciovat možný hypokaliemizujúci účinok beta2-adrenergých agonistov. Indakaterol sa nemá podávať súčasne s beta-adrenergými blokátormi (vrátane očných kvapiek), pokiaľ na ich používanie nie je závažný dôvod. Vzhľadom na skúsenosti s bezpečnosťou používania lieku Onbrez Breezhaler nepredstavuje inhibícia kľúčových látok podieľajúcich sa na klírense indakaterolu, CYP3A4 a glykoproteínu P (P-gp), bezpečnostný problém. **Nežiaduce účinky:** Najčastejšími nežiaducimi reakciami pri odporúčaných dávkach boli nazofaryngitída (14,3 %), infekcia horných dýchacích ciest (14,2 %), kašeľ (8,2 %), bolesť hlavy (3,7 %) a svalové kŕče (3,5 %). Profil nežiaducich reakcií pri odporúčaných dávkach ukazuje klinicky nevýznamné systémové účinky beta2-adrenergnej stimulácie. Priemerné zmeny frekvencie srdca boli nižšie ako jeden úder za minútu, tachykardia sa nevyskytovala často a v porovnaní s placebom sa nezistili významné predĺženia intervalu QTcF. Častými nežiaducimi reakciami boli tiež sinusitída, závraty, orofaryngálna bolesť vrátane podráždenia hrdla, rinorea, bolesť v hrudníku a periférny edém. Úplný zoznam nežiaducich účinkov si pozrite v súhrne charakteristických vlastností lieku. Veľkosti balenia: 10, 30, 60, 90 alebo 300 kapsúl, inhalátor. Dostupná veľkosť balenia: 30 x 150 mcg **Registračné číslo:** EU/1/09/593/001 010 **Dátum revízie informácie:** Júl 2012 **Poznámka:** Vydaj lieku je viazaný na lekársky predpis. Pred predpísaním lieku si prečítajte súhrn charakteristických vlastností lieku, ktorý získate na adrese: Novartis Slovakia s.r.o., Galvaniho 15/A, 821 04 Bratislava

- Onbrez Breezhaler je indikovaný na udržiavaciu bronchodilatačnú liečbu pri obštrukcii dýchacích ciest u dospelých pacientov s chronickou obštrukčnou chorobou pľúc (CHOCHP).
- Onbrez Breezhaler sa nemá používať pri astme, pretože nie sú dostupné údaje o výsledkoch dlhodobého používania lieku Onbrez Breezhaler pri astme.
- Odporúčanou dávkou je inhalácia obsahu jednej 150-mikrogramovej kapsuly raz denne pomocou inhalátora Onbrez Breezhaler. Dávka sa má zvýšiť iba na pokyn lekára.

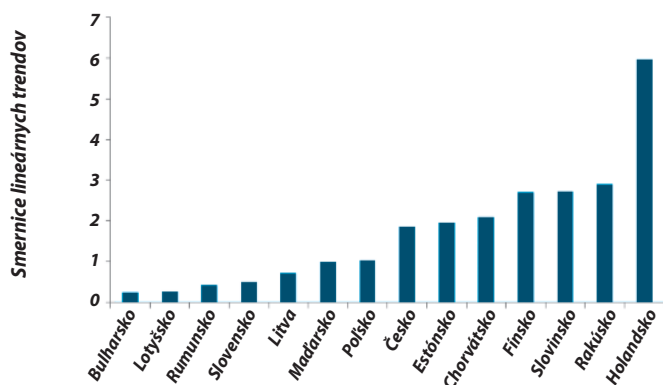
 NOVARTIS

Novartis Slovakia s.r.o.
Galvaniho 15/A, 821 04 Bratislava
Tel.: +421 2 5070 6111, Fax: +421 2 5070 6100
www.novartis.com

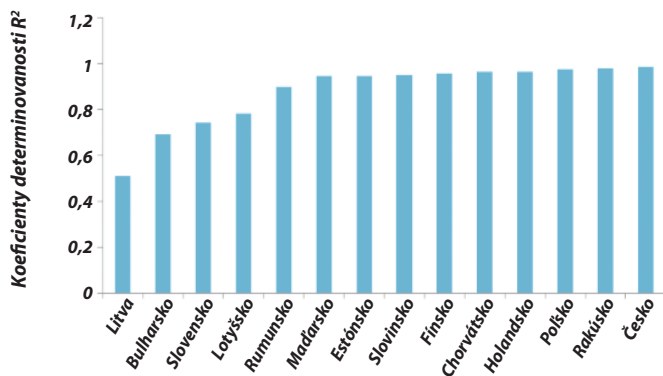
Obrázok 4. Počet publikácií na 100000 obyvateľov v období 2007-2011.

Obrázok 5. Smernice časových závislostí znázornených na obrázku 1.

Obrázok 6. Koefficienty determinovanosti jednotlivých časových závislostí znázornených na obrázku 1.

väčšia. Na obrázku 8 sme preložili trendovú čiaru len cez body pre bývalé „socialistické“ krajiny. V tejto konfigurácii sa vyníma výkonnosť Slovenska oproti našim kolegom ešte nižšia. S HDP sme porovnali ešte aj jeden z kvantitatívnych parametrov, a to normalizovaný počet publikácií za roky 2007-2011 (obrázok 9). Dostali sme podobný obraz. Slovensko zďaleka nedosahuje výkon, ktorý by zodpovedal jeho ekonomickej zdatnosti.

Prognóza Slovenska: Aby sa zmenili vyššie uvedené parametre, treba vykonať reformy v manažmente lekárskej vedy na Slovensku. V prvej fáze aj bez zvýšenia jej financovania. Reformy by sa mali napláňovať a urobiť v úzkej spolupráci s expertmi zo štátov, ktoré pred nie-

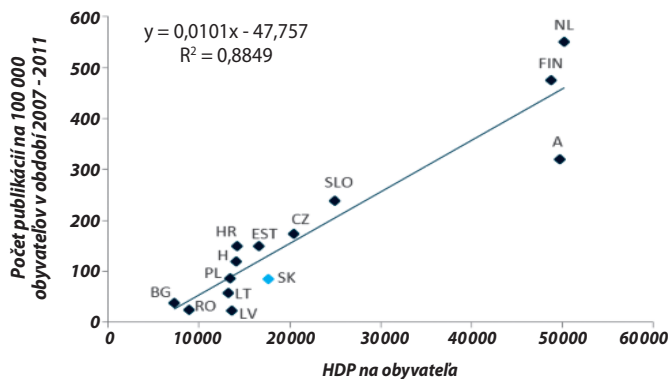
koľkými decéniami boli v podobnej situácii ako sme my a dnes sú na vedúcej pozícii (Fíni, Holandsko). Aj keby sa reformy vykonali ihneď a boli by racionálne, zmeny v parametroch sa prejavujú najskôr o 4-5 rokov. Zodpovednosť za súčasný stav lekárskej vedy na Slovensku nesú kolektívne všetci doterajší členovia vlády riadiaci rezorty zdravotníctva, školstva a financií. Výnimkou z môjho (T.T.) pohľadu, ako prvého predsedu Vedeckej rady Ministerstva zdravotníctva SR, je minister Rudolf Zajac, ktorý podporil vznik tohto orgánu a odštartoval financovanie lekárskej vedy. Jeho nasledovníci činnosť Vedeckej rady Ministerstva zdravotníctva SR ochromili a tok peňazí buď úplne zastavili, alebo výrazne zredukovali. Úlohu v tomto procese by mali zo-

hrať aj médiá. Zaslepujú oči verejnosti informáciami o 500 najlepších univerzitách alebo o unikátnych operáciách, o vybavení niektorých nemocníc unikátnymi prístrojmi a podobne. Bohužiaľ body v scientometrickom hodnotení krajín sa získavajú úplne inou cestou.

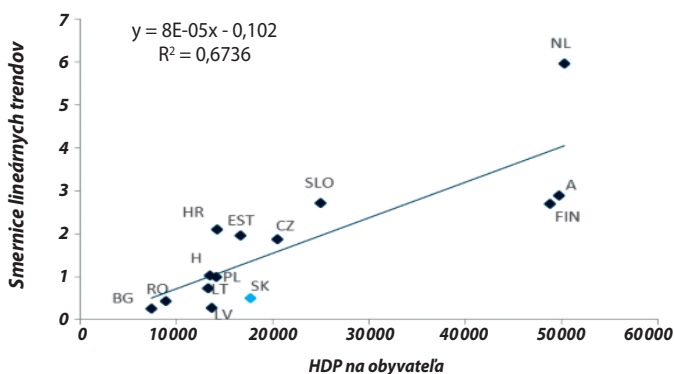
Záver z tejto jednoduché scientometrickej analýzy možno do určitej miery zovšeobecniť aj na iné vedecké disciplíny ako medicínu. Slovensko stojí na rázcestí. Buď budeme národom „skladačov“ automobilov a lacnej pracovnej sily alebo národom plným invencie a intelektu aj v lekárskejších vedách, k čomu spejú niektoré krajiny s podobnou „socialistickou“ minulosťou.

Do redakcie došlo 2.12.2012.
Literatúra: u autorov.

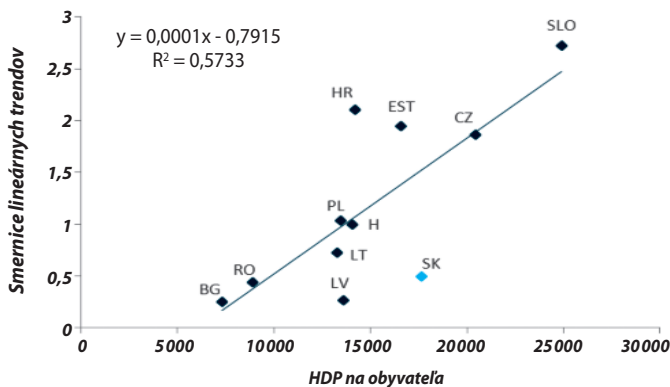
Obrázok 7. Počet publikácií na 100000 obyvateľov v období 2007-2011 v závislosti od hrubého domáceho produktu.

Obrázok 8. Smernice časových závislostí znázornených na obrázku 1 v závislosti od hrubého domáceho produktu.

Obrázok 9. To isté ako na obrázku 8, ale trendová čiara je preložená cez smernice krajín bývalého socialistického zoskupenia.

Prehľadová práca

Obezita a diabetes typu 2

Emil Ginter¹, Vlado Simko²

¹Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava, SR

²State University of New York, Downstate Medical Center at Brooklyn, USA

Súhrn

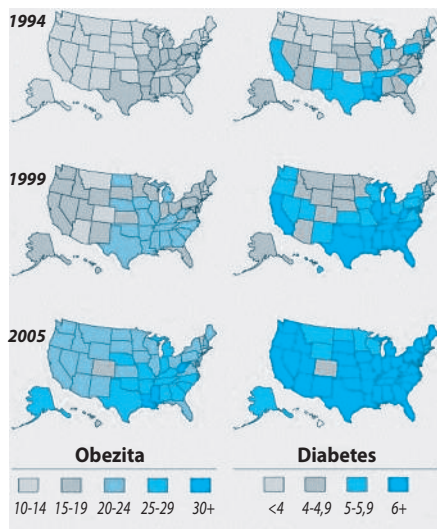
Nárast prevalencie obezity pozorovaný v 20. storočí pokračuje dodnes. Abdominálna obezita je spojená s množstvom komorbidít, najmä s diabetom, metabolickým syndrómom, hypertenziou a kardiovaskulárnym ochorením. Obezita narušuje nielen homeostázu glukózy a lipidov, ale aj imunitné reakcie. Početné prierezové a prospektívne štúdie nachádzajú tesný vzťah medzi BMI a rizikom diabetu typu 2. Riziko diabetu stúpa exponenciálne s rastom BMI. Odhaduje sa, že obezita zapríčiňuje v USA až 90%, v Európe 70-85% diabetu. Presný mechanizmus, akým obezita vyvoláva inzulínovú rezistenciu a diabetes nie je úplne známy, ale existujú dôkazy, že súvisí so zvýšenými hladinami voľných mastných kyselín, adipokínov, leptínu a ďalších látok. Obezita totiž vyvoláva v adipóznom tkanive zápalové procesy, čo zvyšuje sekréciu spektra bielkovín narušujúcich signalizáciu inzulínu. Upresnenie vzťahu medzi obezitou a diabetom však vyžaduje nové objavy.

Kľúčové slová: diabetes mellitus 2, obezita, metabolický syndróm, hypertenzia, inzulín.

Úvod

Obezita a diabetes druhého typu (DM) sú ako spojené nádoby. Celosvetová pandémia obezity spôsobila nevídaný nárast DM (1). Tak napr. v USA má normálnu hmotnosť už iba tretina dospelého obyvateľstva a súčasne sa USA zaradilo medzi štáty s najvyšším podielom DM (okolo 12% vo veku nad 20 rokov) (2). U ľudí s diagnostikovaným DM malo iba 15% normálnu hmotnosť, 30% malo nadváhu a 55% obezitu (obr. 1).

Obrázok 1. Korelácia výskytu obezity a diabetu v jednotlivých štátoch USA.

Obezita a mechanizmus vzniku diabetu typ 2

Nielen nadbytok tuku, ale aj jeho distribúcia (centrálna, abdominálna obezita) je dôležitá pre vznik metabolických abnormalít ako sú metabolický syndróm a diabetes druhého typu. Presný

mechanizmus, akým obezita vedie k DM zatiaľ nie je úplne jasný, ale poznáme celý rad faktorov, ktoré spúšťajú vznik DM u obéznych osôb (3).

1. Podiel adipokínov na vzniku DM

Pôvodne sa adipózne tkanivo pokladalo iba za zásobáreň energie. Okolo roku 1995 sa začal formovať koncept abdominálnej obezity a adipocytov ako endokrinné vysoko aktívneho orgánu, ktorý je zdrojom mnohých bioaktívnych látok – adipokínov, ktoré o.i. ovplyvňujú aj inzulínovú senzitivitu. Adipokíny sú bielkoviny, medzi ktoré patrí interleukín-6, tumor nekrosis faktor alfa a mnoho ďalších biologicky aktívnych látok. Viaceré z nich, napr. nízka hladina adiponektínu a naopak zvýšená tvorba tumor necrosis factoru- α sa podieľajú na vzniku DM. Obezita zosiluje zápalové procesy, čo vedie k sekrécii viacerých bielkovín, ktoré narušujú signalizáciu inzulínu (4). Uvoľňovanie adipokínov z adipocytov alebo z makrofágov infiltrovaných do adipózneho tkaniva vedie k subzápalovému chronickému stavu, ktorý môže mať centrálnu úlohu pri vzniku DM (5). Veľa pozornosti sa sústredilo na leptín, ktorého vysoké hladiny spojené s rezistenciou na leptín pri obezite menia rezistenciu aj na inzulín (5). Malé dávky leptínu kontrolujú aktivitu génu nazvaného IGFBP2, čo zlepšuje DM. Dôležitú úlohu tu má aktivácia enzýmu adenosínmonofosfátom aktivovaná proteínkináza (6).

2. Adenosínmonofosfátom aktivovaná proteínkináza (AMPK)

AMPK je enzým, ktorý má úlohu v energetickej homeostáze. Jeho aktivácia má priaznivé účinky pri DM, pretože stimuluje oxidáciu mastných kyselín, zvyšuje senzitivitu na inzulín, zmierňuje hy-

perglykémii a hyperlipémiu a inhibuje zápalové zmeny (6). Zmeny v signalizácii AMPK sú preto dôležité v patogenéze DM. Nízka telesná aktivita narušuje AMPK signálny systém, čo vedie k metabolickým poruchám vyskytujúcim sa pri DM. Zvýšenie signalizácie AMPK telesnou aktivitou a niektorými farmakami môže korigovať inzulínovú rezistenciu u diabetikov.

3. Podiel mastných kyselín na vzniku DM

Voľné mastné kyseliny (VMK) sú uvoľňované z adipózneho tkaniva a slúžia ako významné energetické zdroje pre väčšinu tkanív. Pri abdominálnej obezite je ich hladina zvýšená. Vysoké hladiny VMK viacerými cestami znižujú glukózovú toleranciu. Vo svalstve zvýšená oxidácia VMK znižuje utilizáciu glukózy a v pečeni vedie k zvýšenej glukoneogenéze. Zvýšená koncentrácia VMK vedie k inzulínovej rezistencii vo všetkých cieľových tkanivách pre inzulín (kostrové svalstvo, pečeň, endoteliálne bunky). Vysoké hladiny VMK súčasne zvyšujú zápalové procesy v týchto tkanivách aktiváciou nukleárného faktora κ B, čo má za následok uvoľňovanie viacerých prozápalových cytokínov a tým zvýšené riziko DM (7).

Záver

Prevalencia DM stúpa vo všetkých krajinách sveta spolu s pandémiou obezity. Sú známe aj faktory, ktoré vysvetľujú vplyv abdominálnej obezity na vznik DM (napr. adipokíny uvoľňované z adipózneho tkaniva a vysoká hladina voľných mastných kyselín). Na pomoc prichádza farmakológia, vychádzajúca z nových poznatkov o tukovom metabolizme a črevných hormónoch. Nádejné sú správy o inkretínoch, ktoré tvoria skupinu gastrointestinálnych hormónov zvyšujúcich množstvo inzulínu uvoľňované z beta-buniek pankreasu po jedle (8). Tiež niektoré antiobezitné farmaká ako orlistat, phentermine alebo sibutramine pôsobia preventívne alebo spomaľujú nástup DM u obéznych pacientov (9).

Literatúra

- International Diabetes Federation Atlas, Brussel, 2011.
- National Diabetes Fact Sheet. American Diabetes Association, USA, 2011.
- Ioannidis, I.: The road from obesity to type 2 diabetes. *Angiology*, 59, 2008, č. 2, Suppl. 395-435.
- Rasouli, N., Kern, P.A.: Adipocytokines and the metabolic complications of obesity. *J. Clin. Endocrinol. Metab.*, 93, 2008, č. 11, Suppl. 1: S64-S73.
- Antuna-Puente, B., Feve, B., Fellahi, S. et al.: Adipokines: the missing link between insulin resistance and obesity. *Diabetes Metab.*, 34, 2008, č. 1, s. 2-11.
- Viollet, B., Lantier, L., Devin-Leclerc, J. et al.: Targeting the AMPK pathway for the treatment of type 2 diabetes. *Front Biosci.*, 2009, č. 14, s. 3380-3400.
- Wilding, J.P.: The importance of free fatty acids in the development of type 2 diabetes. *Diabet. Med.*, 24, 2007, č. 9, s. 934-945.
- Mudaliar, S., Henry, R.R.: Incretin therapies: Effects beyond glycaemic control. *Am. J. Med.*, 2009, č. 122, S25-S36.
- Cheng, V., Kashyap, S.R.: Weight considerations in pharmacotherapy for type 2 diabetes. *J. Obes.*, 2011, s. 984.

Do redakcie došlo 2.2.2012.

Adresa pre korešpondenciu:

RNDr. Emil Ginter, DrSc.,
Račianska 17, 83102 Bratislava, SR
E-mail: ginter.emil@mail.t-com.sk

Prehľadová práca

Nádorová kachexia z neurobiologického hľadiska: vplyv hypotalamického zápalu

Lucia Bánovská, Ľubica Lackovičová, Boris Mravec

Ústav patologickej fyziológie, Lekárska fakulta UK v Bratislave a
Ústav experimentálnej endokrinológie SAV

Nádorová kachexia

Kachexia, masívna strata tukového tkaniva ako aj hmoty kostrového svalstva, je významným faktorom podmienujúcim zlú prognózu a mortalitu pacientov s nádorovou chorobou. Termín kachexia pochádza z gréckeho pomenovania „*kakos hexis*“, čo doslovne znamená "zlý stav". Mnoho chronických chorôb v terminálnom štádiu, ako sú nádorové choroby, infekcie (napr. AIDS), kongestívne srdcové zlyhanie, reumatoidná artritída, tuberkulóza, cystická fibróza alebo Crohnova choroba, sú spojené s kachexiou. Rovnako môže kachexia vzniknúť aj u starších pacientov, ktorí nevykazujú žiadne zrejme symptómy choroby. Hoci kachexia predstavuje komplexný metabolický stav, zvyčajne je možné ju opísať ako progresívnu stratu telesnej hmotnosti, ktorá je podmienená úbytkom tukového tkaniva a kostrových svalov. Nádorová kachexia je spojená s konkrétnymi typmi nádorových chorôb, a to najmä tými, ktoré postihujú gastrointestinálny trakt a pľúca (1). Pacienti s týmito typmi nádorov vykazujú väčšiu mieru poklesu telesnej hmotnosti, čo koreluje aj s ich kratšou dobou prežitia (2; 3).

Kachexia je jedným z najčastejších prejavov malígnej choroby, keďže až u polovice neliečených pacientov s nádorovou chorobou dochádza k poklesu telesnej hmotnosti, pričom asi jedna tretina pacientov stráca viac ako 5% ich pôvodnej telesnej hmotnosti (2; 4). Kachexia sa podieľa asi na 20% úmrtí pacientov s nádorovými chorobami. Na rozdiel od stavov spojených s hladovaním, pri ktorých dochádza k poklesu množstva tukového tkaniva, pričom objem svalovej hmoty je zachovaný, v prípade kachexie dochádza ku strate tkanív v oboch kompartmentoch, tukovom aj svalovom. Napríklad, u pacientov s karcinómom pľúc, ktorí stratili 30% svojej pôvodnej hmotnosti počas progresie choroby, nastalo 85% zníženie celkového množstva telesného tuku ako aj 75% pokles množstva bielkovín v kostrových svaloch (5; 6).

Kachexia teda zahŕňa pokles telesnej hmotnosti, a to najmä v dôsledku úbytku svalovej hmoty a tukového tkaniva. Na jej vzniku sa podieľajú viaceré faktory, ako sú anémia, nerovnováha elektrolytov a vody, pričom je často sprevádzaná anorexiou. V porovnaní s kachexiou možno anorexiu charakterizovať ako pokles až stratu apetitu v dôsledku predčasného vzniku pocitu nasýtenia. Anorexia je pritom prítomná u viac ako polovice novo diagnostikovaných pacientov s nádorovými

chorobami (7; 8). Ďalším faktorom podieľajúcim sa na vzniku anorexie sú vedľajšie účinky terapie nádorových chorôb. Je to najmä chemoterapia, ktorá spôsobuje nauzeu a nevoľnosť, čím sa podieľa na poklese telesnej hmotnosti. Anorexiu je ale potrebné odlišiť od nádorovej kachexie, keďže vyžaduje aj iné terapeutické intervencie. Hoci anorexia je často spojená s kachexiou, je málo pravdepodobné, že by strata telesnej hmotnosti pri nádorových chorobách bola výlučne dôsledkom zníženia príjmu potravy (3).

Strata tukového tkaniva je spoločným znakom hladovania aj nádorovej kachexie, čo nie je prekvapujúce, keďže tuk tvorí 90% energetických zásob dospelých jedincov. Štúdie kachektických pacientov s nádorovými chorobami preukázali zvýšený obrat glycerolu a mastných kyselín v porovnaní so zdravými jedincami (9; 10). Niekoľko klinických štúdií preukázalo zvýšenú hydrolyzu triacylglycerolov, a to ešte pred tým, než došlo k poklesu telesnej hmotnosti u pacientov s nádormi. Zdá sa, že uvedené metabolické zmeny sú jedným z prvých markerov vývoja kachexie (11; 12). Klinické štúdie (13) a experimentálne modely kachexie (14) poukazujú na význam pôsobenia lipid-mobilizujúceho faktora pri rozvoji tohto patologického stavu. Tento faktor pôsobí priamo na tukové bunky, kde stimuluje lipolýzu (15). Avšak celková aktivita enzýmu lipoproteínovej lipázy v tukovom tkanive pacientov s nádorovými chorobami a relatívne hladiny mRNA pre lipoproteínovú lipázu a syntázu mastných kyselín sa od kontrol nelíšili (16; 17). Na druhej strane bol pozorovaný až dvojnásobný nárast relatívnej hladiny mRNA pre hormón-senzitívnu lipázu, čo naznačuje, že hlavný mechanizmus zodpovedný za uvoľňovanie lipidov pri nádorovej kachexii je

lipolýza.

Ďalší fenomén úzko súvisiaci s nádorovou kachexiou je pokles množstva stavebných bielkovín kostrových svalov. Strata svalovej hmoty u pacientov s nádormi môže vzniknúť na základe poklesu syntézy proteínov, zvýšenia katabolizmu, alebo ich kombináciou. Viacero štúdií preukázalo zvýšenie obratu celkových bielkovín u pacientov s nádorovými chorobami (18; 19). Avšak výsledky takýchto štúdií nie sú úplne jednoznačné, nakoľko syntéza bielkovín prebiehajúca mimo svalových buniek môže byť zvýšená a to pravdepodobne v dôsledku syntézy bielkovín akútnej fázy pečene (20). V skupine pacientov s nádormi, u ktorých nastal pokles celkovej telesnej hmotnosti, neboli zmeny v syntéze alebo katabolizme celkových proteínov detegované. Naopak, zmeny v syntéze proteínov vo svaloch predstavovali iba 8% z celkovej syntézy proteínov v porovnaní s 53% u zdravých kontrol (21). Hoci miera syntézy proteínov je v prípade kachexie znížená (22), čistá strata bielkovín sa zdá byť zapríčinená skôr zvýšenou degradáciou proteínov ako ich zníženou syntézou vo svaloch. Existujú pritom tri hlavné proteolytické dráhy zodpovedné za katabolizmus bielkovín v kostrovom svalce: 1) lyzozómový systém podieľajúci sa predovšetkým na proteolýze extracelulárnych proteínov a receptorov na povrchu buniek (23), 2) cytosolový vápnikom-aktivovaný systém, ktorý je účinný predovšetkým pri poškodení tkaniva, nekroze a autolýze (24), a 3) ATP-ubikvitín závislé dráhy, ktoré sú zodpovedné za urýchlenú proteolýzu v situáciách spojených s nedostatkom proteínov, ako sú hladovanie, sepsa, metabolická acidóza, akútny diabetes a nádorová kachexia (23).

Neurobiológia nádorových chorôb

Nervový systém môže potencovať alebo inhibovať nádorový rast a tvorbu metastáz prostredníctvom viacerých mechanizmov. Priame pôsobenie nervového systému na nádorové tkanivo je podmienené prítomnosťou inervácie celého spektra ľudských nádorov a prítomnosťou receptorov pre neurotransmitery na nádorových bunkách. Nervový systém môže ovplyvňovať nádorový rast aj prostredníctvom neuroendokrinných mechanizmov (napr. hypotalamo-hypofýzo-adrenokortikálna os). Viaceré neurotransmitery a hormóny, ktorých uvoľňovanie reguluje neuro-

Súhrn

Nádorová kachexia predstavuje faktor, ktorý významnou mierou determinuje kvalitu života a prežívanie onkologických pacientov. Okrem periférnych mechanizmov sa na jej vzniku podieľajú aj alterácie v činnosti centrálného nervového systému, ktoré podmieniajú narušenie energetickej homeostázy. Na vzniku nádorovej kachexie sa tak okrem chemických látok uvoľňovaných z nádorových tkanív a pôsobiacich na metabolicky aktívne tkanivá podieľa aj narušenie centrálnej regulácie energetickej homeostázy, ktoré môže byť dôsledkom zápalu v hypotalame. Zásahy modulujúce hypotalamický zápal preto môžu predstavovať potenciálne účinný terapeutický postup.

Kľúčové slová: hypotalamus, kachexia, nádor, nervový systém, neurobiológia, zápal.

Predstavujeme ocenenia SLS

Medaila založenia Spoločnosti lekársko- slowanskej. 30 rokov jej udeľovania

Medailu založenia Spoločnosti lekársko-slowanskej udeľuje Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti fyzickým a právnickým osobám za zásluhy o rozvoj medicínskych a farmaceutických vied, za spoluprácu s domácimi a zahraničnými partnerskými organizáciami v oblasti sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a za dlhoročnú činnosť a úspešnú reprezentáciu Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Tradičia udeľovania tejto medaily vznikla v roku 1983, pri príležitosti 150. výročia založenia Spoločnosti lekársko-slowanskej. Vytvorenie tohto samovzdelávacieho lekársko-vedeckého spolku iniciovala malá skupina slovenských medikov na čele s Jonášom Bohumilom Guothom, rodákom z Ľubele na Liptove, ktorí v tom čase študovali na lekárskej fakulte v Pešti. Bol to významný kultúrno-historický počin.

Slovenská lekárska spoločnosť považuje Spoločnosť lekársko-slowanskú za jeden zo svojich koreňov a vo svojej činnosti nadväzuje na jeho tradíciu.

Medaila je vyhotovená z kovu bronzovej farby. Na averze je vytláčený dátum 5. januára 1833. Na obvode je uvedený výrok Jonáša Bohumila Guotha, v ktorom kolegov nabáda k láske a úcte k lekárskeým vedám a náukám, k národnosti a rodnému jazyku. Medailu predstavujeme na titulnej strane nášho časopisu.

Úryvok z príhovoru Jonáša Bohumila Guotha na prvom zasadnutí Spoločnosti lekársko-slowanskej dňa 5. januára 1833 v Pešti, v pôvodnom znení:

„Již sem od dáwna, – i od některých vzácních slowútních mužů k tomu pobízen jsa – ten úmysl w nádrách swých nosil: nebylo líbí možné na příklad jiných wzdělaních národů i w našem welikomocném a wekosláwném z ohledu wšak vážních nauk, a obzvláště oboru přírodoznanského, a lekářského, ještě posawád pře odpornost osudu bohužel! twrdém a nedospělém, jistý Spolek horliwích a wěrních lekářskému umění oddaních Slowanů k sláwě a k wětu našého národu zasaziti a wyzdwihnauti.

My jsme lékařství poslucháči, a časem bude-li se líbiti Bohu, i hotowi lékaři budeme, naše tedy celé snažení a usilování jinam změřowati nemůže, než k umění lékařskému, k umění lékařskému w najširším toho slowa smyslu; newážeme totiž wolnost ducha i myšlének jenom k jednému welikánských tichto nauk oddělení, k. p. přírodoznanství, a i tu aneb k člověkoslowi jenom, aneb k rostlinictwí, aneb žiwoto- aneb kopenim znalstwí, jakož se to w mnohých společnos-tech děje; my dáwame slobodu z celé říši lékařského umění, co se komu líbí a k čemu nejwětši touhu citi sobě wywoliti a w tom s obzwláštni pilnosti a ochotnosti pracowati“.

Ž. Mácová

endokrinný systém, sa viažu na receptory nádorových buniek a ovplyvňujú ich proliferáciu. Tieto chemické signálne molekuly môžu taktiež pôsobiť inhibične na procesy spojené s apoptózou indukovanou uvoľnením buniek (anoikis), čím potencujú disemináciu nádorových buniek v organizme a tvorbu metastáz (25; 26).

Nervový systém môže nádorový rast ovplyvňovať aj prostredníctvom modulácie mikroprostredia nádoru. Niektoré neurotransmitery napríklad potencujú neovaskularizáciu nádorového tkaniva. Tento proces pritom môže zásadnou mierou ovplyvniť prechod nádoru z dormantného štádia do štádia zvýšenej proliferácie nádorových buniek a tvorby metastáz (27).

Príkladom modulačného vplyvu nervového systému na nádorový rast je pôsobenie katecholamínov a glukokortikoidov uvoľňovaných v tkanivách a do cirkulácie počas stresovej reakcie. Aplikácia agonistu β -adrenergických receptorov, izoproterenolu, v modeli karcinómu ovárií potencovala nádorový rast, zatiaľ čo podanie β -adrenergického antagonistu, propranololu, malo na nádorový rast inhibičný vplyv. Podobne aktivácia β -adrenergických receptorov mala za následok zvýšenie tvorby metastáz v experimentálnom modeli nádorov pľúc a prsníka. V uvedených modeloch bol stimulačný vplyv stresu alebo priamej aktivácie β -adrenergických receptorov na nádorový rast spojený so signifikantným zvýšením vaskularizácie nádorových tkanív, zatiaľ čo podanie antagonistov β -adrenergických receptorov viedlo k zníženiu hustoty ciev v nádoroch. V prípade, že molekulárne dráhy zabezpečujúce pôsobenie vaskulárneho endotelového rastového faktora (VEGF) boli zablokované, stimulačný vplyv aktivácie β -adrenergických receptorov na nádorový rast bol znížený. Adrenergická stimulácia taktiež zvyšuje sekreciu metaloproteáz (MMP-2 a MMP-9), čo ďalej potencuje angiogénne a metastatické procesy. Uvoľňovanie angiogénnych faktorov z nádorových buniek vyvolané katecholamínmi môže byť navyše zvýšené aj v dôsledku sekrecie týchto faktorov zo stromálnych buniek, akými sú napríklad makrofágy nachádzajúce sa v nádorovom tkanive, ktoré obsahujú β -adrenergické receptory (28-30).

Okrem angiogénnych účinkov môžu noradrenalin a adrenalin priamo ovplyvňovať proliferáciu a invazivnosť nádorových buniek, pričom sa ale tieto účinky môžu medzi jednotlivými typmi nádorov výrazne líšiť. Pri viacerých typoch nádorov, ako sú nádory hrubého čreva, ovárií a prostaty, pôsobia katecholamíny stimulačne. Pri iných typoch nádorov môže stimulácia adrenergických receptorov pôsobiť inhibične, napríklad v prípade melanómu a neuroblastómu. Pri nádoroch prsníka je pôsobenie katecholamínov nejednoznačné (31).

Glukokortikoidy ovplyvňujú nádorový rast moduláciou činnosti imunitných buniek, ktoré môžu prostredníctvom uvoľnených cytokínov stimulovať proliferáciu nádorových buniek, zvyšovať tvorbu angiogénnych faktorov, a tým potencovať nádorovú progresiu a tvorbu metas-

táz (32). Dysregulácia HPA osi, ktorá bola pozorovaná napríklad u žien s nádormi prsníka, sa spája s narušením spánku a ďalších cirkadiánnych rytmov. Narušené vyplavovanie kortizolu môže okrem iného ovplyvniť expresiu onkogénov (napr. BRCA1) a spomaliť apoptózu maligne transformovaných buniek. Dysregulácia vo vyplavovaní kortizolu môže pôsobiť stimulačne na proliferáciu nádorových buniek prostredníctvom ovplyvnenia procesov glukoneogenézy v normálnom a nádorovom tkanive, ako aj aktiváciu receptorov pre kortizol v nádorových bunkách (32). Okrem stimulačného účinku glukokortikoidov na nádorovú proliferáciu buniek karcinómu prsníka pôsobí kortizol a jeho metabolit kortizón stimulačne aj na rast nádorových buniek prostaty v neprítomnosti androgénov a pri zvýšenej sekrécii špecifického antigénu prostaty (33).

Nervový systém a nádorová kachexia

Okrem vyššie uvedeného pôsobenia na nádorový rast a tvorbu metastáz môže nervový systém ovplyvňovať progresiu nádorovej choroby a prežívanie onkologických pacientov aj nepriamo, a to prostredníctvom regulácie metabolických procesov. Významnú úlohu pritom zohráva aj pri procesoch spojených s rozvojom nádorovej kachexie. Je to podmienené aj tým, že nervový systém významne ovplyvňuje metabolizmus v kostrových svaloch aj tukovom tkanive.

Pomer medzi anabolickými a katabolickými procesmi vo svaloch za fyziologických a patologických situácií reguluje celé spektrum faktorov. Patria medzi ne cytokíny a ďalšie chemické signálne molekuly uvoľňované z nádorového tkaniva, ako aj neurohumorálne faktory. Zatiaľ čo adrenalin, hormón drene nadobličiek (zložka sympatoadrenomedulárneho systému) znižuje vo svaloch proteokatabolizmus, noradrenalin uvoľnený zo sympatikových nervových zakončení (zložka sympatoneurálneho systému) stimuluje vo svaloch proteoanabolické deje (34).

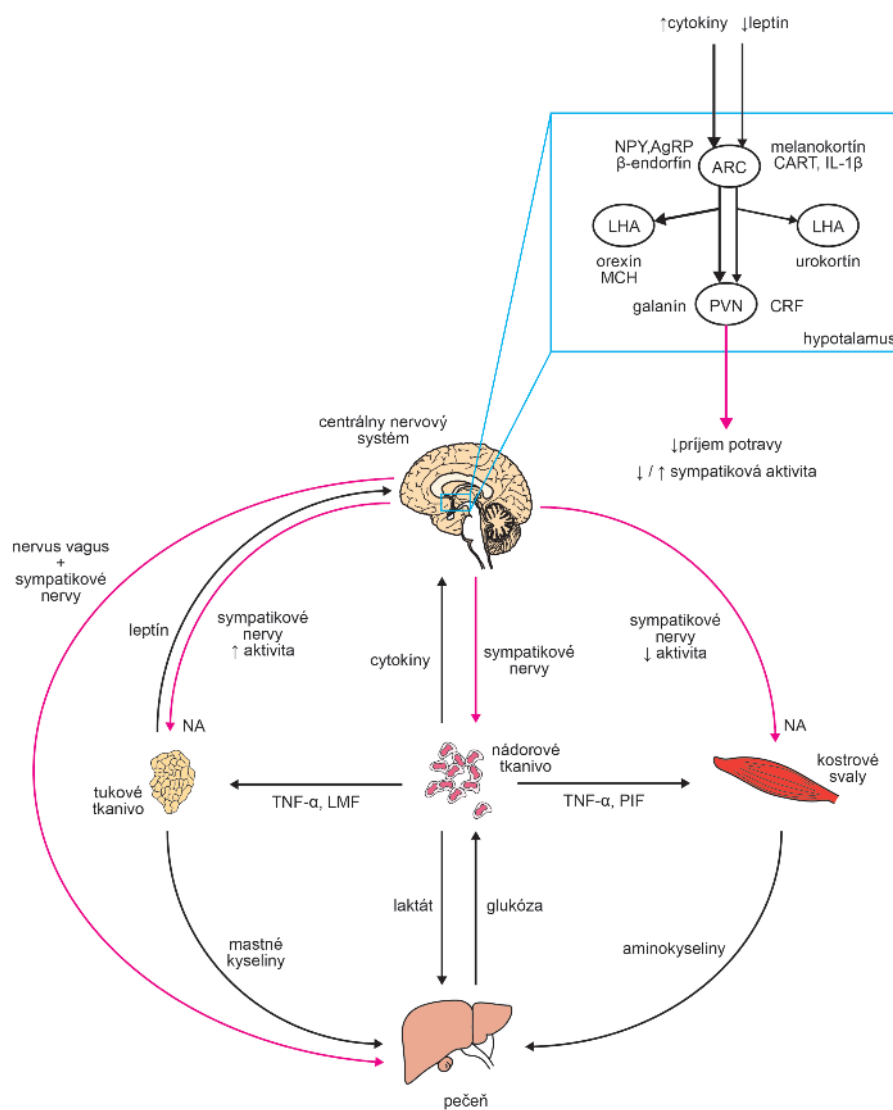
Z hľadiska úlohy sympatikového nervového systému pri vzniku kachexie je významným predpoklad, že na zvýšení energetického výdaja a tým aj na pro-katabolickom stave organizmu sa podieľa zvýšená aktivita sympatikového nervového systému. Predpokladá sa, že zvýšenie sympatikovej nervovej aktivity je u onkologických pacientov podmienené dvoma základnými faktormi: 1) úzkosťou, ktorá vzniká v dôsledku oboznámenia sa pacienta s diagnózou a 2) kompenzačne, kedy zvýšenie aktivity sympatikových nervov inervujúcich srdce predstavuje reakciu na anémiu a pokles telesnej hmotnosti (35). Na základe proteoanabolického pôsobenia sympatikových nervov na kostrové svaly by sa teda dalo predpokladať, že zvýšenie aktivity sympatikového nervového systému obmedzí u onkologických pacientov pokles svalovej hmoty. To, že k tomu nedochádza je pravdepodobne dôsledkom faktu, že sympatikový nervový systém nebyva zväčša aktivovaný ako celok. Aktivita jednotlivých funkčne odlišných zložiek tohto systému sa môže navzájom výrazne líšiť (36).

Aktivita sympatikového nervového systému je regulovaná štruktúrami mozgu, medzi ktorými má významné postavenie hypotalamus. Táto mozgová štruktúra predstavuje centrálnu zložku veľkého množstva homeostatov. Niektoré z nich regulujú príjem a spracovanie živín (aj prostredníctvom sympatikových nervov), iné regulujú telesnú teplotu, krvný tlak alebo ďalšie fyziologické funkcie. Správna činnosť hypotalamických jadier zabezpečuje udržiavanie telesnej hmotnosti vo fyziologickom rozmedzí hodnôt. Je to podmienené aj reguláciou metabolizmu v tukovom tkanive a svaloch, ako aj modulačným pôsobením hypotalamu na metabolické procesy prebiehajúce v pečeni. V uvedených reguláciách zohrávajú

významnú úlohu aj zložky sympatikového nervového systému (37).

Na základe uvedeného možno vysvetliť zapojenie sympatikového nervového systému pri vzniku kachexie. Odlišné aktivity jednotlivých pod oblastí hypotalamu môžu byť podkladom pre súčasne zvýšenú aktivitu sympatikových okruhov regulujúcich činnosť kardiovaskulárneho systému a sympatikových okruhov podmieňujúcich lipolýzu v tukovom tkanive. Zároveň môžu byť podkladom zníženej aktivity sympatikových dráh inervujúcich tkanivá kostrového svalstva. Dôsledkom uvedených regulácií je akcelerácia katabolických dejov a inhibícia anabolických procesov.

Obrázok 1. Schematické znázornenie mechanizmov podieľajúcich sa na vzniku nádorovej kachexie.

Na vzniku nádorovej kachexie sa podieľajú procesy prebiehajúce prevažne v periférnych tkanivách, podmienené interakciami medzi nádorovým tkanivom a metabolicky aktívnymi tkanivami, tukovým tkanivom, kostrovými svalmi a pečňou. Na vzniku kachexie sa podieľa aj centrálny nervový systém, ktorý reguluje metabolické procesy v tkanivách, ktoré sú postihnuté kachexiou. Zdá sa pritom, že v dôsledku hypotalamického zápalu dochádza k alteráciám v regulačnom pôsobení centrálnych regulačných oblastí, čo prispieva k progresii nádorovej kachexie. ARC – nucleus arcuatus; CART – kokainínu/amfetaminu podobný transkript; CRF – kortikoliberín; IL-1 β – interleukín 1 β ; LHA – laterálna hypotalamická oblasť; LMF – lipidy mobilizujúci faktor; MCH – melanín koncentrujúci hormón; NA – noradrenalin; NPY – neuropeptid Y; PIF – faktor indukujúci proteolýzu; PVN – nucleus paraventricularis hypothalami; TNF- α – tumor nekrotizujúci faktor α (upravené podľa (47)).

Hypotalamický zápal a nádorová kachexia

V animálnych modeloch nádorových chorôb bolo preukázané, že v hypotalame dochádza k zápalovým zmenám (38). Zápal v hypotalame sa teda môže podieľať na dysfunkcii činnosti tých homeostatických systémov, ktoré regulujú telesnú hmotnosť a tým podmieňujú vznik kachexie (obr. 1). Lira et al. preukázali, že zvýšenie fyzickej aktivity obmedzilo v nádorovom modeli u potkanov zápal v hypotalame, čo bolo spojené aj s poklesom hmotnosti nádorov u fyzicky aktívnych zvierat (39).

Experimentálne nálezy naznačujú, že okrem sympatikového systému sa na sprostredkovaní negatívneho vplyvu zápalových zmien v hypotalame môže podieľať aj hypotalamo-hypofýzo-adrenokortikálny systém (40).

S nádorovou chorobou súvisiaci hypotalamický zápal môže predstavovať proces, ktorý čiastočne determinuje prežívanie onkologických pacientov. Na základe uvedených faktov preto vzniká otázka, či je možné prostredníctvom inhibície hypotalamického zápalu ovplyvniť prežívanie pacientov s nádormi. Fyzická aktivita vykazuje inhibičný vplyv na hypotalamický zápal a nádorový rast u zvierat (39). Jej terapeutický potenciál u onkologických pacientov ale môže byť obmedzený. Inou možnosťou ako inhibovať hypotalamický zápal a tým ovplyvniť priebeh nádorovej choroby, je priama farmakologická inhibícia hypotalamického zápalu.

Je ale potrebné podotknúť, že hypotalamický zápal nie je špecifickým znakom iba pre nádorové choroby. Zápal v hypotalame bol preukázaný aj u zvierat s experimentálne indukovanou obezitou (41; 42). Nálezy z týchto štúdií preukázali, že hypotalamický zápal podmieňuje vznik centrálnej inzulínorezistencie a leptinorezistencie a to pravdepodobne súčasne, alebo dokonca skôr, ako dôjde k vzniku inzulínorezistencie v periférnych tkanivách (napr. kostrových svaloch). Purkayastha et al. dokonca preukázali, že hypotalamický zápal tvorí spojnicu medzi dvoma patologickými procesmi, a to obezitou a hypertenziou (43; 44).

Vyvstáva teda otázka, ako je možné vysvetliť, že hypotalamický zápal sprevádza tak odlišné patologické stavy, ako sú kachexia a obezita (45). Hypotalamus predstavuje súbor viacerých jadier, ktoré regulujú široké spektrum rôznych fyziologických procesov. Dokonca podobnosti viacerých hypotalamických jadier sa významne funkčne líšia (napr. nucleus paraventricularis hypothalami). Zápalový proces prebiehajúci v hypotalame tak môže ovplyvniť reguláciu energetickej rovnováhy vedúcu ako k poklesu telesnej hmotnosti (kachexia), tak aj k jej vzostupu (obezita), v závislosti od toho, ktoré štruktúry hypotalamu sú zápalom postihnuté (46). Okrem toho sú rozdielne patologické stavy, akými sú kachexia a obezita, sprevádzané aj ďalšími alteráciami, ktoré ale v porovnaní s hypotalamickým zápalom vykazujú odlišnosti. Nádorové bunky a mikroprostredie nádoru produkuje iné spektrum chemických látok (napr. cytokínov) v porovnaní so spektrom

www.ReumatoidnaArtritida.sk

Informácie o **reumatoidnej artritíde**,
jej prejavoch a príznakoch, liečbe a ďalšie...

Roche Slovensko, s.r.o., Cintorínska 3/A, 811 08 Bratislava
tel.: 02/5263 8201, fax: 02/5263 5014

chemických signálnych molekúl produkovaných tukovým tkanivom u obéznych jedincov, pričom rozdiely nemusia byť iba kvalitatívne, ale aj kvantitatívne. Uvedené signálne látky potom môžu determinovať rozdiely v negatívnych dôsledkoch hypotalamického zápalu na reguláciu energetickej homeostázy u onkologických pacientov a u obéznych jedincov (47).

Na aspoň čiastočnú úpravu metabolických abnormalít spôsobujúcich kachexiu sa onkologickým pacientom často podávajú rôzne nutričné náhrady. V prípade, že takéto náhrady obsahujú vyššie množstvo nasýtených mastných kyselín, môžu sa tieto kyseliny potenciálne podieľať na „intenzifikácii“ zápalových procesov prebiehajúcich v hypotalame.

Záver

Neurobiologický výskum nádorových chorôb preukázal, že nádorové tkanivo a nervový systém navzájom komplexne interagujú na viacerých úrovniach. Na týchto interakciách sa podieľajú signálne molekuly uvoľňované z nádorových buniek a mikroprostredia nádoru, ktoré ovplyvňujú činnosť centrálného nervového systému. Jedným z dôsledkov ich pôsobenia je aj vznik zápalu v hypotalame, štruktúre, ktorá tvorí centrum viacerých homeostatických regulačných systémov. Hypotalamický zápal, ako dôsledok nádorového rastu, sa podieľa na vzniku kachexie, ktorá významne ovplyvňuje kvalitu života a prežívanie onkologických pacientov. Viaceré experimentálne nálezy naznačujú, že inhibícia hypotalamického zápalu predstavuje potenciálny cieľ terapeutických intervencií. Tento predpoklad bude ale potrebné najskôr overiť v rôznych modeloch nádorov ako aj na klinickej úrovni.*

*Podakovanie

Práca bola podporená grantom Agentúry na podporu výskumu a vývoja (pod číslom APVV-0045-06 a APVV-0007-10) a Európskym fondom regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Výskum a vývoj pre projekt Vybudovanie centra excelentnosti pre náhle cievne mozgové príhody na Lekárskej fakulte UK v Bratislave (ITMS 26240120023), spolufinancovaným zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Literatúra

- Monitto, C. L., Berkowitz, D., Lee, K. M., Pin, S., Li, D., Breslow, M., O'Malley, B., Schiller, M.: Differential gene expression in a murine model of cancer cachexia. *Am J Physiol Endocrinol Metab* 281, 2001, s. E289-297.
- Dewys, W. D., Begg, C., Lavin, P. T., Band, P. R., Bennett, J. M., Bertino, J. R., Cohen, M. H., Douglass, H. O., Jr., Engstrom, P. F., Ezdinli, E. Z., Horton, J., Johnson, G. J., Moertel, C. G., Oken, M. M., Perlia, C., Rosenbaum, C., Silverstein, M. N., Skeel, R. T., Sponzo, R. W., Tormey, D. C.: Prognostic effect of weight loss prior to chemotherapy in cancer patients. Eastern Cooperative Oncology Group. *Am J Med* 69, 1980, s. 491-497.
- Tisdale, M. J.: Cancer anorexia and cachexia. *Nutrition* 17, 2001, s. 438-442.
- Tan, B. H., Fearon, K. C.: Cachexia: prevalence and impact in medicine. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care* 11, 2008, s. 400-407.
- Fearon, K. C.: The Sir David Cuthbertson Medal Lecture 1991. The mechanisms and treatment of weight loss in cancer. *Proc Nutr Soc* 51, 1992, s. 251-265.
- Tisdale, M. J.: Cachexia in cancer patients. *Nat Rev Cancer* 2, 2002, s. 862-871.
- Grosvenor, M., Bulcavage, L., Chlebowski, R. T.: Symptoms potentially influencing weight loss in a cancer population. Correlations with primary site, nutritional status, and chemotherapy administration. *Cancer* 63, 1989, s. 330-334.
- Blum, D., Omlin, A., Baracos, V. E., Solheim, T. S., Tan, B. H., Stone, P., Kaasa, S., Fearon, K., Strasser, F.: Cancer cachexia: a systematic literature review of items and domains associated with involuntary weight loss in cancer. *Crit Rev Oncol Hematol* 80, 2011, s. 114-144.
- Shaw, J. H., Wolfe, R. R.: Fatty acid and glycerol kinetics in septic patients and in patients with gastrointestinal cancer. The response to glucose infusion and parenteral feeding. *Ann Surg* 205, 1987, s. 368-376.
- Agustsson, T., Ryden, M., Hoffstedt, J., van Harmelen, V., Dickner, A., Laurencikienė, J., Isaksson, B., Permert, J., Arner, P.: Mechanism of increased lipolysis in cancer cachexia. *Cancer Res* 67, 2007, s. 5531-5537.
- Dahlman, I., Mejhert, N., Linder, K., Agustsson, T., Mutch, D. M., Kulyte, A., Isaksson, B., Permert, J., Petrovic, N., Nedergaard, J., Sjölin, E., Brodin, D., Clement, K., Dahlman-Wright, K., Ryden, M., Arner, P.: Adipose tissue pathways involved in weight loss of cancer cachexia. *Br J Cancer* 102, 2010, s. 1541-1548.
- Das, S. K., Eder, S., Schauer, S., Diwoky, C., Temmel, H., Guertl, B., Gorkiewicz, G., Tamilarasan, K. P., Kumari, P., Trauner, M., Zimmermann, R., Vesely, P., Haemmerle, G., Zechner, R., Hoefler, G.: Adipose triglyceride lipase contributes to cancer-associated cachexia. *Science* 333, 2011, s. 233-238.
- Groundwater, P., Beck, S. A., Barton, C., Adamson, C., Ferrier, I. N., Tisdale, M. J.: Alteration of serum and urinary lipolytic activity with weight loss in cachectic cancer patients. *Br J Cancer* 62, 1990, s. 816-821.
- Beck, S. A., Tisdale, M. J.: Production of lipolytic and proteolytic factors by a murine tumor-producing cachexia in the host. *Cancer Res* 47, 1987, s. 5919-5923.
- Berg, M., Fraker, D. L., Alexander, H. R.: Characterization of differentiation factor/leukaemia inhibitory factor effect on lipoprotein lipase activity and mRNA in 3T3-L1 adipocytes. *Cytokine* 6, 1994, s. 425-432.
- Thompson, M. P., Cooper, S. T., Parry, B. R., Tuckey, J. A.: Increased expression of the mRNA for hormone-sensitive lipase in adipose tissue of cancer patients. *Biochim Biophys Acta* 1180, 1993, s. 236-242.
- Arner, P.: Medicine. Lipases in cachexia. *Science* 333, 2011, s. 163-164.
- Jeevanandam, M., Horowitz, G. D., Lowry, S. F., Brennan, M. F.: Cancer cachexia and protein metabolism. *Lancet* 1, 1984, s. 1423-1426.
- Dodson, S., Baracos, V. E., Jatoui, A., Evans, W. J., Cella, D., Dalton, J. T., Steiner, M. S.: Muscle wasting in cancer cachexia: clinical implications, diagnosis, and emerging treatment strategies. *Annu Rev Med* 62, 2011, s. 265-279.
- Emery, P. W., Edwards, R. H., Rennie, M. J., Souhami, R. L., Halliday, D.: Protein synthesis in muscle measured in vivo in cachectic patients with cancer. *Br Med J (Clin Res Ed)* 289, 1984, s. 584-586.
- Rennie, M. J., Edwards, R. H., Emery, P. W., Halliday, D., Lundholm, K., Millward, D. J.: Depressed protein synthesis is the dominant characteristic of muscle wasting and cachexia. *Clin Physiol* 3, 1983, s. 387-398.
- Lundholm, K., Bennegard, K., Eden, E., Svaninger, G., Emery, P. W., Rennie, M. J.: Efflux of 3-methylhistidine from the leg in cancer patients who experience weight loss. *Cancer Res* 42, 1982, s. 4807-4811.
- Lecker, S. H., Solomon, V., Mitch, W. E., Goldberg, A. L.: Muscle protein breakdown and the critical role of the ubiquitin-proteasome pathway in normal and disease states. *J Nutr* 129, 1999, s. 2275-2375.
- Goll, D. E., Thompson, V. F., Taylor, R. G., Christiansen, J. A.: Role of the calpain system in muscle growth. *Biochimie* 74, 1992, s. 225-237.
- Costanzo, E. S., Sood, A. K., Lutgendorf, S. K.: Biobehavioral influences on cancer progression. *Immunol Allergy Clin North Am* 31, 2011, s. 109-132.
- Mravec, B.: Neurobiológia nádorových chorôb: od empirie k dôkazom. *Onkológia (Bratisl)*, 2011, s.
- Zappala, G., McDonald, P. G., Cole, S. W.: Tumor dormancy and the neuroendocrine system: an undisclosed connection? *Cancer Metastasis Rev*, 2012, s.
- Armaiz-Pena, G. N., Cole, S. W., Lutgendorf, S. K., Sood, A. K.: Neuroendocrine influences on cancer progression. *Brain Behav Immun*, 2012, s.
- Lutgendorf, S. K., Sood, A. K.: Biobehavioral factors and cancer progression: physiological pathways and mechanisms. *Psychosom Med* 73, 2011, s. 724-730.
- Cole, S. W., Sood, A. K.: Molecular pathways: beta-adrenergic signaling in cancer. *Clin Cancer Res* 18, 2012, s. 1201-1206.
- Tilan, J., Kitlinska, J.: Sympathetic Neurotransmitters and Tumor Angiogenesis-Link between Stress and Cancer Progression. *J Oncol* 2010, 2010, s. 539706.
- Spiegel, D.: Mind matters in cancer survival. *JAMA* 305, 2011, s. 502-503.
- Thaker, P. H., Sood, A. K.: Neuroendocrine influences on cancer biology. *Semin Cancer Biol* 18, 2008, s. 164-170.
- Navegantes, L. C., Migliorini, R. H., do Carmo Kettelhut, I.: Adrenergic control of protein metabolism in skeletal muscle. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care* 5, 2002, s. 281-286.
- Harvie, M. N., Campbell, I. T.: Energy balance, cancer and the sympathetic nervous system. *Eur J Cancer* 36, 2000, s. 289-292.
- Jänig, W.: The integrative action of the autonomic nervous system. *Neurobiology of homeostasis*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006; 610 s.
- Sandoval, D., Cota, D., Seeley, R. J.: The integrative role of CNS fuel-sensing mechanisms in energy balance and glucose regulation. *Annu Rev Physiol* 70, 2008, s. 513-535.
- Plata-Salaman, C. R., Ilyin, S. E., Gayle, D.: Brain cytokine mRNAs in anorectic rats bearing prostate adenocarcinoma tumor cells. *Am J Physiol* 275, 1998, s. R566-573.
- Lira, F. S., Yamashita, A. S., Rosa, J. C., Tavares, F. L., Caperuto, E., Carnevali, L. C., Jr., Pimentel, G. D., Santos, R. V., Batista, M. L., Jr., Laviano, A., Rossi-Fanelli, F., Seelender, M.: Hypothalamic inflammation is reversed by endurance training in anorectic-cachectic rats. *Nutr Metab (Lond)* 8, 2011, s. 60.
- Braun, T. P., Zhu, X., Szumowski, M., Scott, G. D., Grossberg, A. J., Levasseur, P. R., Graham, K., Khan, S., Damaraju, S., Colmers, W. F., Baracos, V. E., Marks, D. L.: Central nervous system inflammation induces muscle atrophy via activation of the hypothalamic-pituitary-adrenal axis. *J Exp Med* 208, 2011, s. 2449-2463.
- Wisse, B. E., Schwartz, M. W.: Does hypothalamic inflammation cause obesity? *Cell Metab* 10, 2009, s. 241-242.
- Williams, L. M.: Hypothalamic dysfunction in obesity. *Proc Nutr Soc* 71, 2012, s. 521-533.
- Rahmouni, K., Davisson, R. L., Sigmund, C. D.: Inflammation of hypothalamic neurons raises blood pressure. *Cell Metab* 14, 2011, s. 3-4.
- Purkayastha, S., Zhang, G., Cai, D.: Uncoupling the mechanisms of obesity and hypertension by targeting hypothalamic IKK-beta and NF-kappaB. *Nat Med* 17, 2011, s. 883-887.
- Cai, D., Liu, T.: Hypothalamic inflammation: a double-edged sword to nutritional diseases. *Ann N Y Acad Sci* 1243, 2011, s. E1-39.
- Thaler, J. P., Choi, S. J., Schwartz, M. W., Wisse, B. E.: Hypothalamic inflammation and energy homeostasis: resolving the paradox. *Front Neuroendocrinol* 31, 2010, s. 79-84.
- Inui, A., Meguid, M. M.: Cachexia and obesity: two sides of one coin? *Curr Opin Clin Nutr Metab Care* 6, 2003, s. 395-399.

Do redakcie došlo 3.1.2013.

Adresa pre korešpondenciu: Doc. MUDr. Boris Mravec, PhD., Ústav patologickej fyziológie Lekárska fakulta UK, Sasinkova 4, 811 08 Bratislava, Slovensko

E-mail: boris.mravec@fmed.uniba.sk

Pôvodná práca

Řešení problematiky HIV/AIDS v České republice

Lidmila Hamplová¹, Anna Mazalánová², Jana Hlinovská¹

Issue HIV/AIDS in the Czech Republic

¹Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., Praha, ČR

²Ústav sociálneho lekárstva a lekárskej etiky, Lekárska fakulta UK, Bratislava, SR

Souhrn

V České republice dochází dlouhodobě i přes realizaci řady protiepidemických opatření k setrvalému nárůstu počtu HIV pozitivních osob zejména v rizikově se chovajících populačních skupinách. K finanční podpoře preventivních aktivit vládních i nevládních organizací slouží dotační program Ministerstva zdravotnictví s názvem Národní program řešení problematiky HIV/AIDS.

Klíčová slova: HIV/AIDS, dotace, prevence, zdraví 21.

Úvod

Každoročně je v zemích Evropské unie a sousedních evropských zemích diagnostikováno okolo 50000 nových případů HIV infekce. V České republice byla v roce 2011 nově diagnostikována HIV infekce u 153 osob, z toho u 140 mužů a 13 žen (obr. 1). Po 8 letech každoročního nárůstu HIV infekce došlo v roce 2011 k mírnému poklesu diagnostikovaných případů, a to o 27 případů oproti roku 2010. Nejčastějším způsobem přenosu HIV v ČR je dlouhodobě sexuální přenos, který byl v roce 2011 zjištěn u 87,1 % všech diagnostikovaných případů infekce HIV (obr. 2). Populační skupinou s dlouhodobě nejvyššími počty evidované HIV positivity a nejrychlejším nárůs-

tem nových případů jsou muži, kteří mají styk s muži.

Strategie boje proti HIV/AIDS v ČR

V roce 2008 přijala vláda ČR Usnesením vlády č. 130 „Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v České republice v období let 2008 - 2012“ jako stěžejní strategický dokument pro oblast boje proti šíření infekce virem HIV v populaci, který vychází z filozofie zkušeností z realizace strategických dokumentů pro tuto oblast z předchozích let (2).

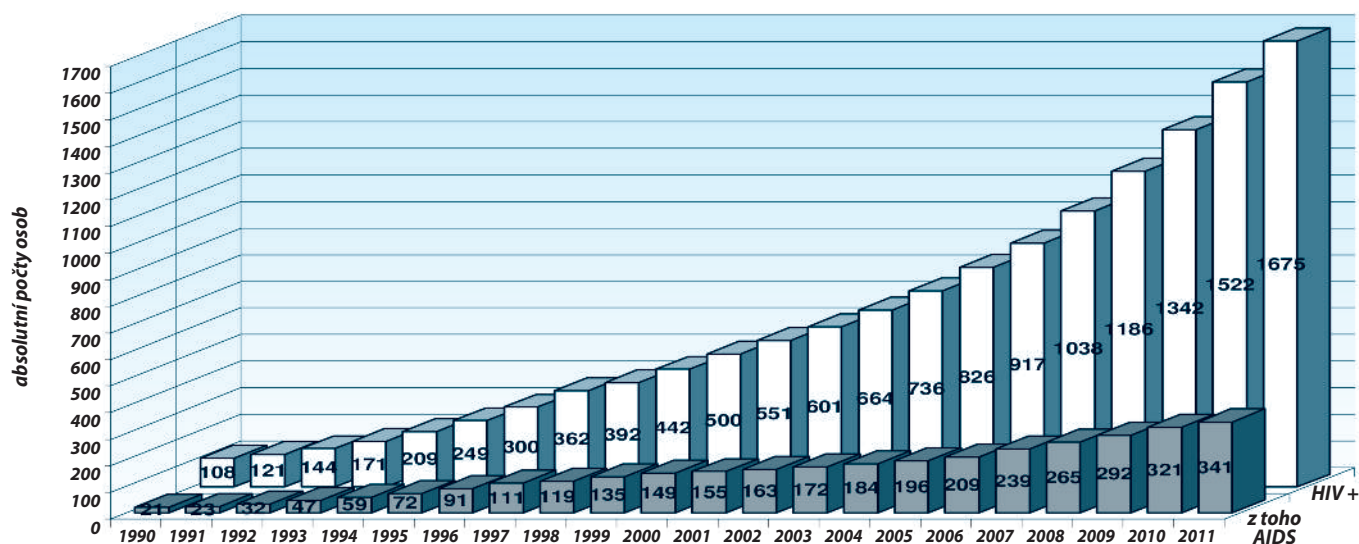
Program vychází ze skutečnosti, že i přes pokroky dosažené v oblasti terapie HIV/AIDS neexistuje dosud taková léčba, která by vedla

k úplnému vyléčení osob s rozvinutým onemocněním AIDS nebo u HIV pozitivních osob vedla k eliminaci viru. Rovněž dosud není k dispozici účinná vakcína, a proto nespecifická preventivní opatření jsou stále nejúčinnější a také nejméně nákladnou cestou k dosažení stanovených cílů. Cílem programu je omezit dopad HIV infekce na jednotlivce a na společnost a zabránit vzniku a dalšímu šíření HIV infekce v populaci. Základní prioritou celého programu je primární prevence a preventivní programy zaměřené na cílové populační skupiny ve zvýšeném riziku infekce, u nichž je třeba dosáhnout v maximální míře jejich informovanosti a dosáhnout takové změny jejich chování, která povede ve svém důsledku k omezení dalšího šíření HIV infekce v populaci.

Dotační program sekce ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví

Na podporu aktivit vládních i nevládních organizací v boji proti šíření HIV/AIDS zřídilo Ministerstvo zdravotnictví ČR již v roce 1992 dotační program s názvem Národní program řešení problematiky HIV/AIDS. Úlohou dotačního programu je podpora projektů zaměřených na zajištění plně anonymního a z hlediska vyšetřované osoby bezplatného vyšetření na infekci HIV, podpora cílených preventivních programů zaměřených na populační skupiny ve zvýšeném riziku HIV/AIDS a podpora interaktivních preventivních programů komplexního typu zaměřených na zapojení mládeže do procesu ochrany a podpory zdraví na úseku prevence HIV/AIDS. Dotace do výše 70 % nákladů na projekt se poskytuje organizacím, které se specializují na edukaci v oblasti prevence HIV/AIDS u skupin s rizikovým chováním, využívají především peer přístup a streetwork metodu práce a po-

Obrázek 1. Vývoj HIV infekce a onemocnění AIDS v ČR v létech 1990-2011. Kumulativní údaje - stav k 31.12.2011. Zdroj: Národní referenční laboratoř pro AIDS, SZÚ Praha.

Summary

In spite of adopting of various prevent anti-epidemic measures the number of HIV-positive people constantly grows, especially among risk-behaving groups of population. A grant program called "National Program for Solution of HIV/AIDS Issues" by the Ministry of Health serves as a financial support for preventive activities of governmental and non-governmental organizations.

Key words: HIV/AIDS, funding, prevention, health 21.

skytují pomoc osobám HIV pozitivním. Nezbytnou součástí programu je jeho monitorování a vyhodnocování. Projekty přihlášené do dotačního řízení jsou vždy posuzovány dvěma nezávislými oponenty a následně členem komise MZ, která předkládá konsensuálně doporučené projekty k finanční podpoře ke schválení vedení ministerstva. Komise taktéž vyhodnocuje splnění podpořených projektů (3).

Financování dotačního programu

S ohledem na úsporná finanční opatření realizovaná vládou v posledních letech, která mají dopad na všechny rezorty, dochází v České republice k setrvalému poklesu finančních prostředků věnovaných na podporu aktivit v boji proti šíření HIV/AIDS (obr. 3).

Závěr

I přes pokles finančních prostředků věnovaných na podporu aktivit v oblasti prevence šíření HIV infekce v populaci zůstává dotační program Národní program řešení problematiky HIV/AIDS stěžejním prostředkem k naplňování aktivit strategického dokumentu Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v ČR v letech 2008-2012 a cíle 7 Prevence infekčních onemocnění programu Zdraví 21.

Literatura

1. Combating HIV/AIDS in the EU and neighbouring countries (2009-2013). Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/public_health/threats_to_health/sp0016_en.htm
2. Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v ČR v letech 2008-2012. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/obsah/narodni-program-reseni-problematiky-hiv-aids_2482_1.html
3. Metodika Národního programu řešení problematiky HIV/AIDS v ČR. Dostupné z: <http://www.mzcr.cz/obsah/>

narodni-akcni-plany-a-koncepcie_2478_1.html

4. Usnesení vlády ČR č. 130 z 11. února 2008 k Národnímu programu řešení problematiky HIV/AIDS v ČR v období let 2008 - 2012 dostupné z http://www.mzcr.cz/Verejne/obsah/narodni-program-reseni-problematiky-hiv/aids_1688_5.html. Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví, sekce ochrany a podpory veřejného zdraví.

5. Zpráva o výskytu a šíření HIV/AIDS za rok 2011. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/zprava-o-vyskytu-a-sireni-hiv-aids-za-rok-2011>

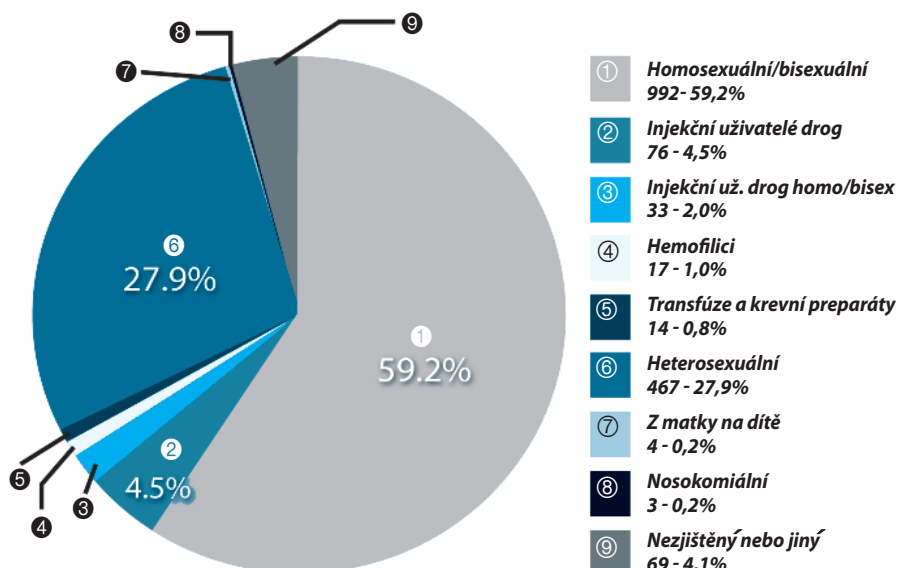
6. *Zdraví 21 - Zdraví pro všechny v 21. století*. Praha: MZ ČR, 2003. ISBN 80-85047-99-3.

Adresa pre korešpondenciu:

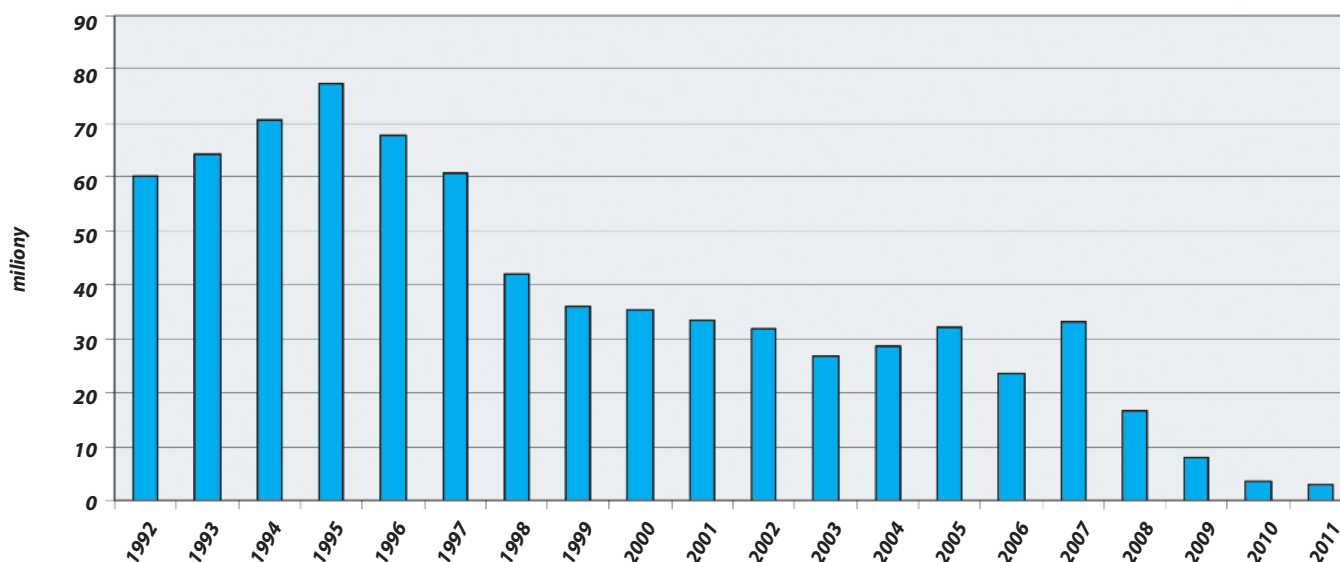
MUDr. Lidmila Hamplová, PhD.,

Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., Duškova 7, 150 00 Praha 5, ČR.

Obrázek 2. Rozdělení HIV pozitivních případů dle způsobu přenosu. Kumulativní údaje k 31.12.2011. Zdroj: Národní referenční laboratoř pro AIDS, SZÚ Praha.

Obrázek 3. Financování dotačního programu Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v letech 1992-2011.

Prehľadová práca

Fajčenie a plodnosť ženy

Zuzana Nevolná¹, Tatiana Kimáková², Ivan Bielik³,
Marián Bernadič⁴, Ivan Rovný³

¹Gynekologicko-pôrodnické oddelenie Hornooravskej nemocnice s poliklinikou v Trstenej,

²Ústav verejného zdravotníctva Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Lekárska fakulta,

³Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava a

⁴Ústav patologickej fyziológie Lekárska fakulta UK, Bratislava, SR

Súhrn

Dnes nikto nepochybuje o škodlivosti fajčenia. Slovensko patrí ku krajinám, kde sa začiatok fajčenia posúva medzi mladšie vekové skupiny, kde výchova proti fajčeniu nie je súčasťou základného či stredoškolského vzdelávania. Silnie snaha viacerých krajín, spolu s WHO a ďalšími organizáciami, eliminovať fajčenie ako významný rizikový faktor najzávažnejších kardiovaskulárnych, cerebrálnych a onkologických ochorení. Ide však aj o celý rad ďalších negatívnych vplyvov na fyziologické funkcie ľudského organizmu. Fajčenie ohrozuje plodnosť ženy aj muža, poškodzuje vnútro maternicový vývoj plodu, spôsobuje jeho nižšiu pôrodnú hmotnosť a životaschopnosť. Cieľom našej práce je prispieť k boju proti fajčeniu práve poukázaním na tieto nežiaduce účinky fajčenia.

Kľúčové slová: fajčenie, neplodnosť, folikulogenéza, GEU, menopauza.

Úvod

Fajčenie je definované ako inhalovanie dymu vznikajúceho pri horení tabaku, ktorý obsahujú cigarety, cigary či fajky. Tabak je v súčasnosti stále na prvom mieste preventabilných príčin úmrtnosti, pretože zvyšuje riziko vzniku rakoviny, respiračných, či kardiovaskulárnych chorôb (Baška, 2008). Známy je aj jeho negatívny vplyv na tehotnosť. Menej známe je, že fajčenie významne negatívne ovplyvňuje plodnosť – a to u mužov aj u žien. Tabakový dym (ale aj tzv. bezdymové tabakové výrobky, „smokeless“) sú podľa kritérií IARC (International Agency for Research on Cancer) zaradené medzi dokázané karcinogény. Niektoré chemické látky, ktoré sú v tabakovom dyme, patria jednoznačne medzi dokázané humánne karcinogény, iné sú potencionálnymi karcinogénmi. Najzávažnejšími škodlivými látkami v cigaretovom dyme sú okrem karcinogénov nikotín, oxid uhoľnatý a oxidanty (Kimáková, 2009).

Zloženie cigaretového dymu

Cigaretový dym obsahuje približne 4000 rôznych chemických zlúčenín. Obsahuje 64 rôznych karcinogénov, napr. dibenzantracén, benzapyrén (teda polycyklické aromatické uhľovodíky), rôzne nitrozamíny, vinylchlorid, hydrazín, arzén, aromatické amíny, ako aj mutagény, alergény a ďalšie toxické látky ako napr. ťažké kovy – kadmium, kobalt, olovo, alkaloidy (nikotín – kľúčová látka zodpovedná za subjektívne pozitívne vnímané účinky jeho užívania). Ďalej obsahuje voľné radikály, dôležitý je aj vysoký obsah oxidu uhoľnatého (z hľadiska kardiovaskulárnych ochorení) a približne 700 rôznych aditív (Rovný, 2007).

Negatívne účinky fajčenia

Najvýraznejší je podiel fajčenia na vzniku rakoviny pľúc – 90 %, ale i ďalších nádorových chorôb (úst, hrtana, pažeráka a iných). Celkovo sa podpisuje pod asi 30 % nádorových ochorení. Ochorenia pľúc, ako sú chronická bronchitída, chronická obštrukčná choroba pľúc a emfyzém tvoria u fajčiarov až 75 % chronických pľúcnych ochorení. Na kardiovaskulárnych ochoreniach, ktoré sú príčinou až 56 % úmrtí u nás, sa fajčenie podieľa 20 %. Patomechanizmus je zložitý a komplexný. Okrem vazokonstrikcie a aktivácie sympatiky sa zvyšuje u fajčiarov napr. aj viskozita krvi, počet erytrocytov a leukocytov a fibrinogénu, fajčenie vedie k poškodeniu endotelu a jeho dysfunkcii, čo je jedným z východísk pre rozvoj arteriosklerózy. Fajčenie nepriaznivo ovplyvňuje aj sérové lipidy a lipoproteíny.

V predloženej práci chceme osobitnú pozornosť venovať otázkam vplyvu fajčenia na reprodukčné funkcie. Fajčenie v tehotnosti vedie až v 20 % k úmrtiu plodu. Fajčiarky si dva až trikrát zvyšujú riziko predčasného pôrodu, potratu a významne častejšie je pôrod dieťaťa s nižšou pôrodnou hmotnosťou (Kimáková, 2010). Fajčenie zasahuje do reprodukčných funkcií ďalšej generácie aj tým, že ženy, ktorých matky fajčili pred ich narodením (aspoň 15 cigariet denne), majú o 50% redukovanú plodnosť (De Mouzon, 2001). Fajčenie neznižuje fertilitu len ženám, ale rovnako postihuje aj plodnosť mužov. U žien, ktoré pravidelne fajčia, sa uvádza 2-3-krát vyššia pravdepodobnosť neplodnosti (Kimáková, 2010). Už začiatkom 80. rokov minulého storočia americkí vedci zistili, že v kostrách silných fajčiarov sa ukladajú rádioaktívne látky pôvodne prítomné v cigaretovom

dyme. Ide najmä o polónium a rádium. Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny (IARC) tvrdí, že existuje dostatok dôkazov o tom, že nedobrovoľné fajčenie je príčinou rakoviny pľúc aj tých ľudí, ktorí nikdy nefajčili. Fajčenie prestáva byť len vecou samotného fajčiara, ale stáva sa záležitosťou celého jeho okolia. Ukazuje sa, že cigaretový dym (environmental tobacco smoke, ETS) je škodlivejšou zložkou nášho „chorého ovzdušia“ ako výfukové plyny. Dobrou správou je, že fajčenie je najvýznamnejšou preventabilnou príčinou smrti na svete.

Neplodnosť

Neplodnosť je neschopnosť otehotnieť, respektíve donosiť plod. Ide o stav, keď pri pravidelnom pohlavnom styku, najmenej 2x týždenne, nedôjde k otehotneniu ženy do 1 roka. Výskyt ženskej neplodnosti vo svete stále stúpa. Príčinou je veľký výskyt pohlavne prenosných ochorení, ktoré spôsobujú zápal v oblasti malej panvy. Navyše mnoho žien materstvo odďaľuje na neskorší vek, kedy je otehotnieť čoraz ťažšie. Plodnosť však ovplyvňujú aj faktory životného štýlu, najmä fajčenie, alkohol a užívanie drog. V Európe sa za posledné desaťročia neustále zvyšuje podiel fajčiarok v reprodukčnom veku. V roku 2006 to bolo 33 % (Huisman a kol., 2005). Podľa údajov Svetovej zdravotníckej organizácie fajčí na svete približne 1,3 miliardy ľudí, čo je 47 % mužov a 12 % žien starších ako 15 rokov (WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2008). Fajčenie cigariet je spojené s poruchami ako skorší nástup menopauzy, vyššie riziko neplodnosti a nižšia úspešnosť umelého oplodnenia (Dechanet a kol., 2011). Fajčenie bolo spojené s vyšším rizikom potratu a mimomaternicovej tehotnosti a s nižšou pravdepodobnosťou narodenia živého dieťaťa na jeden cyklus (Waylen a kol., 2009).

Fajčenie a skorší nástup menopauzy

Fajčenie spôsobuje atrofiu vaječníkov, urýchljuje nástup menopauzy o 2 roky, čo sa prejavuje vyššími hladinami folikuly stimulujúceho hormónu (FSH) a signifikantne nižšími hodnotami antiMüllerian hormónu (AMH) u fajčiarok. Znamená to, že vyššie uvedené urýchlenie zníženia ovariálnej rezervy u fajčiarok možno klinicky aj biologicky stanoviť. Prejaví sa aj zníženou odpoveďou ovárií na stimuláciu v rámci IVF, ktorú vyjadruje priemerný počet získaných oocytov. Zenzes analyzoval z tohto hľadiska rôzne štúdie, kde zistil o 8 až 17% menej získaných oocytov v rámci IVF u fajčiarok v porovnaní s nefajčiarkami, a to v závislosti na intenzite fajčenia.

Fajčenie a poruchy folikulogenézy

Medzi mechanizmy vysvetľujúce poruchy vývoja folikulov patria: nadmerný oxidačný stres, zvýšená bunková apoptóza, abnormálna medzibunková komunikácia medzi oocytom a bunkami granulózy a porušená funkcia jadier oocytov (Dechanet a kol., 2011). Folikulogenézu ovplyvňujú mnohé zložky cigaretového dymu (kotiín – hlavný metabolit nikotínu, voľné radi-

kály, benzpyrén a iné). V rámci IVF programov (teda programov pre umelé oplodnenie) sa zistilo, že vo folikulárnej tekutine fajčiariok sa vyskytuje kotinín, čo spôsobuje predčasné dozrievanie oocytov a poruchy meiózy (Doucet et al., 2001). Pawolski študoval vplyv fajčenia na tvorbu voľných radikálov. Cigaretový dym je dôležitým zdrojom exogénnych oxidantov, ktoré sú zodpovedné za nadmernú peroxidáciu lipidov. Jeho výsledky naznačujú, že aktívne fajčenie poškodzuje rovnováhu medzi oxidantmi a antioxidantmi vo folikule pred ovuláciou so vznikom oxidačného stresu. Obzvlášť citlivé na cigaretový dym sú primordiálne folikuly (Mulligan Tuttle et al., 2009). Navyše je rast folikulov vplyvom nikotínu a benzopyrénu inhibovaný. Folikulárna tekutina a ovariálne bunky zachytávajú toxické zlúčeniny (kadmium, nikotín, benzopyrén) v rôznej miere v závislosti od počtu vyfajčených cigariet (denne) a tým sa vytvára toxické prostredie pre rast folikulov a zretie oocytov, keďže tu dochádza k zvýšenému oxidačnému stresu. Navyše dochádza pri vývoji pohlavných buniek k poruchám meiózy, k vzniku aneuploidií a k aktivácii apoptózy. Zenzes et al. (1995) u fajčiariok zistili zvýšené množstvo diploidných a triploidných oocytov. Vysvetľujú to poruchou vypudenia pólových teliesok pri meiotickom delení oocytov a/alebo poruchou deliaceho vretienka. Je známe, že alkaloidy sa viažu na tubulín, čo by mohlo mať za následok defekt polymerizácie a tvorby deliaceho vretienka. To všetko vedie k strate folikulov a poruchám morfológie a maturácie oocytov.

Fajčenie a zona pellucida

U fajčiariok sa zistilo aj zhrubnutie zona pellucida (Shiloh et al.). Zona pellucida je dôležitá pri oplodnení, pretože sú tu väzbové miesta pre spermie – po naviazaní dôjde k akrozomálnej reakcii a k následnej fúzii mužskej a ženskej pohlavnej bunky. Po tejto fúzii nastáva vplyvom uvoľnených enzýmov zmena zony pellucidy, ktorá sa stáva pre ďalšie spermie nepriepustnou. V ďalšom priebehu chráni zona pellucida vyvíjajúce sa embrya počas jeho transportu vajíčkovodom. Približne 6. deň po oplodnení nastáva vplyvom proteolytických enzýmov a tlakom rastúcej blastocysty ruptúra zona pellucida, čo umožní následne implantáciu blastocysty. V prípade zhrubnutej zona pellucida u fajčiariok je poškodená nielen penetrácia spermie do vajíčka, ale aj možnosť uvoľnenia a následnej implantácie embrya v maternici.

Fajčenie a pohlavné hormóny

Niektoré zložky cigaretového dymu (kadmium, benzopyrén) ovplyvňujú aj steroidogénezu. Pôsobia ako endokrinné disruptory. Majú účinky podobné ako estrogénom, tak aj antiestrogénom. U fajčiariok sa preukázali vyššie hladiny testosterónu, vyššia hladina FSH a nižšia hladina E2. Po expozícii dymom je znížená aj syntéza progesterónu (Dechanet a kol., 2011). Fajčenie ovplyvňuje aj dojčenie dieťaťa. Fajčiarky (aj matky pri pasívnom fajčení) majú zníženú hladinu pro-

laktínu a následne majú zníženú tvorbu materského mlieka (Crha a Hrubá, 2000).

Fajčenie a mimomaternicová tehotnosť

Fajčenie zvyšuje riziko mimomaternicovej tehotnosti poškodením funkcie vajíčkovodov. Vplyvom fajčenia pravdepodobne vznikajú chronické a ireverzibilné lézie vajíčkovodov. Toto riziko je úmerné množstvu vyfajčených cigariet. Pri počte 10 cigariet denne ide o 1,5-násobne vyššie riziko, pri viac ako 20 cigariet denne 3-násobné riziko a pri množstve viac ako 30 cigariet denne je riziko mimomaternicovej tehotnosti až 5-násobné (Handler, 1989). Dôležité je spomenúť fakt, že fajčenie ako rizikový faktor sa často spája s ďalšími rizikovými faktormi mimomaternicovej tehotnosti (alkohol, neliečené zápaly v oblasti malej panvy, striedanie sexuálnych partnerov a i.). Cigaretový dym kvalitatívne aj kvantitatívne poškodzuje ciliárny epitel vajíčkovodov a spôsobuje nadmernú adhéziu medzi oplodneným vajíčkom a epitelom vajíčkovodu, čo vysvetľuje vyšší podiel extrauterinnej gravidity u fajčiariok (Dechanet a kol., 2011). Navyše sa vyššie riziko výskytu chlamýdiových infekcií u fajčiariok žien pripisuje poruche bunkovej a humorálnej imunity (Doucet et al., 2001).

Fajčenie, výstelka maternice a embrya

Implantácia embrya si vyžaduje správne pripravenú výstelku maternice. Nesprávna implantácia embrya má za následok množstvo tehotenských patológií. Úloha zona pellucida pri implantácii embrya a jej zmeny pri fajčení už boli opísané vyššie. Cigaretový dym však tiež negatívne ovplyvňuje proces decidualizácie endometria, angiogénu (benzopyrén inhibuje proliferáciu endotelových buniek, nikotín aktivuje migráciu a proliferáciu endotelových buniek) a tým aj vývoj placenty (Dechanet et al., 2011). Okrem toho stimuluje nikotín uvoľňovanie adrenalínu a noradrenalínu, čo má za následok spazmus arteriol a znižuje sekréciu prostacyklínov endotelom ciev. Fajčenie tak ovplyvňuje prietok krvi maternicou a tým aj proces implantácie a počiatkový vývoj embrya (Doucet et al., 2001). Benzopyrén a ďalšie deriváty polycyklických aromatických uhľovodíkov môžu pôsobiť aj ako antiestrogény a to ovplyvnením cytochrómov zapojených do metabolismu estrogénu. Takto možno vysvetliť poruchy zrenia endometria. Histologické štúdie prvého trimestra placenty preukázali, že fajčenie bolo spojené s abnormálnou morfológiou placenty (Dechanet et al., 2011).

Záver

Fajčenie zvyšuje riziko mimomaternicovej tehotnosti a znižuje plodnosť ženy. Ženám, ktoré fajčia, trvá 4-násobne dlhšie, kým otehotnejú ako nefajčiarkam. Fajčenie má za následok aj skorší nástup klimaktéria. Účinky cigaretového dymu sú závislé od dávky a sú ovplyvnené nielen prítomnosťou iných toxických látok, ale aj hormonálnym stavom ženy. Individuálna citlivosť, dávka, čas a typ expozície tiež modifikujú mieru dopadu faj-

čenia na fertilitu človeka. Vedecké štúdie potvrdili vzťah medzi zníženou plodnosťou a fajčením. Na druhej strane informovanosť žien o tejto skutočnosti je nízka. Štúdia týkajúca sa neplodných a tehotných fajčiariok ukázala, že len 47 % neplodných a 14 % tehotných fajčiariok si myslí, že fajčenie znížilo ich plodnosť (Hughes et al., 2000). Navyše, len 30% neplodných fajčiariok bolo informovaných lekárom o rizikách spojených s fajčením. Vzhľadom na nedostatočnú informovanosť verejnosti o nepriaznivých účinkoch fajčenia na plodnosť je úlohou lekára aj takouto edukáciou motivovať svojich pacientov, aby prestali fajčiť.

Literatúra

1. Baška, T.: Prevencia užívania tabaku u školskej mládeže. Martin: Národná koalícia na kontrolu tabaku a JLF UK, 2008, 64 s.
2. Bernadič, M., Valent, M., Bernadičová, H., Mácová, Ž.: Fajčenie ako rizikový faktor ovplyvňujúci reprodukčné funkcie ženy. Praktická gynekológia, 15, 2008, č. 1, s. 42-48.
3. Bernadičová, H., Mácová, Ž., Čierny, G., Bernadič, M.: Fajčenie ako hlavný rizikový faktor najzávažnejších civilizačných ochorení. Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórných metódik, 14, 2008, č. 1, s. 27-32.
4. Crha, I., Hrubá, D.: Kouření a reprodukce. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 54 s.
5. Dechanet, C. et al.: Effects of cigarette smoking on reproduction. Hum. Reprod. Update, 2011, č. 17, s. 76-95.
6. Doucet, F. et al.: Tabac et grossesse. Louvain Med., 2001, 120, S81-S85.
7. Handler, A.: The relationship of smoking and ectopic pregnancy. Am. J. Public Health, 1989, 79, s. 1239-1242.
8. Hughes, E.G. et al.: Randomized trial of „stage-of-change“ oriented smoking cessation intervention in infertile and pregnant women. Fertil. Steril., 2000, 74, s. 498-503.
9. Huisman, M. et al.: Educational inequalities in smoking among men and women aged 16 years and older in 11 European countries. Tob. Control, 2005, 14, s. 106-113.
10. Kimáková, T.: Negatívny vplyv pasívneho fajčenia. In: Bedeker zdravia: sprievodca svetom zdravia. 6, 2010, č. 1, s. 88.
11. Kimáková, T.: Zloženie tabakového dymu. In: Bedeker zdravia: sprievodca svetom zdravia. 5, 2009, č. 6, s. 96-98.
12. Mouzon de, J.: Tabac et fertilité. Tabac et AMP. La revue du praticien Gynécologie et Obstétrique, 2001, 55, s. 34-38.
13. Mulligan Tuttle, A.M. et al.: Cigarette smoke causes follicle loss in mice ovaries at concentrations representative of human exposure. Hum. Reprod., 2009, 24, s. 1452-1459.
14. Pawolski, T. et al.: Smoking induces oxidative stress inside the Graafian follicle. Hum. Reprod., 2002, 17, s. 921-925.
15. Rovný, I. et al.: Prevencia závislosti a fajčenia tabaku. Bratislava: Gerlach Print, spol. s r.o., 2007, 144 s.
16. Shiloh, H. et al.: The impact of cigarette smoking on zona pellucida thickness of oocyte and embryos prior to transfer into the uterine cavity. Hum. Reprod., 2004, 19, s. 157-159.
17. Waylen, A.L. et al.: Effects of cigarette smoking upon clinical outcomes of assisted reproduction: a meta-analysis. Hum. Reprod. Update, 2009, 15, s. 31-44.
18. World Health Organization: WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2008. The MPOWER Package. Geneva: WHO, 2008, 300 s.
19. Zenzes, M.T.: Smoking and reproduction: gene damage to human gametes and embryos. Hum. Reprod., 2009, 6 (suppl 2), s. 122-131.
20. Zenzes, M.T. et al.: Cigarette smoking may affect meiotic maturation of human oocytes. Hum. Reprod., 1995, 10, s. 3213-3217.

Do redakcie došlo 12.12.2012.

Adresa pre korešpondenciu:

MUDr. Zuzana Nevolná,

Gynekologicko-pôrodnické oddelenie
Hornooravskej nemocnice s poliklinikou,
Mieru 549/16, 028 01 Trstená, SR

Pôvodná práca

Vplyv nadmerného príjmu kyseliny retinovej na inerváciu Meibomových žliaz

Adriana Boleková, Darina Kluchová, Tatiana Špakovská, Květuše Lovásová

Ústav anatómie Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, SR

Súhrn

Cieľom práce bolo sledovať vplyv nadmerného množstva kyseliny retinovej, bioaktívneho derivátu vitamínu A, na vývoj nitrergických nervových štruktúr v Meibomových žľazách. 10 mg/kg kyseliny retinovej sme aplikovali per os gravidnej samici potkana kmeňa Wistar počas troch nasledujúcich embryonálnych dní (8.-10.), celkom 30 mg/kg. Pozorovali sme zmeny Meibomových žliaz horných mihalníc 14-dňových mláďat. Použili sme histochemickú metódu stanovenia NADPH-d, ktorá potvrdzuje prítomnosť neurotransmiteru oxidu dusnatého. Nálezy sme porovnali s výsledkami z kontrolnej skupiny, ktorú tvorili 14-dňové potkany bez akéhokoľvek ovplyvnenia. Histochemická analýza rezov v kontrolnej skupine odhalila veľké, početné a tesne zoskupené acini Meibomových žliaz, ktoré boli ohraničené intenzívnymi sfarbenými cievmi a nervovými vláknami. Pozitívne štruktúry boli prítomné aj v submukóze. Skupina s nadmerným prenatálnym príjmom kyseliny retinovej mala menej acinov Meibomových žliaz, tie boli menšie a menej intenzívne sfarbené. V submukóze bolo prítomných viac NADPH-d pozitívnych ciev obklopených nitrergickými nervovými vláknami. Naš experiment ukázal, že nadbytok kyseliny retinovej podávanej počas prenatálneho vývoja má vplyv na vývoj a morfológiu Meibomových žliaz.

Kľúčové slová: Meibomove žľazy, inervácia, vitamín A, kyselina retinová, vývoj.

Úvod

Meibomove žľazy sú veľké mazové žľazy mihalníc, ktorých číry olejový sekrét, meibum, je prirodzenou bariérou proti vysychaniu oka. Dysfunkcia týchto žliaz je dnes bežným, ale napriek tomu často podceňovaným ochorením. Aj keď má pacient dostatočné množstvo slz, jeho ťažkosti sú spôsobené porušením celistvosti slzného filmu. Príčinou môže byť zápal, obštrukcia alebo abnormálna sekrécia Meibomových žliaz, s následným podráždením spojky, rohovky a mihalnice, v neskorých štádiách sa môže objaviť zápal rohovky, čo môže vyvolať až zhoršenie zraku (Piovarčí, 2007). Veľmi častým znakom dysfunkcie je tzv. syndróm suchého oka, ktorého výskyt sa odhaduje na 75 % u osôb pracujúcich s počítačom a u nositeľov kontaktných šošoviek (Driver a Lemp, 1996). Prejavy ochorenia sú závislé na množstve dysfunkčných Meibomových žliaz, a keďže sú v hornej mihalnici početnejšie, je náchylnejšia na tieto ochorenia. Medzi možné vyvolávacie faktory dysfunkcií patria: znížená frekvencia žmurkania, mikrobiálna kontaminácia, nevyhovujúce kozmetické výrobky, nevyvážená strava a v neposlednom rade retinoidová liečba (Gudas, 2012).

Nadmerné užívanie syntetických vitamínov počas tehotnosti sa v poslednej dobe veľmi rozšírilo v dobrom úmysle dopriať vyvíjajúcemu plodu všetko potrebné. V konečnom dôsledku však neuvážený príjem vitamínov môže

zapríčiniť somatické malformácie či zníženie mentálnych schopností dieťaťa (Schnorr a kol., 2011; Penniston a Tannumihardjo, 2006). Vitamín A a jeho metabolit, kyselina retinová (RA) sú potrebné pre zdravý vývoj embrya a pre jeho ďalší život a reprodukciu v presne regulovanom množstve. Abnormálny vývoj plodu môže byť spôsobený rovnako nedostatkom vi-

tamínu A, ako aj jeho nadmerným príjmom, a prejavuje sa podobnými príznakmi s postihnutím rovnakých orgánov (Rhinn a Dollé, 2012; Ross a kol., 2000). RA sa používa v klinickej medicíne na prevenciu a liečbu viacerých nádorových ochorení, porúch imunity a chorôb kože (Bhutani a Koo, 2011, Ross a kol., 2011). Liek isotretinoin, u nás známy ako accutane, ktorý bol používaný na liečbu akné, je chemickým zložením 13-cis RA. Takmer polovici žien, ktoré ho užívali počas prvého trimestra gravidity, sa narodili deti ťažko poškodené. U detí, ktoré nemali fyzické poškodenia, sa objavilo zníženie mentálnych schopností po 5. roku života s redukciami IQ (Adams a kol., 2001). Isotretinoin ovplyvňuje funkciu a štruktúru Meibomových žliaz, zapríčiňuje ich acinárnu atrofiu a hyposekreciu. Abnormálna osmolarita slz a ich zvýšené vyparovanie sa prejaví u pacienta syndrómom suchých očí, zápalom mihalníc či spojoviek. Pozitívnu črtou je, že všetky tieto prejavy vymiznú do jedného mesiaca po skončení liečby (Bozkurt a kol., 2002).

Produkcija meibum podlieha hormonálnej a nervovej regulácii. Inervácia Meibomových žliaz je zabezpečená hustou sieťou nervových vlákien, ktoré sú často kolokalizované s krvnými cievmi.

V tejto práci sme sledovali morfológické zmeny nitrergickej inervácie Meibomových žliaz u 14. dňových potkanov, ktoré boli spôsobené nadmerným prenatálnym príjmom kyseliny retinovej. Oxid dusíka (nitric oxide, NO) je voľný radikál, biologicky aktívna molekula s významnou úlohou v mnohých fyziologických a patologických pochodoch organizmu (Kimáková a kol., 2011). NO je plyn, ktorý nemôže byť uskladňovaný v synaptických vezikulách, preto jeho signalizačná špecifita sa môže dokázať iba cestou znázornenia enzýmu NO-syntáza, ktorý ho produkuje. NADPH-d (nikotínamid adenín dinukleotid fosfát diaforáza)

Summary

Main purpose of this work was to investigate the influence of prenatal administration of retinoic acid, an active metabolite of vitamin A, on nitrergic nerve structures in Meibomian glands. 10 mg/kg of retinoic acid was applied to pregnant Wistar rat perorally in three consequently embryonic days: 8th - 10th, totally 30 mg/kg. Sections of the central upper eyelids were investigated in rat pups on the 14th day after birth. NADPH-d histochemical method was used to confirm the presence of nitric oxide synthase and in that way the functioning of nitric oxide NO as a neurotransmitter. The results were compared to the control group, which was consisted of 14 days old rat pups without influence of retinoic acid. Histochemical analysis of eyelids without experimental intervention revealed numerous, great, stained acini of Meibomian glands arranged tightly into groupings. Acini were bordered by intensively stained vessels and nerve fibers. These structures were present in the submucosal layer as well. The analysis of group with administration of retinoic acid showed less numerous, shrunken acini which were seen not only smaller in size, but also the density of their staining was considerably lower. In the submucosal layer, more numerous NADPH-d stained vessels accompanied by positive nerve fibers were present. The excess of retinoic acid during prenatal period influences the development and morphology of nitrergic structures of the Meibomian glands.

Key words: Meibomian glands, innervation, vitamin A, retinoic acid, development.

Fastum gel

Ketoprofenum®

ANALGETIKUM / ANTIREUMATIKUM

RÝCHLA ÚĽAVA OD BOLESTI

Lokálna liečba bolestivých ochorení osteoartikulárneho a svalového systému reumatického a traumatického pôvodu: pomliaždeniny, vyvrtnutia, natiahnutia svalov, stuhnutie šije, bolesti bedrových svalov (lumbago).

praktická tuba s dávkovačom

Fastum® gel
100 g gélu obsahuje: ketoprofenum 2,50 g

Indikácie: Lokálna liečba bolestivých ochorení osteoartikulárneho a svalového systému reumatického a traumatického pôvodu: pomliaždeniny, vyvrtnutia, natiahnutia svalov, stuhnutie šije, bolesti bedrových svalov (lumbago). **Dávkovanie a spôsob podávania:** 3-5 cm gélu jeden až dva razy denne. **Kontraindikácie:** Predtíživosť na ketoprofén, aspirín (kyselina acetylsalicylová), na iné nesteroidové protizápalové lieky a bráty (lieky znižujúce cholesterol) alebo na ktorúkoľvek pomocnú látku, anamnéza akkejkoľvek fotosenzitívnej reakcie, známe hypersenzitívne reakcie ako sú príznaky astmy, alergická rinitída na ketoprofén, fenofibrát, kyselinu tiaprofénovú, kyselinu acetylsalicylovú alebo na iné NSAID, anamnéza kožnej alergickej reakcie na ketoprofén, kyselinu tiaprofénovú, fenofibrát alebo blokátory UV žiarenia alebo parfény, pobyt na slnku, dokoľka aj v prípade nepriameho slnka, vrátane UV žiarenia zo solária počas liečby a 2 týždne po jej ukončení. Fastum® gel sa nemá aplikovať na otvorené rany, kožné lézie, ani v blízkosti očí. **Osobitné upozorenia a opatrenia pri používaní:** lokálna aplikácia väčšieho množstva môže mať systémové účinky, vrátane predtíživosti a astmy. Pri vzniku akýchkoľvek kožných reakcií, vrátane kožných reakcií po súbežnej aplikácii prípravkov obsahujúcich oktokrylén, sa má liečba ihneď prerušiť. Po každej aplikácii gélu je potrebné dôkladne umyť ruky. Miesto aplikácie gélu nemá byť prekryté tesným (nepriehľadným) obvazom alebo odevom. Počas doby aplikácie gélu a nasledujúce 2 týždne po jej ukončení sa ošetrované miesta nemajú vystavovať slnečnému žiareniu vrátane solária a odporúča sa chrániť ošetrované miesta obliečením, aby sa predišlo nízkej fotosenzitívnosti Fastum® gelu. Fastum® gel sa má používať s opatrnosťou u pacientov s ťažkým poškodením obličiek. **Liekové a iné interakcie:** Neboli hlásené žiadne interakcie Fastum® gelu s inými liečivami. Pacientov liečených antikoagulačnými prípravkami sa odporúča pravidelne monitorovať. **Gravidita a laktácia:** Počas posledného trimestra užívania nesteroidových protizápalových liekov môže pôsobiť toxicky na pľúca alebo srdce plodu. Preto sa ketoprofén v tehotenstve nemá používať. Nesteroidové protizápalové lieky môžu spôsobiť oneskorenie pôrodu. Po systémovom podaní môžu stopovo minúť ketoprofénom z materského mlieka. **Nežiaduce účinky:** Alergické kožné reakcie, dermatitída, kontaktné ekzémy, urtikária, erytém, pruritus, pálenie, výsev pluzgierov, fotosenzitívne reakcie. **Veľkosť balenia:** tuba s 20 g, 50 g a 100 g gélu tuba s dávkovačom s 50 g a 100 g gélu. **Držiteľ rozhodnutia o registrácii:** A. Menarini Industrie Farmaceutiche Riunite s. r. l., 50131 Florenca, Taliansko. **Dátum poslednej revízie textu:** február 2011. **Spôsob výdaja lieku:** viazaný na lekársky predpis. Pred predpisávaním lieku sa obozrňuje s informáciami uvedenými v Súhrne charakteristických vlastností lieku. **Dátum výroby materiálu:** január 2013.

Referencie: 1. SteenK. H. et al.: Analgesic profile of peroral and topical ketoprofen upon low pH-induced muscle pain. Pain 2001, 93, 23-33. (Within one hour with topical ketoprofen).

Dexadol

dexketoprofen trometamol

UNIKNITE AKÚTNEJ BOLESTI

Krátkodobá symptomatická liečba akútnej bolesti miernej až stredne silnej intenzity, ako je akútna muskuloskeletálna bolesť, dysmenorea a bolesť zubov.

Dexadol 25 mg gro por

granulát na perorálny roztok

Každé vrecko obsahuje: dexketoprofén 25 mg ako dexketoprofén trometamol. **Pomocné látky:** sacharóza 2,5 g

Terapeutické indikácie: Krátkodobá symptomatická liečba akútnej bolesti miernej až stredne silnej intenzity, ako je akútna muskuloskeletálna bolesť, dysmenorea a bolesť zubov. **Dávkovanie:** Dospelí: Podľa charakteru a závažnosti bolesti je odporúčaná dávka vyzrážne 25 mg každých 8 hodín. Celková denná dávka nemá prekročiť 75 mg. **Kontraindikácie:** Dexadol granulát sa nesmie podávať v nasledujúcich prípadoch: pacientom s predtíživosťou na dexketoprofén, na ktorúkoľvek iné NSAID alebo na ktorúkoľvek z pomocných látok lieku, pacientom, u ktorých liečba s podobným účinkom vyvoláva astmatické záchvaty, bronchospazmus, akútnu rinitídu alebo spôsobujú nosové polypy, urtikáriu alebo angioedém, pri známych fotoalergických alebo fototoxických reakciách počas liečby s ketoprofénom alebo fibrátmi, pacientom s gastrointestinálnym krvácaním alebo perforáciou v anamnéze, pacientom s predchádzajúcou terapiou NSAID, pacientom s aktívnym alebo opakujúcim sa peptickým vredom/gastrointestinálnym krvácaním v anamnéze, pacientom s chronickou dyspepsiou alebo s podozrením na peptický vred/krvácanie, pacientom s iným aktívnym krvácaním alebo s poruchami zrážavosti krvi, pacientom s Crohnovou chorobou alebo s ulceratívnou kolitídou, pacientom so závažným zlyhaním srdca, pacientom so stredne závažnou až závažnou dysfunkciou obličiek, pacientom so závažným poškodením funkcie pečene, pacientom s hemoragickou diatézou a inými koagulačnými poruchami, pacientom so závažnou dehydratáciou. **Liekové a iné interakcie:** sú uvedené v Súhrne charakteristických vlastností lieku. **Fertilita, gravidita a laktácia:** Dexadol je kontraindikovaný počas gravidity a laktácie. **Ovplyvnenie schopnosti viesť vozidlá a obsluhovať stroje:** Dexadol granulát môže mať nežiaduce účinky ako sú závrat, poruchy videnia alebo ospalosť. V týchto prípadoch môže byť schopnosť reagovať a aktívne sa podieľať na cestnej premávke a obsluhovať stroje znížená. **Nežiaduce účinky:** Najčastejšie pozorované nežiaduce účinky sa týkajú gastrointestinálneho traktu: nevoľnosť a/alebo vracanie, bolesť brucha, hnačka, dyspepsia. Ostatné nežiaduce účinky sú uvedené v Súhrne charakteristických vlastností lieku. Pred predpisávaním lieku obozrňuje sa, prosím, s informáciami uvedenými v Súhrne charakteristických vlastností lieku. **Držiteľ rozhodnutia o registrácii:** Menarini International Operations Luxembourg S. A., 1, Avenue de la Gare, L-1611 Luxembourg, Luxembursko, Zastúpenie v SR: Berlin-Chemie AG, Palisády 29, 811 06 Bratislava. **Spôsob výdaja lieku:** na lekársky predpis. **Posledná revízia textu:** apríl 2011. **Dátum výroby materiálu:** január 2013.

dex 2013-001

**BERLIN-CHEMIE
MENARINI**

je vhodným markerom na vizualizáciu nitrergických štruktúr (Scherer-Singler a kol., 1983).

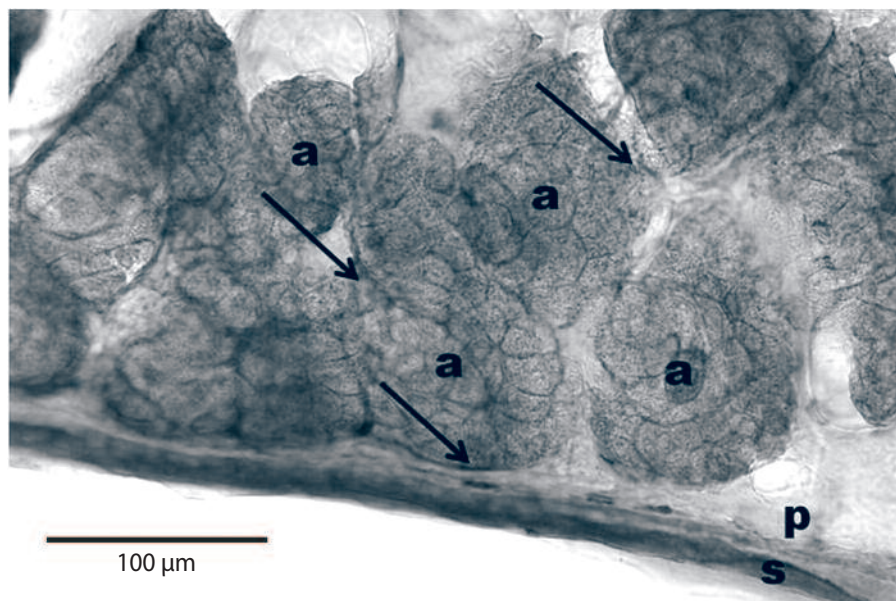
Materiál a metodika

V experimente sme použili potkany kmeňa Wistar, ktoré boli chované v štandardných podmienkach pri dodržaní všetkých ustanovení o ochrane zvierat. Pokus bol schválený Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej Republiky rozhodnutím č. 1757/10-221/3a. Skupine gravidných samíc (RA skupina) sme v 8., 9. a 10. deň gravidity za rovnakých podmienok podali all-trans RA (Sigma Chemicals, R2625) v dávke 10 mg/kg per os. Skupina K bola kontrolná, bez experimentálneho zásahu. Mláďatá oboch skupín sme vo veku 14. dní anestetizovali inhalačne dietyléterom. Po transkardiálnej perfúzii fyziologickým roztokom sme urobili perfúziu 4% paraformaldehydom s 0,1% glutaraldehydom v 0,1 M fosfátovom tlmivom roztoku, pH 7,4. Odobraté horné mihalnice sme uložili v rovnakom fixatívne na 3-4 h a cez noc do 30% sacharózy v tom istom fosfátovom pufrí. Vzorky sme narezali na zmrazovacom mikrotóme na rezy hrubé 40 μm . Na znázornenie NADPH-d aktivity sme použili histochemickú metódu podľa Scherera-Singlera a kol. (1983), modifikovanú v našich podmienkach (Kluchová, 2004). Rezy sme vyhodnocovali pomocou svetelného mikroskopu.

Výsledky a diskusia

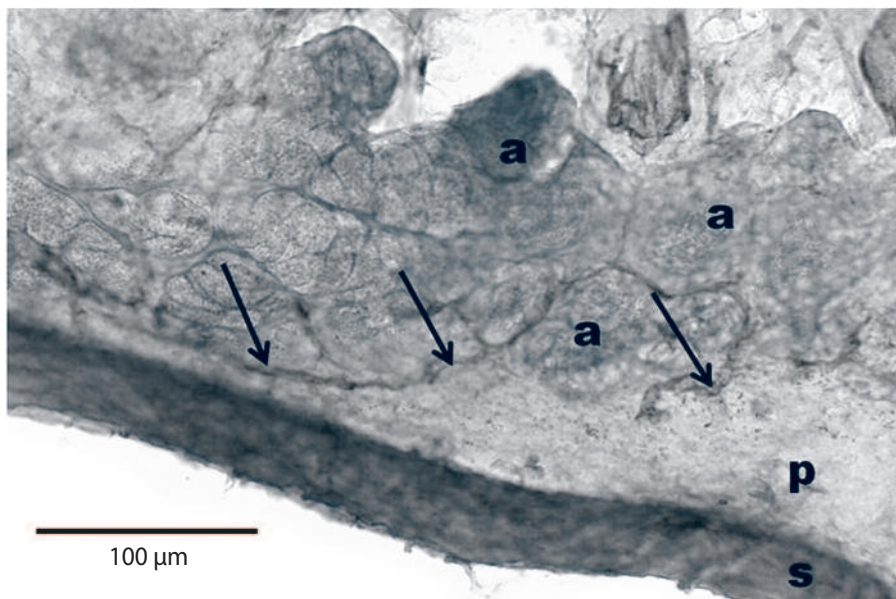
Vitamín A a jeho metabolity patria medzi látky, ktoré sú nevyhnutné pre zdravú výživu a funkciu organizmu (D'Ambrosio a kol., 2011; Kimáková a kol., 2012). Avšak pri jeho nadmernom príjme počas gravidity sa prejavujú jeho teratogénne účinky na vyvíjajúcom sa plode (Kam a kol., 2012). V našej práci sme sledovali poškodenie Meibomových žliaz u potkanov, ktoré boli prenatalne vystavené účinkom RA. Metóda prítomnosti NADPH-d aktivity v nervových vláknach a endotele ciev poukazuje na utilizáciu NO, ktorý ako plynňý neurotransmitter je schopný sprostredkovať interakciu medzi bunkami bez kontaktu (Cserep a kol., 2011; Kiss a Vízi, 2001). V RA skupine uhynulo v perinatálnom období v dôsledku malformácií 17% mláďat. Tie, ktoré prežili nevykazovali okrem zníženej pôrodnej hmotnosti žiadne makroskopické zmeny. Meibomove žľazy 14. dňových potkanov RA skupiny sme porovnávali s kontrolnou skupinou zvierat. Histochemická analýza mihalnic kontrolnej skupiny odhalila početné NADPH-d pozitívne acini Meibomových žliaz, ktoré boli tesne zoskupené a obkolesené silne sfarbenými cievami a nervovými vláknami. Nervovocievne štruktúry sa nachádzali aj v podslizničnej vrstve (obr. 1). Podrobná analýza Meibomových žliaz RA skupiny odhalila acini, ktoré boli v porovnaní so skupinou K menšie, akoby scvrknuté a s menšou intenzitou NADPH-d sfarbenia. V podslizničnej vrstve sme v RA skupine našli väčší počet ciev

Obrázok 1. Meibomove žľazy na sagitálnom reze hornou mihalnicou 14-dňového potkana bez experimentálneho zásahu (znázornené histochemickou metódou NADPH-d).

a – acini Meibomovej žľazy, s – spojovka, p – podslizničná vrstva, šípky – NADPH-d pozitívne cievy a nervy, scale bar = 100 μm

Obrázok 2. Meibomove žľazy na sagitálnom reze hornou mihalnicou 14-dňového potkana ovplyvneného nadmerným prenatalným príjmom RA (znázornené histochemickou metódou NADPH-d)

a – acini Meibomovej žľazy, s – spojovka, p – podslizničná vrstva, šípky – NADPH-d pozitívne cievy a nervy, scale bar = 100 μm

a pozitívne sfarbených nervových vlákn (obr. 2). Tento opis sa zhoduje s opisom Meibomových žliaz po nadmernom príjme RA počas liečby retinoidmi. Naše výsledky sa zhodujú so zisteniami inými autormi, ktorí použili na svoj výskum králiky. U nich sa po aplikácii retinoidov Meibomove žľazy takisto zmenšili, okraj mihalnic bol suchý a spojovky mierne začervenané. Histopatologicky sa dokázala zhrubnutá výstelka kanálikov, zmenšenie acinov a periacinálna fibróza (Lambert a Smith, 1988). My

sme robili výskum na potkanoch, pretože zloženie Meibomových žliaz u potkana a u človeka je veľmi podobné (Harvey a kol., 1987). Poškodenie Meibomových žliaz závisí od veľkosti podanej dávky RA, ale nie od dĺžky jeho podávania (Cumurcu a kol., 2009). Preto je dôležité vyselektovať takú dávku RA, ktorá by spôsobovala čo najmenšie zmeny na Meibomových žľazách pri súčasnom zachovaní terapeutického účinku. Pri nadmernom príjme RA sú všetky Meibomove žľazy približne rovnako

poškodené, čím sa toto postihnutie líši od iných ochorení, pri ktorých sú postihnuté len niektoré Meibomove žľazy (Farrell a kol., 1980). Toto sme potvrdili aj my, v prípade nadmernej záťaže RA v tehotnosti boli všetky Meibomove žľazy u dvojčých mláďat rovnomerne postihnuté. Najväčším rozdielom medzi dôsledkami poškodenia Meibomových žliaz nadmerným prenatálnym príjmom a liečbou RA je to, že príznaky poškodenia Meibomových žliaz po ukončení liečby vymiznú, kdežto poškodenie vzniknuté počas gravidity je trvalé. Liečba pomocou RA je v tehotnosti kontraindikovaná. Dokázali sme, že aj keď preživšie mláďatá nemali žiadne viditeľné prejavy poškodenia spôsobeného nadmerným prenatálnym príjmom RA, boli postihnuté poruchami Meibomových žliaz v zmysle ich redukcie a ťažkostí z toho vyplývajúcich.

Výsledky tejto práce môžu pomôcť pri objasnení úlohy NO v reakcii na patologické podmienky vyvolané aplikáciou RA. Štúdiom vplyvu nadmerných dávok vitamínu A by mohlo prispieť nielen k základnému výskumu, ale aj v oblasti možného terapeutického pôsobenia v lekárskej praxi a odhaliť prípadne ďalšie účinky tohto prípravku na zdravie pacienta.*

*Práca vznikla s podporou grantu VEGA č. 1/0154/11 grantovej agentúry MŠ SR.

Literatúra

- Adams, J., Baer, S., Gavin, J.A.L., Janulewicz, P.A., Meyer, E., Lammer, E.J.: Neuropsychological characteristics of children embryonically exposed to isotretinoin (Accutane): outcome at age 10. *Neurotoxicol. Teratol.*, 2001, č. 23, s. 296 – 307.
- Bhutani, T., Koo, J.: A review of the chemopreventive effects of oral retinoids for internal neoplasms. *J. Drugs Dermatol.*, 2011, č. 10, s. 1292 – 1298.
- Bozkurt, B., Irkeç, M.T., Atakan, N., Orhan, M., Geyik, P.O.: Lacrimal function and ocular complications in patients treated with systemic isotretinoin. *Eur. J. Ophthalmol.* 12, 2002, č. 3, s. 173 – 176.
- Cserep, C., Szonyi, A., Veres, J.M., Nemeth, B., Szabadits, E., de Vente, J., et al.: Nitric oxide signaling modulates synaptic transmission during early postnatal development. *Cereb. Cortex.*, 2011, č. 21, s. 2065 – 2074.
- Cumurcu, T., Sezer, E., Kilic, R., Bulut, Y.: Comparison of dose-related ocular side effects during systemic isotretinoin administration. *Eur. J. Ophthalmol.*, 19, 2009, č. 2, s. 196 – 200.
- D'Ambrosio, D.N., Clugston, R.D., Blaner, W.S.: Vitamin A metabolism: an update. *Nutrients*, 2011, č. 3, s. 63 – 103.
- Driver, P.J., Lemp, M.A.: Major review. Meibomian Gland Dysfunction. *Survey of ophthalmology*, 40, 1996, č. 5, s. 343 – 367.
- Farrell, L.N., Strauss, J.S., Stranieri, A.M.: The treatment of severe cystic acne with 13-cis-retinoic acid. Evaluation of sebum production and the clinical response in a multiple dose trial. *J. Am. Acad. Dermatol.*, 1980, č. 3, s. 602 – 611.
- Gudas, L.J.: Emerging roles for retinoids in regeneration and differentiation in normal and disease states. *Biochim. Biophys. Acta*, 2012, č. 1821, s. 213 – 221.
- Harvey, D.J., Tiffany, J.M., Duerden, J.M., Pandher, K.S., Mengher, L.S.: Identification by combined gas chromatography-mass spectrometry of constituent long-chain fatty acids and alcohols from the meibomian glands of the rat and a comparison with human meibomian lipids. *J. Chromatogr.* 414, 1987, č. 2, s. 253 – 263.
- Kam, R.K., Deng, Y., Chen, Y., Zhao, H.: Retinoic acid synthesis and functions in early embryonic development.

- Cell. Biosci., 2012, č. 2, s. e11.
- Kimáková, T., Krišťúfek, P., Bernadič, M.: Problematika voľných radikálov, oxidačného stresu a antioxidantov vo vzťahu k neinfekčným ochoreniam, 1. časť. *Monitor medicíny SLS*, 2011, č. 3-4, s. 13 – 16.
- Kimáková, T., Bernadič, M., Krišťúfek, P.: Antioxidanty vo výžive. Problematika voľných radikálov, oxidačného stresu a antioxidantov vo vzťahu k neinfekčným ochoreniam, 2. časť. *Monitor medicíny SLS*, 2012, č. 1-2, s. 9 – 14.
- Kiss, J.P., Vizi, E.S.: Nitric oxide: a novel link between synaptic and nonsynaptic transmission. *Trends Neurosci.*, 2001, č. 24, s. 211 – 215.
- Klučková, D.: Ischemia miechy. Morfologická charakteristika a úloha NO. Vyd. UPJŠ Košice, 2004.
- Lambert, R.W., Smith, R.E.: Pathogenesis of blepharocconjunctivitis complicating 13-cis-retinoic acid (isotretinoin) therapy in a laboratory model. *Invest. Ophthalmol. Vis. Sci.*, 1988, č. 29, s. 1559 – 1564.
- Penniston, K.L., Tanumihardjo, S.A.: The acute and chronic toxic effects of vitamin A. *Am. J. Clin. Nutr.*, 2006, č. 83, s. 191 – 201.
- Piovarčí, R.: Infekčné ochorenia oka. *Via pract.*, 2007, roč. 4, č. 11, s. 525 – 529.
- Rhinn, M., Dollé, P.: Retinoic acid signalling during development. *Development*, 2012, č. 139, s. 843 – 858.
- Ross, S.A., McCaffery, P.J., Dräger, U.C., DeLuca, L.M.: Retinoids in embryonal development. *Physiol. Rev.*, 2000, č. 80, s. 1021 – 1054.
- Ross, A.C., Chen, Q., Ma, Y.: Vitamin A and retinoic acid in the regulation of B-cell development and antibody production. *Vitam. Horm.*, 2011, č. 86, s. 103 – 126.
- Scherer-Singler, U., Vincent, S.R., Kimura, H., McGeer, E.G.: Demonstration of a unique population of neurons with NADPH diaphorase histochemistry. *J. Neurosci. Methods*, 1983, č. 8, s. 229 – 234.
- Schnorr, C.E., da Silva Morrone, M., Simões-Pires, A., da Rocha, R.F., Behr, G.A., Fonseca Moreira, J.C.: Vitamin A supplementation in rats under pregnancy and nursing induces behavioural changes and oxidative stress upon striatum and hippocampus of dams and their offspring. *Brain Res.*, 2011, č. 1369, s. 60 – 73.

Do redakcie došlo 7.9.2012.

Adresa pre korešpondenciu:
MUDr. Adriana Boleková, PhD.
 Ústav anatómie LF UPJŠ,
 Šrobárova 2, 041 80 Košice, SR
 Tel. 055 234 3216
 E-mail: adriana.bolekova@upjs.sk

Správy z odborných podujatí

Správa z vedecko-pracovnej schôdze V. Makovického deň

¹ Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS, Slovenská spoločnosť pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve SLS, Ústav sociálneho lekárstva a lekárskej etiky LF UK, Ústav sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva SZU, Katedra sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva SZU a Sekcia zdravotníckej štatistiky usporiadali dňa 19. septembra 2012 spoločnú vedecko-pracovnú schôdzu V. Makovického deň. Schôdza sa konala na pôde Slovenskej zdravotníckej univerzity pod záštitou rektorky SZU prof. Dr.h.c. PhD. Dany Farkašovej, CSC.

MUDr. Katarína Macková, vedúca Katedry sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva SZU, na úvod priblížila históriu týchto podujatí, ktoré sa konajú od roku 2008 a sú pomenované po významnom pedagogickom a vedeckom pracovníkovi prof. MUDr. Emilovi Makovickom. Prof. Makovický bol zakladateľom a dlhoročným vedúcim katedry sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva. Devätnásť rokov vykonával funkciu predsedu Spoločnosti sociálneho lekárstva. Okrem iného bol námestníkom ministra zdravotníctva a námestníkom riaditeľa ILF.

Súčasná, v poradí už 5. vedecko - pracovná schôdza bola na tému „Zdravotníctvo – etika“. Na úvod zaznela kľúčová prednáška prof. J.Glasu, Dr. H. Glasovej a doc. T. Krčméryovej: Etika v zdravotníctve v súčasných podmienkach, ktorá vzbudila množstvo podnetov na zamyslenie. Nasledovala prednáška MUDr. J. Trizuljakovej a MUDr. M. Mojžešovej: Vzťahy v zdravotníctve, možnosti dialógu a etickej edukácie. Autorky poukázali na význam etiky pre súčasnosť, uviedli niektoré mýty spojené s etickým prístupom a naznačili príčiny krízy v zdravotníctve. Posledným a nemenej zaujímavým bol príspevok doc. D. Brukerovej: Etické aspekty biomedicínskeho výskumu, v ktorom autorka zdôraznila dôležitosť etickej prípravy projektu.

Aktuálnosť témy a hodnotu príspevkov podčiarkuje veľký záujem – podujatia sa zúčastnilo až 150 účastníkov. Záverom vedecko-pracovnej schôdze oslovil účastníkov aj MUDr. Hlavačka, prednosta Ústavu sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva SZU, ktorý viedol diskusiu k predneseným témam. Aj tohtoročný Makovického deň bol hodnotným a prínosným nielen pre lekárov v špecializačnej príprave, pri štúdiu sociálneho lekárstva, ale aj pre skúsených klinických pracovníkov a pre širokú lekársku komunitu.

MUDr. Andrea Čerňanová, PhD.

Pôvodná práca

Malígny melanóm - primárna a sekundárna prevencia jeho vzniku

Katarína Bernadičová, Zuzana Kardošová, Tibor Danilla

Detská dermatovenerologická klinika LF UK a DFNSP, Bratislava, SR

Súhrn

Malígny melanóm patri medzi najzhubnejšie nádory kože alebo slizníc z dôvodu vysokého metastatického potenciálu a refraktérnosti na adjuvantnú liečbu v zmysle chemo/rádioterapie. Tento nádor vychádza z melanocytov, buniek stratum basale epidermis, ktoré tvoria pigment melanín. Malígny melanóm môže existovať vo viacerých formách a typoch. Asi 70-80% všetkých melanómov vzniká v dôsledku nadmerného slnenia. Základom primárnej prevencie vzniku ochorenia je dodržiavať zásady správneho zdržiavania sa na slnku a edukácia. Zásadou liečby je široká excízia s voľnými resekcijnými okrajmi. V prípade klinickej indikácie je nutná exstirpácia tzv. „sentinelovej“ lymfatickej uzliny. Preventívne pôsobí organizovanie akcií na zvýšenie povedomia o malígnom melanóme, a to napríklad Euro Melanoma Day. Cieľom tejto akcie je zvýšiť informovanosť občanov o možnom nebezpečenstve malígneho zvrhnutia materských znamienok a vplyve slnečného žiarenia. Výsledky týchto preventívnych vyšetrení lekári zaznamenávajú do dotazníkov, ktoré sú jednotné pre celú Európu. Cieľom tejto práce je poukázať na vážnosť ochorenia a nutnosť edukácie a adekvátnej diagnostiky, liečby a prevencie vzniku malígneho melanómu.

Kľúčové slová: malígny melanóm, melanóm, Euro Melanoma Day, „sentinelová“ lymfatická uzlina, prevencia vzniku melanómu.

Úvod

Malígny melanóm patrí medzi najzhubnejšie nádory kože alebo slizníc z dôvodu vysokého metastatického potenciálu a refraktérnosti na adjuvantnú liečbu v zmysle chemo/rádioterapie (Concollno et al., 2001). Tento nádor vychádza z melanocytov, buniek stratum basale epidermis, ktoré tvoria pigment melanín. Vyskytuje sa najmä u bielej rasy, 2x častejšie u žien, v poslednom období bol pozorovaný nárast incidencie u severskej európskej populácie. Na vývoji kožného melanómu sa podieľajú rôzne vonkajšie a vnútorné vplyvy, ktoré sa navzájom ovplyvňujú. Zvýšenie výskytu ochorenia a jeho charakteristické vlastnosti v zmysle rýchleho metastazovania si vyžadujú prehľadné vedomosti o včasných klinických prejavoch a edukáciu populácie. Vzhľadom k multifaktoriálnej etiológii a variabilite patofyziologických mechanizmov uvádzame súhrn predispozičných faktorov (Burtner et al., 2005).

Predispozičné faktory:

- Genetické predispozície (mutácie supresorového génu p16, BRAF, MITF, MC1R,...) (Bataille, 2000).
- Malígny melanóm, alebo iný kožný karcinóm, vyskytujúci sa v rodinnej anamnéze.
- Diagnostikovaný lentigo maligna, menej naevus Spitz, naevus coeruleus.
- Fototyp I. (červenovlasí jedinci, modrookí, ephelides), teda kožný typ, ktorý málo, alebo

vôbec nepigmentuje po vystavení priamemu slnečnému žiareniu alebo umelej expozícii UV žiarenia.

- Veľký počet pigmentových névov, v priemere viac ako 20 melanocytových lézií, rozsiahle kongenitálne névy.
- Poškodenie kože priamym slnečným alebo umelým UV žiarením, vznik popálenín zo slnečného žiarenia s tvorbou pluzgierov v akomkoľvek veku, prípadne chronické poškodenie.
- Mechanická traumatizácia névu, alebo vznik zápalu v mieste jeho výskytu.
- Celkové oslabenie imunity (pacienti po transplantácii, pacienti s ochorením AIDS).

Klinický obraz a lokalizácia

Vzhľadom na charakter sa včasný malígny melanóm prejavuje nenápadne, málo špecificky a nenápadne, a to z dôvodu nedostatočnej pozornosti alebo lokalizácie ochorenia. Klinický obraz pokročilého malígneho melanómu je však v dermatoskopickom a často i vizuálnom vyšetrení charakteristický (Blum et al., 2001, 2003). Najčastejším nálezom pokročilého ochorenia sú nádory tmavohnedej až modročiernej farby, vzácné bez pigmentu (amelanotický melanóm), lokalizované na rôznych častiach kože a slizníc, najčastejšie na tvári a trupe, teda v lokalitách exponovaných priamemu slnečnému žiareniu. Nezriedka sa však

môžu vyskytovať aj v oblasti genitálií. Často býva nálezom už pokročilý malígny melanóm, teda s prítomnou inflamáciou, exulceráciou, seceráciou pusového alebo dendritického obsahu s erytémom okolitej kože. Okrem klinického vyšetrenia melanómu alebo suspektné lézie je nevyhnutné vyšetrenie spádových lymfatických uzlín, a to palpačne, pri podozrení na malignitu i ultrasonograficky. Cieľom však je identifikovať toto ochorenie vo včasnom štádiu, respektíve realizovať adekvátne preventívne kroky a suspektné lézie s potenciálnym malígnym zvrhnutím identifikovať ešte pred vznikom ochorenia, čo by prispelo k signifikantnému zníženiu vzniku malígneho ochorenia.

Malígny melanóm môže existovať vo viacerých formách a typoch:

Klinické subtypy melanómu sú:

- **Lentigo maligna melanoma**
Vzniká na lentigo maligna, na koži chronicky vystavej slnečnej expozícii. Klinický obraz: Ložisko hnedej alebo čiernej farby, ploché, nepravidelného tvaru, lokalizované na tvári, na hornej polovici líc, spánkoch a na čele, počas rokov s centrálnou regresiou a periférnym rastom.
- **Superficiálne sa šíriaci melanóm (SSM)**
Klinický obraz: Ploché ložisko nepravidelného tvaru, veľkosti viac ako 6mm. Ložiská bývajú rôznej farby, sivej, hnedej až čiernej, podmienenej dermálnym pigmentom, až po červené sfarbenie zapríčinené inflamáciou.
- **Nodulárny melanóm**
Klinický obraz: Lézie lokalizované najčastejšie na trupe, pologuľovitého až stopkatého tvaru, s centrálnou červenou farbou, s okrajovým hnedopigmentovaným lemom.
- **Akrálny lentiginózný melanóm**
Klinický obraz: Veľké makulózne lézie, lentiginózne pigmentované lokalizované na chodidlách nôh a dlaniach rúk, prípadne lokalizované subungválne, farba: tmavohnedá, červená.

Diagnostika

Štandardnou diagnostickou modalitou je dôkladný odber anamnézy pacienta, rodinná anamnéza a klinické vyšetrenie.

Dermatoskopické vyšetrenie: ide o vyšetrenie kožného povrchu, prejasneného olejom z dôvodu zlepšenia vizualizácie lézie, s využitím 10- až 20-násobného zväčšenia s intenzívnym zdrojom svetla. Pri včasnom melanóme je možné vidieť nepravidelnú a rozšírenú pigmentovanú sieť, pigmentované pseudopódiá, radiálne vetvenie, periférne lokalizované čierne zrná, až modrasté alebo mliečne závojovité sfarbenie.

SIA-skopia: Metóda spektrofotometrickej intrakutánnej analýzy využíva viditeľné a infračervené svetlo, v papilárnej vrstve dermis je viditeľný kolagén, cievy a melanín (Lepski et al., 2001).

Ultrasonografické vyšetrenie, ktoré určí

hrúbku melanómu, diagnostika spádových lymfatických uzlín.

Biopsia s následným histologickým vyšetrením: pri malej lézii je potrebná excízia s histologicky verifikovaným „voľným“ okrajom (bez infiltrácie). Ak je stanovená diagnóza malígneho melanómu, realizuje sa opakovane excízia s okrajovým bezpečnostným lemom podľa hrúbky tumoru. Nutná je excízia in toto z dôvodu nálezu potenciálneho malígneho melanómu.

Imunohistochemické vyšetrenie: Verifikácia nálezu malígneho melanómu musí byť histologická s potvrdením imunohistochemických parametrov (S 100 proteín, melanA, MART-1, HNB45).

Liečba

Liečba primárneho tumoru: široká excízia, pri hrúbke nádoru pod 0,75mm s bezpečnostným lemom 1cm, pri hrúbke nad 0,75mm s bezpečnostným lemom 3cm. Pri hrúbke nádoru (0,75mm) sa realizuje aj diagnostická extirpácia regionálnych lymfatických uzlín. Táto sa realizuje podaním mTc99 rádiokoloidu intradermálne k miestu primárneho ložiska, pri čom sa využíva princíp akumulácie rádiokoloidu v spádovej lymfatickej drenáži, ktorá drénuje aj primárne ložisko. Nejedná sa o všetky uzliny v derivačnej zóne, ale o relatívne nízky počet cca 34 uzlín, ktoré sa označujú ako strážne, resp. „sentinelové“. Predilekčné oblasti sú axily a ingvíny bilaterálne, nezriedka sa však tzv. „sentinelová“ lymfatická uzlina objaví na kontrolnom gamagrafe v oblasti krku, resp. v oblasti klavikul. Tieto uzliny je nutné pri operačnom výkone disekovať a realizovať histologické vyšetrenie. Peroperačná histologizácia nie je možná. Výkon sa realizuje u pacientov s malígnym melanómom hodnoteným s Breslowom viac, ako 0,75mm. V tomto prípade má metastazovanie vyšší potenciál a benefit odstránenia potenciálne pozitívnej lymfatickej uzliny preváži riziko podania rádiokoloidu. Za účelom lepšieho vizuálneho znázornenia uve-

Tabuľka 1. ABCDE hodnotenie na rozpoznanie podozrenia vzniku malígneho melanómu.

		Bežne získané névy	Dysplastické névy	Melanóm
A	tvar	symetrický	asymetrický	asymetrický
B	okraje	pravidelné	nepravidelné	nepravidelné
C	farba	homogénna	škvrnitá	škvrnitá
D	veľkosť	210mm	viac 10mm	viac ako 10mm
E	vývoj	dočasné symetrické zväčšovanie	dočasné	vždy a trvale ABCD

dených lymfatických uzlín sa používa intradermálne podanie metylénovej modrej k miestu primárneho origa, znázornená uzlina s rádioaktivitou tak býva nafarbená na modro (Becker et al., 2000).

Exenterácia, resp. totálna disekcia sa realizuje v prípade histologicky verifikovaného postihnutia spádovej oblasti, v prípade negativity uzliny tento hodnotený parameter slúži pri stagingu ochorenia v TNM systéme.

Okrem chirurgickej liečby primárneho ložiska je pomerne častým riešením recidíva melanómu, tzv. lentikulárne metastatické ložiská. Viditeľné sú ako diseminovaný melanóm v mieste primárnej jazvy po operačnom odstránení ložiska, respektíve ako modrošedé lentikulárne útvary v podkoží, často dosahujúce i niekoľko centimetrov. Tieto sú indikované k chirurgickému odstráneniu. V prípade, že sú jediným prejavom progredujúceho ochorenia, resp. relapsu (po vylúčení infiltrácie ostatných orgánov PET, resp. PETCT vyšetrením) je možné realizovať chemoperfúziu, čiže hypertermický preplach končatiny chemoterapeutikom (mel-falan,...) v izolovanom cievnom riečisku. Jedná sa o pomerne radikálne riešenie, jeho výsledky sú však uspokojivé. V prípade progresie ochorenia do okolitých orgánov sa liečba posúva do úrovne paliácie a ďalšia starostlivosť prechádza do rúk klinického onkológa (Brandao et al., 2001, Houdková et al., 2002).

Prevenia vzniku malígneho melanómu

Incidencia vzniku malígneho melanómu stúpa vo všetkých krajinách sveta. Hlavným dôvodom je nedostatočná informovanosť laickej aj zdravotníckej verejnosti a nechota ľudí zmeniť svoj štýl života. Melanóm patrí medzi preventabilné nádory, vo väčšine prípadov sa vyskytuje na koži, kde je možné zachytiť ho v začiatkových fázach nádorového rastu. Ako bolo spomenuté, pre charakteristickú nenápadnosť prejavov a podcenenie významu UV žiarenia dochádza k nárastu incidence. Základom pre vyliečenie pacienta je včasné zachytenie ochorenia, diagnostika a liečba, súčasťou ktorej sú aj preventívne opatrenia.

Primárna prevencia

Asi 70-80% všetkých melanómov vzniká v dôsledku nadmerného slnenia. Základom primárnej prevencie vzniku ochorenia je dodržiavať zásady správneho zdržiavania sa na slnku a edukácia.

Vždy je nutné vyhýbať sa prudkému slnku medzi 11. -14. hod., čím bližšie k rovníku, tým je vhodnejšie zvoliť väčšie časové rozpätie. Dodržiavanie tejto zásady znamená zníženie expozície žiarenia UVB o 60-80% dennej dávky. Tieto opatrenia by mali dodržiavať predovšetkým rodičia maloletých jedincov, ktorých sa vystavenie slnečnému žiareniu týka najviac.

Počas pobytu na priamom slnku je potrebné chrániť kožu opaľovacími prostriedkami s ochranným faktorom (UVA a UVB), výber musí zodpovedať kožnému fototypu, miestu pobytu a dĺžke slnenia. Čím je svetlejšia koža, oblasť bližšia rovníku a dlhšia doba slnenia, tým vhodnejšie je zvoliť vyšší ochranný faktor. Nevyhnutná ochrana je taktiež zabezpečená adekvátnym oblečením, pokrývkou hlavy a následne ošetrením kože po solarizácii regeneračnými prípravkami.

Pri spálení kože je dôležité kožu chrániť pred ďalšou slnečnou expozíciou až do úplného zhojenia reakcie.

Sekundárna prevencia

Základom sekundárnej prevencie je výchova laickej aj zdravotníckej verejnosti k skorej a správnej diagnostike ochorenia v začiatkovej fáze nádorového rastu. Kožné zmeny, ktoré môžu imponovať ako malígne ochorenie, by

Summary

Malignant melanoma is one of the most malignant skin tumors because of its high metastatic potential and is not responsive to adjuvant chemoradiotherapy. This tumor evolves from melanocytes, cells of epidermic stratum basale, which are responsible for melanine production. Malignant melanoma can occur in more forms and types. Almost 70=80% of all melanomas occur as a result of abundant solarization. The basics of primary prevention of malignant melanoma development is to abide the principles of correct sun exposure and education. The basic treatment modality is wide excision with clear resection margins. If indicated, sentinel lymphatic nodes should be excised. Organising of educative and preventional happenings such as Euro Melanoma Day fulfills its role delivering the mostly needed information about malignant melanoma. The goal of this happening is to increase the education level of population about suntanning and potential malignant subversion of congenital naevi. Results of the preventive examinations are recorded and are unified for the whole Europe. The goal of this work is to point at the severity of malignant melanoma and the necessity of adequate diagnosis, treatment and prevention of malignant melanoma development.

Key words: melanoma, malignant melanoma, Euro Melanoma Day, sentinel lymphatic node, prevention.

Správa

Vedecká rada Ministerstva zdravotníctva SR

Vedecká rada Ministerstva zdravotníctva SR (VR MZSR) je odborným poradným orgánom ministra zdravotníctva SR pre otázky ďalšieho vedecko-technického rozvoja rezortu zdravotníctva. VR pôsobí podľa svojho štatútu ako odborný poradný orgán, ktorý ministromi navrhuje:

1. Spôsob spolupráce s vládou SR, ministerstvom školstva SR, Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (APVV) pri vypracovávaní dlhodobej prognózy rozvoja vedy a techniky, koncepcie štátnej a odvetvovej vednej a technickej politiky so zameraním na podporu výskumu a vývoja na úseku zdravotníctva;
2. Vecné zameranie a priority výskumu a vývoja v zdravotníctve;
3. Základné ciele, témy štátnych objednávok a štátnych zdravotníckych programov;
4. Stratégiu finančnej podpory stanovených priorit vrátane návrhu na finančnú podporu prihlásených a oponentským pokračovaním zhodnotených grantových výskumných projektov.

Ďalej v oblasti výskumu a vývoja na úseku zdravotníctva navrhuje:

1. Koncepciu medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce ako súčasť strednodobej koncepcie vedy a techniky;
2. Spôsob spolupráce pri vytváraní dvojstrannej a mnohostrannej vedecko – technickej spolupráce a zapájania sa do programov Európskej únie (EU) a Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD);
3. Spôsob zapájania sa právnických a fyzických osôb do medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce a vytvárania podmienok pre ňu;
4. Spôsob úpravy záväzných právnych predpisov v oblasti vedy a techniky;
5. Možnosti analýzy stavu vedy a techniky a spôsoby koordinácie budovania a využívania databázových a informačných systémov.

Je poradným orgánom pri návrhu systémových opatrení:

- pre efektívne a koordinované využívanie prístrojovej techniky nadobudnutej v rámci infraštruktúry výskumu a vývoja z prostriedkov štátneho rozpočtu a pri navrhovaní stratégie jej rozvoja;
- pre zabezpečenie rozvoja ľudských zdrojov, súhrnného návrhu príjmov v zdravotníctve, vytvárania podmienok na prístup k najnovším poznatkom vedy a techniky, pre spôsob hodnotenia aktivít zdravotníckeho výskumu a zabezpečenia jeho scientometrického hodnotenia;
- pre spôsob prezentácie a propagácie slovenskej vedy a techniky v SR a v zahraničí;
- pre odborné stanoviská na tvorbu štátnej zdravotnej politiky, na vyjadrenia k zloženiu rád štátnych programov, štátnych programov budovania infraštruktúry lekárskej vedy a zvyšovania kvalifikácie vedeckých pracovníkov v rámci aktuálnych dokumentov Svetovej zdravotníckej organizácie.

V rámci svojej činnosti VR poskytuje ministromi a ministrom:

mali upozorniť pacienta, ktorý by mal aktívne vyhľadať dermatovenerológa, a to pre nález nepravidelného, škvrnito pigmentovaného, zväčšujúceho sa alebo krvácajúceho ložiska.

Určiť, či má pigmentované ložisko benígne alebo malígne znaky, vyžaduje dôsledné klinické vyšetrenie a zhodnotenie všetkých znakov, ktoré odlišujú rastové aktívne a väčšinou malígne lézie od stacionárnych, benígnych. Definitívnu diagnózu však stanoví patologické a histologické vyšetrenie.

Roku 1985 bola zavedená „pomôcka“, označená ako ABCDE hodnotenie (Kittler et al., 1999), umožňujúca rozpoznanie podozrenia vzniku malígneho melanómu (tab. 1).

Pokiaľ vyšetované ložisko spĺňa nasledujúce uvedené parametre, je nutné vždy na melanóm myslieť:

A (asymetry) - ložisko má asymetrický tvar, ktorým sa výrazne líši od ostatných pigmentových prejavov na koži.

B (border) – okraje sú nepravidelné, s početnými výbežkami, ktorými sa nádor postupne šíri do okolia.

C (color) - farba začínajúceho melanómu je výrazne tmavo hnedá, s rôznymi farebnými nepravidlosťami, v ložisku sa nachádzajú rôzne hnedé, čierne ružové, belavé, červené, šedomodré pružky a zatienenia.

D (diameter) - aspoň jeden rozmer ložiska presahuje 6mm (malý počet melanómov môže mať veľkosť 45mm).

E (evolution) - pozorovanie chronických zmien na koži, ich vývoj a lokálna zmena charakteru, veľkosti, tvaru a prominencie.

Glasgowské sedembodové hodnotenie:

- a) Veľké znaky (zmena veľkosti, zmena tvaru, zmena farby).
- b) Malé znaky (priemer viac ako 6mm, inflamácia, krvácanie alebo secernácia, svrbenie).

Podľa Fitzpatricka sa odporúča hodnotenie MMRIS:

M: moles – atypické znamienka (tri a viac).

M: moles - bežné typy znamienok.

R: red, ryšavé vlasy a pehy.

I: inability to tan – fototyp kože I a II.

S: sunburns – spálenie kože solarizáciou do veku 14 rokov života.

K: kindred - rodinný výskyt melanómu.

Dôležité je taktiež pozorovanie klinických zmien už identifikovaných lézií.

- zmena veľkosti: pôvodné drobné pigmentové ložisko sa pomaly trvalo zväčšuje až väčšinou dosiahne veľkosť väčšiu ako 7mm,
- zmena okrajov: trvalým rastom získava ložisko nepravidelné okraje s výbežkami a rôznymi zárezmi, a táto zmena nie je stacionárna, niektoré zárezy sa vyplnia, v inom okraji vzniknú nové,
- zmena tvaru ložisko: v začiatku mení farbu na tmavšiu, v niektorých úsekoch

v dôsledku regresie vznikajú rôzne šedomodré pruhy, a čím ďalej ložisko rastie, tým nadobúda škvrnitejší charakter,

- zmena povrchu: najskôr je ložisko hladké, postupne sa na povrchu objavujú rôzne šupiny a celé ložisko prominuje nad kožný povrch,
- zmena subjektívnych pocitov: minimálne polovica pacientov pociťuje mierne svrbenie, ktoré nie je ani trvalé, ani intenzívne.

V ďalšej vývojovej fáze rastu melanómu dochádza k vyvyšovaniu ložiska nad povrch kože a prebiehajú ďalšie zmeny.

- zmena charakteru rastu: horizontálna fáza rastu prechádza do vertikálnej, objavujú sa papulózne a nodózne zmeny,
- zmena povrchu pri vertikálnom raste: na povrchu sa objavujú ulcerácie, mokvanie a hemorágia.

Väčšinou je na vyslovenie diagnostického podozrenia na malígne melanóm nutné splniť 3-4 kritériá z daného ABCDE hodnotenia. Niektoré benígne névy môžu počas vývoja rásť, avšak dočasne a symetricky (napr. v puberte), ostatné ABC kritéria nespĺňajú. Dysplastické névy môžu spĺňať ABCDE kritériá, ale nespĺňajú dynamické parametre ABCDE zmien typických pre rast melanómu.

Euro Melanoma Day

Kampaň Euromelanoma day bola zahájená v Belgicku v roku 1999, v Európe prvýkrát v 2000. Projekt preventívnej akcie Euro Melanoma Day sa organizuje v Slovenskej republike od roku 2004. Každoročne, najčastejšie prvý pondelok v máji, sa do projektu zapojí viac ako 100 dermatovenerológov, ktorí ponúkajú vyšetovanie kožných pigmentových znamienok bezplatne vo svojich ordináciách. Cieľom tejto akcie je zvýšiť informovanosť občanov o možnom nebezpečenstve materských znamienok a slnečného žiarenia. Výsledky týchto preventívnych vyšetrení zúčastnení lekári zaznamenávajú do dotazníkov, ktoré sú jednotné pre celú Európu (umožnenie kvalitného štatistického spracovania). Celý projekt sa veľmi pozitívne hodnotí, pretože počet novo diagnostikovaných melanómov, ako aj iných kožných nádorov mnohonásobne prevyšuje obvyklé počty hlásených prípadov. Ak v rámci tohto vyšetrenia bol diagnostikovaný akýkoľvek kožný nádor, pacient je odporúčaný na ďalšie ošetrenie, liečbu alebo dispenzarizáciu do poradní pre pigmentové kožné zmeny.

Dispenzárna starostlivosť

U pacientov s léziami in situ a kompletnou excíziou sa odporúča kontrola 1x ročne. U pacientov po chirurgickej liečbe je potrebné vyšetrenie na vylúčenie výskytu metastáz, realizované v prvom roku po operačnom výkone každé 3 mesiace, v druhom roku po operácii každých 6 mesiacov.

Dispenzarizácia pacientov s prognosticky priaznivými nádormi (Breslow menej ako 1mm): V prvých piatich rokoch by mala byť kontrola realizovaná raz za pol roka, po piatich rokoch dispenzarizácie by mali byť intervaly kontrol predĺžené na 12 mesiacov, po 10 rokoch až na dva roky. Okrem štandardného vyšetrenia lokality a príľahlej lymfatickej spádovej oblasti by mala byť súčasťou vyšetrenia rádiologická kontrola pľúc (Staius Mufler et al, 2001).

Dispenzarizácia pacientov so stredne rizikovými nádormi (Breslow 1-4mm): Kontrola prvých 5 rokov v rozmedzí 3-6 mesiacov, tieto obdobia sa riadia vyššou hodnotou Breslawa, okrem štandardného vyšetrenia je vhodné doplnenie vyšetrenia ultrazvukom, a to brušnej dutiny a parenchymatóznych orgánov a lymfatickej spádovej oblasti.

Dispenzarizácia pacientov s vysokým rizikom a závažnou prognózou (Breslow viac, ako 4mm): intenzívne sledovanie v pooperačnom období, maximálne 3 mesiace v prvých piatich rokoch, následne 6 mesiacov a až po dovŕšení obdobia bez znovu vzplanutia ochorenia 10 rokov je možné intervaly predĺžiť na 12 mesiacov. Vzhľadom k tomu, že až u 50% pacientov sa do 2-3 rokov od operačného riešenia objaví metastatický rozsev ochorenia, menia sa aj ďalšie intervaly kontrol.

Rutinné vyšetrenie CT nie je nutné, je však vhodným vyšetrením u pokročilého stupňa ochorenia z dôvodu vysokého metastatického potenciálu malígneho melanómu infiltrovať štruktúry CNS. Najspoľahlivejšou metódou je však MRI. Vylúčenie oseálnych metastáz umožní vyšetrenie PET, resp. PET-CT.

Literatúra

- Bataille, V.: Genetik der familiären und sporadisch auftretenden malignen Melanome. *Z. für Hautkrankheiten*, 75, 2000, s. 511-516.
- Becker, J.C., Kampgen, E., Brocker, E.B.: Klassische Chemotherapie des metastasierenden Melanoms. *Z. für Hautkrankheiten*, 9, 2000, s. 553-558.
- Blum, A., Hofmann-Wellenhopf, R., Steins, A., Rassner, G., Soyer, H.P., Garb, C.: Improved dermoscopic diagnosis of melanocytic lesions by medical history. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 131.
- Blum, A., Rassner, G., Garbe, C.: Modified ABC-point list of dermoscopy: A simplified and highly accurate dermoscopic algorithm for the diagnosis of cutaneous melanocytic lesions. *J. Am. Acad. Dermatol.*, 2003, 48, s. 672-678.
- Bormann, C., Alamouti, D., Altmeyer, P., Gambichler, T., Hoffmann, K.: Malignant melanoma: sonography vs. sentinel lymph node detection. *JEADV*, 14, 2000, s. 284.
- Brandao, M., Dantas, H., Santos, J., Filardi, F., Noya, M., Torres, F., Freitas, A.L., Sampajo, C.: Sentinel lymphadenectomy: higher positivity rate in acral melanoma. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 214.
- Burtner, P.G., Letter, U., Eigentler, T.K., Garbe, I.C.: Development of prognostic factors and survival in cutaneous melanoma over 25 years: an analysis of the central malignant melanoma registry of the German Dermatology Society. *Cancer*, 2005, 103, s. 616-624.
- Concollino, R., Codacci-Pisanelli, G., Alotto, M., Bono, R., Lorenza, M., Acoppola, A., Ruatt, P.: Epidemiological analysis of melanomas followed at the Istituto Dermopatico dell'Immacolata in Rome in the last five years. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 143.
- Groty, K.: Recurrent melanocyte naevi. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 57.

- Dioeiauti, A., Guerriero, C., Tull, A.: Incidence of metastasis in patients with melanoma. *JEADV*, 14, 2000, s. 283.
- Houdkova, P., Hamernikova, J., Pizinger, K.: Pozdni metastazovani maligniho melanomu. *Ces.-slov. Derm.*, 77, 2002, č. 4, s. 175-177.
- Jarnora, J.M., Wainwright, B.D., Mehan, S.A., Bystry, J.C.: Improved identification of potentially dangerous pigmented skin lesions by computerized image analysis. *Arch. Dermatol.*, 2003, 139, s. 195-198.
- Kittler, H., Seltenhelm, M., Dawid, M., Pehamberger, H., Wolff, K., Binder, M.: Morphologic changes of pigmented skin lesions: a useful extension of the ABCDE rule for dermatoscopy. *J. Amer. Acad. Derm.*, 40, 1999, s. 558-562.
- Koller, J., Rettenbacher, L.: The Influence of Diagnostic Biopsies on the Sentinel Lymph Node Detection in Cutaneous Melanoma. *Arch. Derm.*, 136, 2000, s. 1176.
- Landthaler, M., Braun-Falco, O.: Maligne Melanome mit unbekanntem Primaltumor. *Bericht über 12 Patienten und Obersicht.* *Hautarzt* 32, 1981, s. 339-344.
- Landthaler, M., Braun-Falco, O.: Maligne Melanome in der Schwangerschaft. *Dtsch. Med. Wochenschr.*, 110, 1985, s. 1319-1323.
- Lepski, U., Schiffner, R., Moncrieff, M., Cotton, S.: SIAscope as a possible adjunct to dermatoscopy. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 179.
- Meyer, T., Danner, M., Merkel, S., Goehl, J.: Hyperthermic isolated limb perfusion on malignant melanoma: Results of 25 years experience and improvements with modified melphalan perfusion. *Melanoma Res.*, 11, 2001, Suppl. 1, s. S210-211.
- Schuchter, L.M., Halpern, A.C.: Prognostic models in melanoma. *Semin. Oncol.*, 24, 1997, Suppl. 4, s. S2-4.
- Staius Mufler, M.G., Van Leeuwen, P.A.J., Van Diest, P., Vuylsteke, R.J.L.C.M., Pijpers, R., Meijer, S.: No Indication for performing sentinel node biopsy in melanoma patients with a Breslow thickness of less than 0,9 mm. *Melanoma Res.*, 11, 2001, s. 303-307.

Do redakcie došlo 28.12.2012.

Adresa pre korešpondenciu: MUDr. Katarína Bernadičová

Detská dermatovenerologická klinika
LF UK a DFNsP,
Limbová 1, 833 40 Bratislava, SR

- podklady zo zdravotníckeho výskumu pre rozhodovacie činnosť na úrovni rezortných ministrov, Rady vlády SR pre vedu a techniku, príslušných rád štátnych programov;
- podklady pre zástupcov SR v orgánoch EU, OECD, najmä v prípade cieľov a rozvoja dvostrannej a mnohostrannej spolupráce;
- expertné stanoviská v otázkach uplatňovania princípov medicíny založených na dôkazoch, na klinickom audite a pri vypracovávaní diagnostických a liečebných postupov v zdravotníctve.

Orgány a zloženie Vedeckej rady MZ SR (VR)

Orgánmi VR sú predsedníctvo, plenárne zasadnutie a odborné poradné komisie.

Predsedníctvo vedeckej rady menuje a odvoláva minister. **Predsedníctvo VR** vykonáva činnosť medzi jej plenárnymi zasadnutiami. Pod vedením predsedu pripravuje program a materiály na plenárne zasadnutia, rozhoduje o veciach, ktoré nie je potrebné prerokovať na plenárnom zasadnutí alebo pre ktoré bolo splnomocnené plenárnym zasadnutím.

Zloženie predsedníctva VR:

predseda - prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc., podpredseda - prof. MUDr. Leonard Siegfried, CSc., členovia - prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., Dr.h.c.mult., prof. MUDr. Fedor Šimko, CSc., FESC, a prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., tajomníčka VR - Mgr. Ružena Špirová, MPH.

Vedecká rada má najviac 25 členov, ktorých navrhuje a vymenúva minister. Členovia sú členmi odborných komisií, ktoré sú poradnými orgánmi VR. Ich počet a zameranie schvaľuje VR. V súčasnosti má VR tieto **odborné poradné komisie** (OPK):

1. Choroby srdca, pľúc a ciev.
2. Onkologické choroby.
3. Choroby súvisiace s materstvom.
4. Choroby súvisiace s detským vekom.
5. Choroby pohybového ústrojenstva.
6. Prenosné choroby a imunita.
7. Neurológia a psychiatria.
8. Transplantácia orgánov a tkanív.
9. Genomika a proteomika.
10. Environmentálne zdravie.
11. Starostlivosť o seniorov.

Činnosť vedeckej rady

Roku 2011 bolo na riešenie do ďalšieho obdobia prijatých celkovo 60 vedeckých výskumných projektov, z ktorých odborné komisie prijali na časť, alebo plnú finančnú podporu riešenia až 53 projektov zo všetkých oblastí medicíny.

Riešiteľom prajeme úspechy pri riešení neľahkých výskumných cieľov.

Predsedníctvo Vedeckej rady MZ SR

XVIII. vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Košiciach „Novinky v kardiovaskulárnej medicíne“

Novinky v kardiovaskulárnej medicíne

Dňa 1. októbra 2012 Spolok lekárov v Košiciach, v spolupráci s obcou Ruskov, usporiadali v poradí už XVIII. vedeckú pracovnú schôdzu pre všeobecných lekárov pre dospelých, v Dome kultúry v Ruskove, na tému „Novinky v kardiovaskulárnej medicíne“. Celkove tam odznelo 5 prednášok: 1. Moderné trendy v liečbe chronického srdcového zlyhania. 2. Moderný prístup k diagnostike a liečbe rezistentnej artériovej hypertenzie. 3. Fibrilácia predsieni a periférna arteriálna embolizácia – historické aspekty a súčasná liečba. 4. Gastroezofageálny reflux a ischemická choroba srdca – kazuistika. 5. Správa zo 16. medzinárodného kongresu pre výživu a metabolizmus pri chorobách obličiek, 26.–30. júna 2012, Honolulu (USA).

Účastníkov vedeckej pracovnej schôdze privítal MUDr. N. Lukán, PhD., vedecký sekretár Spolku lekárov v Košiciach a Ing. Š. Markovič, starosta obce Ruskov. Po otvorení starosta obce Ruskov odovzdal prof. MUDr. M. Mydlíkovi, DrSc., diplom „Čestný občan obce Ruskov“ pri jeho životnom jubileu, za každoročnú organizáciu vedeckej pracovnej schôdze Spolku lekárov v Košiciach, v Ruskove od r. 1995 a za zviditeľnenie odbornej akčioschopnosti tejto obce v rámci Slovenska. Pred začatím odborného programu vystúpili žiaci Základnej umeleckej školy – Valalíky, z okresu Košice-okolie. V programe speváckeho a hudebného súboru odzneli piesne rôznych európskych národov.

Moderné trendy v liečbe chronického srdcového zlyhania

Daniel Pella

I. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a LF UPJŠ, Košice

Chronické srdcové zlyhvanie (CHSZ) predstavuje v súčasnosti veľmi závažný medicínsky a zároveň celospoločenský problém. Dôvodom je nielen jeho neustále sa zvyšujúca prevallencia (aktuálne postihuje asi 2-3% populácie), ale aj vysoká mortalita, ktorá je porovnateľná s mortalitou na závažné onkologické ochorenia (napríklad rakovinu hrubého

čreva). Okrem toho je CHSZ príčinou častých akútnych hospitalizácií (5% z ich celkového počtu) a tvorí celkom 10% spomedzi všetkých hospitalizácií. Z tohto pohľadu teda ide aj o závažný ekonomický problém. Možno jednoznačne konštatovať, že syndróm CHSZ je charakterizovaný vysokou mortalitou, častými hospitalizáciami, s čím súvisí aj znížená kvalita života. CHSZ si vyžaduje komplexný terapeutický režim a individuálny prístup ku každému pacientovi.

Najčastejšou príčinou CHSZ je koronárna choroba srdca (v 70% prípadov), v 10% sú to kardiomyopatie, ďalej nasledujú chlopňové chyby a nedostatočne liečená artériová hypertenzia. Liečba CHSZ sa opiera o nefarmakologický manažment v spojení s kombinovanou farmakoterapiou. Cieľom liečby CHSZ je predovšetkým znížiť mortalitu, redukovať výskyt jeho symptómov (najmä dýchavice a opuchov) a tým zlepšiť kvalitu života. Dôležité je zabrániť ďalšej progresii kardiálneho postihnutia, predovšetkým remodelácii ľavej komory.

V rámci nefarmakologického prístupu je významná kontrola telesnej hmotnosti, diétne opatrenia (zamerané najmä na zníženie príjmu sodíka a tekutín a snahu zabrániť malnutricii), ukončenie fajčenia, reštrikcia alkoholu, pravidelná fyzická aktivita a imunitizácia (pravidelné očkovanie, najmä proti chrípke).

Farmakologická liečba sa v súčasnosti opiera predovšetkým o inhibítory angiotenzín konvertujúceho enzýmu (ACE-inhibítory) a beta-blokátory (trieda odporúčaní I, úroveň dôkazov A). Pri intolerancii, resp. pri nedostatočnom efekte ACE inhibítorov možno použiť aj sartany (rovnako trieda odporúčaní I, úroveň dôkazov A). Diuretiká sú určené predovšetkým pre liečbu kongestívneho CHSZ v kombinácii s ACE-inhibítormi a betablokátormi (IB). Antagonisty aldosterónu (spironolaktón a eplerenón) majú svoje miesto v liečbe CHSZ najmä u pacientov triedy NYHA III a IV so zníženou ejekčnou frakciou ľavej komory ($\leq 35\%$) (IB). Len nedávno bol do terapeutického arzenálu pridaný ivabradín (doteraz jediný zástupca zo skupiny špecifických inhibítorov aktivity sínatriálneho uzla), látka, ktorá selektívne znižuje srdcovú frekvenciu (najnovšie odporúčania Európskej kardiologickej spoločnosti z roku 2012 – vychádzajú najmä zo záverov štúdií SHIFT a BEAUTIFUL). Pomerne prekvapujúco vo veľkých randomizovaných klinických štúdiách primárne zameraných na liečbu CHSZ sa predpokladaný morbi-mortalitný efekt statínov nepotvrdil, naopak pozitívne výsledky sa dosiahli suplementáciou omega-3 polynenasýtenými mastnými kyselinami (napríklad štúdia GISSI-HF). Pocho-

pitelne, statínovú liečbu, ktorá bola indikovaná ešte pred manifestáciou CHSZ, nevysadzujeme zo známych dôvodov (najmä riziko destabilizácie aterosklerotických plátov). Vo vybraných podskupinách pacientov má svoje miesto protidoštičková, resp. antikoagulačná liečba.

U pacientov vo funkčnej kategórii NYHA III-IV, s perzistujúcou nízkou EF napriek optimálnej farmakologickej liečbe, možno pristúpiť k resynchronizačnej liečbe (podmienkou je sínusový rytmus a široký QRS komplex na EKG). Čoraz viac pacientov si vyžaduje aplikáciu ICD (implantabilného kardiovertera-defibrilátora) – ide najmä o jedincov s komorovými arytmiami spôsobujúcimi hemodynamickú nestabilitu, ale aj o pacientov so symptomatickým CHSZ a nízkou EF napriek vyťaženej farmakoterapii.

Napokon chirurgická liečba CHSZ zahŕňa koronárnu revaskularizáciu (ako liečbu jeho príčiny), rekonštrukčné výkony na stenách ľavej komory, metódy chlopňovej chirurgie, mechanickú cirkulačnú podporu, ale aj transplantáciu srdca.

Komplexný manažment CHSZ (farmakologický i nefarmakologický) v spojení s dôslednou edukáciou pacientov a ich pravidelným ambulantným monitorovaním môže viesť ku zlepšeniu prognózy tohto, inak veľmi závažného, ochorenia.

Rezistentná artériová hypertenzia - diagnostické liečebné možnosti

Peter Jonáš

Klinika gerontológie a geriatrickej, Letecká vojenská nemocnica a. s., Košice

Rezistentná artériová hypertenzia (RAH) je definovaná ako nedosiahnutie trvalej kontroly AH u spolupracujúceho chorého na hodnotách $\leq 140/90$ mmHg pri trojkombinácii antihypertenzív z troch rozdielnych skupín liekov. Pre chorých s DM a obličkovým ochorením je hranica TK $\leq 130/80$ mmHg. RAH je nutné odlišiť od pseudorezistentnej AH, keď je zle kontrolovaná hypertenzia pri vyťaženej liečbe. Najčastejšími príčinami sú nedodržiavanie režimu chorými, nesprávna technika merania, syndróm bieleho pláštá a delenie „nedeliteľného“ lieku. RAH je predovšetkým problém systolického TK. Požadovaný diastolický TK je dosahovaný vo veľkých klinických štúdiách v $\geq 90\%$ ale systolický TK je dosahovaný len v 60-65%. Výskyt RAH je udávaný v rozmedzí 2,6-29% v závislosti od metodiky. V presne definovanej štúdiu 1281 chorých bola RAH 9,1%. V štúdiu BP CARE (r. 2010 aj SR) pri ambulantnej kontrole dosahovali TK $\leq 140/90$

mmHg len 27,1% pacientov, ale pri ambulantnom monitorovaní krvného tlaku (AMTK) malo 35,7% cieľový TK ≤ 130/80 mmHg. Štúdiá ukázala nedostatočnú kontrolu TK vysokorizikových chorých. Príčinami RAH je zlá adhérenca chorého k liečbe, zlý výber liekov, obezita, nadmerná spotreba alkoholu a kuchynskej soli, objemová expanzia, chronická bolesť, úzkostné a panické stavy, spánkové apnoe a sekundárne formy AH. Za RAH je možné považovať klinickú situáciu, ak boli dostupnými vyšetrovacími metódami vylúčené všetky uvedené príčiny tejto klinickej jednotky.

Progresívnu metódou nefarmakologickej liečby je elektrická stimulácia v oblasti karotických sínov, kde sa nachádzajú karotické baroreceptory. Aktiváciou baroreflexu dochádza k zníženiu TK a srdcovej frekvencie. Prístroj sa implantuje pod pravú kľúčnu kosť a elektródy sú zavedené do oblasti oboch karotických sínov. Relevantné klinické použitie umožnil vývin systému *Rheos*. Druhou možnosťou je katérová denervácia sympatického nervového systému obličiek. Štúdiá „The Symplicity HTH -2 Trial (2010)“ v 52 intervenciách potvrdila pokles TK po 6 mesiacoch o 33/11 mmHg u 51 chorých u 1 zhoršenie stavu. Vo svete bolo doteraz vykonaných cca 4000 úspešných zákrokov. V SR boli prvé úspešné denervácie urobené v NÚSCCH 20.3. a 21.3.2012. V poslednej dekáde apríla 2012 boli vykonané prvé výkony v VÚSCH Košice. Výkony sú finančne náročné a nie sú uhrádzané poisťovňami.

Fibrilácia predsiení a periférna arteriálna embolizácia – historické aspekty a súčasná realita

Kmeč Július¹, Kmecová Dáša¹, Szabóová Eva²

¹Angiocare s.r.o., Angiologická ambulancia, Košice

²IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a LF UPJŠ, Košice

Akútna končatinová ischémia je závažný a končatinu ohrozujúci stav, ktorý je charakterizovaný náhle vzniknutou bolesťou sprevádzanou bledosťou, chladom končatiny, chýbaním pulzácií, parestéziami až následnou paralizou. Príčinou môže byť aterotrombóza končatinových artérií (pacient pred akútnou príhodou udáva v anamnéze klaudikácie) alebo embolický uzáver artérie (v predchorobí pacient bez klaudikačných ťažkostí). Fibrilácia predsiení (FP) je častou príčinou vzniku trombov v srdci, ktoré môžu embolizovať do periférneho arteriálneho riečiska. Autori sa

v úvode prednášky zaoberali históriou a postupným objasňovaním vzťahu medzi fibriláciou predsiení a následným periférnym embolizmom. Allibert bol prvý, ktorý roku 1828 opísal periférny embolizmus a Ashes s Bernsteinom boli prví, ktorí poukázali na súvislosť medzi periférnym embolizmom a fibriláciou predsiení. Starutím populácie incidencia FP stúpa, predpokladá sa, že roku 2030 bude približne 4 milióny ľudí s FP. Vzhľadom na tento fakt môžeme predpokladať nárast akútnej končatinovej ischémie zapríčinennej periférnym embolizmom. Autori poukázali na rizikové faktory, klinický obraz a management pacientov s akútnou končatinovou ischémiou. V závere rozoberali svoje vlastné skúsenosti s akútnou končatinovou ischémiou embolického pôvodu v horizonte 15 rokov. Poukázali na nevyhnutnosť multidisciplinárnej spolupráce (všeobecní lekári, angiológovia, kardiológovia a cievní chirurgovia) v managemente pacientov s akútnou končatinovou ischémiou zapríčinenou periférnou embolizáciou.

MGastroezofágový reflux a ischemická choroba srdca – kazuistika

J. Gorel

Ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, Slanec, okr. Košice-okolie

Autor demonštroval 60-ročnú pacientku, ktorá bola liečená pre refluxnú ezofagitídu (I. št.), aftóznou papulóznu gastropatiu pravdepodobne spôsobenú nesteroidnými antireumatikami, *Helicobacter pylori* pozit., hyperuri-

kemický syndróm, exogénnu obezitu a metabolický syndróm, spojené s ischemickou chorobou srdca s následným akútnym koronárnym syndrómom a nestabilnou anginou pectoris, pri arteriovej hypertenzii 3.št. ESC/ESH.

V gastro-enterologickej ambulancii bola aplikovaná eradikačná liečba *H.pylori*. Po štvrtej návšteve, za 9 mesiacov, došlo k zvýrazneniu slabosti s bolesťami v prekordiu a epigastriu, s vyžarovaním bolesti do ľavej hornej končatiny. Z ambulancie všeobecného lekára pre dospelých bola chorá odoslaná na kardiologické vyšetrenie s dg. akútny koronárny syndróm s nestabilnou anginou pectoris.

Vo Východoslovenskom ústave srdcovo-cievnych chorôb v Košiciach bol diagnostikovaný subakútny predný infarkt myokardu s depresiou ST segmentu, pri 3-cievnom koronárnom postihnutí v oblasti ramus interventricularis anterior. Pacientka bola urgentne operačne liečená štvornásobným koronaro-aortálnym by-passom.

Po doliečení pacientka absolvovala kúpeľnú liečbu. Po siedmych mesiacoch od prekonanej koronárnej príhody bola hospitalizovaná pre exacerbáciu akútnej tracheobronchitídy so známami ľavokomorového zlyhávania. Pomocnými vyšetreniami (EKG, ECHOKG) neboli potvrdené akútne zmeny kinetiky, ani systolickej dysfunkcie ľavej komory. Pri komplexnej liečbe, manažovanej kardiológom a všeobecným lekárom pre dospelých, pacientka bola v stabilizovanom stave pri kardiálnej funkčnej zdatnosti III. st. podľa kritérií NYHA.

V závere autor uviedol, že je veľmi dôležitá dobrá spolupráca pacienta so svojim všeobecným lekárom pre dospelých a dobrá informovanosť lekára zo strany pacienta. Benefitom pre pacientku bola primeraná liečba na základe rýchlej diagnostiky začínajúcej v teréne – v ambulancii všeobecného lekára.

Pozvánka

Víkendové ultrazvukové kurzy SSUM v roku 2013

Slovenská spoločnosť pre ultrazvuk v medicíne (SSUM) Vás pozýva na tradičné postgraduálne víkendové kurzy s prehľadovými prednáškami, klinickými ukázkami vyšetrení a praktickým vykonávaním vyšetrení účastníkmi kurzov:

Mammosonografia

3.-4. máj 2013, Trenčín, hotel Grand

Základy USG abdomenu (pre začiatočníkov)

24.-25. máj 2013, Piešťany, hotel Satelit

Pankreas, GIT, akútne brucho (pre pokročilých)

7.-8. jún 2013, Piešťany, hotel Satelit

Duplexná USG ciev končatín a krku

14.-15. jún 2013, Piešťany, hotel Satelit

Urogenitálny trakt (pre pokročilých)

22.-23. 11. 2013, Piešťany, hotel Satelit

Všetky kurzy sa konajú v čase od piatku 14.00 hod. do soboty popoludnia. Registrácia je v piatok od 13.00 h len s platnou pozvánkou, ktorú zašleme skôr prihláseným (počet účastníkov je limitovaný). Priamo pri registrácii sa platí účastnícky poplatok (Trenčín 125,- €, Piešťany 130,- €) ktorý zahŕňa:

- účasť na dvojdnovom kurze a praktických vyšetreniach (s potvrdením o účasti),
- ubytovanie v dvojložkovej izbe, vrátane stravy (piatok: večera, sobota: raňajky, obed).

Prihlášku (meno a priezvisko, kompletná poštová a e-mailová adresa) zašlite poštou na adresu:

Mgr. Monika Labudová, Centrum MEDICUS, Javorová 25, 921 01 Piešťany alebo e-mailom na usg@stonline.sk, Ďalšie informácie: 033 7744 282 alebo 0918 722 624.

Vaša SSUM

Správa zo XVI. medzinárodného kongresu pre výživu a metabolizmus pri chorobách obličiek – prvého svetového týždňa pre výživu pri chorobách obličiek, 26. – 30. júna, 2012, Honolulu (Havajské ostrovy, USA)

Miroslav Mydlík^{1,2}, Katarína Derzsiová¹

¹IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Košice

²Ústav experimentálnej medicíny, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Košice

V dňoch 26. – 30. júna 2012 sa konal v Honolulu, na ostrove Oahu (Havajské ostrovy, USA) v poradí už XVI. medzinárodný kongres pre výživu a metabolizmus pri chorobách obličiek (ICRNM).

Na XVI. kongrese ICRNM bolo prítomných viac ako 700 delegátov z 36 štátov, ktorí sa zaoberali rôznymi poruchami výživy a metabolizmu pri akútnych a chronických chorobách obličiek, včítane mimotelovej eliminačnej liečby a CAPD a po transplantácii obličky. XVI. kongres ICRNM sa konal v hotelovom komplexe „Hilton Hawaiian Village“ v Honolulu, priamo na pobreží Tichého oceánu.

V experimentálnej štúdiu in vitro u subtotálne nefrektomovaných myší **Mak et al. (San Diego, USA)** dokázali v kontrolovanej štúdiu, že ghrelin, hormón regulujúci chuť do jedla, v dávke 90 nmol/kg váhy/deň zabránil chudnutiu po 90 dňoch. Okrem toho mal pozitívny vplyv na hypertenziu, hypertrofiu ľavej komory, na zápalové procesy a mortalitu. **Park, Lee a Hung (Usan, Južná Korea)** poukázali na to, že znížená hodnota 25-hydroxyvitamínu D₃ v plazme u chorých s CKD 3.-5. štádiom bola spojená so zvýšenou hodnotou troponínu T. Táto skutočnosť mala za následok zvýšenú mortalitu z kardiovaskulárnych príčin u týchto chorých.

Weinstein et al. (Tel Aviv, Izrael) na základe dlhodobej štúdie u 177 hemodialyzovaných chorých prišli k záveru, že CRP v sére je v pozitívnej korelácii s vápnikom, fosforom a PTH a v negatívnej korelácii s HDL v sére. Okrem toho CRP v sére bola v pozitívnej korelácii s hrúbkou intimy-médie v karotických a femorálnych cievach, s prejavmi zápalu a aterosklerózy u hemodialyzovaných chorých. **Angela Yee-Moon Wang et al. (Hong Kong, Čína)** vo svojej štúdiu zisťovali klinické korelácie adiponektínu (ADPN) v plazme s C-reaktívnym proteínom (CRP) a jeho významnosť pre predpokladané klinické výsledky u chorých na peritoneálnej dialýze. ADPN v plazme je významne zvýšený v terminálnom štádiu chronického zlyhania obličiek v porovnaní so zdravými jedincami. Pomocou regresnej analýzy

autori zistili, že u pacientov s vysokou hodnotou CRP a ADPN bolo zvýšené riziko mortality a kardiovaskulárneho úmrtia, v porovnaní s nízkym CRP a vysokým ADPN. Vysoká hodnota CRP a nízka koncentrácia ADPN nesúvisela so zvýšenou mortalitou, ani s kardiovaskulárnym úmrtím. **Hakeshzadeh et al. (Teherán, Iran)** podávali 36 hemodialyzovaným chorým a kontrolnej skupine orálne 1000 mg l-carnitínu /deň. Po tejto liečbe zistili, že došlo k zníženiu CRP v sére a fibrinogénu v plazme. Autori sa domievajú, že táto liečba môže prispieť k prevencii kardiovaskulárnych chorôb u hemodialyzovaných chorých. **Stokler-Pintová et al. (Rio de Janeiro, Brazília)** sa vo svojich dvoch prednáškach zaoberali poruchami metabolizmu selénu u hemodialyzovaných chorých. V prvej prednáške poukázali na to, že znížená koncentrácia selénu v plazme a erytrocytoch mala za následok zníženú funkciu svalov, ktorú zmerali pri zovretí ruky na mechanickom dynamometri. Svalová sila u hemodialyzovaných chorých bola znížená až o 50%. Vo svojej druhej prednáške uviedli výsledky ďalšej štúdie, ktoré svedčili o tom, že znížená koncentrácia selénu v erytrocytoch bola významným prediktorom kardiovaskulárnej mortality u hemodialyzovaných chorých.

Adresa pre korešpondenciu:
prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.,
IV. interná klinika UN L. Pasteura a LF UPJŠ,
Rastislavova 43, 041 90 Košice, SR

Právne okienko

Novelizácia Zákonníka práce

1. otázka: Ktoré najdôležitejšie zmeny boli prijaté zákonom č. 361/2012 Z.z., ktorým sa novelizoval Zákonník práce s účinnosťou od 1. januára 2013 a zákonom č. 252/2012 Z.z.?

Odpoveď:

V rámci novelizácie Zákonníka práce s účinnosťou od 1.1.2013 dochádza k týmto najdôležitejším zmenám:

- spresňuje sa **definícia závislej práce**, aby ju nebolo možné zamieňať s inými formami zmluvných vzťahov,
- upravuje sa **postup zamestnávateľa** v prípade, ak u neho **nepôsobia zástupcovia zamestnancov**,
- upravuje sa **dĺžka pracovného pomeru na určitú dobu a jeho opätovné predĺženie**,
- zakazuje sa zamestnávateľovi **požadovať informácie o členstve v odboroch** od uchádzačov o prácu,
- určuje sa povinnosť pre zamestnávateľa vytvoriť zástupcom zamestnancov **podmienky** na výkon ich činnosti,
- obmedzuje sa doba pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu určitú a to **najdlhšie na dva roky a to v rámci dvoch rokov (pred novelizáciou 3 roky)**,
- zavádza sa **diferenciácia v dĺžke skúšobnej doby pre vedúcich zamestnancov** v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca, ktorý je v riadiacej pôsobnosti tohto vedúceho zamestnanca (a to až na šesť mesiacov), u ostatných zamestnancov sa zachováva skúšobná doba maximálne na tri mesiace, zrušuje sa možnosť dohodnúť v kolektívnych zmluvách **vyšší rozsah skúšobnej doby** v pracovných zmluvách ako je uvedený v Zákonníku práce,
- **obnovuje sa možnosť súbehu výpovednej doby a odstúpného**,
- obmedzuje sa priznanie náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru najviac za čas **36 mesiacov**,
- mení sa definícia nočnej práce medzi **22. a 6. hodinou** (pred novelizáciou 5 hod.),
- dopĺňa sa ustanovenie o možnosti **určenia čerpanie dovolenky zamestnancom**, v prípade ak zamestnávateľ neurčí jej čerpanie **do 30. júna** nasledujúceho kalendárneho roka,
- obmedzuje sa vek u študentov stredných škôl a študentov VŠ denného štúdia pri uzatváraní dohôd o brigádnickej práci študentov

- a to do dovriešenia **26. roku veku**,
- ukladá sa nová povinnosť pre zamestnávateľa viesť evidenciu pracovného času zamestnancov, ktorí **vykonávajú prácu na základe dohôd o pracovnej činnosti a dohôd o brigádnickej práci študentov tak, aby bol zaznamenaný začiatok a koniec časového úseku, v ktorom zamestnanec vykonával prácu a v jednotlivých dňoch aby bola zaznamenaná dĺžka časového úseku**,
 - rozširujú sa ustanovenia ZP, ktoré sa budú vzťahovať na pracovnoprávny vzťah založený dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,
 - zavádza **sa lehota pre zamestnávateľa vyjadriť** sa k žiadosti zamestnanca o udelenie súhlasu vykonávať inú zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti hlavného zamestnávateľa konkurenčný charakter a to do **15 dní od jej doručenia** (ak sa v lehote zamestnávateľ nevyjadrí, platí, že súhlas udelil),
 - **ustanovenia o pracovnom čase a práci nadčas.**

2. otázka: Aké odstupné bude patriť bude patriť zamestnancovi od 1.1.2013 v prípade že zamestnávateľ skončí s nim pracovný pomer výpoveďou alebo dohodou?

Odpoveď:

Odstupné pri skončení pracovného pomeru **výpoveďou alebo dohodou je diferecované podľa doby trvania pracovného pomeru. Veľkosť odstupného však závisí aj od toho, či pracovný pomer bol skončený výpoveďou** (podľa § 63, odsek 1, písm. a), b), c) ZP **alebo dohodou** z dôvodov uvedených v § 63, ods. 1, písm. a), b), c) ZP).

Zamestnancovi po skončení pracovného pomeru **výpoveďou zo strany zamestnávateľa** z dôvodov uvedených v § 63, ods. 1 písm. a) alebo písm. b) alebo písm. c) Zákonníka práce bude patriť odstupné najmenej v sume **a) jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **2 roky** a menej ako **päť rokov**, **b) dvojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **5 rokov** a menej ako **desať rokov**, **c) trojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **10 rokov** a menej ako **dvadsať rokov**, **d) štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **dvadsať rokov**.

Zamestnancovi po skončení pracovného

pomeru **dohodou** zo strany zamestnávateľa z dôvodov uvedených v § 63, ods. 1 písm. a) alebo písm. b) alebo písm. c) Zákonníka práce bude patriť odstupné najmenej v sume

- a) jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval menej ako dva roky
- b) dvojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **2 roky** a menej ako **päť rokov**,
- c) trojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **5 rokov** a menej ako **desať rokov**,
- d) štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **desať rokov** a menej ako **dvadsať rokov**,
- e) päťnásobku jeho priemerného mesačného zárobku**, ak pracovný pomer zamestnanca trval najmenej **dvadsať rokov**.

3. otázka: Možno zamestnancom, ktorí vykonávajú prácu na základe dohôd o vykonaní práce vykonávaných mimo pracovného pomeru nariadiť pracovnú pohotovosť alebo prácu nadčas?

Odpoveď:

Zamestnancom, ktorí vykonávajú prácu na základe dohôd o vykonaní práce vykonávaných mimo pracovného pomeru **nemožno** nariadiť ani s nimi **dohodnúť** pracovnú pohotovosť a ani prácu nadčas.

4. otázka: Je povinný zamestnávateľ ospravedlniť neprítomnosť v práci zamestnancovi, ak vznikla prekážka na strane zamestnanca v rámci dohôd o vykonaní práce vykonávaných mimo pracovného pomeru?

Odpoveď:

Zamestnávateľ je povinný ospravedlniť neprítomnosť zamestnanca v práci zamestnancovi v rámci **vykonávania dohôd o vykonaní práce mimo pracovného pomeru**, ak boli splnené určité podmienky a to:

- dôvody neprítomnosti zasiahli do času, na ktorý mu zamestnávateľ určil výkon práce
- ide o dôvody uvedené v § 141, odsek 1 a odsek 2 písmená a) až g) (dočasná pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz, materská dovolenka, rodičovská dovolenka, karanténa, ošetrovanie chorého člena rodiny alebo starostlivosť o dieťa mladšie ako 10 rokov, vyšetrenie alebo ošetrovanie zamestnanca v zdravotníckom zariadení, narodenie dieťaťa zamestnancovi, sprevádzanie rodinného príslušníka do zdravotníckeho zaria-

denia, úmrtie rodinného príslušníka, svadba, znemožnenie cesty do zamestnania z poveternostných dôvodov individuálnym dopravným prostriedkom, nepredvídané prerušenie premávky alebo meškanie pravidelnej verejnej dopravy). **Za tento čas zamestnancovi náhrada odmeny však nepatrí.**

5. otázka: Aké povinnosti pribudli zamestnávateľovi v súvislosti s dohodami o vykonaní práce mimo pracovného pomeru?

Odpoveď:

Zamestnávateľom v súvislosti s novelizáciou Zákonníka práce pribudli tieto povinnosti:

- **zaznamenať začiatok a koniec časového úseku** v ktorom zamestnanec vykonával prácu,
- **viesť evidenciu vykonávanej práce** u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu na základe **dohody o vykonaní práce** a to tak, aby v **jednotlivých dňoch bola zaznamenaná dĺžka časového úseku** v ktorom sa práca vykonávala.

Ďalšie povinnosti a zmeny vznikli zamestnávateľovi v súvislosti s rozsiahlou novelou zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (zákon č. 252/2012 Z.z.), ktorým boli novelizované aj ďalšie zákony (zákon č. 595/2003 Z.z. o daní z príjmov, zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení, zákon 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a zákon 400/2009 Z.z. o štátnej službe a tiež zákon č. 311/2001 Z.z.) **najmä:**

- **odvody z príjmu za prácu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru**,
- **vymeriavacie základy na sociálne a zdravotné poistenie SZČO**,
- **zmeny u poberateľov predčasného starobného dôchodku**,
- **invalidné poistenie a pod.**,
- **zmena v dohodách o brigádnickej práci študentov.**

Do redakcie došlo: 3.1.2013

Rubriku vedie
JUDr. Mária Mistríková,
právnička SLS

Správy

20. výročie založenia Kliniky hematológie a transfuziológie Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Univerzitetnej nemocnice v Martine

Pred 20 rokmi (27. októbra 1992) začala písať svoju históriu jedna z troch Klinik hematológie a transfuziológie na Slovensku – Klinika hematológie a transfuziológie Jesseniovej lekárskej fakulty a Univerzitetnej nemocnice (KHaT JLF UK a UNM) v Martine. Výročie vzniku KHaT v Martine si pripomenuli účastníci Vedeckého podujatia Spolku lekárov Slovenskej lekárskej spoločnosti v Martine (SLM SLS), ktoré sa konalo dňa 28. novembra 2012 v kongresovej sále penziónu Čierna pani v Martine.

Účastníkov pozdravil predseda SLM SLS prof. MUDr. Július Mazuch, DrSc., ktorý osobitne privítal delegáta prezídia SLS doc. MUDr. Mariána Bernadiča, CSc., mim. prof., riaditeľku sekretariátu SLS PhDr. Želmíru Mácovú, MPH a právničku SLS JUDr. Máriu Mistríkovú. Vedecký program podujatia otvoril dekan JLF UK v Martine prof. MUDr. Ján Danko, PhD. Vo svojom príhovore vyzdvihol veľký význam KHaT nielen v pregraduálnej a postgraduálnej pedagogickej činnosti na JLF UK, ale najmä jej výrazný podiel na vedecko-výskumnej aktivite fakulty a zapájanie sa do grantových európskych aj národných projektov.

Zástupca vedenia UNM doc. MUDr. Dalibor Murgaš, PhD., a prezident Hematologickej a transfuziologickej spoločnosti (HaTS) SLS doc. MUDr. Tomáš Lipšic, CSc., zdôraznili úlohu KHaT v diagnostickej, liečebno-preventívnej a transfuziologickej starostlivosti o pacientov nielen z regiónu (okresy Martin a Turč. Teplice),

ale aj z celého Žilinského a čiastočne aj Trenčianskeho samosprávneho kraja, pričom pripomenuli, že Národné centrum hemostázy a trombózy KHaT má celoštátnu pôsobnosť.

Po odoznení krátkeho prierezu histórie a súčasnosti KHaT odovzdal v slávnostnej časti vedecký sekretár SLS doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., mim. prof., ocenenia SLS piatim pracovníkom KHaT. Poctou „Medaila založenia Spoločnosti lekárovo slowanskej v Pešti“ bol pri príležitosti životného jubilea vyznamenaný popredný slovenský hematológ, prednosta a zakladateľ KHaT JLF UK a UNM a prezident Slovenskej spoločnosti pre hemostázu a trombózu (SSHT) SLS prof. MUDr. Peter Kubisz, DrSc.

Hlavnú prednášku State of the Art „Domáci liečba pľúcnej embolie“ predniesol čestný hosť a spoluorganizátor spoločných česko-slovenských konferencií o hemostáze a trombóze s medzinárodnou účasťou prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc., prednosta Oddelení klinickej hematológie FN v Hradci Králové. Prof. Malý pozval prítomných na budúcu už XX. česko-slovenskú konferenciu o hemostáze a trombóze s medzinárodnou účasťou, ktorá bude 22.-25. mája 2013 prvýkrát organizovaná v Hradci Králové ako spoločná akcia so XVII. medzinárodnou konferenciou Dunajskej ligy proti trombóze a krvácaným ochoreniam (DLTH).

Vedecké výsledky kliniky prezentovali pracovníci KHaT JLF UK a UNM v troch samostatných blokoch: 1. Krvácané ochorenia, 2. Trombóza a trombofília a 3. Celulárna terapia. V rámci bloku krvácaných ochorení predstavila MUDr. Plameňová, PhD., odborne aj finančne náročnú problematiku úspešnej imunotolerantnej liečby (ITT) u troch pacientov KHaT s hemofíliou a inhibítorom. Pripomenula nielen skutočnosť, že na KHaT v Martine bola vykonaná prvá úspešná ITT v SR, ale aj to, že úspešná bola dokonca aj opakovaná ITT u pacienta, u ktorého predtým na inom pracovisku ITT zlyhala. Všetky tieto prípady úspešnej ITT boli publikované v renomovaných zahraničných karentových časopisoch (Thrombosis Haemostasis, MSM, J Med Case Reports). Prednášku o ITT si so záujmom vypočula aj riaditeľka sekcie liekovej politiky VŠZP PhDr. Ľubica Hlinková, ktorá bola hosťom podujatia. Prehľad literárnych a vlastných skúseností s rekombinantným aktivovaným koagulačným faktorom FVII (rFVIIa) v tzv. off-label indikácii v liečbe životohrožujúceho krvácania u hematoonkologických pacientov zaujímal a na úrovni medicíny dôkazov podal

MUDr. Hollý, PhD. V druhom bloku zameranom na trombózu a trombofíliu referovala MUDr. Lenka Lisá, PhD., o syndróme lepivých doštičiek (SPS) a o výsledkoch KHaT vo výskume jeho etiopatogenézy. Zdôraznila, že tento vrodený trombofilný stav je pomerne častou príčinou neobjasnených artériových a venózných trombóz, ako aj strát plodu počas tehotnosti. V etiopatogenéze SPS ide pravdepodobne o multigénovú poruchu na úrovni glykoproteínových receptorov krvných doštičiek. V tejto oblasti KHaT úspešne riešila v spolupráci s univerzitami v Krakove a Philadelphii (2003-2006) medzinárodný projekt NATO SEA a publikovala práce v renomovaných časopisoch o viacerých polymorfizmoch a haplotyloch, ktoré majú vzťah k SPS. MUDr. Chudej, PhD., v druhej prednáške v tejto sekcii informoval o jednom z najčastejších vrodených trombofilných stavov – o variante protrombínu (FII G20210A) a o jeho výskyte v európskej a slovenskej populácii (údaje z Národného registra trombofilných stavov KHaT JLF UK), ako aj o náraste rizika trombózy pri jeho kombinácii s inými protrombotickými rizikami (napr. s užívaním orálnych kontraceptív). V treťom prednáškovom bloku o celulárnej terapii prezentoval MUDr. Huďeček, CSc., prehľad problematiky terapeutickú angiogenézu s využitím krvotvorných kmeňových buniek u pacientov s kritickou ischemiou dolných končatín, doplnený vlastným súborom pacientov. Zdôraznil, že zavedenie tejto experimentálnej liečebnej metódy do klinickej praxe by nebolo možné bez grantovej podpory. Preto aj autológne transplantácie krvotvorných kmeňových buniek pri kritickej ischemii dolných končatín, ktoré boli vykonané ako prvé v rámci SR a ČR v Martine r. 2006, boli realizované v rámci riešenia projektu aplikovaného výskumu MZ SR. V záverečnej prednáške sa MUDr. Chudý, PhD., zameril na aktiváciu trombocytov pri terapeutickú angiogenézu, pričom demonštroval výsledky svojho postdoktorandského výskumu pacientov s kritickou ischemiou dolných končatín.

Prof. MUDr. Kubisz, DrSc., po ukončení vedeckého programu poďakoval za podporu podujatia prezídiu SLS, ako aj všetkým prednášajúcim a účastníkom. Vyslovil nádej, že 20 rokov existencie KHaT JLF UK a UNM v Martine potvrdilo jej životaschopnosť a pripravenosť zvládnuť ďalšie náročné skúšky v dnešnej neľahkej realite slovenského zdravotníctva a vysokého školstva.

Doc. MUDr. Ján Staško, PhD.
Klinika hematológie
a transfuziológie JLF UK a UNM

Kronika Monitoru medicíny SLS

Humánný parazitológ a biológ profesor Gustáv Čatár oslávi 85 rokov

Jubilant prof. MUDr. Gustáv Čatár, DrSc., celý svoj aktívny, plodný odborný, vedeckovýskumný, pedagogicko-výchovný a organizačný život venoval a stále venuje rozvoju humánnej parazitológie. Zaslúžil sa o plný rozvoj tohto významného vedného odboru nielen na Slovensku. Je prvý vedecko-pedagogicky kvalifikovaný slovenský lekár z vedného odboru lekárska parazitológia.

Po vzore svojho školiteľa Otta Jírovca a vedúceho pracoviska Vladimíra Vršanského od samého začiatku svojej činnosti uplatňoval a realizoval zásadu, že parazitológ nemá len vyšetrovať biologický materiál. Musí mať úzky kontakt s pacientom a s klinickým pracovníkom, ktorý laboratórne vyšetrenie požaduje. Tento postup učil aj svojich žiakov a spolupracovníkov a prísne ho kontroloval.

Mal rozsiahlu spoluprácu s klinickými pracovníkmi – pediatrami, ženskými lekármi, neonatológmi, urológmi, oftalmológmi, neurológmi a inými odborníkmi. Úzko spolupracoval s odborníkmi nielen z UK, ale prakticky so všetkými vedeckými inštitúciami svojho odborného zamerania v Česko-Slovensku a mnohými aj v zahraničí. Svoje odborné a bohaté vedecké poznatky a skúsenosti získal prof. Čatár na svojich študijných pobytoch v cudzine. Osobitne v Indonézii, kde pôsobil jeden rok. Navštívil vedecké ústavy tropickej medicíny v Kambodži, Mumbaji, Káhire, Senegale, Dakare a inde. Tam si osvojil tropickú parazitológiu v celej šírke teoreticky aj prakticky. Prof. Čatár bol veľmi aktívny na medzinárodných kongresoch v Rio de Janeiro, Ríme, Teheráne, Santiago de Chile, Moskve, Petersburgu, Vilniuse, Sheffielde a inde.

Jubilant veľmi aktívne organizoval a vystupoval na dňoch Československej a Slovenskej parazitologickej spoločnosti. Podieľal sa na organizovaní medzinárodných sympózií. Vďaka výbornému

ovládaniu svetových jazykov udržiaval kontakty s významnými odborníkmi celého sveta. Preto bol aj pozývaný na významné svetové a medzinárodné podujatia, ako vyžiadaný prednášateľ. Bol medzinárodne známy a uznávaný humánný parazitológ a biológ.

Prof. Čatár svojou angažovanosťou v lekárskej a klinickej parazitológii dosiahol preukazné a významné úspechy. Začiatkom päťdesiatych rokov vzniklo Výskumné laboratórium parazitológie LF UK, ktoré od začiatku viedol a rozvíjal jeho činnosť. Svojou aktivitou podnietil záujem o parazitárne ochorenia u klinických pracovníkov. Jeho aktivity a dosiahnuté úspechy v roku 1968 vyústili do založenia Parazitologického ústavu LF UK, jediného na lekárske fakultách v ČSR. Bol jeho zakladateľom, prvým riaditeľom a budovateľom. V roku 1975 vzniklo Oddelenie klinickej parazitológie LF UK a DNSP ÚNZ v Bratislave, ktoré viedol.

Prof. Čatár založil vedeckú školu v oblasti lekárskej parazitológie a ním vedené pracovisko sa stalo metodickým centrom. Vychoval dvoch profesorov, šiestich docentov a vyše dve desiatky kandidátov vied. Veľmi aktívna bola jeho prednášková a publikačná činnosť. Je autorom viac ako dvoch desiatok monografií a pedagogických textov.

Ako pedagóg získal vážnosť a obľubu pre svoj citlivý prístup k poslucháčom, s ktorými bol v trvalom kontakte od skončenia vlastnej pregraduálnej prípravy. Pôsobil a pôsobí na LF UK, SZU, VŠZSP sv. Alžbety v Bratislave a na FZSP TU v Trnave.

Vystriedal viaceré vysoké akademické funkcie, bol dlhoročným dekanom LF UK (1969 – 1986), predsedom a členom mnohých komisií v rámci vysokých škôl, zdravotníctva, SAV, ČSAV, vedeckých rád, predsedom a členom vedeckých organizácií, redakčných rád vedeckých a populárnych

časopisov. Prof. Čatár za svoju rozsiahlu úspešnú činnosť zaslúžene získal mnohé uznania, ocenenia, vyznamenania, medaily. Roku 1974 získal Národnú cenu SR.

Vždy som si vážil a obdivoval pracovitosť, vzdelanosť, dôslednosť, všestranne rozvinutú osobnosť svojho predstaveného, vzácneho priateľa. Bol nielen vzdelaný lekár, vysoko kvalifikovaný odborník, hudobne nadaný, športovec, milovník prírody, poľovník a ochranár v jednom. Je nám svojím spôsobom smutno, že naše plány a činnosť, o ktorú sme sa celý život usilovali, sa úplne rozplynula. V roku 1994 zaniklo Oddelenie klinickej parazitológie LF UK a DNSP v Bratislave. V roku 2008 bol definitívne zrušený Parazitologický ústav LF UK. Máme obavy, či sa takéto prepotrebné pracovisko niekedy v budúcnosti ešte podarí obnoviť.

Drahý jubilant, vzácny predstavený, spolupracovník, priateľ, prajem Ti dobrý krok ku každému Tvojmu počinu. Prajem Ti všetko najlepšie, hojné Božie požehnanie. Prajem Ti dobré zdravie, aby si dlho mohol vychutnávať slasťný pocit transcencie rodu do vnúčat a pravnúčat. Prajem Ti splnenie všetkých Tvojich túžob.

Michal Valent

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. Ing. Miroslav Ferenčík, DrSc. – osemdesiatročný

24. decembra 2012 sa dožil významného životného jubilea významný slovenský imunológ prof. Ing. Miroslav Ferenčík, DrSc., emeritný profesor Lekárskej fakulty UK. Narodil sa v Turčianskom Sv. Martine. Roku 1957 si za životnú partnerku vybral RNDr. Jolanu Ferenčíkovú, CSc., s ktorou prežil šťastné manželstvo až do jej nedávneho odchodu. Vychovali spolu jednu dcéru, Vierku, ktorá ho obšťastnila vnukom Jankom.

Prof. M. Ferenčík dostal gymnaziálne vzdelanie v Martine, kde študoval v rokoch 1944 – 1952. Po maturite pokračoval v štúdiu na Chemickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej (dnes

Slovenská technická univerzita) v Bratislave. Ako špecializačný odbor si vybral technológiu liečiv. Na vysokej škole promoval roku 1957 a nastúpil do svojho prvého zamestnania na Ústredný štátny veterinárny ústav v Bratislave. Tu pracoval až do roku 1967, kedy prestúpil na Lekársku fakultu Univerzity Komenského, na jej Katedru mikrobiológie a imunológie (po jej rozdelení na Imunologický ústav), kde pracoval až do svojho odchodu na dôchodok, roku 2008. V rokoch 1996 až 2012 úväzkovo pracoval aj na Neuroimunologickom ústave SAV.

Od samého začiatku svojho profesionálneho života sa jubilant výrazne venoval odbornej a výskumnej činnosti. Okrem tvorivého prostredia pracovísk, na ktorých pracoval, k jeho odbornému a vedeckému rastu a zretiu prispeli aj dlhodobé zahraničné študijné pobyty na troch významných vedeckých inštitúciách v USA v rokoch 1976 – 1977: North Carolina University, Chapel Hill, NC, Yale University, New Haven, CT a New York State University, New York. Výsledky vedeckej aktivity profesora Miroslava Ferencíka boli veľmi plodné; svedčí o tom veľmi bohatá publikačná aktivita – registrujeme jeho 52 pôvodných prác v karentovaných časopisoch a 255 pôvodných prác v domácich recenzovaných časopisoch. Citačné ohlasy na publikované práce dosiahli počet 934, z nich SCI citácie úctyhodné číslo 432. Okrem publikačnej aktivity bol aj prednášateľom na viac ako 400 domácich a zahraničných vedeckých podujatiach, z čoho viac ako 180 prednášok bolo vyžiadaných. Bol zodpovedným riešiteľom 6 a spoluriešiteľom 7 domácich grantov a jedného zahraničného grantu, ktoré boli všetky úspešne obhájené. Jubilant si nenechával svoje vedomosti a schopnosti iba pre seba, ochotne ich odovzdával iným; najlepšie o tom opäť hovoria čísla: bol školiteľom alebo školiteľom-špecialistom 16 aspirantov a doktorandov, z ktorých všetci získali titul CSc., resp. PhD. Napokon netreba zabudnúť ani na spoluautorstvo 8. patentov a úžitkových vzorov, ktoré sa realizovali vo výrobných podnikoch v SR a ČR.

Nemenej významná ako vedecko-výskumná aktivita bola aj jeho pedagogická činnosť. Zabezpečoval kompletnú výučbu imunológie pre študentov LF UK a v určitom období aj pre študentov Prírodovedeckej fakulty UK. Na Chemickej fakulte STU vyučoval predmet „imunochémia“ a prednášal výberové prednášky z imunotoxikológie pre študentov Farmaceutickej fakulty UK. K pedagogickej činnosti jubilanta neodmysliteľne patrí aj vedenie diplomových prác a prác v rámci ŠVOČ.

Výrazná výskumná a pedagogická aktivita jubilanta sa postupne odrazili aj v získavaní vedeckých a akademických hodností. Roku 1967 získal hodnosť „CSc.“ v odbore biochémia, a to na Chemicko-technologickéj vysokej škole v Prahe a roku 1984 hodnosť „DrSc.“ v odbore biologických vied na Univerzite Komenského v Bratislave. Pedagogická aktivita sa odrazila v získaní akademických hodností „docent“ (1988, z odboru biochémia) a „profesor“ (1991 bol menovaný profesorom z odborov imunológia a imunochémia).

Mnohí z nás sa určite aspoň raz stretli s učebnicou, monografiou či kapitolou v niektorej odbornej knihe, ktorú napísal profesor Ferencík. Jeho knihy boli zdrojom poznatkov nielen pre študentov vysokých škôl, ale aj pre aspirantov či doktorandov a dokonca aj odborníkov, ktorí si potrebovali objasniť alebo občerstviť určité odborné problémy či termíny. Opäť nech prehovorí čísla. Jubilant je autorom alebo spoluautorom 14 monografií v zahraničných vydavateľstvách, 18 domácich monografií, 19 vysokoškolských učebníc alebo príručiek a 6 vysokoškolských skrípt. K tomu treba pripočítať dva preklady monografií a dve monografie, ktorých bol editorom. Napokon je autom 9 kapitol v zahraničných a 71 kapitol v domácich monografiách. Za svoje knižné publikácie získal niekoľko ocenení Slovenského literárneho fondu.

Vysoká kvalifikácia ho predurčovala byť predsedom či členom početných komisií, spomeňme aspoň najvýznamnejšie: Spoločná česká a slovenská komisia pre obhajoby doktorských (DrSc.) dizertačných prác z mikrobiológie, Komisia pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác z mikrobiológie (PrIF UK), farmaceutickej a ekologickej mikrobiológie (FarmF UK), virológie (Virologický ústav SAV), experimentálnej onkológie (Onkologický ústav SAV). V súčasnosti je stále členom komisie pre obhajoby doktorských dizertačných prác z imunológie a klinickej patofyziológie. Zastával aj funkcie v odborných a riadiacich organizáciách, opäť spomeňme len tie najvýznamnejšie: Čs. imunologická spoločnosť

pri ČSAV – člen výboru, podpredseda do r. 1993, Slovenská imunologická spoločnosť pri SAV – predseda v r. 1993 - 2006, člen KGAV a predseda komisie VEGA pre molekulu a bunkovú biológiu, člen predsedníctva VEGA (1992 - 2002), predseda Grantovej agentúry VEGA, člen jej výkonného výboru (1999 - 2002), predseda Vedeckej rady Neuroimunologického ústavu SAV a člen vedeckých rád viacerých vedeckých inštitúcií. Angažoval sa aj na riadení UK, resp. LF UK ako predseda akademického senátu (AS) UK (1993 - 1995) a člen AS LF UK (1990 - 2000).

Vedecká, pedagogická a spoločenská aktivita jubilanta mu priniesla aj početné spoločenské a vedecké ocenenia. Zmieňme sa len o tých najvýznamnejších: Laureát Ceny Jozefa Ľudovíta Holubyho za oblasť vied o živej prírode, zlaté medaily SAV, UK, LF UK, pamättné medaily J. E. Purkyně, Lekárskej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, Farmaceutickej fakulty UK v Bratislave a Granátový imunoglobulín Českej imunologickej spoločnosti za rozvoj imunológie. Jeho aktivitu a zásluhy ocenilo aj 9 odborných spoločností, ktoré mu udelili štatút čestného člena.

Vážený pán profesor, milý Mirko,

nás všetkých, ktorí s uznaním sledujeme Tvoju obdivuhodnú životnú dráhu, veľmi teší, že sme ako kolegovia, priatelia na ústave, fakulte, univerzite či v odborných spoločnostiach, rôznych komisiách a pod. mohli s Tebou pracovať. Si žiarivým príkladom pre mladú generáciu vysokoškolských pedagógov, vedeckých a odborných pracovníkov ako prekonávať prekážky, hľadať nové výskumné zámery a riešiť ich, odovzdávať svoje poznatky iným a zvyšovať odbornú úroveň národa. Do ďalších rokov Ti prajeme odvahu prekonávať životné prekážky, ktoré pred Tebou ešte stoja a veľa spokojnosti a šťastia v rodinnom kruhu.

Ad multos annos!

Prof. MUDr. Milan Buc, DrSc.

Prednosta Imunologického ústavu LF UK

Kronika Monitoru medicíny SLS

Významné životné jubileum profesora MUDr. Miroslava Mydlíka, DrSc.

Profesor MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., sa narodil 21. júla 1932 v Košiciach. Gymnaziálne štúdiá začal roku 1943 v Prešove a ukončil maturitou r. 1951 na I. štátnom gymnáziu v Košiciach. V rokoch 1951–1957 študoval na lekárskej fakulte, ktorú úspešne ukončil promóciou na Univerzite Karlovej v Prahe (1957). Po promócií začal pracovať ako sekundárny lekár na Oddelení pre choroby infekčné FN KÚNZ v Košiciach. Od 1.8.1959 do 10.12.1959 pracoval ako obvodný lekár v Bieli (okres Kráľovský Chlmec). Od

11.12.1959 bol sekundárnym lekárom na Internej klinike FN KÚNZ v Košiciach.

Prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., roku 1961 úspešne vykonal atestáciu I. stupňa z vnútorného lekárstva a r. 1964 atestáciu II. stupňa z vnútorného lekárstva. Od 1.1.1964 do 1.7.1979 pracoval ako odborný asistent na I. katedre vnútorného lekárstva LF UPJŠ. V rokoch 1972–1975 bol ročníkovým vedúcim študentov LF UPJŠ. Roku 1971 úspešne obhájil kandidátsku dizertačnú prácu z klinickej nefrológie a roku

1973 vykonal nadstavbovú atestáciu z nefrológie, ako prvý na Slovensku. Od roku 1979 do 1.4.1992 vykonával funkciu ordinára pre nefrológiu a súčasne bol vedúcim dialyzačného strediska IV. internej kliniky FNSP, neskôr FN L. Pasteura.

V januári 1966 prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., založil dialyzačné stredisko. Roku 1963 vykonal prvú perkutánnu obličkovú biopsiu a r. 1977 uskutočnil prvú hemoperfúziu cez aktívne uhlie u chorého, ktorý sa otrávil paraquatom (prvú v Československu). Okrem toho postupne zaviedol všetky mimotelové eliminačné metódy a CAPD, ktoré sa dodnes používajú v dialyzačných strediskách.

Roku 1984 úspešne obhájil titul „doktor lekárskej vied“ na LF Univerzity Karlovej v Prahe. Roku 1990 bol habilitovaný za docenta vnútorného lekárstva a roku 1992 bol menovaný za profesora v odbore vnútorné lekárstvo. V rokoch 1991–2003 bol prof. Mydlík vedúcim Subkatedry nefrológie a dialýzy SPAM, Bratislava. Dňa 2.4.1992 sa stal prednostom IV. internej kliniky FN L. Pasteura a LF UPJŠ. Od r. 1997 na jeho podnet začala svoju činnosť Nefrologická klinika FN L. Pasteura a LF UPJŠ, ktorej sa stal prednostom a túto funkciu vykonával až do 31.8.2003.

V rokoch 1994–2007 bol hlavným odborníkom MZ SR pre odbor nefrológia. V rokoch 1994–1997 bol prorektorom Univerzity P. J. Šafárika pre medzinárodné vzťahy.

V rokoch 1990–2002 bol prof. Mydlík predsedom Spolku lekárov v Košiciach. V tejto funkcii zorganizoval 12 Východoslovenských lekárskech dní v Novom Smokovci, vo Vysokých Tatrách. Okrem toho zorganizoval 19 memoriálov svojho učiteľa prof. MUDr. Františka Póra a 18 vedeckých pracovných schôdzí venovaných všeobecným lekárom pre dospelých (Ruskov, okr. Košice-okolie).

Roku 1969 bol jedným zo zakladajúcich členov Nefrologickej sekcie Slovenskej internistickej spoločnosti. Neskôr sa stal členom výboru Slovenskej nefrologickej spoločnosti a bol ním až do roku 2007. V tejto funkcii zorganizoval celý rad celoštátnych nefrologických konferencií s domácou aj medzinárodnou účasťou. Okrem toho je členom európskych a medzinárodných odborných spoločností: Európskej nefrologickej spoločnosti, Európskej dialyzačnej a transplantáčnej spoločnosti (ERA-EDTA), Európskej spoločnosti pre umelé orgány (ESAO), Medzinárodnej spoločnosti pre umelé orgány (ISAO), Medzinárodnej spoločnosti pre peritoneálnu dialýzu (ISPD). R. 2010 sa stal členom výboru Medzinárodnej spoločnosti pre históriu nefrológie.

Profesor Mydlík opakovane prednášal na rôznych medzinárodných kongresoch v Európe, Amerike ako aj v Ázii. Okrem toho bol r. 1994 hosťujúcim profesorom na Katolíckej univerzite v Bruseli. Celkový počet prednesených prednášok od r. 1960 do r. 2012 na domácich a medzinárodných odborných podujatiach je 735. Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., začal publikovať r. 1961 v časopise Vnitřní Lékařství a ne-

skôr v Časopise Lékařů Českých, vo svojich obľúbených časopisoch pokračuje až do súčasnej doby. Vo februári 2011 uplynulo 50 rokov od jeho prvej publikácie v časopise Vnitřní Lékařství, celkový počet publikovaných prác v tomto časopise bol 105. Boli to prehľadné referáty, pôvodné práce, kazuistiky, správy z kongresov, laudácie a iné. Výskumné úlohy riešené profesorom Mydlíkom a Ing. Katarínou Derzsiovou boli úspešne obhájené a zaradené do kategórie A. Dosiahnuté výsledky boli publikované v domácich a zahraničných časopisoch, ich celkový počet bol 387. Je spoluautorom prvej slovenskej monografie z nefrológie: Džurík R., Šašinka M., Mydlík M., Kovács L. et al.: Nefrológia (Bratislava: Herba, 2004, 877 s.). Je členom redakčných rád 4 medzinárodných a domácich časopisov, je čestným členom Slovenskej, Českej a Poľskej nefrologickej spoločnosti, Slovenskej internistickej spoločnosti a čestným členom Slovenskej a Českej lekárskej spoločnosti.

Od r. 1993 prof. M. Mydlík inicioval a realizoval v spolupráci s LF UPJŠ udelenie čestného titulu „Doctor Honoris Causa“ siedmim významným nefrológom z Európy a USA. Prof. MUDr. M. Mydlíkovi, DrSc., bolo udelených 19 významných ocenení (z nich uvádzame napr. Cena predsedníctva Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně (1980), Medaila americkej organizácie National Kidney Foundation (1994), „Sigillo Magno“ Univerzity v Bologni (2000), Pamätná medaila Messinskej univerzity (2000), Pamätná medaila Ministerstva zahraničných vecí ČR (2001), Vyznamenanie „Zlatá oblička“ Slovenskej nefrologickej spoločnosti (2002), Zlatá medaila LF UPJŠ v Košiciach (2008), Zlatá medaila Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (2009), Čestná cena akademika T.R. Niederlanda (2009).

Treba zdôrazniť, že prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., má okrem celoživotného odborného zamerania jedno „hobby“, ktoré si priniesol ešte z I. štátneho gymnázia v Košiciach, a to je svetová literatúra. Je vynikajúcim znalcom ruskej, nemeckej, anglickej a americkej literatúry. Od r. 1963, kedy sa menovaný zoznámil s dielom Franza Kafku prostredníctvom časopisu „Svetová literatúra“, sa zaoberal myšlienkou vytvoriť vo Vysokých Tatrách pamätník tomuto spisovateľovi, ktorý sa liečil v Tatranských Matliaroch na tuberkulózu pľúc od 18.12.1920 – 27.8.1921. Tento sen sa mu podarilo realizovať 16. mája 2001, kedy bol v Tatranských Matliaroch odhalený pamätník Franza Kafku a uskutočnilo sa I. medzinárodné medicínsko-literárne sympóziu venované tomuto spisovateľovi. Posledné sympóziu, v poradí už šieste, sa konalo pri príležitosti 10. výročia odhalenia pamätníka r. 2011.

Po odchode do dôchodku je profesor Mydlík stále aktívny na poli vzdelávania, výskumu a klinickej praxe. Ani v tomto veku neúfacha jeho snaha a želanie všetko urobiť pre pacienta, svoje skúsenosti, výsledky liečby a vedeckovýskumnej činnosti prednášať na svetových a domácich kongresoch, ako aj ich publikovať vo významných odborných časopisoch.

Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., patrí medzi najvýznamnejších internistov a nefrológov nielen na Slovensku, ale aj v bývalom Československu. Celý svoj život zasvätil medicíne, liečbe a záchrane pacientov, pričom stále zavádzal nové terapeutické metódy. Rozvoj mimotelovej eliminačnej liečby nastal počas jeho aktívneho života, čo znamená, že osobne prekonával úskalia tejto liečby spojené s problémami cievneho prístupu, s nedokonalými a málo automatizovanými prístrojmi, až po súčasnú modernú techniku. Postupne zaviedol na svojom pracovisku všetky metódy mimotelovej a vnútrotelovej eliminačnej liečby a vždy pracoval na úrovni s technikou súčasnej doby. Svoje vedomosti, ako krajský nefrológ, neskôr hlavný nefrológ pri MZ SR nenechával pre seba, ale rôznymi formami sa podelil s kolegami z iných dialyzačných stredísk. Významnou mierou pomohol založiť nové dialyzačné strediská v rámci celého Slovenska. Ako hlavný odborník pre nefrológiu a dialýzu MZ SR vypracoval sieť dialyzačných stredísk, vyškolil nespočetné množstvo lekárov-nefrológov a umožnil im vykonať atestačné skúšky z nefrológie, ako predseda komisie.

Dňa 6.11.2012 na X. medzinárodnom nefrologickom sympóziu v Košiciach bola prezentovaná rektorom Univerzity P. J. Šafárika prof. MUDr. Ladislavom Mirossayom, DrSc., pozoruhodná monografia: M. Mydlík, J. Vajó (eds.): História Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach“.

Veľavážený pán profesor Mydlík, milý Miro,

dovoľ, aby sme Ti pri príležitosti Tvojho významného životného jubilea, a pri príležitosti 55 výročia Tvojej aktívnej činnosti, ako internistu a nefrológa, zaželeli pevné zdravie, mnoho síl do Tvojej ďalšej tvorivej práce, veľa šťastia, pohody v osobnom a spoločenskom živote.

Ad multos annos!

*Ing. Katarína Derzsiová
Prof. MUDr. Viera Spustová, DrSc.*

Kronika Monitoru medicíny SLS

Profesor MUDr. Peter Kubisz, DrSc., popredný slovenský hematológ a transfúziológ – 70-ročný

Zdá sa mi to ako včera, ale tento rok uplynulo už 20 rokov odvtedy, čo ma osud zavial ako začínajúceho doktoranda v externej forme štúdia ku pánu profesorovi MUDr. Petrovi Kubiszovi, DrSc. Ako lekár Martinskej fakultnej nemocnice (MFN) pracujúci na I. internej klinike na hemodialýze som vtedy riešil problematiku vzťahu liečby erytropoetínom ku trombózam A-V fistúl u dialyzovaných pacientov. Spomínam to preto, lebo práve vtedy na jeseň roku 1992 profesor Kubisz nastúpil ako prednosta na novozaloženú Kliniku hematológie a transfúziológie (KHaT) JLF UK a MFN v Martine. Všetci lekári na I. internej klinike sa ma vtedy vypytovali, že kto to vlastne je ten profesor Kubisz, keďže nikto z nich ho ešte nikdy predtým nevidel, len o ňom veľa počuli... Ja si ho z nášho prvého stretnutia pamätám ako nezvyčajne vysokého, temperamentného, ale pritom skromného pána, ochotného hneď pri mojich prvých slovách o dizertačnej práci pomôcť a požičať publikácie k téme práce. Profesor Kubisz na mňa vyvrcholil množstvo nápadov, ako by sa dal vedecký problém riešiť. A práve táto jeho črta neustáleho hľadania a skúmania vedeckého problému, ale aj bezodná studnica nápadov ako problém riešiť a súčasne otcovský prístup k mladším kolegom, sa najviac spájajú s osobnosťou pána profesora Kubisza.

Prof. Kubisz sa narodil 13.6.1942 v Trinci. Už ako študent miloval chémiu a ako 12-ročnému mu otec kúpil mikroskop, ktorý ho potom nepustil počas celého ďalšieho života. Medicínu vyštudoval na Lekárskej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci za 5 rokov (spojil 2 ročníky). Celý jeho ďalší profesionálny život je naplnený vedeckým výskumom v oblasti porúch krvného zrážania, predovšetkým krvných doštičiek a ich funkcie. Ešte ako mladý lekár na hematologicko-transfuziologickom oddelení NsP v Čadci rozvinul vo vtedy „zapadnutom“ kúte Slovenska v tej dobe moderné metódy vyšetrení krvného zrážania, vrátane vyšetrenia retrakcie koagula a v spolupráci s primárom MUDr. M. Pařízkom z Nového Jičína zostrojil a uviedol do prevádzky vo vtedajšom Československu prvý, hoci ešte veľmi jednoduchý agregometer na meranie agregácie krvných doštičiek. Už roku 1969 (vo veku 27 rokov) vycestoval ako mladý stážista na jednoročný pobyt na renomované výskumné imunohematologické pracovisko profesora Jacquesa Caena v Hôpital Lariboisiere v Paríži. V rámci stážového pobytu sa naučil veľa o experimentálnej tímovej vedeckej práci a pod vedením prof. Caena so spolupracovníkmi publikoval

množstvo vedeckých článkov (podľa vlastných slov musel pripraviť v Paríži 1 vedecký článok/mesiac). Tieto neoceniteľné skúsenosti prof. Kubisz zúročil r. 1974 pri obhajobe vlastnej dizertačnej práce, ale taktiež počas svojho dlhodobého pracovného pobytu v 70. a 80. rokoch na Univerzite v Orane (Alžírsko). Práve v Orane sa prof. Kubisz zaslúžil o založenie Kliniky hematológie a transfúziológie, na ktorej vychoval mnohých hematológov a kandidátov vied, z ktorých viacerí sú dnes profesori a poprední predstavitelia alžírkej hematológie a transfúziológie. Po návrate domov začiatkom 90. rokov v krátkom čase obhájil najprv doktorát vied v odbore vnútorné choroby, v tom istom odbore habilitoval a r. 1992 bol vymenovaný za profesora. Ako „čerstvý“ profesor sa rozhodol pokračovať v klinickej, výskumnej a pedagogickej práci na KHaT JLF UK v Martine. R. 1993 prof. Kubisz v spolupráci s prof. Malým z Hradca Králové založili tradíciu spoločných slovensko-českých konferencií hemostázy a trombózy s medzinárodnou účasťou, ktoré sa konajú každý rok striedavo v Martine a v Hradci Králové (budúci rok sa organizuje jubilejná 20. konferencia v Hradci Králové). Rovnako významné sa stalo pôsobenie prof. Kubisza vo výboroch medzinárodných hematologických spoločností, najmä v International Society of Hematology (ISH), v Danubian League against Thrombosis and Haemorrhagic Disorders (DLTH) a neskôr aj v Academy of Clinical and Applied Thrombosis/Hemostasis (ACATH). Prof. Kubisz, okrem práce na KHaT a JLF UK (prodekan pre vedecko-výskumnú činnosť), pôsobil aj vo funkcii hlavného odborníka pre transfúziológiu, neskôr tiež ako hlavný odborník pre hematológiu a ako člen poradného zboru ministra zdravotníctva. Dlhé roky pracuje ako člen komisie Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv (ŠUKL), vykonával funkciu podpredsedu výboru Hematologickej a transfúziologickej spoločnosti (HaTS) SLS a od r. 2006 je prezidentom Slovenskej spoločnosti hemostázy a trombózy (SSHT) SLS. Najvýznamnejšie vedecké výsledky prof. Kubisza sú z oblasti výskumu vrodených krvácavých a trombofílnych trombocytopatí, najmä syndrómu lepivých doštičiek, z oblasti imunotolerančnej liečby u pacientov s hemofíliou a inhibítorom, z oblasti použitia rekombinantného aktivovaného koagulačného faktora FVII pri životohrožujúcom krvácaní a v jeho využití v dlhobohéj profylaxii krvácania u hemofílie s inhibítorom, ako aj z oblasti celulóterapie, tzv. terapeutickú angiogenézu pri kritickej ischémii dol-

ných končatín. Výpočet vedeckých výsledkov, publikácií, úspešne riešených grantových úloh, funkcií, ocenení a pôct prof. Kubisza by bol ešte oveľa väčší, nie je však možné ho celý na tomto mieste vymenovať. Z môjho pohľadu je podstatnejší ľudský rozmer prof. Kubisza ako človeka, ktorý zostal napriek dosiahnutým úspechom skromným, dobrosrdečným a zásadovým, a ktorý vyznáva nielen vo vede, ale aj v bežnom živote princípy čestnosti, vzájomného rešpektovania sa, spolupráce a priateľstva.

V mene svojom, v mene kolektívu KHaT v Martine - ale dovoľm si povedať, že aj v mene slovenských a českých hematológov a transfúziológov - Vám, vážený pán profesor Kubisz, úprimne ďakujem za všetko, čo ste urobil nielen pre martinskú, ale aj slovenskú a českú hematológiu a transfúziológiu. Nech sa Vám v zdraví darí v ďalšom profesionálnom aj súkromnom živote.

Ad multos annos!

Doc. MUDr. Ján Staško, PhD.
Klinika hematológie a transfúziológie
JLF UK a UNM

Kronika Monitoru medicíny SLS

Odborný redaktor Monitoru medicíny SLS

docent MUDr. Marián Bernadič, CSc.

– šesťdesiatročný

Odborný redaktor Monitoru medicíny SLS, vedecký sekretár SLS, člen Prezídia a dlhoročný viceprezident Spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., mim. prof., završil 60 rokov života. Doc. Bernadič vstúpil do povedomia odbornej lekárskej verejnosti nielen ako dlhoročný funkcionár Spolku lekárov v Bratislave a člen Prezídia SLS, ale aj ako prednosta Ústavu patologickej fyziológie LF UK v Bratislave, známy a úspešný knižný a časopisecký odborný redaktor, funkcionár LF UK – študijný prodekan a neskôr aj prvý prodekan LF UK v Bratislave. Dokázal nadviazať na dlhoročné tradície ŠVOČ a obnoviť jej činnosť aj v nových podmienkach. Pracuje ako člen Etickej komisie Bratislavského správneho kraja, je členom Výboru pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu SR.

Marián Bernadič sa narodil v malej obci Hoste pri Trnave (20.9.1952), otec bol riaditeľom malotriednej školy. Základnú školu vychodil v Abraháme, s vyznamenaním zmaturoval na SVŠ v Seredi. Na Lekárskej fakulte UK v Bratislave promoval s „červeným diplomom“ roku 1977.

Túžba MUDr. M. Bernadiča pracovať na Internom oddelení Nemocnice v Trnave sa nespĺnila, preto nastúpil na internú aspirantúru na Ústave patologickej fyziológie LF UK v Bratislave (prednosta doc. M. Nikš). Riešil problematiku vektorkardiografických zmien u detí v období dospievania. Nemal k dispozícii prístrojové vybavenie, preto veľmi prácne, ručne meral stovky ekg kriviek a získaval súradnice pre jednotlivé body vektorovej slučky. Slučky kreslil v troch rovinách. Získané poznatky odovzdával spoločenskej praxe mnohými prednáškami na kongresoch. Za najvýznamnejšie považuje prezentáciu na X. svetovom kardiologickom kongrese v Moskve. Za prácu dostal Cenu kardiologickej spoločnosti SLS. Svoj vedecký zámer rozšíril o posturálnu záťaž, experimentálne modelovanie zmien elektrického poľa v norme a patológii. Spolupodielal sa na vývoji a testovaní prototypu vektorkardiografického a mapovacieho zariadenia Carddiag. Doc. Bernadič bol aktívny a úspešný v ŠVOČ, viedol desiatky poslucháčov LF UK, stal sa predsedom Rady ŠVOČ, organizoval fakultné i medzifakultné vedecké konferencie študentov. Obhájil kandidátsku dizertačnú prácu, bol menovaný za docenta z vedného odboru normálna a patologická fyziológia. V tom období prešiel pracovať na Fyziologický ústav LF UK. Neúnavne pokračoval v nastúpenej experimentálnej práci, úspešne prednášal základy biokybernetiky, organizoval kurzy práce s počítačmi.

Po roku 1990 sa vrátil cez konkurzné konanie na pôvodné pracovisko Ústav patologickej fyziológie LF UK.

Autorsky sa podieľal na vydaní všetkých 7 vydaní Patofyziológie prof. Hulína. Stal sa vedúcim Oddelenia klinickej patofyziológie a zástupcom prednostu ústavu. Aktívne sa zúčastnil tvorby Princípov internej medicíny (Đuriš, Hulín, Bernadič, 2001). Rád spomína na obdobie prípravy tejto mimoriadnej učebnice, kde koordinoval spoluprácu viac ako 250 internistov z celého Slovenska a Čiech. Zámer vytvoriť ucelené a vzájomne prepojené učebné texty pre medikov, ktoré by obsahovali filozofiu medicíny – patofyziológiu a obe základné disciplíny internú medicínu a chirurgiu sa napĺňa v týchto dňoch aj jeho zásluhou prípravou tretieho zväzku Princípov chirurgie (pokračujúci projekt prof. J. Simana).

Jubilantovi svedčí organizátorská a redakčná práca. Mal a má zaniepanie pre Bratislavské lekárske listy, bol dlhé roky zástupcom šéfredaktora, má zásluhu na prinavrátení tohto najstaršieho odborného lekárskeho časopisu na Lekársku fakultu UK. Je zakladateľom alebo spoluzakladateľom viacerých slovenských odborných a vedeckých časopisov (napr. Praktická gynekológia, Psychiatria, Revue ošetrovateľstva, laboratórných metód a sociálneho lekárstva, Sociálna práca a zdravotníctvo a i.), členom mnohých redakčných rád (Bratisl. Lek. Listy, Lekársky obzor, Vaskulárna medicína, Angiológia, Bulletin Ligy proti reumatizmu a i.).

Za prácu dostal mnohé ocenenia a vyznamenania. Spomeniem napríklad Cenu kardiologickej spoločnosti SLS (1988), Cenu rektora UK (1985), Zlatú medailu LF UK (2003), Medailu prof. Štefánika (2002), Zlatú medailu „Propter merita“ SLS (2007), Pamätnú medailu 90. výročia Spolku slovenských lekárov v Bratislave (2010), Pamätnú medailu pri 90. výročí založenia UK (2011) a Čestné členstvo v Spolku slovenských lekárov v Bratislave (2010). Pri príležitosti 60. narodenín mu Prezídium SLS udelilo Medailu založenia Spoločnosti lekársko-slowanskej (2012) a Čestné členstvo v Slovenskej lekárskej spoločnosti. Lekárska fakulta UK mu na návrh dekana udelila svoje najvyššie ocenenie Hynkovu medailu LF UK.

Svojou prácou vytvára priestor pre prezentáciu slovenskej medicíny doma i za hranicami, dáva mimoriadny priestor najmä mladým lekárom a vedeckým pracovníkom, aby sa stali aktívnymi reprezentantmi slovenskej medicíny. Čerpá zo svojho vzťahu k svojim učiteľom, s ktorými strávil dlhé hodiny v rozhovoroch. Boli to napr. akademici Niederland a Antal, profesori Pontuch, Kokavec, Šimkovic, Kostolný, Pogády, Makaj, Čierny – ale aj ďalší, s ktorými sa stretá dodnes. Prednášal mnohé laudácie vzácnym osobnostiam, s mnohými sa lúčil aj pri ich poslednej ceste. Jeho slová mnohým rezonujú preto, lebo má dar používať slovo ľudsky

láskavo, úctivo a pritom hlboko pravdivo.

Aj naše osobné stretnutia sú pretkané priateľským vzťahom učiteľa a žiaka, pričom nielen žiak sa rád stále učí, ale aj učiteľ prijíma nové podnety od svojho žiaka. Musím s vďakom uviesť, že s doc. Bernadičom sme v rokoch 1994–2009 úspešne vydávali odbornovo-vedecký časopis Praktická gynekológia. Ako odborný redaktor preukázal svoju odbornosť, zodpovednosť, dochvilnosť, serióznosť pri plnení povinností a edičných termínov. Jeho redaktorská činnosť je na vysokej odbornej úrovni, plne využíva svoje mnohoročné skúsenosti a erudíciu. S manželkou PhDr. Helenou, jazykovou a odbornou redaktorkou, nezištne - aj bez nároku na honorár - roky odborne zabezpečovali vydávanie časopisu.

Poznám názory a postoje jubilanta a viem, že za významné jubileum považuje každé, ktorého sa dožívame v zdraví. Taktiež neuznáva, ak sa viac píše o rokoch jubilanta ako o jeho práci a dosiahnutých výsledkoch. Doc. Bernadiča poznám ako človeka, ktorý poznal život zo všetkých strán. Uznanie teší chvíľu, neúspech bolí dlhšie. Zvládne ťažkú fyzickú i duševnú prácu. Dokáže prijať zodpovednosť i prehry, ktoré život prináša. Vie sa nadchnúť krásou prírody. Prijíma život taký, aký naozaj je.

Pri významnom životnom jubileu sa žiada spomenúť aj jeho rodinu, osobitne, keď jubilant pre ňu žije. S manželkou Helenou majú synov Martina, Michala a Marka. Rodina ho inšpirovala pre prácu, z nej čerpal sily do práce a v práci energiu pre rodinu.

Drahý jubilant, vzácný priateľ!

teším sa na naše ďalšie stretnutia a k životnému jubileu ti z úprímného srdca želim všetko najlepšie, zdravia, šťastia a Božieho požehnanie na ďalšej ceste životom. A ešte ti želim, aby sa skoro naplnila posledná „prezidentská“ fáza vymenúvania za profesora normálnej a patologickej fyziológie, čo ti už najmenej desať rokov právom patrí!

Ad multos annos!

*Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc.,
emeritný profesor LF UK*

Kronika Monitoru medicíny SLS

MUDr. Ján Bulík gynekológ pôrodník (1929 – 2012)

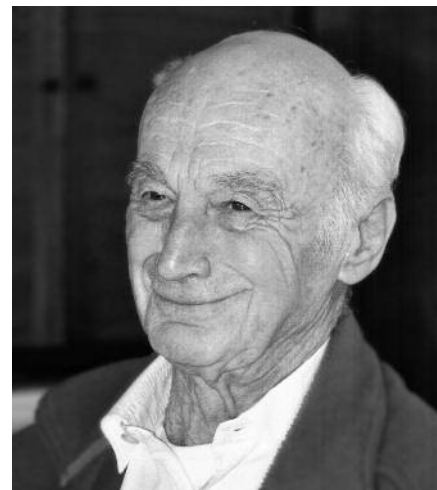
Dňa 17. decembra 2012 sme sa v Pozdišovciach dôstojne rozlúčili s obetavým ženským lekárom MUDr. Jánom Bulíkom. Bol lekárom prvého kontaktu v OÚNZ Michalovce a v nemocnici v Sobrance. Odpracoval plných päťdesiat rokov v službe tehotným ženám, rodičkám, pacientkam aj novorodencom.

Doktor Bulík promoval 5. decembra 1953 na LF Slovenskej univerzity v Bratislave. Dňom 1. januára 1954 na umiestnenku začal pracovať na Ženskom oddelení v Michalovciach u primára MUDr. Štefana Šatánka. Získal odbornú kvalifikáciu, I. a II. špecializačnú atestáciu. Počas jeho pôsobenia sa na oddelení vystriedalo sedem prednostov. Opakovane mu ponúkali miesto primára, vždy ho odmietol. Ambulantná práca ho plne uspokojovala. Súčasne slúžil na oddelení a robil operačnú pohotovosť. Vychoval viaceré generácie mladých ženských lekárov, ktorých školil, vychovával, vzdelával na pôrodnej a operačnej sále. Mnohí sú mu vďační, spomínajú s vďakou a úctou na svojho učiteľa a staršieho priateľa.

Ešte v období 1993 až 2003 pôsobil na Pôrod-

níckom oddelení NsP v Sobrance. Služby boli náročné, pretože tam nie je operačná sála a komplikované pôrody sa prevádzali na oddelení v Michalovciach. Dr. Bulík si svedomite plnil povinnosti voči pacientkam v ambulancii, či pôrodnej alebo operačnej sále. Pacientky ho vyhľadávali pre pozitívne ľudské vlastnosti a vysokú odbornosť, zručnosť. Celý svoj pracovný život aktívne prednášal a publikoval. Vychoval celý rad nasledovníkov. Svojou prácou sa dôstojne zapísal do histórie slovenskej gynekológie a pôrodníctva.

Doktor Bulík bol od malého detstva sirota. Viedol vyrovnaný, pokojný rodinný život. Bol milovaný manžel, otec, starý a dokonca aj prastarý otec. Rodina mu nahradila veľa z toho, čo mu v mladosti osud odoprel. Patrí medzi zakladajúcich členov Lúčnice. Po jeho vzore manželka, deti a vnúčatá sa venujú folklóru a spievajú a tancujú v Lúčnici. S manželkou Jolanou prežili v Pozdišovciach vyrovnaný dôchodcovský vek. Zdravotné problémy ho prenasledovali až posledný rok života. Do večnosti odišiel pokojne v kruhu svojej rodiny 15. decembra 2012. Na poslednej

rozlúčke mu svoju vďaku, úctu a uznanie vyjadrilo množstvo účastníkov nespočetným množstvom kvetov a vencov.

Drahý priateľ, s úctou a vďakou budeme na Teba spomínať. Nezabudneme - kým neprídeme za Tebou.

Keď odíde dobrý človek – z každého z nás sa niečo stratí.

Češť Tvojej pamiatke

*Michal Valent
za priateľov a spolužiakov*

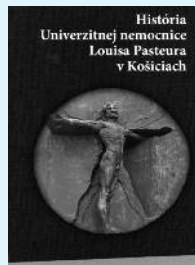
Predstavujeme nové knihy

M. Mydlík, J. Vajó (eds.): História Univerzitetnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach

Košice: UPJŠ, 2012, 428 s. ISBN 978-80-7097-976-1

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach v tomto roku oslávi už svoje 65. výročie založenia. Vznikla pod hlavičkou Univerzity Komenského s výraznou podporou Lekárskej fakulty UK v Bratislave. Pôsobenie Lekárskej fakulty UK v Košiciach sa významnou mierou pričínilo o vznik Univerzity P.J. Šafárika. Až univerzita dotvára komplexný obraz mesta, ktoré reprezentuje región nielen ako správne centrum, ale aj ako centrum vzdelanosti, vedy a umenia. Napriek tomu, že dnes sa u nás spochybňuje spojenie lekárskej fakulty s univerzitnými nemocnicami, všade vo svete je toto spojenie vnímané ako samozrejmé, nespochybniteľné, funkčné a hľadajú sa cesty ako ho podporovať, nie trhať. Dôkazom funkčnosti a profesionálnej závislosti Lekárskej fakulty UPJŠ a UN L. Pasteura je načrtnutá história UN, jej vybudovanie do jednej z najlepších na Slovensku, funkčné spojenie lekárskej fakulty a nemocnice v spoločnom komplexe budov, po akom v Bratislave už desaťročia márne túžime. Kniha petrifikuje do-

siahnuté výsledky, ale súčasne načrtáva aj nové obzory, ku ktorým medicína budúcnosti smeruje. Optimistické vízie rektora UPJŠ prof. L. Mirossaya, dekana LF prof. L. Siegfrieda, ale aj primátora Košíc MUDr. R. Rašího, bývalého riaditeľa UN MUDr. J. Šajtyho a terajšieho riaditeľa MUDr. L. Rosochu napovedajú tomu, že nemocnica nie je len koncové špičkové zdravotnícke zariadenie určené pre najnáročnejšie zdravotnícke výkony v regióne, ale aj potrebné akademické prostredie pre vzdelávanie a prípravu medikov, doktorandov a mladých lekárov v rámci špecializačného vzdelávania. V nemocnici sa stierajú rozdiely medzi lekármi evidovanými v rôznych rezortoch. Je to skôr prežitok na škodu komplexnej zdravotníckej starostlivosti, že dodnes pretrvávajú dvojzostornosť – keď prednostovia klinik patria pod MŠ SR a ich primári pod MZ SR. Verím tomu, že aj kniha, ktorá nepochybne vstúpi do histórie medicíny a zdravotníckeho školstva na Slovensku, prispieje významnou mierou k pochopeniu a v konečnom

dôsledku k odstráneniu tejto administratívnej bariéry, ktorá sa v poslednej dobe čoraz častejšie „vyťahuje“ do boja proti niečomu alebo za niečo.

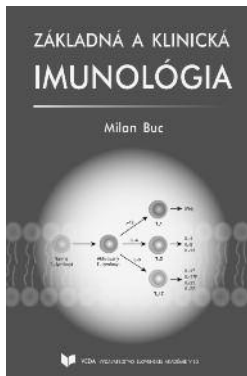
Históriu UN v Košiciach sa podujali spracovať (ako editori a hlavní autori) dvaja najpopulárnejší lekári – profesori internej medicíny a chirurgie, dvoch základných odborov medicínskeho vzdelávania – prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc., a prof. MUDr. Július Vajó, DrSc. Obaja patria medzi najskúsenejších klinických pracovníkov, reprezentantov svojich odborov, obaja sú uznávaní odborníci nielen doma ale aj v zahraničí, obaja viedli a budovali svoje klinické pracoviská, obaja patria k uznávaným autorom vedeckej časopiseckej i knižnej literatúry. Na diele sa im podarilo zainteresovať viac ako 90 spoluautorov, z nich 40 docentov a profesorov. Napriek početnému autorskému kolektívu si editori vzorne splnili svoje úlohy a vzniklo kompaktné ucelené dielo, ktoré na pozadí historického, politického a hospodárskeho rozvoja mesta a krajiny presne monitoruje rozvoj nemocnice a úroveň zdravotníckej starostlivosti. Autori a editori si zasluhujú za odvedenú prácu naše uznanie. Môžeme len vysloviť nádej, že ich dielo bude príkladom pre ďalšie UN a dostatočným podkladom pre múdre rozhodovania našich najvyšších predstaviteľov v otázkach funkčného prepojenia lekárskej fakulty a ich učebných báz v univerzitných nemocniciach.

Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSC., mim. prof.

Predstavujeme nové knihy

Buc M.: Základná a klinická imunológia

Bratislava: VEDA vydavateľstvo SAV, 2012, 832 s. ISBN 978-80-224-1235-3

Každý vzdelaný človek sa prirodzene zaujíma o svoju budúcnosť. Využíva pri tom poznatky mnohých vedných disciplín a to nielen tých, ktoré bezprostredne pojednávajú o jeho zdraví a chorobách, ale aj o iných oblastiach živej prírody.

V ostatných rokoch sa v tomto kontexte najviac diskutuje o imunológii a genetike, oblastiach, ktoré zaznamenávajú nielen nebyvalý nárast nových poznatkov, ale aj stále sa rozširujúce aplikácie bezprostredne ovplyvňujúce život každého človeka. Takúto možnosť predstavuje aj kniha, ktorú napísal Milan Buc, profesor Lekárskej fakulty UK v Bratislave. Je obdivuhodné, že takéto dielo v takom rozsahu a obsahovo náročnej aj vysoko aktuálnej forme dokázal napísať jeden autor.

Okrem základnej imunológie (14 kapitol) dielo obsahuje aj klinickú imunológiu pojednávajúcu o úlohe imunitného systému v patogenéze chorôb (5 kapitol) a o imunitnom systéme všeobecne v medicíne (4 kapitoly), najmä v jej relatívne novo sa formujúcich oblastiach, ako sú nádory, transplantácie tkanív a orgánov, úloha imunitného systému pri vývoji jedinca, jeho reprodukciu a starnutí, o rôzne možnosti imunoterapie.

Knihu charakterizuje niekoľko významných skutočností, z ktorých treba osobitne spomenúť aspoň tri najvýznamnejšie: 1. Je odrazom dlhoročných pedagogických skúseností autora, preto ju možno považovať aj za vysokoškolskú aj nadvstavbovú učebnicu. Určite to ocenia nielen poslucháči lekárskech, farmaceutických, veterinárskych, prírodovedeckých a chemických fakúlt našich univerzít, ale aj všetci čitatelia pretože je napísaná jasným a zrozumiteľným štýlom s množstvom farebných obrázkov a schém inštruktívne doplňujúcich text. 2. Jednotlivé kapitoly sú v logickej nadväznosti a prakticky absolútnej aktuálnosti. Obsahujú údaje, ktoré sa v odbornej literatúre objavili do konca roku 2011, teda do času, keď autori zadávali rukopis do sadzby! 3. Text celej knihy je k dispozícii aj na Internete. Okrem toho sa na konci každej kapitoly uvádzajú webové stránky, v ktorých sú najnovšie údaje o danej téme. Internetovú verziu bude autor neustále aktualizovať, čím sa stane prototypom vysokoškolských učebníc v budúcich desaťročiach.

O základnej a klinickej imunológii je množstvo kníh nielen v angličtine, ale aj v slovenčine a češtine. V recenzovanej knihe „Základná a klinická imunológia“ sú však v jednom komplexe základné údaje o imunitnom systéme, vrátane jeho štruktúry, ako sú zúčastnené molekuly a bunky spolu s podrobnejšími údajmi o antigénoch, imunoglobulínoch, komplementovom systéme, fagocytóze a zápale, receptoroch a membránových molekulách, ako aj ich vzájomných interakciách spolu s ich účasťou pri imunitných chorobách a základnou aplikáciou v medicíne. Možno ich preto na jednom mieste porovnávať. Ide pritom najmä o hypersenzitívne reakcie, alergie, autoimunitné a imunodeficientné stavy, obranu proti baktériám, vírusom a parazitom.

Klinický lekár určite ocení kapitoly pojednávajúce o autoimunitných, hypersenzitívnych, alergických a nádorových chorobách. Množstvo a aktuálnosť informácií, ktoré musel profesor Buc v predloženej dielke spracovať, bude určite inšpiráciou aj pre každého vedeckého pracovníka, lebo mu umožňuje najnovší pohľad nielen na praktickú medicínu, ale aj pre rozvoj vedeckej činnosti.

Kedže ide o učebnicu, na konci sú uvedené aj základné zásady imunologických vyšetровacích metód a pre čitateľov, ktorí prichádzajú do kontaktu s imunológiou po prvý raz, aj slovník najdôležitejších imunologických pojmov, slovník množstva v imunológii používaných skratiek, vrátane ich anglických ekvivalentov a podrobný register.

Knihu možno odporučiť nielen študentom našich univerzít, ale aj všetkým záujemcom, ktorí si chcú prehĺbiť alebo inovovať svoje vedomosti zo súčasnej imunológie.

Obsahuje množstvo údajov, ktoré zásadným spôsobom rozširujú doterajšie poznatky aj o relatívne známych oblastiach, ako sú imunoglobulíny, komplement, HLA-komplex, subpopulácie lymfocytov, ale aj o najnovších oblastiach imunitného systému, vrátane cytokínov, chemokínov, membránových molekúl zúčastnených buniek a ich vzorkových receptoroch. Autor pri ich opise uvádza aj príslušné gény, ktoré determinujú nielen ich účasť, ale aj funkciu. V monografii sú takto popri klasických morfológických, biochemických a imunologických charakteristikách aj základné genetické údaje.

Prof. Ing. Miroslav Ferencík, DrSc.
Emeritný profesor LF UK v Bratislave

Predstavujeme lekárov spisovateľov

Prof. Miroslav Danaj: Smiem si prisadnúť? Aforizmy - sentencie šiestich zmyslov

Aforizmy - sentencie šiestich zmyslov

Do početnej skupiny lekárov spisovateľov patrí aj chirurg a vysokoškolský učiteľ prof. MUDr. Miroslav Danaj, CSc., prednosta Chirurgickej kliniky Fakultnej nemocnice v Trnave, profesor chirurgie na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

Prof. Danaj je rodák z Dolnej Stredy nad Váhom (1946). Medicínu vyštudoval na Jesseniovej Lekárskej fakulte UK v Martine. Po ukončení štúdia v roku 1969 nastúpil na Chirurgické oddelenie trnavskej nemocnice. Na dlhšiu dobu odsunul publikovanie svojej literárnej tvorby a intenzívne sa venoval chirurgickej medicíne. Svoje aforizmy a múdre myšlienky uvádzal anonymne v rôznych literárnych periodikách. Až v ostatných rokoch predstavil svoju tvorbu knižne vo vydavateľstve Matica slovenskej. Zbierku úsmevných aforizmov nazval *Niečim tá možno liečim* (2008), tri cykly charakteristickej lyrickej poézie predstavil v zbierke *Roztratená nahota* (2009). Ďalšiu časť aforizmov, sentencií a myšlienok zhrnul pod názvom *OnaQejšia káva* (2010). Krátke autobiografické črty, zážitky a literárne miniatúry, v ktorých predstavuje čitateľom rad ľudských osudov, nájdeme v knižke *V pohode, dá sa – krátke príbehy z dlhej cesty* (2011).

V ostatnej knižnej zbierke *Smiem si prisadnúť? Aforizmy-sentencie šiestich zmyslov* (2012) preukázal prof. Miroslav Danaj schopnosť majstrovsky využiť literárnu skratku pri čerpaní múdrosti zo životných skúseností lekára chirurga i spisovateľa. Dovolil som si niektoré z nich pre čitateľov Monitoru vybrať:

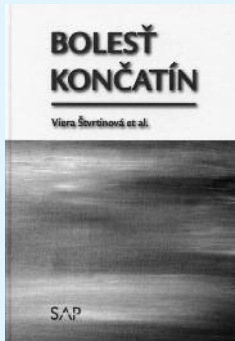
Ak v človeku nie je nič – nevyhorí. * Celý život si strážime tajomstvá, o ktoré nikto nestojí. * Zabitý čas nevzkriesiš. * Na rozdiel od slnka býva zatmenie mozgu trvalé. * Človek by rád dokázal viac, keby pre to nemusel nič urobiť. * Knihy nezomierajú – môžu sa len mŕtve narodiť. * Zbytočnú vec nestratiš. * Chorý človek je skutočne chorý až vtedy, keď sa o chorobe dozvie. * Máločo v medicíne je také neisté ako pocit istoty. * Vyliečiť dokáže aj na smrť chorý lekár. * V medicíne môže byť čisté svedomie s trvalými výčitkami. * Aj opora potrebuje oporu. * Každá choroba má svoj názov. * Ak nemá názývame ju jednoducho Pé-eN. * Ak niekoho nosia na rukách, je dobré, ak o tom ešte vie. * V zuboch môžeme mať niekoho aj vtedy, keď ich už nemáme. * Je problém pomôcť pacientovi, ktorého bolí „všetko“. * Úspechy sú v medicíne samozrejme – neúspechy medializované.

Prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.

Predstavujeme nové knihy

Viera Štvrtinová a kol.: Bolešť končatín

Bratislava: SAP, 2012, 166 s. ISBN 978-80-89607-05-1

Monografia „Bolešť končatín“ je priekopnícke dielo venované medicínsky mimoriadne frekventnému, ale v praxi často nie adekvátne pochopenému a docenenému problému algického syndrómu končatín. Členenie jednotlivých kapitol

reflektuje komplexnosť problematiky a ich obsah zodpovedá exaktnosti práce editorky. V prvej kapitole je imponujúci eticko-filozofický pohľad na bolesť ako jednu zo základných atribútov ľudského bytia. Nadhľad a pokora textov sú typické pre výnimočnú osobnosť lekára, kňaza a filozofa prof. Karola Bošmanského. Všetky ostatné kapitoly sú už venované medicínsky definovaným kategóriám. Prof. Marián Bernadič a spol. poukazujú na zložitost patofyziológie bolesti a skúsenosť autora dokumentuje schopnosť prezentácie patofyziologickej témy formou, ktorá je jasne zrozumiteľná i klinicky pracujúcemu lekárovi. Kapitoly napísané prof. Vierou Štvrtinovou a spol. „Bolešť končatín v ambulancii angiológa“, „Bolešť dolných končatín pri chronickom venóznom ochorení“ a „Ischemická bolesť pri periférnom artériovom ochorení končatín“ dokladujú mimoriadnu a dlhoročnú erudíciu autorky v problematike angiológie. Všetky kapitoly potvrdzujú na slovenské pomery neobvyklé medzinárodné renomé autorky, na čo poukazujú i citácie vlastných prác prof. Štvrtinovej. Autori ďalších kapitol prof. Jozef Rovenský a spol. (Reumatoidná artritída – klinický obraz, diagnostika a liečba bolesti), prof. Ľubomír Lisý (Bolešť končatín pri neurologických ochoreniach) a doc. Zdenko Killinger a spol. (Osteoporóza nie je bolestivá) vo svojich kapitolách rovnako demonštrovali svoje špičkové odborné kvality v danej problematike.

Monografia „Bolešť končatín“ je unikátnym dielom, ktoré by nemalo chýbať v knižniciach angiológov, internistov, reumatológov, ale i neuroológov či praktických lekárov.

Prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.
V. interná klinika LF UK a UN Bratislava

Predstavujeme nové knihy

Viera Fábryová a kolektív: Imunohematológia a transfúzna medicína pre prax

Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 224 (8 s. farebná príloha). ISBN 978-80-8090-002-13

Útla knižka je bezpochyby príjemným prekvapením, pretože desaťročia nevyšla v československom regióne publikácia s podobným zameraním. Hlavná autorka, doc. MUDr. V. Fábryová, CSc., patrí k renomovaným slovenským hematológom a navyše je mi-

moriadne schopnou manažérkou s rozsiahlymi teoretickými vedomosťami a skúsenosťami aj z pobytov na zahraničných pracoviskách. Starostlivo si vybrala aj 8 spoluautorov, všetko odborníkov z oblasti teórie a súčasne i klinickej praxe.

Na začiatku knihy je systematicky zvolený zoznam použitých skratiek. Z úvodu rezonuje predovšetkým konštatovanie, že darcovstvo krvi a výroba transfúzných prípravkov je tímová práca. V kapitole „História, súčasnosť a perspektívy imunohematológie a transfúziológie v SR“ našiel dôstojné miesto i zakladateľ tohto odboru na Slovensku prof. Mikuláš Hrušičko so svojimi spolupracovníkmi a žiakmi. Na-

sledujúce kapitoly sa zaoberajú imunohematológiou, autoimunitne podmienenými anémiami a trombocytopeniami, hemolytickou chorobou plodu a novorodenca, darcovstvom krvi, prípravou a vyšetrením transfúzných liekov, infekciologickými vyšetreniami a vyšetrením ALT, krvnými bankami, hemoterapiou, liečbou masívneho krvácania, transfúznymi reakciami, výchovou k racionálnej hemoterapii, hemovigilanciou, náhradou krvi a kyslíkovými liekmi, spracovaním, kryokonzerváciou a kontrolou kvality krvotvorných buniek.

Problematica je podaná maximálne zrozumiteľne a prehľadne. Súčasť knihy tvorí i veľmi vhodne zvolená farebná príloha, dokumentácia Národnej transfúznej služby a aktuálne odborné usmernenia. V zozname literatúry sú najaktuálnejšie domáce a zahraničné práce z daného odboru. Dopĺňajú ju i najdôležitejšie internetové adresy, legislatíva EÚ a SR.

Publikácia posluží nielen študentom zdravotníckych a lekárskejších fakúlt, ale hlavne lekárom všetkých špecializácií. Keďže knižka sa mimoriadne vydarila, odporúčam zaobstarať si ju čo najskôr,

MUDr. Július F. Špaňár, PhD.

Nové knihy

Prof. Š. Hrušovský a kol.: Internistická propedeutika

Bratislava: Herba, 2012, 800 s. ISBN 978-80-89171-72-9

Koncom minulého roka vyšla v zdravotníckom Vydavateľstve Herba v Dieškovej edícii mimoriadna monografia Internistická propedeutika. Na počiatku bola inšpirujúca myšlienka nadviazať na vydanie prvej takejto publikácie zakladateľom slovenskej internistickej školy akademikom Ladislavom Dérerom Praktikum propedeutiky vnútorného lekárstva. Toto dielo dnes už patrí k zlatému fondu slovenskej odbornej medicínskej literatúry. Publikáciu Internistická propedeutika sa podujal zostaviť prof. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc., Dr.SVS., prednosta I. internej kliniky Dionýza Diešku Univerzitetnej nemocnice Bratislava a Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, s kolektívom viac ako 50 spolupracovníkov. Na tomto mieste treba uviesť, že toto dielo je aj odkazom vynikajúceho internistu a odborného redaktora zdravotníckej literatúry primára Menkynu, ktorý bol nielen iniciátorom diela, ale aj jeho editorom, prísny recenzentom a odborným redaktorom. Internistická propedeutika posluží nielen lekárom – odborníkom vnútorného lekárstva a lekárom veľkej rodiny internistických odborov, ale určite po nej siahnu aj lekári ostat-

ných klinických disciplín. Mnohé užitočné poznatky, rady i skúsenosti v knihe nájdu aj ďalší pracovníci zdravotníctva, osobitne sestry, a nie je vylúčené, že získa aj používateľov pôsobiacich mimo zdravotníctva. Propedeutika je základným predmetom na lekárskejších fakultách a pre študentov medicíny bude vynikajúcim sprievodcom pri štúdiu medicíny. Naviac Vydavateľstvo Herba pripravilo pre študentov veľmi milý darček pri kúpe knihy!

Na cestu tejto publikácii chceme zaželať úspech, pevné miesto v rukách lekárov i študentov, potrebu a obľubu u všetkých, ktorým je určená ako pomôcka pri ich zodpovednej práci. Verím, že kniha naplní svoje poslanie, s ktorým ju pre študentov, lekárov, ale aj pacientov tvorcovia roky pripravovali. Kniha prináša nové didaktické prístupy (160 panelov), je vynikajúco graficky riešená (1200 pôvodných obrázkov, 100 tab., 60 ekg), obsiahla celú šírku klasických i najmodernejších vyšetrovacích metód. Internistická propedeutika je dostupná prostredníctvom internetového obchodu ShopHerba.

Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., mim. prof.

Vážení kolegovia, priatelia,

v dňoch 18.-20. apríla 2013 sa v reprezentačných priestoroch **hotela Senec v Senci** uskutočnia tri významné podujatia

IV. stredoeurópsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof, XVII. národný kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof a XVII. kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS),

na ktoré Vás v mene vedeckého a organizačného výboru srdečne pozývame. Hlavnými organizátormi sú: **Slovenská spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof SLS, SLS a občianske združenie Hviezda života**. Odborne na príprave a realizácii podujatí participujú: **Slovenská spoločnosť všeobecného lekárstva pre dospelých SLS, Slovenská zdravotnícka univerzita a Kancelária WHO v SR**.

Výbor Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof SLS s potešením prijal návrh Prezídia SLS, aby sa XVII. kongres SLS, určený najmä lekárom prvého kontaktu, uskutočnil v rámci tohtoročného Stredoeurópskeho kongresu a Národného kongresu urgentnej medicíny a medicíny katastrof. Preto bolo prioritným zámerom a úsilím organizátorov, aby sa odborné podujatia zamerali na viaceré klinické odbory a poskytl tak lekárom rôznych medicínskych špecializácií, ako i lekárom prvého kontaktu a iným zdravotníckym pracovníkom rôznych úrovní široký tematický okruh vedeckého programu.

Hlavné témy kongresu:

- **Prednemocničná a nemocničná urgentná medicína**
- **Náhle stavy v rôznych špecializáciách** (*pediatria, interná medicína, psychiatria, neurológia, všeobecné lekárstvo*)
- **Medicína katastrof, hromadné nešťastia**
- **Hypertenzia v prednemocničných podmienkach**
- **Postgraduálne prednášky** (*resuscitácia, drogová problematika*)
- **Manažment kvality a vzdelávanie**
- **Stážnosti na ZZS riešené ÚDS**
- **Kompetencie zdravotníckych záchranárov**
- **Kazuistiky**

Odborný program, bude zahŕňať mnohé aspekty urgentnej, kardiovaskulárnej, cerebro-vaskulárnej medicíny, problematiku kardiopulmonálnej resuscitácie, naliehavé stavy a tiež novinky pre lekárov iných špecializácií. Osobitne sa budeme venovať problematike medicínskeho vzdelávania, jeho udržania a rozvoja. Do programu sme zaradili aj **workshopy** na témy, o ktoré prejavili účastníci už v minulosti najväčší záujem:

- **pre lekárov urgentnej medicíny:** *Základná a rozšírená diagnostika EKG, Punkcia hrudníka a Umelá ventilácia – praktický nácvik,*
- **pre lekárov iných špecializácií:** *Nácvik používania pomôcok z povinného vybavenia ambulancie lekára prvého kontaktu a Kardiopulmonálna resuscitácia podľa kompetencií a vybavenia ambulancie.*

Panelová diskusia bude na tému: *Spolupráca Integrovaného záchranného systému pri nehodách s hromadným postihnutím osôb (havária vlaku v Bratislave a zrútenie mosta v Kurimanoch).*

V slávnostnej časti zahájenia kongresov sa uskutoční uvedenie dvoch odborných publikácií: *Špecifická komunikácia na linke tiesňového volania* (M. Dašková, K. Varjassyová a kol.) a *Propedeutika urgentnej medicíny* (V. Dobiáš), tiež odovzdávanie cien Prezídia SLS – *Čestnej ceny ak. T.R. Niedera, Jesseniovej a Guothovej ceny a ocenenia Významná zdravotnícka udalosť predchádzajúceho roka.*

Účasť na podujatí bude hodnotená kreditmi SACCME a účastníkom podujatia budú vydané Potvrdenia o účasti s príslušnou výškou kreditov, v súlade s platnou legislatívou.

Priebežne aktualizované informácie o kongresoch nájdete na stránkach www.kongresum.sk a www.sls.sk.

Budeme radi a poctení, ak naše pozvanie prijmete a v rámci odborných diskusií budeme môcť nielen diskutovať o aktuálnej odbornej problematike, ale aj vzájomne sa obohatiť osobným stretnutím.

Za vedecký a organizačný výbor:
doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD.
MUDr. Táňa Bulíková, PhD.

Za Prezídium SLS:
prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.

Pozvánka

Diskusné fórum odborníkov v oblasti zriedkavých chorôb

– ďalší krok v ústrety skvalitnenia starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami

Beáta Ramljaková¹, František Cisárik², Tatiana Foltánová³

¹Slovenská aliancia zriedkavých chorôb,

²Výbor expertov EÚ pre ZCH (EUCERD) a ³UK v Bratislave, FaF UK, Bratislava

Dňa 24.10.2012 vláda SR schválila Národnú stratégiu rozvoja zdravotnej starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami na roky 2012 - 2013 (<http://www.health.gov.sk/?narodna-strategia>)

Týmto krokom vznikli Ministerstvu zdravotníctva nasledujúce záväzky:

1. Zverejniť Národnú stratégiu rozvoja zdravotnej starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva SR a na webovej stránke Ministerstva zdravotníctva SR.
2. V spolupráci s Ministerstvom práce a sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu sformovať medzirezortnú pracovnú skupinu pre zriedkavé choroby.
3. Vypracovať Národný plán rozvoja zdravotnej starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami v SR. Návrh Národného plánu je potrebné predložiť do 31. decembra 2013.

Pripraviť právne záväzný, ale aj aplikovateľný Národný plán zdravotnej starostlivosti o vysoko variabilnú skupinu, zdravotne ťažko postihnutých, často neliečiteľných pacientov a implementovať ho do súčasných podmienok zdravotníckej a sociálnej politiky v tak krátkom časovom horizonte je veľmi náročná úloha. Vyžaduje si vytvorenie osobitného priestoru pre pacientov so zriedkavými chorobami na všetkých úrovniach zdravotnej a sociálnej starostlivosti od diagnostiky až po implementáciu týchto pacientov do spoločnosti resp. ich sociálnu starostlivosť. Tomuto snaženiu by mal napomôcť druhý ročník aktivít pri príležitosti Dňa zriedkavých ochorení.

Podobne ako v minulom roku i tento rok sa v rámci propagácie Medzinárodného dňa zriedkavých chorôb uskutoční aj odborné podujatie. Vzhľadom na aktuálnu situáciu sa bude jednať o medzirezortné stretnutie. Organizátormi podujatia sú - Slovenská aliancia zriedkavých chorôb a zástupca SR v EUCERD (Výbor expertov EÚ pre ZCH). Fórum odborníkov sa bude konať v dňoch 27. - 28.2.2013 v hoteli Austria Trend v Bratislave. Záštitu nad podujatím prevzali pani ministerka zdravotníctva SR JUDr. Zuzana Zvolenská, predsedá výboru pre zdravotníctvo NR SR MUDr. Richard Raši, PhD. MPH, EURORDIS (Európska aliancia zriedkavých chorôb).

Cieľom Fóra je podporiť na Slovensku sieť odborníkov, ktorí sú orientovaní a angažovaní v problematike zriedkavých chorôb a prediskutovať najnovšie informácie. Zároveň je zámerom vytvoriť priestor pre diskusiu nielen odbornej verejnosti: lekárov, farmaceutov, farmaceutického priemyslu, vedcov, zdravotných a sociálnych pracovníkov, ale aj pacientov a zástupcov pacientskych organizácií s politikmi a zástupcami národných autorít.

Témy fóra v roku 2013 sú nasledujúce:

1. Príprava Národného plánu rozvoja starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami (ZCH)
2. Definícia a kodifikácia ZCH
3. Informovanosť a vzdelávanie v oblasti ZCH
4. Špecializované centrá pre ZCH, doporučené postupy v diagnostike a liečbe vybraných ZCH, farmakoterapia – orphan drugs – lieky na zriedkavé choroby
5. Skrining a diagnostika ZCH
6. Veda a výskum v oblasti ZCH
7. Národný register ZCH
8. Úloha pacientskych organizácií pre ZCH

Pred schôdzou bude tlačová konferencia a následne prvá spoločná schôdza medzirezortnej pracovnej skupiny pre tvorbu Národného plánu zriedkavých chorôb. Je limitovaný osobnými pozvánkami pre určených účastníkov a odznejú vybrané prednášky a diskusia k programu práce na návrhu Národného plánu zriedkavých chorôb.

Druhý deň je určený odbornej konferencii o zriedkavých chorobách - prednáškam a posterom. Cieľom je zrekapitulovať aktuálnu situáciu v SR v oblasti zriedkavých chorôb, formulovať tak jasné východiskové body Národnej stratégie, ale poukázať tiež na problémy, prípadne opatrenia, ktorým je potrebné sa vyhnúť.

Diskusné fórum odborníkov v oblasti zriedkavých chorôb bude prvým a tak jedinečným pracovným stretnutím odborníkov v tejto politicky, odborne a sociálne rôznorodej a náročnej problematike. Od 28.2.2012 sa začne počítať necelých desať mesiacov do predloženia Národného plánu zdravotnej starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami Národnej rade SR. Veríme že toto podujatie prispeje k formulovaniu jasných číastkových cieľov v jednotlivých oblastiach Národného plánu a prispeje k tomu, že národný plán nebude iba formálnym, horúcou ihlou šitým dokumentom, ktorého implementácia do systému starostlivosti by bola náročná, miestami až nemožná.

Blahoželáme jubilantom 2013

Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti blahožela svojim členom k životnému jubileu. Váži si ich aktivity, ktoré vykonávajú na princípe dobrovoľnosti v rámci členstva v jej organizačných zložkách a vo volených funkciách.

Prajeme všetkým, aby dosahovali vo svojej odbornej, vedeckej a pedagogickej práci stále dobré výsledky, aby sa mohli tešiť z dobrého zdravia a aj naďalej sa podieľať na plnení poslania a cieľov Slovenskej lekárskej spoločnosti, predovšetkým na rozvoji a zvyšovaní kvality ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti

ZOZNAM JUBILANTOV – rok 2013

Jubileum / Meno	Titul				
95		Tylesova Marta	MUDr.	Szedély Erich	MUDr.
Rehák Alexander	Prof., MUDr., DrSc.	Wiedermann Vladimír	MUDr.	Grigelová Marta	MUDr.
90		Gočár Egon	Doc., MUDr., CSc.	Bazalová Alícia	MUDr.
Fremmer Ján	MUDr.	Steruská Maja	MUDr., CSc.	Stipanitz Igor	MUDr.
Nábělková Darina	MUDr.	Dvorák František	MUDr.	Baránková Alžbeta	MUDr.
Getlíková Kamila	MUDr.	Blaško Vojtech	MUDr.	Krušpír Ladislav	MUDr.
Bartošková Dagmar	PhMr., RNDr.	Klaciak Pavol	MUDr.	Černáková Elena	MUDr.
Vrábelová Rozália	Doc., MUDr., CSc.	Janove Anna	MUDr.	Hajtman Zoltán	MUDr.
Tomanová Klára	MUDr.	Fischer Richard	MUDr.	Kollárová Mária	MUDr.
Hupka Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Leško Adolf	MUDr.	Balková Barbora	Mgr.
Čunderlíková Vlasta	MUDr.	Bakoss Pavol	Prof., MUDr., DrSc.	Lamatová Viera	MUDr.
Pavelek František	MUDr.	Jarabková Anna	MUDr.	Riečanský Igor	Prof., MUDr., CSc.
Stekl Jiří	MUDr.	Huttová Mária	Prof., MUDr., DrSc.	Novosad Milan	MUDr.
Švec Viliam	MUDr., CSc.	Nevická Eva	MUDr., CSc.	Grancová Elena	MUDr.
Pavlovič František	MUDr.	Štefanovič Július	Doc., MUDr., CSc.	Gáliková Eva	Doc., MUDr., CSc.
Urbánek Tibor	Doc., MUDr., CSc.	Konkolovský Milan	MUDr.	Badalik Ladislav	Prof., MUDr., DrSc.
Krajčí Michal	MUDr.	Fričová Klára	MUDr.	Buchancová Jana	Prof., MUDr., PhD.
85		Lehotská Viera	MUDr.	Fabušová Klotilda	MUDr.
Dúbravická Magda	MUDr.	Štubňa Aladár	MUDr.	Ondrejka Ján	MUDr.
Puzová Hana	Doc., MUDr., CSc.	Frič Ivan	MUDr.	Čižnár Ivan	Prof., Ing., DrSc.
Strelková Violeta	MUDr.	Schmidt Karol	MUDr.	Kolibáš Eduard	Doc., MUDr., CSc.
Predmerský Miloslav	MUDr., CSc.	Hafner Viliam	MUDr.	Fekiačová Dagmar	MUDr.
Paulík Otto	MUDr.	Brandebur Otto	Doc., MUDr., CSc.	Bazovská Sylvia	Doc., MUDr., CSc.
Hrnčiar Juraj	Doc., MUDr., CSc.	Lehotská Veronika	Doc., MUDr., CSc.	Burdyová Marta	MUDr.
Obuch Ivan	MUDr.	Kuliková Marta	MUDr.	Tománková Klára	MUDr.
Cichý Arpád	MUDr.	Bohuš Ondrej	MUDr.	Lipšic Tomáš	Doc., MUDr., CSc.
Halamová Viera	MUDr.	Szabo Alexander	MUDr.	Ondruš Ivan	MUDr.
Blaho Stanislav	MUDr.	Kuruc Mikuláš	MUDr.	Čabiňák Ján	Mgr.
Bakič Jaroslav	MUDr.	Kapellerová Alícia	Prof., MUDr., DrSc.	Vajó Július	Prof., MUDr., DrSc.
Goliáš Andrej	MUDr.	Buchvald Jozef	Prof., MUDr., DrSc.	Bognárová Eva	MUDr.
Štefanovič Ján	Prof., MUDr., DrSc., Akad	Nadvorníková Viera	PhDr.	Ožvaldová Jarmila	MUDr.
Hrdý Mikuláš	MUDr.	Hadzima Valentín	MUDr.	Šafár Štefan	MUDr.
Nečas Slavomír	MUDr.	Zachar František	MUDr., CSc.	Turková Dagmar	MUDr.
Drahokoupil Boris	MUDr.	Kollár Ivan	MUDr.	Šimon Dezider	MUDr.
Kuzma Ivan	MUDr., CSc.	Tomášková Mária	MUDr.	Chmelík Bohumil	Prof., MUDr., PhD.
Mego Mirko	Doc., MUDr., CSc.	75		Krošláková Mária	MUDr.
80		Gerliciová Priska	MUDr.	Kramer Štefan	MUDr.
Szittorová Klára	MUDr.	Lacko Ivan	Doc., Ing.	Vavrečka Anton	Prof., MUDr., CSc.
Šoltés Ladislav	Prof., MUDr., DrSc.	Drobný Ludovít	MUDr.	Šimko Bedřich	MUDr.
Dudáková Jozefína	MUDr.	Kočišová Monika	Doc., MUDr., CSc.	Příkazská Marianna	Doc., MUDr., CSc.
Doležalová Anna	MUDr.	Csilagi Ernest	MUDr.	Dudra Ján	MUDr.
Ahlers Ivan	Prof., MUDr., DrSc.	Závodová Rozália	MUDr.	Fischer Viliam	Prof., MUDr., CSc.
Ladzianská Klára	RNDr.	Šinkovičová Vincencia	MUDr.	Vician Dušan	MUDr.
Đuriš Ivan	Prof., MUDr., DrSc.	Egnerová Anna	Doc., MUDr., CSc.	Valky Jozef	Doc., MUDr., CSc.
Antolík Jozef	MUDr.	Bergendiová Eva	MUDr.	Šak Ivan	MUDr.
Macek Miroslav	MUDr.	Adam Alojz	MUDr.	Pecena Juraj	MUDr.
Černíčková Valentína	MUDr.	Kubík Jozef	MUDr.	Krušpírová Mária	MUDr.
		Klen Viktor	MUDr.	Medvecká Helena	MUDr.
		Zajac Jozef	MUDr.	Vološin Ivan	MUDr.
				Đurčanská Oľga	MUDr.
				Vahančík Alojz	MUDr.
				Studená Antigona	MUDr., CSc.
				Maar Štefan	MUDr.
				Granec Eduard	MUDr.
				Bajužiková Angelika	Doc., MUDr., CSc.
				Adameová Vítma	MUDr.
				Urban Jozef	MUDr.
				Szulényiová Oľga	MUDr.
				Pitko Štefan	MUDr.
				70	
				Homolová Jolana	MUDr.
				Roch Dušan	MUDr.
				Lojdlóva Anna	MUDr.
				Janko Vasil	MUDr.
				Trupl Ján	Doc., RNDr., CSc.
				Miklošová Viera	MUDr.
				Krídl Jaroslav	MUDr., CSc.
				Grom Štefan	MUDr.
				Kapaníková Veronika	MUDr.
				Kubík František	MUDr.
				Babincová Marta	MUDr.
				Zeliznák Michal	MUDr.
				Ginterová Anna	MUDr.
				Hullová Sylvia	MUDr.
				Petrovičová Jarmila	MUDr., CSc.
				Hercics Ján	MUDr.
				Bruňáková Magdaléna	MUDr.
				Jurčová Jana	MUDr.
				Dimová Natália	MUDr.
				Schweitzer Erhard	MUDr.
				Bučko Ján	MUDr.
				Fabiánová Magdaléna	MUDr.
				Šiška Karol	MUDr., CSc.
				Beňo Pavol	MUDr.
				Kutiš Ivan	MUDr.
				Buociková Zuzana	MUDr.
				Martoňová Helena	MUDr.
				Gvozďjaková Anna	Prof., RNDr., DrSc.
				Lipšicová Edit	MUDr.
				Pitková Eva	MUDr.
				Vidovičová Edit	MUDr.
				Sokolik Ján	MUDr., CSc.
				Chramec Július	Doc., MUDr., PhD.
				Krištofiková Eva	MUDr.
				Bada Viliam	Prof., MUDr., CSc.
				Jarolín Peter	MUDr.
				Adamová Helena	MUDr.
				Uhriková Marta	MUDr.
				Bitterová Hedviga	MUDr.
				Rezniček Jozef	MUDr.
				Jurášek František	Ing.
				Čižmár Jozef	Prof., RNDr., CSc.
				Tušerova Jiřina	MUDr.
				Kerekes Roman	MUDr.
				Tajtáková Mária	Prof., MUDr., CSc.
				Kochan-Ivanco Ivan	MUDr.
				Čerešňa Ján	MUDr.
				Kolarovská Helena	RNDr.
				Ježík Jozef	MUDr.
				Švehlová Eva	MUDr.
				Pažická Helena	MUDr.
				Hačko Albert	MUDr.
				Jánošíková Mária	MUDr.
				Trojanová Marta	MUDr.
				Čopová Nadežda	MUDr.
				Drugda Tomáš	MUDr.
				Sninský Juraj	MUDr.
				Petrovičová Ľubica	MUDr.
				Kohútová Anna	MUDr.
				Zborilová Judita	MUDr.
				Mačičáková Eva	MUDr.
				Porubská Oľga	MUDr.
				Cserhalmi Dušan	MUDr.
				Lukanová-Hudecová Eva	MUDr.
				Pilková Rozália	MUDr.
				Paulický Ján	MUDr.
				Strmeň Stanislav	MUDr.
				Bučková Júlia	MUDr.
				Pech Přemysl	MUDr.
				Virčíková Eva	MUDr.
				Čupka Juraj	MUDr.
				Ondruš Ľudovít	MUDr.
				Krivenko Štefan	MUDr.
				Šimeková Mária	MUDr.
				Zemáneková Sylvia	MUDr.
				Hesticová Anna	MUDr.
				Souč Ján	MUDr.
				Skreptač Michal	MUDr.
				Vašková Ema	MUDr.
				Neuschlová Eva	MUDr.
				Benčat Marián	Doc., MUDr., PhD.
				Danilla Tibor	Doc., MUDr., PhD.
				Marko Štefan	MUDr.

Fiedler Gejza	MUDr.	Kukučová Hedviga	MUDr.	Čáповá Klára	Prof., Ing., PhD.	Čarnoká Eva	MUDr.
Stopka Pavel	MUDr.	Macková-Nagyová Katarína	MUDr.	Klinovský Jozef	MUDr.	Šimek Tomáš	MUDr.
Gindlová Zuzana	MUDr.	Smutná Viera	MUDr.	Džadžovská Agáta	MUDr.	Cvengrošová Nadežda	Mgr., PhD.
Macháčová Erika	MUDr., CSc.	Takáčová Jana	MUDr.	Strapková Anna	Doc., RNDr., CSc.	Kupcová Tatiana	MUDr.
Kramerová Mária	MUDr.	Zelenay Ján	MUDr., CSc.	Bieliková Jana	MUDr.	Filová Olga	MUDr.
Rovenský Jozef	Prof., MUDr., DrSc., FRCP	Veselá Stanislava	Doc., MUDr., CSc.	Kučerová Adriana	MUDr.	Vršanský Dušan	MUDr., CSc.
Kumičíková Margita	MUDr.	Sokol Anton	MUDr.	Toman Jozef	MUDr.	Sabanoš Ladislav	MUDr.
Sekulová Helena	MUDr.	Nagyová Zuzana	MUDr.	Hendelová Marta	MUDr.	Gregová Rozália	MUDr.
Ciulisová VIlma	MUDr.	Olhová Marta	MUDr.	Volna Ján	RNDr.	Makovníková Marta	MUDr.
Marcová Olga	MUDr.	Šeboková Anna	MUDr.	Garaj Pavol	MUDr.	Rakšányová Mária	MUDr.
Hanáčková Magdaléna	MUDr.	Belicová Marta.	MUDr.	Daxner Peter	MUDr., PhD.	Stratinský Ján	MUDr.
Kurátko Ján	MUDr.	Šebová Terézia	MUDr.	Cimmermann František	MUDr.	Jánošová - Klučková Viera	MUDr.
Pintes Gabriel	MUDr.	Sekan Vladimír	MUDr.	Živný Hroznata	PhDr.	Ninčáková Danica	MUDr.
Štalmachová Anna	MUDr.	Kulich Jozef	MUDr.	Lančová Jarmila	MUDr.	Veselá Jaroslava	MUDr.
Šimanská Eva	MUDr.	Šlopková Elvíra	MUDr.	Pančík Marián	MUDr.	Kucmanová Viera	MUDr.
Sitár Marián	MUDr.	Stadtruckerová Júlia	MUDr.	Weiserová Agnesa	MUDr.	Bachratá Anna	MUDr.
Valentová Janka	MUDr.	Balková Antónia	MUDr.	Pavelová Olga	MUDr.	Čelko Juraj	Doc., MUDr., CSc.
Ondříková Eva	MUDr.	Sabová Júlia	MUDr.	Németh Zoltán	MUDr.	Šomlo Peter	MUDr.
Struhár Štefan	MUDr.	Švaleková Antónia	MUDr.	Šepitková Zelmíra	PhDr.	Koronthalyová Marianna	MUDr., CSc.
Ráčková Margita	MUDr.	Hřebíčková Elena	MUDr.	Kollárová Eva	MUDr.	Doktorová Zlatica	MUDr.
Rosipalová Dana	MUDr.	Mundier Vladimír	MUDr.	Jerguš Peter	MUDr.	Krupičková Zlata	MUDr.
Erenová Anna	MUDr.	Kulhanková Dagmar	MUDr.	Hettychová Ľubica	MUDr.	Kubo Ľubomír	MUDr.
Gulla Dušan	MUDr.	Lehotan Jozef	Prof., Ing., DrSc.	Jergová Lýdia	MUDr.	Vjaterová Eva	MUDr.
Javorský Ján	MUDr.	Liška Rudolf st.	MUDr.	Palasthyová Mária	MUDr.	Strašíftáková Anna	MUDr.
Vadovičová Jarmila	MUDr.	Brnová Viera	MUDr.	Makara Alojz	MUDr.	Kissková Mária	PhMr.
Majská Elena	MUDr.	Haladová Eva	MUDr., CSc., MPH	Bukový Ján	MUDr.	Kertés Vincent	MUDr.
Zemančík Milan	MUDr.	Rapp Aladár	MUDr.	Kušnírová Agáta	MUDr.	Makovínyová Mária	MUDr.
Gondová Anna	MUDr.	Varadyová Magda	MUDr.	Skula Tibor	MUDr.	Vajcziková Silvia	Doc., MUDr., CSc.
Hviezdičský Darius	MUDr.	Psarská Eva	MUDr.	Herkel Mirko	MUDr.	Kalinayová Anna	MUDr.
Chrenko Dušan	MUDr.	Takács Alexander	MUDr.	Adamcová Anna	MUDr.	Prekopová Jana	MUDr.
Csíznaďa Livia	MUDr.	Valáškova Iva	RNDr., CSc.	Lipčák Pavel	MUDr.	Kaiferová Jana	MUDr.
Molnár Peter	PhDr.	Máčaj Michal	MUDr.	Weberová Magdaléna	MUDr.	Hrinová Mária	MUDr.
Uherčík Dušan	MUDr.	Paučin Milan	MUDr.	Krátka Viera	MUDr.	Jura Jiří	MUDr., PhD.
Matula Pavel	Doc., RNDr., CSc.	Kalocsay Koloman	MUDr.	Žákovíč Vincent	MUDr.	Kuchyňa Bohumil	MUDr.
Macasková Helena	MUDr.	Bahnová Eva	MUDr.	Žilincan Vojtech	MUDr.	Polková Marianna	MUDr.
Jurga Ľudovít	Prof., MUDr., DrSc.	Biľová Magdaléna	MUDr.	Leková Alena	MUDr.	Avdičová Mária	MUDr., PhD.
Onderčanin Milan	Doc., MUDr., PhD.	Samsely František	MUDr.	Kováčová Edita	MUDr.	Černáková Daniela	MUDr.
Hajdu Štefan	MUDr.	Hrušková Jana	MUDr.	Kusendová Viera	MUDr.	Korman Rastislav	MUDr.
Rybárová Jarmila	MUDr.	Prídavok Martin	MUDr.	Sániová Beata	Prof., MUDr., PhD.	Mrážik František	MUDr.
Kaščák Marián	MUDr., CSc.	Mikešková Beáta	MUDr.	Fekarová Alena	RNDr.	Danielová Eva	MUDr.
Kováč Michal	Prof., MUDr., CSc.	Babincová Daniela	MUDr.	Štítnický Alexander	MUDr.	Kurian Rudolf	MUDr.
Buzek Pavol	MUDr.	Frič Miloslav	MUDr.	Valachovičová Mária	MUDr.	Slavkovský Miloslav	MUDr.
Slašťan Milan	MUDr.	Vidiečanová Eva	MUDr.	Vermesová Klára	MUDr.	Džodlová Margita	MUDr.
Androvičová Viera	MUDr.	Bobík Ondrej	MUDr.	Hulik Roman	MUDr.	Gorová Edita	MUDr.
Marová Marta	MUDr.	Hofierková Stanislava	MUDr.	Šišková Irena	MUDr.	Koval Ján	MUDr., PhD.
Hrabovská Katarína	MUDr.			Gladiš Štefan	MUDr.	Šimončíková Viera	MUDr.
Martyneková Rozália	MUDr.	65		Relovská Mária	MUDr.	Alexandrová Gabriela	MUDr.
Spišáková Eva	MUDr.	Javorková Jana	MUDr.	Stripaj Milan	MUDr.	Haas Ladislav	MUDr.
Nebesníková Magdaléna	MUDr.	Mathis Vojtech	MUDr.	Kapusta Ján	MUDr.	Slukova Jana	MUDr.
Schnitzer Štefan	MUDr.	Buocik Pavol	MUDr.	Šimovičová Elena	MUDr.	Kristev Karol	MUDr.
Hamwi Ziad	MUDr.	Durbák Marián	MUDr.	Ginzeryová Mária	MUDr.	Držík Igor	MUDr.
Gahírová Miroslava	MUDr.	Kopecký Petr	MUDr.	Hraško Vladimír	MUDr.	Ferenčík Svetozár	MUDr.
Marxová Helena	MUDr.	Bystranin Ivan	MUDr.	Niniová Danica	MUDr.	Hluchý Vladimír	MUDr.
Maňovská Ľubomíra	MUDr.	Đurica František	MUDr.	Eliášová Anna	MUDr.	Šuchtová Anna	MUDr.
Benčatová Anna	MUDr.	Dobrovičová Marta	MUDr.	Truska Peter	MUDr., CSc.	Osífová Otilia	MUDr.
Štrbák Vladimír	MUDr., DrSc.	Maurovich Horvat Lajos	MUDr.	Mataš Milan	MUDr.	Petriček Štefan	MUDr., PhD., MPH
Beňová Blažena	MUDr.	Chmulík Juraj	MUDr.	Neznámy Ján	MUDr.	Holá Mária	MUDr.
Rašková Adriana	MUDr.	Mračnová Daniela	MUDr.	Vršanská Viera	MUDr., CSc.	Attresová Mária	MUDr.
Vnuková Vlasta	MUDr.	Novotný Jaroslav	MUDr.	Belohorská Irena	MUDr.	Trančíková Dagmar	MUDr.
Urbán Karol	MUDr.	Borodáčová Vasilisa	MUDr.	Moravčíková Eva	MUDr.	Henzel Miroslav	MUDr.
Vidoová Anna	MUDr.	Hargašová Jana	PharmDr.	Pisár Ján	MUDr.	Frišman Eugen	MUDr., PhD.
Skúpa Margita	MUDr.	Kubiková Jana	PharmDr.	Vivodová Marta	MUDr.	Wolfová Eva	MUDr.
Košťalová Daniela	Doc., RNDr., CSc.	Đurian Tibor	MUDr.	Chovanová Vlasta	MUDr.	Schultz Anton	MUDr.
Laluňová Naďa	MUDr.	Holomáň Jozef	Prof., MUDr., PhD.	Brveník Peter	MUDr.	Slabejová Viola	MUDr.
Nejdková Alena	MUDr.	Baniari Emil	MUDr.	Jakubovičová Božena	MUDr.	Maraky Alexander	MUDr.
Pokorná Anna	MUDr.	Bízík Ivan	MUDr.	Ivánek Marián	MUDr.	Kosačová Bohdana	MUDr.
Renker Bohuš	Doc., MUDr., CSc.	Karpinský Jozef	MUDr.	Razzouk Elias	MUDr.	Kalina Peter	MUDr., CSc.
Suhányi Alexander	MUDr.	Niniová Ladislav	MUDr.	Strečková Marta	MUDr.	Kubašek Andrej	MUDr.
Žitňanová Ľuba	MUDr.	Bandžáková Olga	MUDr.	Piják Michal	MUDr.	Markuljaková Eva	MUDr.
Brtková Mirianna	Doc., MUDr., CSc.	Čarmoky Milan	MUDr.	Blumelová Božena	MUDr.	Ráčková Viera	MUDr.
Svrbíková Viera	MUDr.	Dobiašová Nora	RNDr.	Malý Jozef	MUDr.	Babušík Ivan	MUDr.
Šamudovský Ján	MUDr.	Krúpa Miloš	MUDr.	Salátová Viera	MUDr.	Kasová Katarína	MUDr.

Lysý Augustín	MUDr.	Šabo Ladislav	MUDr.	Baldovský Ľudovít	MUDr., CSc.	Nikš Milan	Doc., MUDr., CSc.
Kažík Pavol	MUDr.	Fabričiová Marta	MUDr.	Boljšejšková Elena	Doc., MUDr., CSc.	Terek Miroslav	MUDr.
Semaňáková Terézia	PhDr., PhD.	Chylová Mária	MUDr.	Šimovičová Katarína	MUDr.	Ižová Helena	MUDr.
Gavorník Peter	Doc., MUDr., CSc.	Chudáček Dušan	MUDr.	Bezegová Alžbeta	MUDr.	Miháliková Mária	MUDr.
Gindlová Ľubica	MUDr.	Tomáš Viktor	MUDr.	Turay Jozef	MUDr.	Ostróová Oľtia	MUDr.
Holý Vladimír	MUDr.	Hricová Mária	MUDr.	Rojkovičová Gabriela	Mgr.	Karaffy Jozef	MUDr.
Lehocká Katarína	MUDr.	Hubka Peter	MUDr.	Mrlianová Mária	RNDr., CSc.	Mišťina Ľubomír	MUDr., CSc.
Samelová Viera	MUDr.	Zubčáková Ľubica	Bc.	Muželáková Marta	MUDr.	Podivinsky Róbert	MUDr.
Siroťáková Mária	MUDr.	Harinková Bibiana	MUDr.	Urbanec Karol	MUDr.	Kuzmová-Wolfová Kamila	MUDr.
Kasčák Pavel	MUDr.	Valent Pavol	MUDr.	Sobek Marián	MUDr.	Polician Michal	MUDr.
Šimková Viera	MUDr.	Gavorník Ľuboslav	MUDr.	Letková Mária	MUDr.	Murčeková Mária	MUDr.
Fliegová Oľga	MUDr.	Tarbajovská Tamara	MUDr.	Papan Ján	MUDr.	Mičiaková Katarína	MUDr.
Kollárová Eva	MUDr.	Dlhoš Peter	MUDr.	Bissova Desanka	MUDr.	Staško Ján	MUDr.
Kyselová Tatiana	MUDr.	Kristek František	RNDr., DrSc.	Mišťuna Dušan	Doc., MUDr., PhD., mim. p	Vician Marián	Doc., MUDr., CSc.
Broschová Zora	MUDr.	Ghobrial Emil	MUDr.	Đuriková Mária	MUDr.	Husáková Kristína	MUDr.
Černá Michaela	MUDr.	Pohanka Vladimír	Doc., MUDr., PhD., MPH	Dobáková Mária	MUDr.	Repák Marián	MUDr.
Labuda Vladimír	MUDr.	Kyselý Marián	MUDr.	Prekop Milan	MUDr.	Šinciková Helena	MUDr.
Trojanová Anna	MUDr.	Antušová Marta	MUDr.	Dudriková Katarína	MUDr.	Žemberová Ibolya	MUDr.
Mrázová Helena	MUDr.	Poradovský Juraj	MUDr.	Kolada Anton	MUDr.	Holotová Zuzana	MUDr.
Vanko Peter	MPH	Vaško Gabriel	Doc., MUDr., CSc.	Kužmová Silvia	MUDr.	Kovář P.-Kovářová	MUDr.
Fülöp Marko	Ing., CSc.	Skirkaničová Viera		Novyzedláková Beáta	MUDr.	Šruteková Anna	MUDr.
Šimunová Marianna	MUDr.	Faithová Mária.	MUDr.	Borzovičová Soňa	MUDr.	Kysel Pavol	MUDr.
Rajecová Soňa	MUDr.	Jurček Michal	Ing.	Masaryk Milan	MUDr.	Gajdošová Kvetoslava	MUDr.
Dubček Pavol	MUDr.	Križanová Kristína	MUDr.	Hollý Ján	MUDr.	Šeňová Priska	MUDr.
Kopáčiková Gabriela	MUDr.	Pálházy Vojtech	MUDr.	Števek Peter	MUDr.	Ružiaková Vlasta	MUDr.
Saling Marián	MUDr., CSc.	Hegyiová Ľubica	MUDr.	Konkolovská Eva	MUDr.	Petrovová Kristína	MUDr.
Csiffary Karol	MUDr.	Rajecová Eva	MUDr.	Polák Emil	MUDr.	Kirschnerová Irma	MUDr.
Obergesell Ladislav	MUDr.	Cupaniková Daniela	MUDr.			Pačnár Dušan	MUDr.
Tamaš Alexander	MUDr.	Ferenčík Andrej	MUDr.			Ivanková Eva	MUDr.
Laurincová Helena	MUDr.	Kostolanská Eva	MUDr.	60		Smolka Dušan	MUDr., MPH
Čukášová Anna	MUDr.	Rerichová Janeta	PhMr.	Kravecová Anna	MUDr.	Šťoško Juraj	MUDr., PhD.
Kultan Vincent	MUDr.	Vesely František	MUDr.	Stripaj Ján	MUDr.	Gabrišková Soňa	MUDr.
Zatková Soňa	MUDr.	Jankovičová Terézia	RNDr.	Koropcak Vasil	MUDr.	Boháč Vladimír	MUDr.
Števanica Jozef	MUDr.	Košťál Pavol	MUDr.	Chovanec Miroslav	MUDr.	Devečková Anna	MUDr.
Buranovská Mária	MUDr.	Hrabovská Vlasta	MUDr.	Bučiová Ľubica	RNDr., CSc.	Iliášová Daniela	MUDr.
Sninčáková Marta	MUDr.	Kuzmová Daniela	MUDr.	Bobek Ján	MUDr.	Svitok Štefan	MUDr.
Cholevová Mária	MUDr.	Bobrovcánová Dáša	MUDr.	Lilgová Mária	MUDr.	Trenkler Juraj	MUDr.
Kmeťo Ján	MUDr.	Findo Peter	MUDr.	Varga Imrich	MUDr.	Štrbianová Anna	MUDr.
Štubňová Mária	MUDr.	Kučáková Anna	MUDr.	Bystrická Oľga		Kuchár Marián	MUDr.
Farkašová Dana	Prof., PhD., CSc.	Rentková Monika	MUDr.	Smolková Libuša	MUDr.	Chaloupková Mária	PhDr.
Krechňáková Anna	MUDr.	Šimovič Juraj	MUDr.	Košnárová Elena	MUDr.	Humeňanský Matuš	MUDr.
Hupka Vladimír	Doc., MUDr., CSc.	Dragula Milan	Doc., MUDr., CSc., mim. p	Smoligová Mária	MUDr.	Jevčáková Jana	MUDr.
Remišová Anna	MUDr.	Koščová Mária	MUDr.	Kozelková Eva	MUDr.	Vieriková Emília	MUDr.
Gajdošík Ján	Doc., MUDr., CSc.	Drábová Ľubica	MUDr.	Tekeľová Daniela	RNDr., CSc.	Kostrová Anna	MUDr.
Oravec Stanislav	Doc., MUDr., CSc.	Brnová Ľudmila	MUDr.	Nováková Anna	MUDr.	Bálintová Mária	MUDr.
Janotová Anna	MUDr.	Šoltýsová Cecília	Mgr.	Eichler Stanislav	MUDr.	Rajnová Katarína	MUDr.
Krnáčová Júlia	MUDr.	Krak Karol	MUDr.	Jobbágyová Viola	MUDr.	Opravil Zdeněk	MUDr.
Lachová Alena	MUDr.	Matis Stanislav	MUDr.	Hajerová Magdaléna	MUDr.	Hochmuth Ľudek	MUDr.
Sabuchová Viera	MUDr.	Mikulík Miroslav	MUDr.	Molnárová Eva	MUDr.	Polláková Viera	MUDr.
Holčyzová Anna	MUDr.	Remko Milan	Prof., Ing., DrSc.	Olachová Alžbeta	MUDr.	Čopík Štefan	MUDr.
Bláhová Margita	MUDr.	Halmová Štefánia	MUDr.	Štefániková Anna	MUDr.	Béres Dušan	MUDr.
Skurková Viera	MUDr.	Zavřel Jozef	MUDr.	Cangárová Zita	MUDr.	Patušová Dagmar	MUDr.
Balla Ján	Ing.	Sýkora Pavol	Doc., MUDr., PhD.	Hulíková Mária	Doc., MUDr., PhD.	Ihrádká Albina	MUDr.
Molnárová Alžbeta	MUDr.	Steinerová Eva	MUDr.	Šmajda Beňadik	Prof., RNDr., CSc.	Oslancová Anna	MUDr.
Dvorecký Igor	MUDr.	Jakubesová Mária	MUDr.	Brunčáková Mária	MUDr.	Molliková Ľudmila	MUDr.
Čáp Ivo	Prof., Ing., CSc.	Rasochová Eva	MUDr.	Majerová Marta	MUDr.	Štefanovičová Janka	MUDr.
Bubeníková Milina	PhDr.	Breza Ján	Prof., MUDr., DrSc.	Plevová Katarína	MUDr.	Kristeková Marta	MUDr.
Ferencová Elena	Doc., RNDr., CSc.	Němcová Oľga	PhDr.	Mičko Igor	MUDr.	Sojka Gabriel	MUDr.
Bajaček Jozef	MUDr.	Sninčák Marián	Doc., MUDr., CSc., mim. p	Drahovský Pavol	MUDr.	Štefiková Mária	Mgr., MPH
Lukáčová Eva	MUDr.	Mayerová Magdaléna	MUDr.	Prochotský Augustín	Doc., MUDr., CSc.	Šomloová Beáta	MUDr.
Janíková Eva	MUDr.	Ochodnický Milan	Doc., MUDr., CSc.	Bálint František	MUDr.	Turecký Ladislav	Prof., MUDr., CSc.
Knechtsberger Peter	MUDr.	Garaj Vladimír	MUDr., CSc.	Bindas Pavol	MUDr.	Pjontek Jozef	MUDr.
Brtko Július	Ing., DrSc.	Pilarčík Kamil	MUDr.	Molokáčová Mária	MUDr.	Badinka Ján	MUDr.
Oniščenko Dimitrij	MUDr.	Možešová Katarína	MUDr.	Bohušová Mária	MUDr.	Hudcová Dagmar	MUDr.
Hajduk Jozef	MUDr.	Chuda Ján	MUDr.	Štajerová Margita	MUDr.	Mičudová Tatiana	MUDr.
Stanová Ivetta	MUDr.	Oravcová Zlatica	MUDr.	Zachar Ernest	MUDr.	Dedič Peter	MUDr.
Šustrová Mária	Prof., MUDr., CSc.	Šiška Peter	MUDr.	Vinclerová Oľga	MUDr.	Škodová Jozefína	RNDr.
Schweier Eugen	MUDr.	Furková Katarína	Doc., MUDr., CSc., mim. p	Lachký Ondrej	MUDr.	Reinprechtová Zuzana	Mgr.
Štálnik Ľudovít	MUDr.	Galandová Mária	MUDr.	Kovačíková Dagmar	MUDr.	Kochan Ján	MUDr.
Holanová Eva	MUDr.	Šteňo Juraj	Prof., MUDr., CSc.	Diveky Ľubomír	MUDr., PhD.	Šafrová Ružena	MUDr.
Kršáková Anna	MUDr.	Masarovičová Viera	MUDr.	Slížová Elena	MUDr.	Jarunková Zora	MUDr.
Strhan Marián	MUDr.	Ondrkal Miroslav	MUDr.	Macko Vojtech	MUDr.	Grunt Ján	MUDr.
				Nikš Marián	MUDr.		

Vaculíková Ľubomíra	MUDr.	Bomba Alojz	MVDr.	Frličková Zuzana	MUDr., PhD.	Elischer Viliam	MUDr.
Kohútová Mária	MUDr.	Jakubcová Anna	MUDr.	Filipová Slavomíra	Doc., MUDr., CSc.	Výbošťková Anna	MUDr.
Bartková Kristína	MUDr.	Brunčák Peter	MUDr.	Kováčová Daniela		Baraníková Mária	MUDr.
Mazalová Dagmar	MUDr.	Polková Oľga	MUDr.	Devečka Daniel	MUDr.	Rudinská Ľubomíra	MUDr., CSc.
Ulahelová Katarína	MUDr.	Šedivá Jarmila	MUDr.	Vesely Ladislav	MUDr.	Kuzma Jozef	
Mardiak Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Molčanová Anna	MUDr.	Balon Ján	MUDr.	Čaradská Alena	MUDr.
Mikolajčík Anton	MUDr., PhD.	Đurišová Elena	MUDr.	Bella Vladimír	Doc., MUDr., PhD.	Đuričková Magdaléna	MUDr.
Pokorný Rudolf	MUDr.	Kirschner Peter	MUDr.	Lidajová Tatiana	MUDr.	Husarovičová Eva	MUDr., CSc.
Škapincová Anna	MUDr.	Dobiášová Věra	MUDr., PhD., MPH	Galas Miroslav	MUDr.	Pokorná Alexandra	MUDr.
Kuchtová Katarína	MUDr.	Kyndlová Kamila Mária	MUDr.	Galčíková Mária	MUDr.	Koreňová Erika	MUDr.
Némethyová Zuzana	MUDr., CSc.	Muchová Alena	MUDr.	Hodlík Ján	MUDr.	Novotný Rudolf	MUDr.
Koprudová Edita	MUDr.	Šulej Peter	MUDr.	Eichlerová Jana	MUDr.	Sláviková Eva	MUDr.
Sikeli Ján	MUDr.	Mačkin Ján	MUDr.	Kolenič Miroslav	MUDr.	Jánovová Katarína	MUDr.
Čechová Anna	MUDr.	Jevík Jaroslav	MUDr.	Hyža Peter	MUDr.	Dušák Dušan	MUDr.
Mokrišová Viera	PhMr.	Perecárová Mária	MUDr.	Tornyosová Kvetoslava	MUDr.	Garay Róbert	MUDr., CSc.
Stecová Anna	MUDr., CSc.	Hano Peter	MUDr.	Uhlíková Helena	MUDr.	Majerníková Zita	MUDr.
Mojžišová Ružena	MUDr.	Patkošová Alžbeta		Zorkovská Viera	MUDr.	Milošovič Peter	MUDr.
Žák Vladimír	MUDr.	Jakešová Eva	PharmDr.	Bevilaqua Jozef	MUDr.	Glosová Drahoslava	MUDr.
Šišková Ľubica	MUDr.	Horná Anna	MUDr.	Blahunka Juraj	MUDr.	Viglaský Jaroslav	MUDr.
Tesárová Katarína	MUDr.	Hurčík Ľubomír	MUDr.	Kodaj Ján	MUDr.	Novák Milan	MUDr.
Bálintová Dagmar	MUDr.	Pinter Viliam	MUDr.	Babinová Helena	PharmDr.	Kuna Oskar	MUDr.
Bošanská Danica	PharmDr.	Sekerková Bohuslava	MUDr.	Muchová Zdenka	MUDr.	Dunajová Tatiana	MUDr.
Kendrovský Jozef	MUDr.	Štetina Stanislav	MUDr.	Šesták František	MUDr.	Barčáková Helena	MUDr.
Benický Peter	MUDr.	Michalides Milan	MUDr.	Bruckmayerová Dagmar	MUDr.	Ghobrialová Georgína	MUDr.
Čellárová Daniela	MUDr.	Pekárková Božena	MUDr.	Korduliaková Anna	MUDr.	Šmotáková Elena	MUDr.
Hudeček Ján	MUDr., PhD.	Paulínyová Helena	MUDr.	Vollmann Peter	MUDr.	Zvodárová Lýdia	Mgr.
Klein Kamil	MUDr.	Vašová Hana	MUDr.	Machová Eva	MUDr.	Černák Pavel	PhMr.
Daubnerová Tatiana	MUDr.	Kičková Mária	MUDr.	Jurisa Miloš	MUDr.	Bradiak František	MUDr.
Kafková Mária	MUDr.	Naňová Gabriela	MUDr.	Bodnárová Alžbeta	MUDr.	Bubanská Eva	Doc., MUDr., PhD.
Kubisová Vlasta	MUDr.	Pávai Dušan	MUDr.	Jakimová Monika	MUDr.	Vašková Milada	MUDr., CSc.
Pejhovská Ľubica	MUDr.	Poruban Dušan	MUDr., CSc.	Mikolášiková Elena	MUDr.	Čakanyová Viera	MUDr.
Agnerová Viera	MUDr.	Klin Viliam	MUDr.	Ševčech Jozef	MUDr.	Fridrich Viliam	MUDr., PhD.
Gavačová Dagmar	MUDr.	Tomka Milan	MUDr.	Najmík Peter	MUDr.	Machová Jela	MUDr.
Renner Viktor	MUDr.	Hurajt Ján	Ing.	Majorová Emeše	MUDr.	Ruffini Štefan	MUDr.
Adamkovič Július	MUDr.	Kováčik Juraj	MUDr.	Komárková Terézia	MUDr.	Peteja Michal	MUDr.
Koutunová Silvia	MUDr.	Adamicová Katarína	Prof., MUDr., PhD.	Pelč Juraj	MUDr.	Dzúr Ivan	MUDr.
Bartošová Mariana	MUDr., MPH	Mitrová Soňa	MUDr.	Kupčo Ján	MUDr.	Kantorová Darina	MUDr.
Hric Ján	PharmDr.	Olejarová Mária	MUDr.	Komáromyová Brigit	MUDr.	Gašparik Ján	RNDr.
Halmová Júlia	MUDr.	Nemessányi Ján	MUDr.	Sedláková Enikó	MUDr.	Dimitrov Ivan	MUDr.
Bernátová Anna	MUDr.	Horák Vladimír	MUDr.	Gállová Gražyna	MUDr.	Lombartová Oľga	MUDr.
Kršák Štefan	MUDr.	Kasuba Jozef	MUDr., CSc.	Berník Peter	MUDr.	Švarcová Oľga	MUDr.
Mariš Karol	MUDr.	Špaleková Margita	Doc., MUDr., PhD.	Filo Ludovít	MUDr.	Kuklová Soňa	MUDr.
Šlepecký Miloš	PhDr.	Mistriková Zuzana	MUDr.	Zborovjanová Mária	RNDr.	Zahradníková Alexandra	Ing., DrSc.
Timuláková Brigita	MUDr.	Šimeg Jozef	MUDr.	Jasovská Eva	MUDr.	Pružinec Peter	Prof., MUDr., CSc.
Podstranská Irena	MUDr.	Kochová Janka	MUDr.	Martanovič Peter	MUDr.	Skalická Mária	MUDr.
Kuročková Alena	MUDr.	Oravec Miroslav	MUDr.	Konrádová Viera	MUDr.	Popelášová Eva	MUDr.
Malecová Mária	MUDr.	Mráz Pavel	MUDr.	Jasovský Jaroslav	MUDr.	Albertyová Dáša	MUDr.
Spurný Peter	MUDr.	Miček Pavol	MUDr.	Hájovský Vladimír	MUDr.	Kollárová Mária	MUDr.
Rybárová Beáta	MUDr.	Chrenšt Ľubomír	MUDr.	Dobiašová Zuzana	MUDr., PhD.	Kmetónyová Mária	MUDr.
Turčáni Peter	Prof., MUDr., DrSc.	Lukáčová Tatiana	MUDr.	Petráš Vladimír	MUDr.	Štangová Dagmar	MUDr.
Petko Branislav	MVDr., CSc.	Vargová Tilda	MUDr.	Šuran Peter	MUDr.	Karpinská Katarína	MUDr.
Gašparetz Alexander	MUDr.	Horváthová Katarína	MUDr.	Nečasová Mária	MUDr.	Siveková Danuša	MUDr.
Malanková Terézia	MUDr.	Kapralčík Ján	MUDr.	Turba Peter	MUDr.	Veselá Margita	MUDr.
Žuffová Eva	MUDr.	Chovancová Nataša	MUDr.	Kužmová Anikó	RNDr.	Kozáková Mária	MUDr.
Kayserová Hana	MUDr.	Kaptur Ladislav	MUDr.	Goč Vladimír	MUDr., PhD.	Kurilla Ján	MUDr.
Straková Anna		Kováč Eugen	MUDr.	Fabiánová Eleonóra	Doc., MUDr., PhD.	Bajcarová Anna	MUDr.
Slávik Miroslav	MUDr.	Kecerová Mária	MUDr.	Konečná Eva	MUDr.	Barnová Ludmila	MUDr.
Tuhársky Tivadar	MUDr.	Šimková Oľga	MUDr.	Kurčinová Zuzana	MUDr.	Kováčová Mária	MUDr.
Jéger Tibor	MUDr.	Stančíková Mária	MUDr.	Timko Vladimír	MUDr.	Skokan Jozef	MUDr.
Benetin Ján	Doc., MUDr., PhD.	Horecká Mária	MUDr., PhD.	Mikle-Barátová Zdenka	MUDr.	Vodová Mária	MUDr.
Palušková Daniela	MUDr.	Papayová Mariana	PhDr.	Ornst Petr	MUDr.	Križanová Daniela	MUDr., PhD., MPH
Leško Juraj	MUDr.	Sucháčková Jana	MUDr.	Sládeček Alexander	MUDr.	Loboda Oliver	MUDr.
Havlik Ľubomír	MUDr.	Tobiasová Terézia	MUDr.	Jenča Andrej	Prof., MUDr., CSc.	Tarabáčková Irena	MUDr.
Pellová Alžbeta	MUDr.	Brezina Martin	Doc., MUDr., CSc.	Marettová Elena	Doc., MUDr.	Bieliková Mária	
Slovík Peter	MUDr.	Tomečko Jozef	MUDr.	Balažičová Katarína	MUDr.	Chudý Štefan	MUDr.
Križanová Eva	MUDr.	Borgula Ľudovít	MUDr.	Kleščinský Ján	MUDr.	Kováčová Judita	MUDr.
Bajcar Štefan	MUDr.	Kepičová Viera	Mgr.	Jakubčík Michal	MUDr.	Molčan Michal	MUDr., CSc.
Dubíková Mária	MUDr.	Follrichová Ľubica	PhMr.	Fuska Marek	MUDr.	Pavlovčin František	MUDr.
Jurínová Ľudmila	MUDr.	Ondruš Dalibor	Prof., MUDr., DrSc.	Balejiková Mária	MUDr.	Antalíková Anna	MUDr.
Veselá Viera	MUDr.	Pavlovič Ladislav	MUDr.	Mesárošová Daniela	MUDr.	Polónyová Alena	MUDr.
Juríček Dušan	MUDr.	Selko Dušan	PhDr., CSc.	Želinská Jana	MUDr.	Rudaš Anton	MUDr.
Bašistová Terézia	MUDr.	Šingliarová Mária	MUDr.	Doležal Daniel	MUDr.	Bizíková Jana	MUDr.

Kereškényi Jozef	MUDr., MPH	Arnold Pavol	RNDr.	Cintula Dušan	MUDr.	Šofranko Ondrej	MUDr.
Galbavá Mária	MUDr.	Vaneková Marta	Mgr.	Tamašová Mária	MUDr.	Kayser Ján	MUDr.
Kopřiva Pavel	MUDr.	Barabasová Mária	MUDr.	Grešliková Emília	MUDr.	Kolesárová Jarmila	MUDr.
Gocal Jozef	MUDr.	Pallay Dušan	MUDr.	Hrbanová Elena	MUDr.	Rosina Vladimír	MUDr.
Palúchová Jana	MUDr.	Vargová Alena	MUDr.	Turanská Magdaléna	RNDr.	Vojtko Pavel	MUDr.
Majzel Milan	MUDr.	Lacková Viera	MUDr.	Zattovičová Gabriela	RNDr.	Lisá Iveta	MUDr., CSc.
Harantová Mária	MUDr.	Zvariková Mária	PhDr.	Homza Štefan	MUDr.	Cuchranová Eva	MUDr.
Farkašovský Jozef	MUDr.	Kaffanová Jana	MUDr.	Šedivá Beáta	MUDr.	Karaš Jaroslav	MUDr.
Ivanová Jela	RNDr.	Kuzmová Eva	MUDr.	Antolíkova Alexandra	MUDr.	Kozák Peter	MUDr., PhD.
Sýkora Lubomír	MUDr.	Bencová Margita	RNDr., PhD.	Lipovský Ľubomír	MUDr., CSc.	Válečková Mária	MUDr.
Trnkócyová Helena	MUDr.	Kovačič Rudolf	MUDr.	Hajduk Valerián	MUDr.	Bieliková Antónia	MUDr.
Vasilková Karolína	MUDr.	Bizubová Gabriela	MUDr.	Kuročka Juraj	MUDr.	Somorová Jaroslava	MUDr.
Mazalová Katarína	MUDr.	Juríčková Oľga	MUDr.	Fecková Zuzana	Mgr.	Haluška Ivan	MUDr.
Semjon Michal	MUDr.	Zachar Ľudovít	MUDr.	Gajdošík Vladislav	MUDr.	Varjanová Oľga	MUDr.
Hadašová Katarína	PhDr.	Karaba Ján	MUDr.	Golis Marián	MUDr.	Mahmoud Zaher	MUDr.
Sobota Michal	MUDr.	Tomášová Oľga	Mgr.	Arnold Kamil	MUDr.	Marcová Alena	MUDr.
Opršal Dušan	MUDr.	Vrlik Mojmir	MUDr., CSc.	Hajdušek Miloslav	MUDr.	Ellinger Ladislav	MUDr.
Blahová Drahomira	MUDr.	Platová Jarmila	MUDr.	Očkaják Marián	MUDr.	Kalina Pavol	MUDr.
Kulich Metod	MUDr.	Straňák Peter	MUDr.	Redecha Martin	Doc., MUDr., PhD.	Pondušová Edit	MUDr.
Križalkovič Anton	MUDr.	Kováčová Žofia	MUDr.	Šutarik Ľudovít	MUDr., CSc.	Mertenová Ľubica	MUDr.
Hoešová Elvira	MUDr.	Šefčíková Vincencia	MUDr.	Baláz Ján	MUDr.	Seman Milan	RNDr.
Šalomonová Katarína	MUDr.	Kurinec František	MUDr.	Kontrová Zlata	MUDr.	Štvrtinová Viera	Prof., MUDr., CSc.
Kráľová Eva	RNDr., PhD.	Mišlanová Mária	MUDr.	Sonogová Beáta	MUDr.	Kováčsová Mária	MUDr.
Lacko Marián	MUDr.	Vystrčil Anton	MUDr.	Kurtišová Anna	MUDr.	Payerová Jaroslava	MUDr.
Krátka Elena	MUDr.	Vrábel Michal	MUDr.	Varcholová Ľudmila	MUDr.	Bašová Oľga	MUDr.
Kováčová Zdenka		Beňová Katarína	MUDr.	Cigániková Mária	MUDr.	Hrebík Marián	MUDr., MPH
Ladický Július	MUDr.	Miháliková Ľubica	MUDr.	Weis Ondrej	MUDr.	Krišáková Erika	MUDr.
Ondrejková Judita	MUDr.	Kibritov Nikola	MUDr.	Švec Ján	MUDr.	Laluha Adrian	MUDr.
Čimo Eugen	MUDr.	Fraňová Milota	MUDr.	Neoveská Viera	MUDr.	Oláh Peter	MUDr.
Drábiková Katarína	RNDr., CSc.	Baláži Vladimír	MUDr.	Haviarova Zora	MUDr.	Kapcatová Danuša	MUDr.
Jančík Ján	MUDr.	Urda Milan	MUDr.	Tutka Štefan	MUDr.	Čapová Ľubica	MUDr.
Sedlák Ján	MUDr.	Jurášek Jozef	MUDr.	Zacharova Emília	MUDr.	Fratriková Ľubica	MUDr.
Slobodová Marcela	RNDr.	Talafa František	MUDr.	Kopčoková Ľubica	MUDr.	Palasthy Stanislav	MUDr.
Zelníková Jaroslava	MUDr.	Čopíková Elena	MUDr.			Holtman Juraj	MUDr.
Čaradský Tíbor	MUDr.	Barániková Ingrid	MUDr.			Schwartz Pavol	MUDr.
Homzová Marcela	MUDr.	Pilcová Anna	MUDr.			Strnadová Milada	MUDr.
Osuský Peter	MUDr., CSc.	Košťálová Ľudmila	Doc., MUDr., CSc., mim. p			Rapoš Dušan	MUDr., CSc.
Pancák Jaroslav	Doc., MUDr., CSc.	Fuksová Zuzana	MUDr.			Kačicová Ľudmila	MUDr.
Petrovská Marta	MUDr.	Jakubíková Monika	MUDr.			Bereš Štefan	MUDr.
Garajová Daniela	MUDr.	Mikuš Ján	MUDr.			Jozefiniová Ľubica	MUDr.
Vojček Milan	MUDr.	Rohoňová Katarína	MUDr.			Repovská Valéria	JUDr.
Klačko Daniel	MUDr.	Schweier Mikuláš	MUDr.			Machačová Táňa	MUDr.
Narjaš Stanislav	MUDr.	Ortančík Valér	MUDr.			Sagalová Alexandra	MUDr.
Hornáková Danka	MUDr.	Barová Marcela	MUDr.			Aláčová Ľubica	MUDr.
Kolátorová Gabriela	MUDr.	Bottová Júlia	MUDr.			Jusková Mária	MUDr.
Krajňáková Emília	MUDr.	Kubáni Vladimír	MUDr.			Bláhová Marianna	MUDr.
Kubániová Mária	MUDr.	Suchánek Alan	MUDr.			Žiarna Iveta	MUDr.
Matusová Katarína	MUDr.	Krkoška Dušan	MUDr., PhD.			Payer Juraj	Prof., MUDr., CSc.
Kalmanová Daniela	PhDr.	Sviežená Miroslava	MUDr.			Tkáčová Valéria	MUDr.
Kollárová Klára	MUDr.	Polievková Katarína	MUDr.			Kurucár Milan	MUDr.
Meliš Miroslav	MUDr.	Csatlová Aniko	MUDr.			Rehák Ľuboš	MUDr.
Bertoli Mário	MUDr.	Rychtareková Alena	MUDr.			Bucová Mária	Doc., MUDr., CSc.
Danociová Helena	MUDr.	Franc Ján	MUDr.			Brázdil Marián	MUDr.
Herman Miroslav	MUDr., PhD.	Vnučková Klára	MUDr.			Kučerová Janka	MUDr.
Temesyová Ružena	MUDr.	Latkaničová Mária	MUDr.			Balaščáková Anna	MUDr.
Horváthová Monika	MUDr.	Mačajová Marcela	MUDr.			Kočíš Tibor	MUDr.
Karovičová Mária	MUDr.	Palágyi Ladislav	MUDr.			Očovská Mária	MUDr.
Rumanová Veronika	MUDr.	Muchová Mária	MUDr.			Jantošík Juraj	MUDr.
Raffayová Helena	MUDr., CSc.	Švecová Danka	Doc., MUDr., PhD.			Vivodová Eva	MUDr.
Stanislavová Marta	MUDr.	Nováková Jana	MUDr., PhD.			Makohusová Ľubov	MUDr.
Veselý Karol	MUDr.	Pisarcíková Mária	MUDr., PhD.			Vašeková Jela	MUDr.
Telin Viktor	MUDr.	Rom Tibor	MUDr.			Martíšová Mária	MUDr.
Hudec Jozef	MUDr.	Vicianová Mária	MUDr.			Hlaváčová Beáta	MUDr.
Osuská Alena	MUDr.	Kvaltín Vladimír	MUDr.			Balco Oto	MUDr.
Jankech Jozef	MUDr.	Sopko Miloš	MUDr., PhD.			Haupt Peter	MUDr.
Dronin Vladimír	MUDr.	Tóthová Mária	MUDr.			Kňazovický Ladislav	MUDr.
Michalková Janka	MUDr.	Kubiš Ivan	MUDr.			Lietava Ján	Doc., MUDr., CSc.
Čermáková Želmíra	MUDr.	Orlovská Kvetoslava	MUDr.			Tóthová Juliana	MUDr.
Grossová Helena	MUDr.	Lovašová Dana	PhDr.			Trojan Ondřej	MUDr.
Nadlová Katarína	MUDr., MPH	Bátoriová Ľubica	MUDr.			Kožárová Mária	MUDr.
Pleva Peter	MUDr.	Macko Milan	MUDr.			Milkvá Iveta	MUDr.
Šišková Jana	MUDr.	Auxtová Silvia	MUDr.			Berzinec Peter	Doc., MUDr., CSc.

Kmeť Jozef	MUDr.	Jancová Beáta	MUDr.	Ackermanová Katarína	MUDr.	Baroňáková Anastázia	MUDr.
Kusá Blandina	MUDr.	Vongrey Ján	MUDr.	Hlinštáková Stella	MUDr.	Šajter Marián	MUDr.
Nemčovičová Ľubica	MUDr.	Jurínová Jarmila	MUDr.	Božíková Olga	MUDr.	Kotrba Jaroslav	MUDr.
Trosčáková Iveta	MUDr.	Miskóová Agnesa	MUDr.	Semanová Gabriela	MUDr.	Margová Viera	MUDr.
Kalinová Ľubica	MUDr.	Mancová Olívia	MUDr.	Andrasyová Danuša	MUDr.	Dunajčáková Darina	MUDr.
Schwartzová Drahomíra	MUDr., PhD.	Blašková Adela	MUDr.	Muchová Oktávia	MUDr.	Kubašovský Jozef	MUDr.
Valiska Gabriel	MUDr.	Reháková Olga	MUDr.	Počubayová Nataša	MUDr.	Žužová Viera	MUDr.
Havlíková Viera	MUDr.	Petrovičová Margita		Jurásek Viliam	MUDr.	Šabiková Anna	MUDr.
Škulba Rudolf	MUDr.	Lačjak Ján	MUDr.	Jurča František	MUDr.	Takáčová Viktória	MUDr.
Mokáňová Mária	MUDr.	Gajarská Eva	MUDr.	Hlinka Jozef	MUDr.	Mayerová Juliana	PhDr.
Planková Milena	MUDr.	Pasiar Milan	MUDr.	Raničová Miroslava	MUDr.	Holanová Daniela	MUDr.
Lietavová Slávka	MUDr.	Petriková Margita	PharmDr.	Istenesová Mária	MUDr.	Kalmárová Anna	MUDr.
Gočová Štefánia	Paedr.	Hrnčiar Peter	RNDr.	Támová Emília	MUDr.	Frácniková Beáta	MUDr.
Gaalová Jaroslava	Mgr.	Jakubovová Jana	MUDr.	Babčáková Emília	MUDr.	Ševčíková Ingrid	RNDr.
Kusý Ondrej	MUDr.	Lukáčová Tatiana	MUDr.	Benkovič Boris	MUDr.	Čechová Dana	MUDr.
Masaryková Dagmar	MUDr.	Štrkolcová Mária	MUDr.	Červeňová Mária	MUDr.	Kuderjavá Ivana	MUDr.
Novák Rudolf	MUDr.	Tichavský Marián	MUDr.	Králik Rudolf	MUDr.	Legáth Ľubomír	Doc., MUDr., PhD.
Svorková Ľubomíra	Ing.	Klučková Eva	MUDr.	Šimlovičová Marta	RNDr.	Legáth Vladimír	PharmDr.
Gombošová Hana		Zareczký Peter	MUDr.	Rosinová Eva	MUDr.	Miklanková Tatiana	PharmDr.
Sýkora Ľubomír	MUDr.	Bán Florián	MUDr.	Smejkalová Agáta	MUDr.	Milošovičová Beáta	MUDr.
Bellová Eugénia	MUDr.	Hudec Martin	MUDr.	Holubčíková Ivetta	Mgr.	Boková Anna	MUDr.
Bugárová Ružena	MUDr.	Turlíková Eliška	MUDr.	Ľupták Ján	Doc., MUDr., PhD.	Kolesárová Mária	MUDr.
Voľfová Agáta	MUDr.	Kókyová Jana	MUDr.	Kováčová Helena	MUDr.	Lényiová Janka	MUDr.
Heriban Vladimír	Ing., PhD.	Takáč Vladimír	MUDr.	Laktišová Jarmila	MUDr.	Tóthová Katarína	MUDr.
Kasáčová Mariana	MUDr.	Brindák Ivan	MUDr.	Šimončíková Hana	Mgr.	Sýkora Juraj	Doc., PharmDr., CSc.
Lojová Edita	MUDr.	Kubovičová Paula	PharmDr.	Šikulová Alžbeta	MUDr.	Šuleková Olga	MUDr.
Rusčák Ján	MUDr.	Petová Ivana	MUDr.	Kretík Vladimír	MUDr.	Náhlíková Anna	MUDr.
Zaujec Ľubomír	MUDr.	Makohus Jozef	MUDr.	Sivík Ernest	MUDr.	Stebnický Milan	MUDr.
Buday Peter	MUDr.	Janošková Jaromíra	PhDr.	Hasa Jaroslav	MUDr.	Hornáčková Dagmar	MUDr.
Galková Viera	MUDr., PhD.	Gonsorčík Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Ferko Vladimír	MUDr.	Mosčíčová Zuzana	MUDr.
Sterczová Katarína	MUDr.	Gablasová Katarína	MUDr.	Kjoseboneva Petra	MUDr.	Bakoš Juraj	MUDr.
Karvaj Vladimír	MUDr.	Pištek Peter	MUDr.	Záhorec Roman	Doc., MUDr., CSc.	Vargová Anna	
Macko Marek	MUDr.	Kotlíriková Alena	MUDr.	Vavrušová Lívia	MUDr., PhD.	Kostanjevec Štefan	MUDr.
Nosková Milena	MUDr.	Vojtková Ružena	MUDr.	Šipulová Anna	MUDr.	Sedláková Darina	MUDr., MPH
Jurášková Eugénia	RNDr.	Marejková Elena	MVDr.	Arpášová Katarína	MUDr.	Jakuš Vladimír	PharmDr., CSc.
Ŏlvedy Robert	MUDr.	Šimová Ľubomíra	MUDr.	Rimarová Kvetoslava	MUDr.	Reiserová Viera	MUDr.
Striežová Eva	MUDr.	Mešková Anna	MUDr.	Fatkulín Juraj	MUDr.	Magátová Mária	MUDr.
Melek Ján	MUDr.	Ridosko Jaroslav	MUDr.	Princzel Peter	MUDr.	Bystrý Ľubor	MUDr.
Živčák Jozef	Prof., Ing., PhD.	Lazúrová Ivica	Prof., MUDr., CSc.	Valachová Dagmar	MUDr.	Jenčíková Anna	Ing.
Kovář František	MUDr., PhD.	Haluška Pavel	MUDr.	Perželová Anna	MUDr.	Martinkovič Miroslav	MUDr.
Šabová Mária	MUDr.	Gemza Eduard	MUDr.	Jakušová Ľubica	Doc., MUDr., PhD.	Markovičová Alena	MUDr.
Balušíková Jarmila	MUDr.	Selecká Marta	MUDr.	Volčková Emília	MUDr.	Hrubíško Martin	Doc., MUDr., PhD.
Žáková Dagmar	MUDr.	Behulová Emília	MUDr.	Ottinger Gabriel	PharmDr.	Štefan Ján	MUDr.
Izay Yurij	MUDr.	Velecký Peter	MUDr.	Stašková Katarína	MUDr.	Zembjaková Eva	MUDr.
Benej Roman	Doc., MUDr., PhD.	Kaprinay Ladislav	MUDr.	Gerlasinská Mária	MUDr.	Magura Ján	MUDr.
Haceková Dana	MUDr.	Malay Miroslav	MUDr.	Baranec Tibor	MUDr.	Galajda Milan	MUDr.
Krják Miroslav	MUDr.	Kohút Miroslav	MUDr.	Šulavíková Vilmína	PharmDr.	Jonner Imrich	MUDr.
Fajmonová Eva	MUDr.	Miháľková Viera	PharmDr.	Dudinská Silvia	MUDr.	Sýkorová Katarína	PharmDr.
Filová Ivana	MUDr.	Tereková Gabriela	MUDr.	Smik Rudolf	MUDr.	Vašek Ján	MUDr.
Hájková Ľubica	MUDr.	Radoňák Jozef	Prof., MUDr., CSc.	Cibulková Anna	MUDr.	Kajan Juraj	Ing.
Šalyová Nataša	MVDr.	Čáповá Gertrúda	MUDr.	Hlista Milan	MUDr.	Illešová Mária	MUDr.
Ondriášová Elena	PharmDr., CSc.	Táborský Dušan	MUDr.	Porubec Ivan	MUDr.	Ďaďová Anna	MUDr.
Vojník Gabriel	MUDr.	Paulík Ján	MUDr.	Birasová Marta	MUDr.	Kolesárová Eva	MUDr.
Laššák Marian	MUDr.	Koreň Ján	MUDr.	Jedinák Ján	MUDr.	Kretíková Eva	MUDr.
Verboková Katarína	MUDr.	Ruman Gejza	MUDr.	Liday Stanislav	PharmDr.	Čepíková Miriam	MUDr.
Kmečová Viera	MUDr.	Buc Peter	MUDr.	Sečník Peter	MUDr.	Kollár Ján	MUDr.
Štibrániová Marta	MUDr.	Cinčurová Elena	MUDr.	Vojteková Anna	MUDr.	Trusková Iveta	MUDr., PhD.
Horváthová Alena	MUDr.	Lacková Emília	MUDr.	Osuská Milena	MUDr.		
Brósková Dana	MUDr.	Wassermann Otto	MUDr.	Ozorovská Silvia	MUDr.		
Gajdoš Martin	Doc., MUDr., CSc.	Benejová Zuzana	MUDr.	Kotunovych Volodymyr	MUDr.	50	
Róza Jozef	MUDr.	Cesnaková Zlatica	PharmDr.	Fedotov Sergej	MUDr.	Elizová Iveta	MUDr.
Randus Vladimír	MUDr.	Longauer Marián	MUDr.	Falátová Mária	MUDr.	Maruškin Dušan	MUDr.
Baranová Zuzana	MUDr., PhD.	Felcanová Daniela	MUDr.	Križanová Mária	MUDr.	Surkošová Zora	MUDr.
Bartschová Emília	MUDr.	Stupáková Želmíra	MUDr.	Bienský Pavel	MUDr.	Činčalová Gabriela	MUDr.
Karas Pavol	MUDr.	Mrižová Anna	Mgr.	Černáková Margaréta	MUDr.	Ľuptáková Alena	MUDr.
Daruľová Stanislava	MUDr.	Báliš Peter	MUDr.	Ľuptáková Marta	MUDr., PhD.	Vozatarová Darina	MUDr.
Bryja Martin	MUDr.	Miklášová Eleonóra	MUDr.	Nevícký Miloš	MUDr.	Kmec František	MVDr.
Slávik Ľubor	MUDr.	Peteraj Milan	MUDr.	Mojžišová Andrea	MUDr.	Ondrušová Danica	MUDr.
Frankovská Sylvia	MUDr.	Baláz Vladimír	MUDr., PhD.	Malá Alíca	MUDr.	Ragan Jozef	MUDr., MPH
Rolková Helena	MUDr.	Švorc Pavol	Doc., RNDr., CSc.	Aszalayová Kveta	MUDr.	Ugorová Viera	MUDr.
Baroková Beáta	MUDr.	Zajacová Helena	MVDr.	Kiralová Anna	MUDr., PhD.	Špráková Janka	Ing.
Vondrák Jan	MUDr.	Ŏlvedyová Janka	MUDr.	Ivanides Ján	MUDr.	Marková Ivana	MUDr.
						Janková Andrea	MUDr.

Leško Andračiková Jana	MUDr., PhD.	Péč Martin	Doc., MUDr., PhD., mim. p	Ilavský Peter	MUDr.	Machálová Gabriela	MUDr.
Radová Kornélia	PharmDr.	Tulinská Jana	MUDr.	Perichtová Magdaléna	MUDr.	Moravčík Mikuláš	MUDr.
Jarčuškova Monika	MUDr.	Červenková Viera	MUDr.	Hrúz Martin	MUDr.	Andreanský Ladislav	MUDr.
Malastová Marcela	MUDr.	Miščíková Janka	MUDr.	Varga Michal	MUDr.	Kišová Darina	MUDr.
Fulla Igor	MUDr.	Janosiová Jarmila	MUDr.	Hajduk Václav	MUDr.	Javorka Vladimír	MUDr., PhD.
Balázová Mária	MUDr.	Garanová Hana	MUDr.	Hudák Peter..	MUDr.	Matusková Olga	PaedDr.
Škultétyová Alena	MUDr.	Lengyel Peter	MUDr., PhD.	Žideková Jana	MUDr.	Bobocká Dana	MUDr.
Hirjak Pavol	MUDr.	Vlček Zdeno	MUDr.	Kizeková Zuzana	MUDr.	Jančoková Iveta	MUDr.
Ivargová Erika	MUDr.	Augat Peter	Prof., PhD.	Bánska Katarína	MUDr., PhD.	Horský Boris	MUDr.
Brindová Mária	PharmDr.	Farkaš Peter	MUDr.	Negahdari Majtaba Fard	MUDr.	Ricková Jana	MUDr.
Tazberiková Ľudmila	MUDr.	Pelikán Pavel	MUDr.	Bača Michal	MUDr.	Marchyn Peter	MUDr.
Roháč Dušan	MUDr.	Valentovičová Lýdia	MUDr.	Cingelová Dagmar	MUDr., PhD.	Krajňák Ľubomír	MUDr.
Levková Jana	Ing.	Bodorová Zuzana	PharmDr.	Frčová Beáta	PhD.	Lacko František	MUDr.
Grenčíková Marta	MUDr.	Smaržiková Olga	MUDr.	Gazdíková Mária	MUDr.	Tatayová Zuzana	MUDr.
Kurčová Iveta	MUDr.	Ščepanovič Danijela	MUDr., PhD.	Kyselovič Ján	Prof., PharmDr., PhD.	Paulen Peter	MUDr.
Trnovská Iveta	MUDr.	Csáder Michal	MUDr.	Zibolenová Janka	MUDr.	Krč-Turbová Zuzana	MUDr.
Kunča Jozef	Ing.	Kamenský Miroslav	MUDr.	Martiak Martin	MUDr.	Cibulčík František	MUDr., PhD.
Šumichrastová Jitka	MUDr.	Frolová Beáta	MUDr.	Bodáková Dagmar	MUDr.	Kařková Katarína	MUDr.
Ondrušová Ľubica	MUDr.	Liker Jaromír	MUDr.	Kudera Milan	MUDr.	Hasillová Daniela	MUDr.
Šponiar Pavol	MUDr.	Hronský Pavol	MUDr.	Vasil Jozef	MUDr.	Kuča Jozef	MUDr.
Drakulová Monika	MUDr.	Trojčák Mirko	MUDr.	Koščák Vladimír	MUDr.	Janiga Milan	MUDr.
Katusčáková Mária	MUDr.	Vaník Lena	MUDr.	Hlavačková Edit	MUDr.	Furdová Alena	MUDr., PhD.
Milichovský Igor	MUDr.	Harinekova Milada	MUDr., PhD.	Beshir Gasim	MUDr.	Adamcová Milada	MUDr.
Mesáros Štefan	Ing., CSc.	Jurko Alexander	Doc., MUDr., PhD.	Lazar Igor	MUDr.	Malík Ján	MUDr.
Bartlová Andrea	MUDr.	Šulekova Iveta	MUDr.	Ferenczova Mária	MUDr.	Avramov Viktor	MUDr.
Nová Alexandra	MUDr.	Bačová Katarína	MUDr.	Čemba Peter	MUDr.	Hrmová Agáta	MUDr.
Timeková Jana	MUDr.	Borárošová Eva	MUDr.	Hraško Juraj	MUDr.	Havličková Renata	MUDr.
Hilšerová Iveta	MUDr.	Drdová Karin	MUDr.	Dederová Lujza	MUDr.	Suchá Kvetoslava	MUDr.
Elečko Dušan	MUDr.	Ligusová Ľudmila	MUDr.	Herman Oto	MUDr.	Ferková Mária	MUDr.
Adamovičová Silvia	MUDr.	Pobiecká Alena	MUDr.	Žatkovičová Katarína	MUDr.	Peškova Jana	MUDr.
Dziaková Miriam	MUDr., PhD.	Kubányová Liljana	MUDr.	Chvalný Peter	MUDr.	Grünwaldová Božena	MUDr.
Holešovský Zdeněk	MUDr.	Bieliková Svetlana	MUDr.	Panuška Dalibor	MUDr.	Barta Tibor	MUDr., PhD.
Rauová Ľubica	MUDr., CSc.	Vaník Viktor	MUDr.	Ľuptáková Mária	MUDr.	Klement Ľuboš	MUDr.
Janská Emília	MUDr., PhD.	Dedičová Karin	MUDr.	Mócičková Ingrid	MUDr., PhD.	Gregušová Katarína	MUDr.
Keseliová Erika	MUDr.	Bernát Viliam	MUDr., Ing.	Mačeková Ľubica	MUDr.	Májek Juraj	MUDr., PhD.
Bujdáková Jarmila	MUDr.	Hajdenová Iveta	MUDr.	Kandriková Anna	MUDr.	Hanudel Ján	MUDr.
Šedá Judita	MUDr.	Fabčinová Gabriela	MUDr.	Ladzianska Nataša	MUDr.	Kleпоч Juraj	MUDr.
Kavková Denisa	MUDr., PhD.	Čechová Mária	MUDr.	Marečková Danica	MUDr.	Kašparová Zuzana	MUDr.
Hudáková Jana	MUDr.	Beňacková Zuzana	MUDr.	Torma Gabriel	MUDr.	Ištók Pavel	MUDr.
Pagáčová Alena	MUDr.	Miňová Marcela	MUDr.	Slávik Ján	MUDr.	Bubánová Zuzana	MUDr.
Halašová Erika	Doc., RNDr., PhD.	Rozprávka Pavol	MUDr., PhD.	Morongová Mária	MUDr.	Perhács Ján	MUDr.
Martinka Emil	Doc., MUDr., PhD.	Dluzniewská Michaela	MUDr.	Vološin Igor	MUDr.	Vargová Veronika	Doc., MUDr., PhD.
Nemčoková Beáta	MUDr.	Šišuláková Miriam	MUDr.	Hartmannova Iveta	MUDr.	Kosorínová Jarmila	Mgr.
Rosák Marián	MUDr.	Koňarová Daniela	MUDr.	Kudláč Marián	MUDr.	Malatnicová Ivica	MUDr.
Závacký Peter	MUDr.	Valent Peter	MUDr.	Fano Roman	MUDr.	Knišová Eva	MUDr.
Fulop Peter	MUDr.	Bilkovič Ján	MUDr.	Lischko Zoltán	MUDr.	Štepanková Katarína	MUDr.
Tamborská Marcela	MUDr.	Králik Ján	MUDr.	Petrišáková Mária	MUDr.	Janko Peter	MUDr.
Čonková Eva	MUDr., PhD.	Zajacová Tatiana	MUDr.	Ondrejová Anna	MUDr.	Keherová Jana	MUDr.
Czokoly Vojtech ml.	MUDr.	Bednáriková Katarína	MUDr.	Bartošová Jana	MUDr.	Vöchyánová Iveta	MUDr.
Bergendiová Katarína	MUDr., PhD.	Petróci Pavol	MUDr.	Vyšňovský Ján	MUDr.		
Dziaková Dagmar	MUDr.	Pšenčíková Ľubica	MUDr.	Ráčlavská Renáta	MUDr.		
Hunák Roman	MUDr.	Jarčuška Pavol	Prof., MUDr., PhD.	Hlavičková Eva	MUDr.		
Ivanová Olga	MUDr.	Jarčuška Peter	Doc., MUDr., PhD.	Ružinská Iveta	MUDr.		
Kittelová Gabriela	MUDr.	Martišová Danica	MUDr., PhD.	Safčáková Daniela	MUDr.		
Krekáč Ladislav	MUDr.	Malagová Eleonóra	Mgr.	Vrba Martin	MUDr.		
Fedor Marek	MUDr., Ing.	Popovec Ivan	MUDr.	Horváth Zoltán	MUDr., MPH		
Richterová Elena	MUDr.	Antašová Jana	MUDr.	Bedrichová Daniela	MUDr.		
Skokňa Tomáš	MUDr.	Varga Ladislav	MUDr.	Slobodová Alena	MUDr.		
Bizik Igor	MUDr.	Piovarčí Dalibor	MUDr.	Chebenová Mária	MUDr.		
Bugáň Viliam	MUDr.	Hlavačka Svätopluk	MUDr.	Kovaličová Silvia	MUDr.		
Majorová Elena	MUDr.	Dimová Beáta	MUDr.	Procházka Roman	MUDr.		
Siváková Ivana	RNDr., CSc.	Šmotková Zuzana	MUDr.	Klačanská Ingrid	MUDr.		
Bartová Tatiana	MUDr.	Balcová Zuzana	MUDr.	Jurková Lívia	MUDr.		
Priečinská Edita	MUDr.	Červeňová Miroslava	MUDr.	Malesová Mariana	MUDr.		
Pavliková Gabriela	MUDr.	Tekeľová Daniela	PharmDr.	Suchardová Erika	PharmDr.		
Vlčková Emília	MUDr.	Kačmariková Margaréta	Doc., Ing., PhD.	Szaboová Ľudmila	MUDr.		
Vlčková Jana	MUDr.	Pokorná Edita	Mgr.	Lutty Roman	MUDr.		
Vozárik Ján	MUDr.	Janáková Ivana	MUDr.	Schultz Pavol	MUDr.		
Mudrák Ivan	MUDr.	Orság Juraj	MUDr.	Zyssel Philippe	Prof., Ing., PhD.		
Dulková Katarína	MUDr., PhD.	Kulašniková Mária	Mgr.	Sebő Zsolt	MUDr.		
Oravská Ľubica	MUDr.	Vojteková Ivana	PhDr., PhD.	Hrončeková Nora	MUDr.		
Hlavcová Mária	PharmDr.	Špániková Emília	MUDr.	Đurová Klára	MUDr.		

Pozvánka

Spolok slovenských lekárov v Bratislave

a Slovenská lekárska spoločnosť Vás pozýva na odborné večery, ktoré sa konajú v Malej posluchárni NTÚ LFUK, Bratislava, Sasinkova 4, vždy v pondelok o 17,00 hodine.

PROGRAM:

14.1.2013

Večer Ústavu experimentálnej onkológie SAV

Predseda: doc. MUDr. M. Mego, PhD.

1. Zajac V.: Aká je úloha baktérii pri nádorových ochoreniach a pri syndróme získanej imuno-deficiencie?

21.1.2013

Večer Kliniky pneumológie a ftizeológie LF UK a UNB

Predseda: doc. MUDr. Š. Urban, CSc.

1. Majer I.: Genetické vyšetrenia v manažmente rakoviny pľúc.
2. Tamášová M.: Bronchioloalveolárny karcinóm.
3. Šeligová M., Urban Š.: Respiračné choroby u intravenózných užívateľov drog.
4. Čavarda I., Demian J., Haruštiak S., Majer I.: Chylotorax – komplikácia karcinómu žalúdka.

28.1.2013

Patologickoanatomická konferencia

Predseda: prof. MUDr. Ľ. Danihel, PhD.

4.2.2013

Večer I. chirurgickej kliniky LF UK a UNB

Predseda: prof. MUDr. P. Labaš, CSc.

1. Labaš P., Čambal M.: Súčasný trendy v liečbe akútnej pankreatitídy.
2. Čambal M., Labaš P.: Burzostómia – efektívny spôsob liečby akútnej pankreatitídy.
3. Reis R., Čambal M., Labaš P.: Význam intraabdominálnej hypertenzie – kompartment syndrómu.

11.2.2013

Večer Ústavu lekárskej biológie, genetiky a klinickej genetiky LF UK a UNB

Predseda: doc. MUDr. D. Böhmer, PhD.

1. Chandoga J. a kol.: Molekulárno-genetická diagnostika delečno-duplikačných syndrómov.
2. Fojtíková M. a kol.: FISH diagnostika mikrodlečných syndrómov na Oddelení klinickej genetiky.
3. Gbelcová H. a kol.: Vplyv statínov na vnútrobunkový transport fluorescenčne značených Ras proteínov.

18.2.2013

Večer Psychiatrickej kliniky LF UK

Predseda: doc. MUDr. J. Pečeňák, CSc.

1. Pečeňák J.: Vzostup a pád antidepresív.
2. Turček M., Janík P.: Závislosť od alkoholu ako naliehavý aktuálny klinický problém.
3. Izáková L., André I.: Toxické psychózy – mechanizmus a klinický obraz.

25.2.2013

Večer Imunologického ústavu LF UK

Predseda: prof. MUDr. M. Buc, DrSc.

1. Ďurmanová V., Drobný J., Sapák M.: Úloha HLA-G molekúl v patológii gravidity.
2. Sapák M., Chreňová S., Tirpáková J., Ďurmanová V.: Transplantácia obličiek a protilátkové rejekčné mechanizmy.
3. Suchánková M., Bucová M., Tibenská E., Majer I., Demian J., Novosadová H., Tedlová E., Paulovičová E.: TREM-receptory a ich možné využitie v diagnostike pľúcnej sarkoidózy.
4. Buc M.: Regulačné T-lymfocyty v patogenéze a terapii autoimunitných chorôb.

11.3.2013

Večer Ústavu hygieny LF UK

Predseda: prof. MUDr. Ľ. Ševčíková, CSc.

1. Argalášová L., Ševčíková Ľ., Jurkovičová J., Štefániková Z., Kánovicsová A., Babjaková J.: Štúdia vplyvu pasívneho fajčenia na fyzické a psychické zdravie žien.
2. Hamade J.: Význam preventívnych programov pri riešení problematiky obezity detí a mládeže v SR
3. Krajčová D., Vondrová D., Hirošová K.: Aktuálne problémy zdravia školských detí vo vzťahu k životnému prostrediu.

18.3.2013

Večer II. ortopedicko-traumatologickej kliniky LF UK

Predseda: doc. MUDr. S. Vajcziková, PhD.

1. Filan P., Šeliga J., Torok T.: Artroskopické ošetrovanie úrazov a ochorení ramena
2. Sivík E., Sestrienka L., Kilian M.: Artroskopické ošetrovanie úrazov a ochorení kolena.
3. Šteňo B., Papšo M., Radulov Š.: Revízia endoprotetika.
4. Vajcziková S., Šajter M., Uhnový P., Bučka L.: Liečba zlomeniny a pseudoartrózy os scaphoideum.

25.3.2013

Večer Kliniky nukleárnej medicíny LF UK

Predseda: doc. MUDr. I. Makaiová, CSc.

1. Povinec P.: Klinický význam hybridnej fúzie (koregistrácie) emisnej počítačovej tomografie (ECT-SPECT a PET) a rádiologických tomografických metód (CT a MR).
2. Kantová Z.: Porovnanie radiačnej záťaž pacientov pri vyšetreniach PET, SPECT, CT a PET/CT a SPECT/CT.
3. Csérová S., Tomášková Z.: Význam hybridnej diagnostiky SPECT/CT pri hodnotení hyperfunkčného adenómu prítomného telieska.
4. Takáčsová E.: Diagnostický význam fúzie hybridnej SPECT/CT a PET/18FDG/CT pri detekcii metastáz karcinómu štítnej žľazy.

Vážení pán doktor / doktorka !

Výbor Spolku slovenských lekárov v Bratislave v snahe zabezpečiť vhodný program na pravidelné odborné večery (apríl - jún a október - december 2013), si Vás dovoľuje požiadať o nahlásenie Vašich príspevkov na adresu vedeckého sekretára Spolku slovenských lekárov (doc. MUDr. V. Bzdúch, CSc., I. detská klinika LF UK a DFNSP, Limbová 1, 833 40 Bratislava 37).

V návrhu uveďte autorov, názov prednášky (bloku prednášok) alebo panelovej diskusie, pracovisko (odbornú spoločnosť) garantujúce program a Vám vyhovujúci predbežný termín zaradenia prednášky do programu, ako aj spätnú adresu, e-mail, telefón, prípadne fax.

Homepage Spolku slovenských lekárov v Bratislave: www.sslba.sk

Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie pridelila 2 kredity za účasť na odbornom večeri Spolku slovenských lekárov.

Program odborných spoločností SLS január – máj 2013

JANUÁR 2013

Každý pondelok o 17,00 hod.

Bratislava, Malá poslucháreň NTÚ LFUK

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

4.-8. január - Kúpele Jeseník, ČR

55. česko-slovenská psychofarmakologická konferencia

Kontakt: MUDr. Dana Kamarádová, e-mail: dana.kamaradova@fnol.cz, www.cnps.cz

Organizuje Česká neuropsychofarmakologická spoločnosť, o.s. v spolupráci s: Slovenská psychiatrická spoločnosť.

10. január - Bratislava

Bratislavský otorinolaryngologický seminár - BOS

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.

17. január - Lučenec

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenc

Téma: Gynekologicko-pôrodnické oddelenie. Nové možnosti liečby gynekologických ochorení.

Kontakt: MUDr. Peter Bielik, PhD., Nám. Republiky 14, 984 39 Lučenec, tel.: 047/4311630

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

17. január - Skalica, Hotel Tatran

XI. ročník vedeckej konferencie Kleiblove lekárske dni Záhoria

Téma: Viac odborová problematika.

Kontakt: PaedDr. Barbora Bunová, PhD., tel.: 0905 592546 e-mail: barbora.bunova@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Záhoria, Skalica v spolupráci s: FNŠP Skalica a.s.

17.-19. január - Štrbské Pleso

IV. slovenský vakcinologický kongres

Témy: Reakcie po očkovaní. Očkovanie rizikových skupín. Prevencia vzdušných nákaz. Vzdelávanie vo vakcinológii. Nové trendy v očkovaní. Pozitívna komunikácia očkovaní. Očkovanie dospelých. Varia.

Kontakt: SAMEDI Ing. Danica Paulenová, tel.: 02/55647247, e-mail: paulenova@samedi.sk

Organizuje Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci s: Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave, Slovenská pediatrická spoločnosť, Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS, Fakulta verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej

univerzity, Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine, Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

22. január - Bratislava SZU

Tréning komunikačných zručností s rodičmi odmietajúcimi očkovanie

Kontakt: Doc. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 14, 833 03 Bratislava, tel.: 02/59370564, e-mail: kristufkova@gmail.com

Organizuje Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci, Katedra epidemiológie FVZ SZU.

22. január - Martin, Malá Hora

Odborné vedecké podujatie Spolku lekárov v Martine

Nové trendy a perspektívy v histológii

Téma: Vplyv ionizujúceho žiarenia na mozog za experimentálnych podmienok. Indukovaná hyperhomocysteinémia a jej vplyv na ischemicko-reperúzne poškodenie mozgu laboratórných zvierat. Hypoxiou-indukovaná karbonická anhydráza IX a jej význam v nádorových ochoreniach mliečnej žľazy. Vývin týmusu v embryonálnom období.

Kontakt: Doc. MUDr. Marian Adamkov, CSc., Ústav histológie a embryológie JLF UK, Martin, tel.: 043/2633405, VolP 41405, e-mail: hemb@jfmfmed.uniba.sk

Organizuje Ústav histológie a embryológie JLF UK Martin, Spolok lekárov v Martine.

22. – 25. január - Štrbské Pleso

XVIII. gastrofórum

Téma: Ochorenia pankreasu.

Kontakt: Emília Kurucová, Cukrová 3, 813 22 Bratislava, tel.: 02/52635603(kl.120) fax: 02/52635611, e-mail: kurucova@sls.sk

Organizuje Slovenská gastroenterologická spoločnosť.

23. január - Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava

Téma: Algeziologická ambulancia.

Kontakt: MUDr. Azim Ahmadzada, DONsP, Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

23. január - Ružomberok

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Aktuality vo vnútornom lekárstve.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba, Klinika radiačnej a klinickej onkológie, ÚVN – FN, gen. M. Vesela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233, e-mail: podobar@uvn.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

24. január - Michalovce

Veľká zasadačka NsP Š. Kukuru, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce

Téma: Alergologické ambulancie.

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková, Špitálska 2, 071 01 Michalovce, tel.: 056/6416370, e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

24. január - Vranov nad Topľou

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou

Téma: Prehľad atestačných prác za rok 2012.

Kontakt: MUDr. Marína Romanová, Vranov nad Topľou, tel.: 0918 584470

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

24.-25. január - Ružomberok, UVN

XIV. Rinofest. Demonštračný kurz septorinoplastiky a endoskopické chirurgie PND

Téma: Chirurgia nosa a PND.

Kontakt: MUDr. Marián Sičák, PhD., Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku, Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok, Gen.Vesela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382634, e-mail: vajzeroval@uvn.sk

Organizuje Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku SZU, Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku.

24. – 25. január - Bratislava, Hotel Holiday Inn

XXXIII. Červenanského dni

Národný kongres SOTS s medzinárodnou účasťou

Témy: Operačná a neoperačná liečba úrazov a ochorení kľúčnej kosti a akromioklavikulárneho skĺbenia. Farmakoterapia v ortopedii. Korekcia deformít chrčtice.

Diagnostika a liečba systémových ochorení a syndrómov. Varia. Sesterská sekcia.

Kontakt: www.cervenanskehodni.sk

Organizuje Slovenská ortopedická a traumatologická spoločnosť.

25. január - Bratislava, Kongresová sála UNB, Antolská 11

Otológia pre ambulantných ORL lekárov

Téma: Diagnostika a liečba porúch sluchu.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava, tel.: 02/63531541, e-mail: horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s Nadáciou Sluch ako dar.

25. január - Rožňava, Zasadacia sála NsP Vedecká pracovná schôdza Spolku gemitických lekárov v Rožňave

Téma: Výsledky práce RÚVZ.

Kontakt: MUDr. Anna Šoltéssová, NsP sv. Barbory, Špitálska 1, 048 01 Rožňava e-mail: srlk.roznava@gmail.com

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s: Subregionálna lekárska komora v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

26. január - Bratislava, Konferenčná sála UNB Ružinov

Problematika ambulantného gynekológa

Téma: Štandardné postupy v prenatalnej diagnostike.

Kontakt: Doc. MUDr. Igor Rusňák, CSc., tel.:

02/54773843, e-mail: irusnak@pobox.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť.

26.-27. január - Bratislava

Úvod do tradičnej čínskej medicíny

Téma: Prednášky z teórie tradičnej čínskej medicíny.

Kontakt: MUDr. Alena Ondrejková, PhD.,

Mýtina 5, 811 07 Bratislava, tel.: 0903 792228, e-mail: aondrej@hotmail.com

Organizuje Slovenská spoločnosť akupunktúry v spolupráci s Ústavom tradičnej čínskej medicíny.

30. január - Bratislava, Malá poslucháreň NTU LFUK

X. angiologický deň II. internej kliniky LFUK a UNB

Téma: Vysoký tlak v cievnom riečisku a choroby ciev.

Kontakt: MUDr. Ewald Ambrózy, PhD., prof.

MUDr. Viera Štvrtinová, CSc., II. interná klinika

LFUK a UNB, Mickiewiczová 13, 813 69 Bratislava, tel.:

02/57290701, 02/57290311, e-mail: ewald.ambrozy@angiology.sk, vierastvrtinova@centrum.cz

Organizuje Slovenská angiologická spoločnosť v spolupráci s: II. interná klinika LFUK a UN Bratislava.

30. január - Trenčín

Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Téma: Onkologická problematika.

Kontakt: MUDr. Terézia Drobna, Trenčín, tel.:

032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

30. január - Dunajská Streda, Perfects

Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák, NsP Detské oddelenie,

Dunajská Streda, tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

31. január - Bratislava, NTÚ veľká poslucháreň

30. vedecko-odborný seminár - Medicamenta nova 2013:

Špecifiká farmakoterapie v geriatrici

Téma: Špecifiká farmakoterapie v geriatrici, informácie o nových liekoch.

Kontakt: Prof. MUDr. Viera Kristová, CSc., ÚFKF

LF SZU, Sasinkova 4, 811 08 Bratislava, tel.:

02/59357229, fax: 02/59357508, e-mail: farmakologia.sekretariat@fmed.uniba.sk

www.klinickafarmakologia.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie v spolupráci s: Slovenská farmakologická spoločnosť, Slovenská farmaceutická spoločnosť, Sekcia klinickej farmácie, Slovenská lekárska komora, Ústav farmakológie a klinickej farmakológie LF UK Bratislava, Ústav farmakológie, klinickej a experimentálnej farmakológie LF SZU Bratislava.

31. január - Bardejov, NsP Sv. Jakuba n.o.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Pediatrika.

Kontakt: MUDr. Marcel Litavec, Detské odd. NsP

sv. Jakuba n.o., Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov,

tel.: 054/4788685, 054/4788134, e-mail: marcel.litavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove.

31. január - Trebišov

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov

Téma: Prezentácia atestačných prác za r. 2011 a 2012.

Kontakt: MUDr. Peter Mucha, OÚCH NsP Trebišov,

a.s., 075 01 Trebišov, tel.: 056/6660702

Organizuje Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.

31. január - Trnava, FN jedáleň

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava

Téma: Zaujímavé kazuistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt: Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD.,

mim. prof., Infekčná klinika FN, A. Žarnova 11,

917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: Interná klinika, ÚDZS, TU.

31. január - 1. február - Bratislava

Celoslovenské pracovné stretnutie venované detským leukémiám

Téma: Leukémie u detí a adolescentov.

Kontakt: MUDr. Alexandra Kolenová, PhD.,

KDHaO LFUK a DFNSP, Limbova 1, 833 40 Bratislava,

tel.: 02/59371246, e-mail: sasa.kolenova@gmail.com

Organizuje Klinika detskej hematológie a onkológie LFUK a DFNSP Bratislava v spolupráci so Sekciou detskej onkológie a hematológie SPS.

FEBRUÁR 2013

Každý pondelok o 17,00 hod.

Bratislava, Malá poslucháreň NTU LFUK

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Kontakt: Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., e-mail:

bzduch@gmail.com, www.sslba.sk

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

2.-3. február - Bratislava

Prvok voda v tradičnej čínskej medicíne

Téma: Prvok voda v TČM, orgány, dráhy, aktívne body, prax.

Kontakt: MUDr. Alena Ondrejková, PhD.,

Mýtina 5, 811 07 Bratislava, tel.: 0903 792228, e-mail: aondrej@hotmail.com

Organizuje Slovenská spoločnosť akupunktúry v spolupráci s Ústavom tradičnej čínskej medicíny, LF SZU.

5.-7. február - Praha, ČR

89. fyziologické dny

Téma: Fyziológia.

Kontakt: PharmDr. Alena Sumová, DrSc., Za ČR

e-mail: fqu@biomed.cas.cz,

Za SR e-mail: fyzl@fmed.uniba.sk

Organizuje Česká fyziologická spoločnosť a Fyziologický ústav AVČR v spolupráci s: Slovenská fyziologická spoločnosť.

6. február - Martin, VP UNM

Odborná - vedecká schôdza Spolku lekárov v Martine

Výsledky spolupráce „teoretikov a klinikov“ tunajšej JLF UK a UNM VI.

Téma: Výsledky spolupráce „teoretikov a klinikov“ tunajšej JLF UK a UNM VI.

Kontakt: Mgr. Simona Kelčíková, PhD., e-mail:

kelcikova@fmed.uniba.sk

Organizuje Ústav nelekárskych študijných programov JLF UK Martin v spolupráci s: Regionálna komora SaPA, Spolok lekárov v Martine.

7. február - Bratislava

Bratislavský otorinolaryngologický seminár - BOS

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc.,

I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava

tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.

14. február - Bratislava, SZU

Dni medicínskeho práva

Téma: Ohlasovacia povinnosť zdravotníckeho pracovníka.

Kontakt: Prof. JUDr. Karol Tóth, PhD., MPH, SZU,

Limbová 14, 833 03 Bratislava

e-mail: ivana.pagacova@szu.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť zdravotníckeho práva.

15. - 16. február - Košice, Golden Royal

6. východoslovenský bioptický seminár

Téma: Patológia pankreasu a žlčových ciest. Sklíčkový seminár Slovenskej divízie medzinárodnej akadémie patológie (SD-IAP).

Kontakt: MUDr. Marián Švajdler, mI., Oddelenie

patológie UNLP, Trieda SNP 1, 041 66 Košice,

tel.: 055/6402914, e-mail: svajdler@yahoo.com

Organizuje Oddelenie patológie UNLP Košice, Cytolab, s.r.o. Košice, Klinická patológia s.r.o. Prešov a Cytopathos, s.r.o. Bratislava, Slovenská spoločnosť patológov, SD-IAP.

20. február - Martin, VP UNM

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Martine

Téma: Nádorové ochorenia mozgu.

Kontakt: Doc. MUDr. Július De Riggo, PhD., tel.: 043/4220201

Organizuje Spolok lekárov v Martine v spolupráci s: Neurochirurgické oddelenie UNM.

20. február - Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava

Téma: Interné oddelenie a Dialyzačné oddelenie

Kontakt: MUDr. Michal Piskor, DONsP, Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

20. február - Ružomberok

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Aktuality v gynekológii a pôrodnictve.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba, Klinika radiačnej a klinickej onkológie, ÚVN – FN, gen. M. Vesela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233, e-mail: podobar@uvm.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

20.-23. február - Štrbské Pleso, Vysoké Tatry XV. winter fórum SSAIM

Témy: Monitoring v AIM. Manažment teploty u pacientov AIM. Anestézia u pacientov po orgánovej transplantácii. Tímová spolupráca OAIM s odbor. JIS.

Kontakt: MUDr. Milan Onderčanin, PhD., KAIM SZU a UN, Limbova 6, Bratislava, e-mail: kaim.ssaam@stonline.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny.

21. február - Skalica

XXVI. vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na rozvoj multidisciplinárnej spolupráce so sociálnymi pracovníkmi a s pracovníkmi pôsobiacimi vo verejnom zdravotníctve II. Varia.

Kontakt: Prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., Narcisová 40, 821 01 Bratislava, tel.: 0903139645, e-mail: mpalun@gmail.com, ivica.gulasova@post.sk

Organizuje sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Dr. P. Blahu, Skalica, APOSS a mesto Skalica.

21. február - Lučenec

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: TARCH, Infekčné odd., Krčné odd. Infekcie respiračných orgánov.

Kontakt: MUDr. P. Kirschner, Nám. Republiky 14, 984 39 Lučenec, tel.: 047/4311265

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

21. február - Michalovce, Veľká zasadačka NsP Š. Kukuřu, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce

Téma: Psychiatrická nemocnica Michalovce.

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková, Špitálska 2, 071 01 Michalovce, tel.: 056/6416370, e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

21. február - Rimavská Sobota, Reštaurácia Junior komplex

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Rimavskej Sobote

Téma: Civilizačné ochorenia z pohľadu internistu.

Kontakt: MUDr. Hana Sedláčková, Šrobárova 1, 979 12 Rimavská Sobota, tel.: 047/5612506, 0904 439621, e-mail: hana.sedlackova@nemocnica.com

Organizuje Spolok lekárov v Rimavskej Sobote.

21. február - Vranov nad Topľou

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou

Téma: Nové postupy v kardiopulmonálnej resuscitácii.

Kontakt: MUDr. Marína Romanová, Vranov nad Topľou, tel.: 0918 584470,

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

21.-22. február - Martin, Klinika ORL

Kurz ambulantnej rinoendoskopie

Téma: Rinoendoskopia v ambulantnej praxi.

Kontakt: Prof. MUDr. Andrej Hajtman, PhD., Klinika ORL a ChHaK JLF UK a UNM, Kollárova 2, 036 59 Martin, tel.: 043/4203282, e-mail: hajtman@jfm.uniba.sk

Organizuje OZ pre rozvoj otorinolaryngológie a chirurgiu hlavy a krku.

23. február - Kúpele Nový Smokovec

Terapeutický prístup k dieťaťu s Downovým syndrómom

Téma: Nové trendy v klinicko-logopedických terapiách

Kontakt: PhDr. Zuzana Jandová, Kozia 28, 811 02 Bratislava, tel.: 0905 552083, e-mail: z.oleksakova@gmail.com, www.logopedia.sk

Organizuje Sekcia klinickej logopédie Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s: Logopedické centrum ASOBI-Logopédia, s.r.o. Bratislava.

27. február - Bratislava, Kongresová sála UNB Petržalka

XXIV. Pontúchov deň

Témy: Analýza onkogynekologickej starostlivosti v Bratislavskom kraji za rok 2012.

Kontakt: Doc. MUDr. Martin Redecha, PhD., tel.: 02/68672725, e-mail: mredecha@zmail.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: UN Bratislava, I. gynekologicko-pôrodná klinika.

27. február - Trenčín

Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Kontakt: MUDr. Terézia Drobňá, Trenčín, tel.: 032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

27. február - Dunajská Streda, Perfects

Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák, NsP Detské oddelenie, Dunajská Streda, tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

27.-28. február - Bratislava

Zriedkavé choroby na Slovensku, Fórum odborníkov

Téma: Príprava Národného plánu pre zriedkavé choroby v SR. Informovanosť a vzdelávanie v oblasti zriedkavých chorôb. Špecializované centrá pre zriedkavé choroby. Zriedkavé choroby v praxi slovenského zdravotníctva.

Kontakt: MUDr. František Cisárik, CSc., tel.: 041/5110698, e-mail: cisgen@nspza.sk

Organizuje Slovenská aliancia zriedkavých chorôb / EURORDIS, Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky v spolupráci s: European Union Committee of Experts on Rare Diseases (EUCERD), Ministerstvo zdravotníctva SR, EURORDIS, DebRA SR, Farmaceutická fakulta UK, Kancelária WHO na Slovensku, ORPHANET, 2.DK DFNSP Bratislava, FNSP Žilina, Onkologický ústav Svätej Alžbety Bratislava, Národné centrum zdravotníckych informácií.

28. február - Bardejov, NsP Sv. Jakuba n.o.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Očná.

Kontakt: MUDr. Marcel Litavec, Detské odd. NsP sv. Jakuba n.o., Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov, tel.: 054/4788685, 054/4788448, e-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove.

28. február - Bojnice, Hotel pod Zámkom

Vedecko pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

Téma: Dialýza a Hematologické odd. NsP Prievidza.

Kontakt: MUDr. Ladislav Frankovič, Psychiatrické oddelenie NsP Prievidza, Nemocnica so sídlom v Bojniciach, tel.:046/5112548, 0918 717729, e-mail: ladislav@frankovic.sk

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

28. február - Rožňava, Zasadacia sála NsP

Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov v Rožňave

Téma: Nové poznatky v pediatrii.

Kontakt: MUDr. Anna Šoltéssová, NsP sv. Barbory, Špitálska 1, 048 01 Rožňava, e-mail: srlk.roznava@gmail.com

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s: Subregionálna lekárska komora v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

28. február - Trebišov**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova**

Téma: Neuroológia – varia.

Kontakt: MUDr. Miloslav Sedlak, Neurologické odd. NsP Trebišov, a.s., 075 01 Trebišov, tel.: 056/6660610**Organizuje** Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.**28. február - Trnava, FN jedáleň****Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava**

Téma: Zaujímavé kazistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt: Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., Infekčná klinika FN, A. Žarnova 11,

917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, ÚDZS, TU.**28. február – 2. marec
Zubec, Roháče - Penzión Pribiskô
8. rinologické dni**

Téma: Rinológia – ako ďalej? Úskalia, komplikácie, chyby a riešenia.

Kontakt: MUDr. Ivan Veme, ORL oddelenie Nemocnica Košice – Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica, Lúčna 57, 040 15 Košice, tel.: 055/7234250,-251,-254, 0903 607185
e-mail: iveme@nemocnicasaca.sk**Organizuje** Rinologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy

a krku v spolupráci s: ORL oddelenie Nemocnica Košice-Šaca, a.s., I.súkromná nemocnica.

**31.január–1.február - Bratislava
Celoslovenské pracovné stretnutie venované
detským leukémiám**

Téma: Leukémie u detí a adolescentov.

Kontakt: MUDr. Alexandra Kolenová, PhD., KDHaO LFUK a DFNSP, Limbova 1, 833 40 Bratislava, tel.: 02/59371246,
e-mail: sasa.kolenova@gmail.com**Organizuje** Klinika detskej hematológie a onkológie LFUK a DFNSP Bratislava v spolupráci s: Sekcia detskej onkológie a hematológie SPS.

MAREC 2013

Každý pondelok o 17,00 hod.

**Bratislava, Malá posluháreň NTÚ LFUK
Odborný večer Spolku slovenských lekárov
v Bratislave****Kontakt:** Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., e-mail: bzduch@gmail.com, www.sslba.sk**Organizuje** Spolok slovenských lekárov v Bratislave.**6. marec - Martin, UNM****Vedecko-odborná schôdza Spolku lekárov v Martine**

Téma: Akútne brušné príhody.

Kontakt: Doc. MUDr. Dušan Mištuna, PhD., mim.prof., Chirurgická klinika JLF UK a UNM, Martin, tel.: 043/4133985, e-mail: mistuna@unm.sk, mistuna@jfm.uniba.sk**Organizuje** Spolok lekárov Martin v spolupráci s Chirurgickou klinikou JLF UK a UNM.**6.-7. marec - Martin, Hotel Viktória
VIII. martinské dni verejného zdravotníctva,
konferencia s medzinárodnou účasťou**

Téma: Environmentálne zdravie, preventívne lekárstvo, epidemiológia a i.

Kontakt: Prof. MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH, Ústav verejného zdravotníctva JLF, UK, Sklabinská 26, 036 01 Martin, tel.: 043/2633604, 043/2633609, e-mail: hudeckova@jfm.uniba.sk, baska@jfm.uniba.sk**Organizuje** Ústav verejného zdravotníctva JLF UK Martin v spolupráci s: RUVZ Martin, Slovenská spoločnosť hygienikov, SEVS, Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva, Spolok lekárov Martin.**7.marec - Bratislava, Heydukova 8
Vedecká pracovná schôdza Slovenskej stomatologickej spoločnosti**

Téma: Liečebná a preventívna starostlivosť v stomatológii – polytematika.

Kontakt: Doc. MUDr. Peter Stanko, PhD., Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie LF UK a OÚSA, Heydukova 8, 812 50 Bratislava, tel.:02/32249710, e-mail: pstanko@ousa.sk**Organizuje** Slovenská stomatologická spoločnosť, Slovenská spoločnosť oro-maxilo-faciálnej chirurgie v spolupráci s Klinikou stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie LF UK a OÚSA Bratislava.**10. –13. marec - Košice
15. ročník BIENÁLE disekcie spánkovej kosti a
chirurgie stredného ucha. Otologický deň**

Téma: Chirurgia stredného ucha, disekcia spánkovej kosti, otológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Juraj Koval', CSc., Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku LFUPJŠ Košice, tel.: 055/6403735, e-mail: koval@lf.upjs.sk**Organizuje** Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s: Otologická sekcia SSO.**12. marec - Bratislava, SZU
Tréning komunikačných zručností s rodičmi
odmietajúcimi očkovanie****Kontakt:** Doc. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., SZU, Limbová 14, 833 03 Bratislava, tel.: 02/59370564,
e-mail: kristufkova@gmail.com**Organizuje** Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci, Katedra epidemiológie FVZ SZU.**13. marec - Bratislava
XXI. Bárdošov memorál**

Téma: Reprodukčné zdravie.

Kontakt: MUDr. Martin Petrenko, CSc., tel.: 0904 891697, e-mail: mpetrenko@seznam.cz**Organizuje** Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s UN Bratislava.**13. marec - Martin, VP MFN
19. Kovalčíkov deň**

Téma: Nové trendy vo farmakoterapii.

Kontakt: Doc. RNDr. Soňa Fraňová, PhD.,tel.: 043/41325535, VOIP 41602,
e-mail: franova@jfm.uniba.sk**Organizuje** JLF UK v Martine, Ústav farmakológie JLF UK v Martine v spolupráci s: Slovenská farmakologická spoločnosť, Spolok lekárov v Martine.**14. marec - Bratislava a ostatné krajské mestá
Svetový deň obličiek 2013/World Kidney Day
2013****Kontakt:** Doc. MUDr. Martin Demeš, PhD., MPH, I. interná klinika SZU, Univerzitná nemocnica Bratislava, Limbová 5, 833 05 Bratislava, tel.: 02/59542670,
e-mail: martin.demes@kr.unb.sk**Organizuje** Slovenská nefrologická spoločnosť.**14. marec - Bratislava
Bratislavský otorinolaryngologický seminár -
BOS**

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava, tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk**Organizuje** Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.**14. marec - Bratislava, UNB,
Nemocnica sv.CaM
XXIII. Getlíkov deň**

Téma: Diagnostické a terapeutické postupy v pediatrii.

Kontakt: Doc. MUDr. Katarína Furková, CSc., mim.prof., Klinika pre deti a dorast A.Getlíka, LF SZU, Katedra pediatrie LF SZU, Ing. Helena Šurinová, Samedí, s.r.o., Stromová 13, 831 01 Bratislava, tel.: 02/55647247, 0910 230209, e-mail: surinova@samedi.sk**Organizuje** Lekárska fakulta SZU - Katedra pediatrie, Klinika pre deti a dorast A.Getlíka SZU v spolupráci s UN Bratislava, Nemocnicou sv. Cyrila a Metoda, Slovenskou pediatrickou spoločnosťou, SAMEDI, s.r.o.**15. marec - Tále, Hotel Partizán
Hormonálna liečba v gynekológii**

Edukačný grant spoločnosti MSD

Téma: Možnosti hormonálnej liečby v gynekológii.

Kontakt: Prof. MUDr. Miroslav Borovský, PhD., tel.: 02/68673677, e-mail: borovsky@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť.

15. marec - Martin, VP MFN**Manažment pacienta pred transplantáciou obličiek**

Téma: Príprava pacientov pred zaradením na čakaciu listinu, transplantácie obličiek od žijúcich a mŕtvych darcov.

Kontakt: MUDr. I. Dedinská, PhD., Klinika transplantácie a cievnej chirurgie UNM, Kollárova 2, Martin, tel.: 043/4203184, fax: 043/4221407, e-mail: tc@unm.sk

Organizuje Slovenská transplantologická spoločnosť v spolupráci s: Spolok lekárov v Martine.

15.-16. marec - Liptovský Ján, Hotel Máj**Odborné stretnutie otorinolaryngológov SR a Pracovné stretnutie členov sekcie NZZ ORL ASL SR**

Téma: Otorinolaryngológia a chirurgia hlavy a krku.

Kontakt: MUDr. Tibor Lukáč, MSD, Mlynské Nivy 43, 821 09 Bratislava, tel.: 0915 773851, 02/58282010, fax: 02/53413006, e-mail: tibor.lukac@merck.com

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, Sekcia NZZ ORL.

19. marec - Bratislava, MZ SR**X. odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR**

Témy: Spôsob zabezpečenia a výsledky mikrobiologickej a epidemiologickej surveillance infekčných ochorení príslušných NRC. Aplikácia nových laboratórných metód v diagnostike prenosných ochorení. Informácie o účasti na celoštátnych a medzinárodných projektoch a spolupráci v sieťach prenosných ochorení v rámci EÚ a SZO.

Kontakt: Doc. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., Fakulta verejného zdravotníctva Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 14, 833 03 Bratislava, tel.: 02/59370564, e-mail: kristufkova@gmail.com

Organizuje Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci s: Fakulta verejného zdravotníctva SZU, Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

20. marec - Bratislava, PK LFUK UNB**XVII. Guensbergerov deň****Vedecko-pracovná schôdza Sekcie psychopatológie**

Téma: Teoretické a klinické aspekty psychopatológie, klasifikačné problémy, výskum v psychopatológii.

Kontakt: MUDr. Ivan André, CSc., e-mail: ivan.andre@sm.unb.sk, Doc. MUDr. Ľubica Forgáčová, PhD., e-mail: foragcova@ru.unb.sk

Organizuje Psychopatologická sekcia Slovenskej psychiatrickej spoločnosti v spolupráci s: Psychiatrická klinika LFUK a UNB.

20. marec - Martin**Odborno-vedecká pracovná schôdza „Aktuality v nefrológii“**

Téma: Akútne poškodenie obličiek. Akútne zlyhanie obličiek pri vaskulitíde – kazuistika. Plazmaferézy na našom dialyzačnom stredisku.

Kontakt: MUDr. Pavel Makovický, PhD., I. interná klinika, Univerzitná nemocnica Martin, Kollárova 2, 036 59 Martin, tel.: 043/4203526, e-mail: pavel.makovicky@gmail.com

Organizuje I. interná klinika UNM Martin, Spolok lekárov Martin.

20. marec - Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP**Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava**

Téma: Oddelenie klinickej mikrobiológie a biochémie.

Kontakt: MUDr. Adriana Ahmadzadová, DONsP, Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

20. marec - Ružomberok**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok**

Téma: Aktuality v rádiológii.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba, Klinika radiačnej a klinickej onkológie, ÚVN – FN, gen. M. Sela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233, e-mail: podobar@uvn.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

21. marec - Lučenec**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec**

Téma: Onkologické varia. POKO. ORO.

Kontakt: MUDr. J. Machanová, MUDr. V. Alakša, Nám. Republiky 14, 984 39 Lučenec, tel.: 047/4311427

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

21. marec - Michalovce, Veľká zasadačka NsP Š. Kukuřu, a.s.**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce**

Téma: Dialyzačné stredisko Logman, a.s.

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková, Špitálska 2, 071 01 Michalovce, tel.: 056/6416370, e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

21. marec - Bojnice, Hotel pod Zámkom**Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza**

Téma: NsP Handlová.

Kontakt: MUDr. Ladislav Frankovič, Psychiatrické oddelenie, NsP Prievidza, Nemocnica so sídlom v Bojniciach, tel.: 046/5112548, 0918 717729, e-mail: ladislav@frankovic.sk

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

21. marec - Trebišov**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov**

Téma: Rozvrat vnútorného prostredia – pohľad intenzivistu.

Kontakt: MUDr. Mária Cifraničová, OAIM NsP

Trebišov, a.s., 075 01 Trebišov, tel.: 056/6660133

Organizuje Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.

21. marec - Vranov nad Topľou**Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou**

Téma: Traumatológia od hlavy po päty.

Kontakt: MUDr. Marína Romanová, Vranov nad Topľou, tel.: 0918 584470

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

21.-22. marec - Čadca-Oščadnica**XXVI. Hálkové lekárske dni**

Téma: Traumatológia od hlavy po päty.

Kontakt: MUDr. Ivan Húzevka, Oddelenie úrazovej chirurgie, Kysucká NsP, Čadca, tel.: 041/4604429,

e-mail: huzevka@kysuckanemocnica.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre úrazovú chirurgiu v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom, Európsky fond cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013.

21.-23. marec - Jasná, Demänovská dolina**Hotel Družba****XVII. kongres cievnej chirurgie s medzinárodnou účasťou**

Téma: Ochorenia krčných tepien a supraoartových vetiev. Aneurymatické ochorenia tepien. Cievny prístup a jeho komplikácie. Diabetická noha. CHVI, alternatívne a hybridné výkony. Fórum mladých chirurgov. Varia. Sesterská sekcia.

Kontakt: Prof. MUDr. Vladimír Šefránek, PhD., Bratislava, tel.: 02/59320650, fax: 02/54788743, www.scch.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť cievnej chirurgie.

22. marec - Zámok Topoľčianky**10. vedecká konferencia venovaná pamiatke prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.**

Téma: Varia.

Kontakt: MUDr. Marta Korecová, Diabetologická ambulancia, Rastislavova 18, 911 01 Trenčín, tel.: 032/6520686, fax: 032/6520867, e-mail: korecova.dia@rkorec.sk

Organizuje Slovenská diabetologická spoločnosť v spolupráci s: Nadácia Prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc., Mestská nemocnica Zlaté Moravce.

22. marec - Žiar nad Hronom**Mestské kultúrne centrum****XXII. deň primára Straku**

Téma: Starostlivosť o ženu a dieťa.

Kontakt: MUDr. Ľuboš Zelizňák, e-mail: zeliznak.lubos@gmail.com

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom.

22. marec - Martin, VP UNM**XVIII. Šubjakov deň**

Téma: Orálna a maxilofaciálna chirurgia.

Kontakt: Doc. MUDr. Dagmar Stateľová, PhD., Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie

JLF UK a UNM, Kollárova 2, 036 59 Martin, tel.: 043/4131895, 4203350, 4203517, e-mail: stomatologia@unm.sk

Organizuje Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie JLF UK Martin a UNM v spolupráci s: JLF UK, UNM, SKZL, Spolok lekárov Martin.

22. – 23. marec - Bratislava, Medirex Group Academy III. odborný seminár spoločnosti MEDICYT a CYTOLOG

Téma: Sklíčkový bioptický seminár + vyžadované prednášky.

Kontakt: Mgr. Zuzana Tegzová, Medirex Group, Galvaniho 17/C, 821 04 Bratislava, tel.: 02/20829126, e-mail: zuzana.tegzova@medirexservis.sk

Organizuje Medirex Group Academy v spolupráci s: Slovenská spoločnosť patológov.

22.-23. marec - Tatranská Polianka, Sanatórium Dr.Guhra n.o.

10. Guhrove dni dýchania

Kontakt: MUDr. Štefan Reinhardt, Sanatórium Dr. Guhra, 062 01 Tatranská Polianka 1, tel.: 052/4422651-3, 0915 851137, e-mail: stefan.reinhardt@sinet.sk

Organizuje Sanatórium Dr. Guhra n.o. v Tatranskej Polianke v spolupráci s: Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť, Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie, Regionálna komora v Prešove.

23. marec - Bratislava, Hotel Nivy Senológia 2013 - konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Ochorenia prsníka.

Kontakt: Doc. MUDr. Kamil Pohlodek, PhD., tel.: 02/48234349, e-mail: kpohlodek@stonline.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Senologická spoločnosť SGPS.

27. marec - Trenčín Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Téma: Pediatrická problematika.

Kontakt: MUDr. Terézia Drobna, Trenčín, tel.: 032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

27. marec - Dunajská Streda, Perfects Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák, NsP Detské oddelenie, Dunajská Streda, tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

28. marec - Bardejov, NsP Sv. Jakuba n.o. Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Anesteziologická.

Kontakt: MUDr. Marcel Litavec, Detské odd. NsP sv. Jakuba n.o., Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov, tel.: 054/4788685, 054/4788418,

e-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove .

28. marec - Rožňava, Zasadacia sála NsP Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov v Rožňave

Téma: Nové poznatky v ODCH.

Kontakt: MUDr. Anna Šoltéssová, NsP sv. Barbory, Špitálska 1, 048 01 Rožňava, e-mail: srlk.roznava@gmail.com

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s: Subregionálna lekárska komora v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

28. marec - Trnava, FN jedáleň Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava

Téma: Zaujímavé kazuistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt: Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., Infekčná klinika FN, A. Žarnova 11, 917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: Patologicko-anatomické oddelenie, ÚDZS, TU.

APRÍL 2013

Každý pondelok o 17,00 hod. Bratislava, Malá poslucháreň NTÚ LFUK Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Kontakt: Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., e-mail: bzduch@gmail.com, www.sslba.sk

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

apríl - Martin Vedecká schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Inaktivácia endogénneho surfaktantu: molekuly, tkanivové a funkčné aspekty poškodenia respiračného systému.

Kontakt: Prof. MUDr. Andrea Čalkovská, PhD., Ústav fyziológie JLF UK, Malá Hora 4, 036 01 Martin, e-mail: calkovska@jfm.uniba.sk

Organizuje Spolok lekárov Martin v spolupráci s: Slovenská fyziologická spoločnosť, Ústav fyziológie JLF UK Martin.

apríl - Prešov 6. slovenský deň chirurgických sestier

Téma: Zodpovednými činmi dokazujeme poctivý prístup na všetkých úrovniach starostlivosti

Kontakt: Mgr. Judičáková Mária, OÚCH, FN J. A. Reimana, Hollého 14, 080 01 Prešov, tel.: 0905 873 444,

e-mail: judicakova@fnspresov.sk, mjudicakova13@gmail.com

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v chirurgii

Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, regionálna komora Prešov, FN sP J. A. Reimana Prešov, Oddelenie urgentnej medicíny, Fakulta zdravotníckych odborov PU Prešov.

apríl - Senica 128. regionálna vedecká schôdza Spolku lekárov Záhoria

Téma: Viacodborová problematika.

Kontakt: PaedDr. Barbora Bunová, PhD., tel.: 0905 592546, e-mail: barbora.bunova@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Záhoria, Skalica v spolupráci s: FN sP Skalica a.s.

apríl/máj XIV. cytologické dni

Téma: Aktuálne problémy v klinickej cytológii.

Kontakt: MUDr. Peter Vereš, Medicyt, s.r.o., Galvaniho 17/C, 821 04 Bratislava, e-mail: peter.veres@medicyt.sk

MUDr. Henrieta Šidlová, PhD., P.O.Box 108, Cytopathos, s.r.o., Limbová 5, 830 17 Bratislava, e-mail: sidlova@cytopathos.sk

Organizuje Sekcia klinickej cytológie Slovenskej spoločnosti patológov v spolupráci s: Medicyt, s.r.o.

3. apríl - Martin, VP UNM Vedecká odborná schôdza Spolku lekárov

Martin

Téma: Kardiológia - echokardiografia.

Kontakt: MUDr. Ján Červeň, PhD., Kardiologická ambulancia, 039 01 Turčianske Teplice, e-mail: jan.cerven@hotmail.com

Organizuje Kardiologické ambulancie regiónu Turca a I. Interná klinika UNM Martin, Spolok lekárov Martin.

3.-6.apríl - Trenčín Výcvik v psychotraumatológii a EMDR III. časť - EMDR II (práca s komplexnou traumou)

Téma: Terapeutické postupy v psychiatrických stacionároch – problémy a podnety na zlepšenie fungovania DS – workshopy a prednášky.

Kontakt: SIPE, e-mail: sipe.info@gmail.com, Mgr. Hana Vojtová, tel.: 0915 663839

Organizuje Slovenský inštitút pre psychotraumatológiu a EMDR (SIPE), Psychoterapeutická sekcia Slovenskej psychiatrickej spoločnosti v spolupráci s: Slovenská psychoterapeutická spoločnosť, Pracovná skupina pre attachment, psychotraumatológiu a psychoterapiu založenú na mentalizovaní, Psychiatrická klinika FN TN a Denný psychiatrický a psychoterapeutický stacionár TN.

5.-6. apríl 2. HPV summit

Téma: Primárna prevencia HPV infekcie.

Kontakt: Doc. MUDr. Martin Redecha, PhD., tel.: 02/68672725, e-mail: mredecha@zmail.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Merck Sharp & Dohme Inc.

5.-6. apríl - Košice 11. osteofórum

Kontakt: MUDr. Soňa Tomková, Osteocentrum, Nemocnica Košice-Šaca, a.s., Lúčna 57, 040 15 Košice-Šaca, tel.: 055/7234120

Organizuje Spoločnosť pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí v spolupráci s: Nemocnica Košice-Šaca, a.s.

8. apríl - Bratislava

Klinické, ekonomické a právne aspekty poskytovania zdravotnej starostlivosti v diabetológii

Téma: Úvod do farmakoekonomiky. Farmakoekonomika v diabetológii. Liek v systéme. Novinky v diabetológii.

Kontakt: Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., Farmaceutická fakulta UK,

Katedra organizácie a riadenia farmácie, Kalinčiakova 8, 832 32 Bratislava,

tel.: 0907 553864, e-mail: jbielik@mail.t-com.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku v spolupráci s: Slovenská diabetologická spoločnosť.

10. apríl - Trenčín, EXPO CENTER a.s.

V. odborná konferencia Surveillance chronických chorôb

Témy: Surveillance chronických chorôb, problematika obezity a Národný program prevencie diabetu a obezity, poradne zdravia so zameraním na znižovanie hmotnosti, podpora zdravia v dennej praxi zdravotníckych pracovníkov.

Kontakt: MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Nemocničná 4,911 01 Trenčín, tel.: 032/6509551, fax.: 032/6521997, e-mail: tn.dobiasova@uvzsr.sk

Organizuje Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci s: Regionálny ústav verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, ÚVZ SR Bratislava, Fakulta verejného zdravotníctva Trenčianskej univerzity A Dubčeka v Trenčíne.

10. apríl - Banská Bystrica

Klinické, ekonomické a právne aspekty poskytovania zdravotnej starostlivosti v diabetológii

Téma: Úvod do farmakoekonomiky. Farmakoekonomika v diabetológii. Liek v systéme. Novinky v diabetológii.

Kontakt: Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., Farmaceutická fakulta UK,

Katedra organizácie a riadenia farmácie, Kalinčiakova 8, 832 32 Bratislava,

tel.: 0907 553864, e-mail: jbielik@mail.t-com.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku v spolupráci s: Slovenská diabetologická spoločnosť.

10. apríl - Bratislava XXIV. Štefánikov deň

Téma: Analýza perinatálnych výsledkov v Bratislavskom kraji za rok 2012.

Kontakt: Doc. MUDr. Miroslav Korbel, CSc., tel.: 02/68672725,

e-mail: miroslav.korbel@pobox.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť.

10. apríl - Martin, VP UNM

Vedecká schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Inaktivácia endogénneho surfaktantu: molekuly, tkanivové a funkčné aspekty poškodenia respiračného systému – predstavenie výsledkov projektu APVV-0435-11.

Kontakt: Prof. MUDr. Andrea Čalkovská, PhD., Ústav fyziológie JLF UK, Malá Hora 4, 036 01 Martin, tel.: 043/2633404, e-mail: calkovska@jfm.uniba.sk

Organizuje Spolok lekárov Martin v spolupráci s: Slovenská fyziologická spoločnosť, JLF UK Martin, Ústav fyziológie.

10.-12. apríl - Martin

XI. martinské dni imunológie

Téma: Imunológia a alergológia.

Kontakt: Ing. Jela Petrisková, PhD., Martinské centrum imunológie, s.r.o.,

036 01 Martin, tel.: 0905 747778,

e-mail: jelapetriskova@gmail.com

Organizuje Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie.

10.-12. apríl - Ružomberok, UVN

XV. demonštračný kurz chirurgie stredného ucha a disekcie spánkových kostí

Téma: Chirurgia stredného ucha.

Kontakt: MUDr. Marián Sičák, PhD., Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy

a krku, Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN,

Gen.Vesela 21, 034 26 Ružomberok,

tel.: 044/4382634, e-mail: vajzerova@uvn.sk

Organizuje Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku SZU, Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN v spolupráci s: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku.

11. apríl - Košice

Klinické, ekonomické a právne aspekty poskytovania zdravotnej starostlivosti v diabetológii

Téma: Úvod do farmakoekonomiky. Farmakoekonomika v diabetológii. Liek v systéme. Novinky v diabetológii.

Kontakt: Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., Farmaceutická fakulta UK,

Katedra organizácie a riadenia farmácie, Kalinčiakova 8, 832 32 Bratislava,

tel.: 0907 553864, e-mail: jbielik@mail.t-com.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku v spolupráci s: Slovenská diabetologická spoločnosť.

11.apríl - Bratislava

Bratislavský otorinolaryngologický seminár - BOS

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava,

tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.

11.-12. apríl - Levice

XIV. kongres Sekcie gynekologickej endoskopie SGPS

Endoskopia včera dnes a zajtra

Téma: Pokroky v endoskopicko-diagnostike a operatívne.

Kontakt: MUDr. Gabriel Mančík

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Sekcia endoskopie SGPS.

11. – 12. apríl - Bratislava

5. hemofilické dni pri príležitosti Svetového dňa hemofilie

Téma: Komplikácie hemofilie. Zriedkavé vrodené krvácajúce choroby.

Kontakt: Doc. MUDr. Angelika Bátorová, PhD., tel.: 0905 241354,

e-mail: batorova@hotmail.com

Organizuje Národné hemofilické centrum, Klinika hematológie a transfúziológie, LFUK a SZU, Univerzitná nemocnica Bratislava v spolupráci s: Slovenská hemofilická pracovná skupina, Slovenská hematologická a transfuziologická spoločnosť, Slovenské hemofilické združenie.

11. - 13. apríl - Tále, Nízke Tatry, Hotel Partizán XXVIII. kongres Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti

Téma: Artériová hypertenzia.

Kontakt: Doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., tel.: 02/59320282, e-mail: filipova@nusch.sk

MUDr. Dana Škultétyová, PhD.,

tel.: 02/59320281, e-mail: skultety@nusch.sk,

www.hypertenzia.org

Organizuje Slovenská hypertenziologická spoločnosť v spolupráci s: Pracovná skupina preventívnej kardiológie Slovenskej kardiologickej spoločnosti.

12. apríl - Bratislava, UNB akad.Dédera

53. Déderov memoriál a 53. Déderov deň

Téma: Prednášky z rôznych oblastí internej medicíny.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Pavlovič, CSc., Prof. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc.,

I.interná klinika SZU a UNB, Limbová 5, 833 05 Bratislava, tel.: 0910 569202,

Organizuje Slovenská internistická spoločnosť.

12.-13. apríl

Jasná, Ski and Wellnes Residence Družba VII. pracovné ambulantných oftalmológov

Témy: Varia. Aktuálne problémy v ambulancijnej oftalmológii.

Kontakt: Združenie súkromných očných lekárov SR, MUDr. Ľubica Veselá, ZS, Fedinova 9, 851 01 Bratislava, e-mail: zdraveoko@mail.t-com.sk

Organizuje Združenie súkromných očných lekárov spolupráci s: Slovenská oftalmologická spoločnosť.

12. – 13. apríl - Bratislava, DFNsP

XVII. stretnutie detských hematológov, transfúziológov a onkológov

Téma: Imunohematológia, MDS/MPS. Laboratórna medicína. Antitrombotická a trombolytická liečba. Nádory pečene. Výživa pacienta s malíg-

ným ochorením. Diagnostické rébusy. Varia.

Kontakt: MUDr. Zuzana LалуhoVá Striežencová, MPH, tel.: 02/59371544, e-mail: striezencova@dfnsp.sk

Organizuje DFNsP Bratislava v spolupráci s: Sekcia detskej onkológie a hematológie Slovenskej pediatrickej spoločnosti.

12. apríl - Bratislava XIX. Vráblikov deň gastroenterologickej onkológie

Téma: Tumory tenkého čreva.

Kontakt: Emília Kurucová, Cukrová 3, 813 22 Bratislava, tel.: 02/52635603 (kl.120), fax: 02/52635611, e-mail: kurucova@sls.sk

Organizuje Onkologická sekcia Slovenskej gastroenterologickej spoločnosti.

16. apríl - Bratislava Deň hlasu

Téma: Hlas, poruchy hlasu, ich príčiny, vyšetrenia, terapia.

Kontakt: Petra Krajčovičová, MUDr. Renáta Kučerová, Centrum Kramáre, Limbova 22, Bratislava, tel.: 0918 404903, e-mail: info@centrumkramare.sk

Organizuje Centrum Kramáre, Foniatrická sekcia SSO, LFUK.

17. apríl - Bratislava, Kongresové centrum MZ SR

Workshop: Aktuality správnej klinickej praxe: Klinické skúšanie produktov a liekov v SR 2013

Téma: Novinky v oblasti klinického skúšania produktov a liekov a správnej klinickej praxe v SR a EÚ.

Kontakt: Prof. MUDr. Jozef Holomáň, CSc., ÚFKF LF SZU, Limbová 12-14, 833 03 Bratislava, tel.: 02/59370 838, 769, fax: 02/59370770, e-mail: katedra.kf@szu.sk, jozef.glasa@szu.sk, www.klinikafarmakologia.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie v spolupráci s: Ústav farmakológie, klinickej a experimentálnej farmakológie LF SZU v Bratislave, Ústav zdravotnickej etiky FOaZOŠ SZU v Bratislave.

17. apríl - Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava

Téma: Detské oddelenie.

Kontakt: MUDr. Beata Dudášiková, DONsP, Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

18. apríl - Bratislava, FaF UK II. jarná konferencia klinickej farmácie

Téma: Riešenie vybraných farmakoterapeutických problémov (workshopy).

Kontakt: PharmDr. Vlasta Kákošová, DFNsP, Limbová 1, 833 40 Bratislava, tel.: 02/59371619, e-mail: kakosova@dfnsp.sk
PharmDr. Mária Göbšová, FN Nitra, Špitálska 6, 950 01 Nitra, tel.: 037/6545370, e-mail: goboova@fnnitra.sk

Organizuje Sekcia klinickej farmácie Slovenskej farmaceutickej spoločnosti v spolupráci s: Farma-

aceutická fakulta UK, Farmakologická spoločnosť, Lekárnická komora.

18. apríl - Bratislava, FFUK 12. Dobrotkov deň

Kontakt: Prof. PhDr. Anton Heretik, PhD., e-mail: heretik@fphil.uniba.sk

Organizuje Katedra psychológie FF UK, Bratislava, Slovenská psychiatrická spoločnosť, Slovenská psychologická spoločnosť.

18. apríl - Lučenec Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: Asociácia súkromných lekárov.

Kontakt: MUDr. P. Sečník, Nám. Republiky 14, 984 39 Lučenec, tel.: 047/4333211

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

18. apríl - Michalovce, Veľká zasadačka NsP Š. Kuku, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce

Téma: OÚCH

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková, Špitálska 2, 071 01 Michalovce, tel.: 056/6416370, e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

18. apríl - Rimavská Sobota, Reštaurácia Junior komplex

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Rimavskej Sobote

Téma: Civilizačné ochorenia z pohľadu psychiatri.

Kontakt: MUDr. Hana Sedláčková, Šrobárova 1, 979 12 Rimavská Sobota, tel.: 047/5612506, 0904 439621, e-mail: hana.sedlackova@nemocnica.com

Organizuje Spolok lekárov v Rimavskej Sobote.

18.-20. apríl - Senec, Hotel Senec StredoEurópsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof, XVII. kongres „Záchrana 2013“ XVII. kongres SLS

Téma: Urgentná zdravotná starostlivosť (prednemocničná, nemocničná, v pediatrii); Vzdelávanie; Pripravenosť na katastrofy; Súčinnosť ZZS, KOS, HaZZ, Polície, CO; Náhle stavy v rôznych medicínskych špecializáciách (interná medicína, neurológia); Nové trendy a odporúčania; Postgraduálne prednášky; Novinky v technickom vybavení; Panelové diskusie.

Workshopy: Interpretácia EKG; Punkcia hrudníka; Komunikácia s pacientom.

Kontakt: MUDr. Táňa Bulíková, PhD., tel.: 0908 498266, e-mail: bulikova@stonline.sk
Doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD., tel.: 0905 448713, e-mail: viliam.dobias@dobiasovci.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof v spolupráci s: Občianske združenie Hviezda života Bratislava.

18. – 22. apríl - Soláň, ČR Konferencia Sekcie gynekológie detí a dospievajúcich SGPS a Konferencie Sekcie gynekológie detí a dospievajúcich ČGPS

Téma: Problémy detskej gynekológie.

Kontakt: MUDr. Zuzana Nižňanská, PhD., tel.: 02/68672330, e-mail: zuzani@zoznam.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Sekcia gynekológie detí a dospievajúcich SGPS.

19. apríl - Bratislava, SZU XXII. sympóziu klinickej farmácie Lívie Magulovej

Téma: Farmakoterapeutické riziká a pochybenia – úloha klinickej farmácie v ich predikcii, minimalizácii a riešení.

Kontakt: PharmDr. Vlasta Kákošová, DFNsP, Limbová 1, 833 40 Bratislava, tel.: 02/59371619, e-mail: kakosova@dfnsp.sk
PharmDr. Mária Göbšová, FN Nitra, Špitálska 6, 950 01 Nitra, tel.: 037/6545370, e-mail: goboova@fnnitra.sk

Organizuje Sekcia klinickej farmácie Slovenskej farmaceutickej spoločnosti v spolupráci s: Farmaceutická fakulta UK, Farmakologická spoločnosť, Lekárnická komora.

22.-24. apríl - Tále, Hotel Stupka XII. Červenkové dni preventívnej medicíny

Téma: Surveillance nákaz preventabilných očkováním. Surveillance zoonóz. Surveillance sexuálne prenosných chorôb. Epidémie. Kazuistiky. Pokroky v prevencii chronických chorôb. Nozokomiálne nákazy. Varia.

Kontakt: MUDr. Mária Avdičová, PhD., RÚVZ Banská Bystrica, Cesta k nemocnici 1, Banská Bystrica, tel.: 048/4367441, fax.: 048/4123637, e-mail: maria.avdicova@vzbb.sk

Organizuje Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť v spolupráci s: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Banská Bystrica.

24. apríl - Bratislava, Hotel Saffron II. slovenská konferencia zriedkavých chorôb

Kontakt: Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH, www.pediatria2013.sk

Organizuje Slovenská pediatrická spoločnosť.

24. apríl - Bratislava, SZU Medzinárodný seminár Slovenskej spoločnosti zdravotníckeho práva SLS a Spoločnosti medicínskeho práva ČLS JEP

Téma: Právna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka v Slovenskej republike a v Českej republike.

Kontakt: Prof. JUDr. Karol Tóth, PhD., MPH, SZU, Limbová 14, 833 03 Bratislava, e-mail: ivana.pagacova@szu.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť zdravotníckeho práva.

24. apríl - Martin, VP UNM Vedecký seminár Spolku lekárov Martin

Téma: Novinky v oblasti endoprotetiky. Ošetrovanie zlomenín v oblasti bedrového a kolenného kĺbu.

Kontakt: MUDr. Libor Nečas, PhD., Ortopedická klinika JLF UK a UNM, Martin

Organizuje Spolok lekárov Martin v spolupráci s Ortopedickou klinikou JLF UK a UNM .

24. apríl - Rožňava, Zasadacia sála NsP

Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov v Rožňave

Téma: Nové liečebné postupy OAIM a RLP.

Kontakt: MUDr. Anna Šoltéssová,

NsP sv. Barbory, Špitálska 1, 048 01 Rožňava,
e-mail: srk.roznava@gmail.com

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s: Subregionálna lekárska komora v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

24. apríl - Ružomberok

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Aktuality v neurochirurgii.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba, Klinika radiačnej a klinickej onkológie, ÚVN – FN, gen. M. Vesela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233, e-mail: podobar@uvm.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

24. apríl - Trenčín

Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Téma: Nefrológia.

Kontakt: MUDr. Terézia Drobna, Trenčín, tel.: 032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

24. apríl - Dunajská Streda, Perfects

Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák, NsP Detské oddelenie, Dunajská Streda, tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

25. apríl - Bratislava, Hotel Saffron

7. konferencia detských nefrológov (v rámci X.slovenského pediatrického kongresu)

Téma: Detská nefrológia, zriedkavé a genetické choroby.

Kontakt: Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH, tel.: 02/59371104 (109), fax: 055/6428935

Organizuje Slovenská nefrologická spoločnosť, Sekcia pediatrickej nefrológie SNS v spolupráci s: Slovenská pediatrická spoločnosť, Orphanet.

25. apríl - Skalica

XXVII. vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na rozširujúcu rolu sestry – sestra výskumníčka III. Varia.

Kontakt: Prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., Narcisová 40, 821 01 Bratislava, tel.: 0903139645, e-mail: mpalun@gmail.com, ivica.gulasova@post.sk

Organizuje sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Dr. P. Blaha, Skalica, APOSS a mesto Skalica.

25. apríl - Bardejov, NsP Sv. Jakuba n.o.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Gynekologická.

Kontakt: MUDr. Jaroslav Petrišin, Gynekol. odd.

NsP sv. Jakuba n.o., Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov, tel.: 054/4788218, e-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove .

25. apríl - Bojnice, Hotel pod Zámkom

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

Téma: Detské odd. NsP Prievidza.

Kontakt: MUDr. Ladislav Frankovič, Psychiatrické oddelenie, NsP Prievidza, Nemocnica so sídlom v Bojniciach, tel.: 046/5112548, 0918 717729, e-mail: ladislav@frankovic.sk

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

25. apríl - Trebišov

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov

Téma: Novinky v pediatrii.

Kontakt: MUDr. Dušan Tomko, Detské odd. NsP Trebišov, a.s., 075 01 Trebišov, tel.: 056/6660414

Organizuje Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.

25. apríl - Trnava, FN jedáleň

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava

Téma: Zaujímavé kazuistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt:

Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., Infekčná klinika FN, A.Žarnova 11, 917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: ÚDZS, TU.

25. apríl - Vranov nad Topľou

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou

Téma: Novinky v endokrinológii.

Kontakt: MUDr. Marína Romanová, Vranov nad Topľou, tel.: 0918 584470,

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

25.-26. apríl - Bratislava, Hotel Holiday Inn

18. celoštátna pracovná konferencia SEKCAMA

Témy: Súčasné možnosti terapie karcinómu prsníka, patológia, diagnostika, varia..

Kontakt: Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD., OUSA, Heydukova 10, 812 50 Bratislava, tel.: 02/32249608, e-mail: vbella@ousa.sk

Organizuje Sekcia pre ca mammae (SEKCAMA) Slovenskej onkologickej spoločnosti.

25. – 26. apríl - Nitra, ŠD A. Bernoláka

XXX. zoberský deň a XI. západoslovenský deň o osteoporóze

Téma: Pneumológia a ftizeológia – interdisciplinárne aspekty, varia. Novosti v diagnostike a liečbe osteoporózy. Význam výživy pri prevencii chorôb a pri ich liečbe.

Kontakt: Doc. MUDr. Ján Plutinský, CSC., Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., Kláštorská 134, 949 88 Nitra, tel.: 037/6941227, fax: 037/6510616

Organizuje Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť v spolupráci s: SOMOK, Slo-

venská únia proti osteoporóze, SLK, SKSaPA, Spolok lekárov Ponitrie.

25.-27.apríl - Bratislava, Hotel Saffron X. slovenský pediatrický kongres

Kontakt: Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH, www.pediatrics2013.sk

Organizuje Slovenská pediatrická spoločnosť.

26. apríl - Prešov

XIV. Lúčanského memoriál

Téma: Aktuálne problémy odboru AIM. Nové postupy v AIM.

Kontakt: Doc. MUDr. Jozef Firment, PhD., e-mail: jozef.firment@upjs.sk

Organizuje KAIM LF UPJŠ Košice v spolupráci s: Slovenská spoločnosť anesteziológie a intenzívnej medicíny.

26. apríl - Bratislava

V.celoslovenská konferencia sekcie zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v mamológii

Téma: Nové diagnostické a terapeutické postupy v karcinóme prsníka z pohľadu sestry, význam edukácie v prevencii, diagnostike a liečbe karcinómu prsníka, ošetrovateľská starostlivosť o pacientku s karcinómom prsníka počas chirurgie, rádioterapie a chemoterapie, kazuistika v mamológii, varia.

Kontakt: Mgr. Erika Zámečníková,

Mamologické oddelenie, OÚsA, Heydukova 10, 812 50 Bratislava, tel.: 02/32249608, 0911770676, e-mail: ezamecni@ousa.sk

Organizuje sekcia zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v mamológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, SEKCAMA SOS pri SLS, Slovenská onkologická spoločnosť.

26.-27. apríl - Košice, Hotel Jasmin

III. kongres Slovenskej glaukómovej spoločnosti

Téma: Nové postupy v diagnostike glaukómu. Liečba glaukómu. Sekundárne formy glaukómu.

Kontakt: MUDr. Monika Moravská, Očná klinika LF UPJŠ, Tr. SNP 1, 040 11 Košice, e-mail: monika.moravska@unlp.sk

Organizuje Slovenská glaukómová spoločnosť.

26.-27. apríl - Bratislava, Hotel Doprastav

Plenárna schôdza Slovenskej ortodontickej spoločnosti s odborným programom

Téma: Ortodontická polytematika. Prednášky mladých lekárov po atestácii z čelustnej ortopedie. Téma-atestačná práca.

Kontakt: MUDr. Gabriela Alexandrová, Líščie údolie 57, 841 32 Bratislava, tel.: 02/65425807, e-mail: orthoalex1@gmail.com

Organizuje Slovenská ortodontická spoločnosť.

26.-28. apríl - Michalovce

Jarná vedecko-pracovná schôdza Psychofarmakologickej sekcie SPsS

Téma: „Je psychofarmakológia interdisciplinárna?“

Kontakt: MUDr. Dagmar Breznoščáková, PN Michalovce, e-mail: dagmar.breznoscakova@upjs.sk

Organizuje Psychofarmakologická sekcia SPsS v spolupráci s: PN Michalovce.

27. apríl - Kúpele Nový Smokovec Zlepšenie kvality dýchania pomocou cvičenia owerballom

Téma: Rozšírenie terapie klinického logopéda.

Kontakt: PhDr. Zuzana Jandová,

Kozia 28, 811 02 Bratislava, tel.: 0905 552083,

e-mail: z.oleksakova@gmail.com,
www.logopedia.sk

Organizuje Sekcia klinickej logopédie Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s: Logopedické centrum ASOBI-Logopédia, s.r.o. Bratislava.

MÁJ 2013

Každý pondelok o 17,00 hod.

Bratislava, Malá poslucháreň NTÚ LFUK Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Kontakt: Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc., e-mail: bzduch@gmail.com, www.sslba.sk

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

máj - Trenčín

Krajský otorinolaryngologický seminár

Téma: Varia.

Kontakt: MUDr. Ján Večeľa, ORL klinika FN, Legionárska 28, 911 71 Trenčín, tel.: 032/6566894, e-mail: orl@fntn.sk

Organizuje ORL klinika FN Trenčín, Medifórum – nekomerčné vzdelávacie centrum spoločnosti GlaxoSmithKline v spolupráci s: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku.

máj - Trenčín

XIX. workshop sestier pracujúcich v diabetológii

Téma: Diabetes a autoimúnne ochorenia

Kontakt: Mgr. Eva Szabóová, tel.: 0907498493, e-mail: eva.szaboova58@gmail.com

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v diabetológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

máj - Bratislava

31. deň zdravotníckej štatistiky

Téma: Úrazovosť na Slovensku.

Kontakt: RNDr. Zuzana Honzátková, CSc., MBA, Univerzitná nemocnica Bratislava, Pažitkova 4, 821 01 Bratislava, tel.: 0918 379 688, e-mail: honzatkova@unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva, Sekcia zdravotníckej štatistiky v spolupráci s NCZI a Slovenskou spoločnosťou pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve.

máj - jún - SLK Bojnice, a.s.

XXIII. rehabilitačný zjazd

Téma: Rehabilitácia v kúpeľnej starostlivosti. Adjuvatika. Varia.

Kontakt: MUDr. Emanuel Lorenz, Oddelenie FBLR FNŠP, Slovenská 11/A, 940 34 Nové Zámky, e-mail: lorenz@nspnz.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu v spolupráci s: Kúpele Bojnice, a.s.

3.-4. máj - Banská Bystrica

IX. konferencia Sekcie pre cervikálnu patoló-

giu a kolposkopiu

Téma: Prevencia, diagnostika a liečba dolnej časti genitálneho traktu.

Kontakt: MUDr. Jozef Jendrušák, e-mail: jendrusak@stonline.sk

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Sekcia cervikálnej patológie a kolposkopie SGPS.

10. máj - Bratislava

Celoslovenská konferencia Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek Medzinárodný deň sestier

Kontakt: PhDr. Ivana Vojteková, PhD., Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek, Cukrová 3, 813 22 Bratislava, tel.: 0902 404934, e-mail: ivana.vojtekova@fmed.uniba.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek, org. zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti.

13.-18.máj - Bratislava,

ORL klinika, Antolská 11

Týždeň chirurgie stredného ucha

Téma: Diagnostika a chirurgická liečba porúch sluchu.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava, tel.: 02/63531541, e-mail: horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s Nadáciou Sluch ako dar.

15. máj - Martin

Vedecko-odborné podujatie Spolku lekárov v Martine

Téma: Resekcie pečene. Tu pankreasu. Manažment pacientov s kritickou ischémiou končatín.

Kontakt: Prof. MUDr. L. Laca, PhD., tel.: 043/4203922

Organizuje KTaCCH UNM a JLF UK v spolupráci s: Spolok lekárov Martin.

16. máj - Bratislava

Bratislavský otorinolaryngologický seminár - BOS

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc., I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava, tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.

16.-17. máj - Tále

16. slovenský kongres úrazovej chirurgie

Téma: Terapeutické postupy pri poraneniach lakťového kĺbu. Terapeutické postupy pri poraneniach členka a nohy.

Kontakt: MUDr. Michal Bucek, FNŠP F.D. Roosevelta, Nám. L. Svobodu 1, 975 17 Banská Bystrica, tel.: 048/4412157

Organizuje Občianske združenie Hippokrates, Slovenská spoločnosť pre úrazovú chirurgiu.

17. máj - Hronovce

Pinelove hry 2013 spojené s konferenciou Sekcie sociálnej psychiatrie SPsS pri príležitosti 60.výročia založenia Psychiatrickej PN nemocnice Hronovce

Téma: Kontinuum psychiatickej starostlivosti. Sociálna psychiatria. Psychiatrická rehabilitácia. Varia.

Kontakt: MUDr. Ajit Das, tel.: 036/7577200, e-mail: ajit.chandra.das@pnh.sk
Vlasta Gyurkiová, tel.: 036/7577200, e-mail: vlasta.gyurkiova@pnh.sk

Organizuje Sekcia sociálnej psychiatrie SPsS v spolupráci s: Psychiatrická nemocnica Hronovce.

17.-18. máj - Lučenec

Diagnostika z pulzu, jazyka. Klasická diagnostika v akupunktúre.

Téma: Klinická diagnostika v akupunktúre.

Kontakt: MUDr. Dagmar Balková, Bernolákova 2, 984 01 Lučenec, tel.: 0904 533408

e-mail: balkovad@gmail.com

Organizuje Slovenská spoločnosť akupunktúry v spolupráci s Katedra akupunktúry LF ÚTČM SZU.

17.-18. máj - Luhačovice, ČR

Městský dům kultury Elektra

VII. bilaterální Česko-Slovenské oftalmologické sympozium

Téma: Aktuálne problémy v oftalmológii.

Kontakt: MUDr. Juraj Urmínský, PhD., Krajská nemocnica T.Bati, a.s., Havlíčkovovo nábřeží 600, 762 75 Zlín, ČR, tel.: 420 577 552985-6,

e-mail: urminsky@seznam.cz, gerinec@dfnsp.sk

Organizuje Česká oftalmologická spoločnosť v spolupráci so Slovenskou oftalmologickou spoločnosťou.

22. máj - Dolný Kubín

Velká zasedačka DONSP

Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava

Téma: Ortopedické oddelenie.

Kontakt: MUDr. Ján Sedliak, DONSP, Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

22. máj - Ružomberok Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Aktuality v infektológii.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba,
Klinika radiačnej a klinickej onkológie,
UVN – FN, gen. M. Vesela 21,
034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233,
e-mail: podobar@uvn.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

22. – 24. máj - Piešťany XX. kongres SSAIM

Téma: Bezpečnosť v anestézii: Uplatnenie Helsinskej deklarácie v klinickej praxi. Anestézia a orgánové funkcie. UPV – nové režimy. Skórovacie systémy a kvalita intenzívnej starostlivosti. ŠOK – dg. a manažment. História odboru AIM na Slovensku.

Kontakt: MUDr. Milan Onderčanin, PhD.,
KAIM SZU a UN, Limbova 6, Bratislava - Kramáre,
e-mail: kaim.ssaim@stonline.sk, www.ssaim.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny.

22. -25. máj - Hradec Králové, ČR Kongresové centrum ALDIS 17th International Meeting of the Danubian League against Thrombosis and Haemorrhagic Disorders XX. česko-slovenská konferencia o trombóze a hemostáze

Téma: Krvní destičky. Koagulační faktory a inhibitory. Trombotické nemoci. Fibrinolyza a proteolýza. Vaskulární biologie. Krvácivé stavy.

Kontakt: Prof. Jaroslav Malý, II.interní klinika LF
a FN, Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové, ČR,
tel.: 420 495834612, e-mail: maly@fnhk.cz,
e-mail: danubianleague2013@cbttravel.cz,
www.danubianleague2013.cz

Organizuje Danubian League against Thrombosis and Haemorrhagic Disorders v spolupráci s: Slovenská spoločnosť pre hemostázu a trombózu, Česká spoločnosť pro trombózu a hemostázu ČLS.

22.-26. máj - Kouty nad Desnou, ČR Hotel Dlouhé Stráně Rallye Rejvíz 2013 - medzinárodné odborné metodické zamestnanie posádk zdravotníckych záchranných služieb

Téma: Neodkladná prednemocničná a nemocničná starostlivosť pri interných, neurologických a traumatologických stavoch, riešenie hromadných nešťastí.

Kontakt: Jan Maršálek, tel.: 420 602720300,
e-mail: jan@marsalek.cz
Doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD.,
tel.: 0905 448713,
e-mail: viliam.dobias@dobiasovci.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof , Rallye Rejvíz, o.s. v spolupráci s: Česká spoločnosť urgentní medicíny a medicíny katastrof ČLS JEP.

23. máj, Michalovce, Veľká zasaďačka NsP Š. Kukuru, a.s. Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce

Téma: Chirurgické oddelenie.

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková, Špitálska 2,

071 01 Michalovce, tel.: 056/6416370,
e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

23. máj - Vranov nad Topľou Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou

Téma: ÚDZS.

Kontakt: MUDr. Marína Romanová, Vranov nad
Topľou, tel.: 0918 584470

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

23.-24. máj DIES JESSENI II. XX. Chirurgický kongres s medzinárodnou účasťou

Téma: Náhle príhody brušné – súčasný pohľad na diagnostiku a liečbu.

Kontakt: Doc. MUDr. Jozef Belák, PhD.,
II. chirurgická klinika UPJŠ LF, UNLP Košice, Rastislavova 43, Košice,
tel.: 055/6152140, e-mail: jozef.belak@upjs.sk

Organizuje Slovenská chirurgická spoločnosť.

23. – 25.máj - Hradec Králové, ČR 5. česko-slovenský kongres ORL a chirurgie hlavy a krku

75. kongres Českej spoločnosti otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku

60. kongres Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

Téma: Medziodborová spolupráca, varia.

Kontakt: Prof. MUDr. Viktor Chrobok, CSc.,
ORL klinika, Hradec Králové, ČR,
tel.: 0042 0495833790, 2464,
e-mail: chrobok@fnhk.cz,
Prof. MUDr. Milan Profant, CSc.,
I. ORL klinika, Antolská 11, 851 07 Bratislava, tel.:
02/63531541, 2, e-mail: profant@fnorl.sk,
horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Česká spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I.ORL klinika.

23.-26. máj - Smolenice Advances in Cardiovascular Research – from Bench to Bedside

Téma: Nové poznatky výskumu kardiovaskulárneho systému.

Kontakt: MUDr. Tatiana Ravingerová, DrSc.,
Ústav pre výskum srdca SAV,
Dúbravská cesta 9, 840 54 Bratislava,
e-mail: tatiana.ravingerova@savba.sk

Organizuje Slovenská fyziologická spoločnosť v spolupráci so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou a Ústavom pre výskum srdca SAV.

24.-25. máj - Trstená Analýza perinatálnej starostlivosti v SR za rok 2012

Témy: Analýza perinatálnej starostlivosti v SR.

Kontakt: Doc. MUDr. Miroslav Korběl, CSc.
tel.: 02/68672525,
e-mail: miroslav.korbel@gmail.com

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť.

24.-25. máj - Piešťany, Spoločenské centrum SLK, Kúpeľný ostrov IX. jarný reumatologický seminár s medzinárodnou účasťou venovaný 60. výročiu založenia Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch

Kontakt: Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc.,
FRCP, Národný ústav reumatických chorôb,
Nábr. I. Krasku 4, 921 01 Piešťany,
tel.: 033/7969103, fax: 033/21192,
e-mail: gabriela.hajdusikova@nurch.sk

Organizuje Národný ústav reumatologických chorôb v Piešťanoch, Slovenská reumatologická spoločnosť v spolupráci s: Slovenské liečebné kúpele, a.s. Piešťany.

27.- 28. máj - Bratislava, City Hotel XII. dni hygieny detí a mládeže

Téma: Ochrana a podpora zdravia detí a mládeže. Životné prostredie a zdravie mladej generácie. Výživa detí a mládeže. Psychosociálne faktor a zdravie detí a mládeže. Varia.

Kontakt: MUDr. Jana Hamade,
Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská 52,
826 45 Bratislava, tel.: 02/ 49284366,
e-mail: jana.hamade@uvzs.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť hygienikov v spolupráci s: Úrad verejného zdravotníctva SR.

29. máj - Trenčín Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Téma: Medzioblastný seminár SL v Trenčíne a SL Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště.

Kontakt: MUDr. Terézia Drobná, Trenčín, tel.:
032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

29. máj - Dunajská Streda, Perfects Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák,
NsP Detské oddelenie, Dunajská Streda,
tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

29. – 31. máj - Bratislava 49. májová súdnolekárska konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Kazuistiky v súdnom lekárstve. Varia.

Kontakt: Doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH, tel.:
0904 819241, 02/20856556,
e-mail: sidlo45@gmail.com

Organizuje Slovenská súdnolekárska spoločnosť v spolupráci s: Ústav súdneho lekárstva LF UK Bratislava, Súdnolekárske pracovisko ÚDZS Bratislava.

30. máj - Košice, LF UPJŠ 16. košícký morfológický deň

Téma: Mechanizmy vzniku tolerancie vo vybraných orgánoch experimentálnych zvierat.

Kontakt: Doc. MVDr. Iveta Domoráková, PhD.,
tel.: 055/2343218,
e-mail: iveta.domorakova@upjs.sk

Organizuje Univerzita P.J. Šafárika, Lekárska fakulta, Ústav histológie a embryológie Košice v spolupráci s: Slovenská anatomická spoločnosť, Ústav anatómie LF UPJŠ, Katedra anatómie, histológie a fyziológie UVLF Košice.

30. máj - Bardejov, NsP Sv. Jakuba n.o. Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Endokrinologická.

Kontakt: MUDr. Marcel Litavec,

Detské odd. NsP sv. Jakuba n.o., Sv. Jakuba 21,
085 01 Bardejov, tel.: 054/4788685,
e-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove .

30. máj - Bojnice, Hotel pod Zámkom Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

Téma: Psychiatrické odd. NsP Prievidza.

Kontakt: MUDr. Ladislav Frankovič,
Psychiatrické oddelenie, NsP Prievidza,
Nemocnica so sídlom v Bojniciach,
tel.: 046/5112548, 0918 717729,
e-mail: ladislav@frankovic.sk

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

30. máj - Trebišov Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov

Téma: Novinky v internej medicíne.

Kontakt: MUDr. Michal Daniš,
Interné odd. NsP Trebišov, a.s., 075 01 Trebišov,
tel.: 056/6660702

Organizuje Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.

30. máj - Trnava, FN jedáleň Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava

Téma: Zaujímavé kazuistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt: Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD.,
mim. prof., Infekčná klinika FN, A. Žarnova 11,
917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: Psychiatrické oddelenie, ÚDZS, TU.

30.máj—1.jún - Košice, Hotel Yasmin 13th ESE Postgraduate Training Course in Clinical Endocrinology

Kontakt: Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, PhD.,
1st Department of Internal medicine,
Medical faculty, P.J.Šafarik University,
Trieda SNP 1, 040 11 Košice, tel.: 055/6403516,
0903 493895, e-mail: ivica.lazurova@upjs.sk,
www.ese-slovakia2013.sk

Organizuje European Society of Endocrinology (ESE), Slovak Endocrine Society (SES).

30. máj-1.jún - (Podbanské alebo Tále) 41. májové hepatologické dni – Hepatológia 2013

Téma: Štandardné a inovatívne diagnostické, preventívne a liečebné postupy v hepatológii, nealkoholová tuková choroba pečene, vírusové hepatitídy, karcinóm pečene, sekcia sestier, program pre pacientov.

Kontakt: Doc. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.,
e-mail: petjarc@yahoo.com
Prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD.,
e-mail: jozef.glasa@szu.sk

Organizuje Slovenská hepatologická spoločnosť.

30. máj -1.jún - Banská Bystrica, Hotel Dixon 7. klinicko logopedické dni

Téma: Logopédia a prax.

Kontakt: Mgr. Ivan Čabiňák,
Ambulancia klinickej logopédie,

Ul. Sovietskych hrdinov 78/456, P.O.Box 43, 0
89 01 Svidník, tel.: 054/7881846,
e-mail: cabinaki@mail.t-com.sk

Organizuje Sekcia klinickej logopédie pri Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s: Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov.

31. máj - Martin, VP UNM Steinerov chirurgický deň

Téma: Aktuality v chirurgii a v cievnnej chirurgii.

Kontakt: Prof. MUDr. Július Mazuch, DrSc.,
tel.: 043/4203685, e-mail: mazuchj@zoznam.sk

Organizuje Spolok lekárov Martin.

31.máj – 1.jún - Bratislava, SÚZA Alergia 2013

Kontakt: Prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc.,
Katedra klinickej a imunologickej alergológie,
Americké námestie 3, 811 07 Bratislava,
tel./fax: 02/52966093, 0905 658777,
e-mail: peter@bonusccs.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie.

31.máj-2. jún - Znojmo, ČR XXVII. Congressus Acupuncture Bohemiae et Slovaciae

Téma: Akupunktúra v praxi. Výskum v akupunktúre.

Kontakt: MUDr. Alena Ondrejčková, PhD.,
Mýtna 5, 811 07 Bratislava, tel.: 0903 792228, e-mail: aondrej@hotmail.com

Organizuje Česká lekárska akupunkturistická spoločnosť ČLS JEP v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou akupunktúry.

JÚN 2013

Každý pondelok o 17,00 hod. Bratislava, Malá poslucháreň NTÚ LFUK Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Kontakt: Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.,
e-mail: bzduch@gmail.com, www.sslba.sk

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

jún - Malacky 129. regionálna vedecká schôdza Spolku lekárov Záhoria

Téma: Viacodborová problematika.

Kontakt: PaedDr. Barbora Bunová, PhD.,
tel.: 0905 592546,
e-mail: barbora.bunova@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Záhoria, Skalica v spolupráci s: FNŠP Skalica a.s.

jún/júl - Kovačica, Srbsko Bilaterálna konferencia fyziologických spoločností Srbska a Slovenska

Téma: Nové poznatky fyziologického výskumu.

Kontakt: Prof. MUDr. Andrea Čalkovská, PhD.,
Ústav fyziológie JLF UK

Malá Hora 4, 036 01 Martin
e-mail: calkovska@fmed.uniba.sk

Organizuje Slovenská fyziologická spoločnosť.

4.-6. jún – Martin 43. zjazd Slovenskej anatomickej spoločnosti s medzinárodnou účasťou a 50. Lojdovo histochemické sympóziu

Téma: Anatómia, histológia, embryológia, histochemia, vzdelávanie v morfologických disciplínach, varia.

Kontakt: Doc. MUDr. Yveta Mellová, CSc., Ústav anatómie JLF UK
Malá Hora 4, 036 01 Martin
tel.: 043/2633426, e-mail: mellova@lefa.sk

Organizuje Slovenská anatomická spoločnosť v spolupráci s: Slovenská histochemická spoločnosť, Spolok lekárov Martin, JLF UK Martin, Ústav anatómie, Ústav histológie a embryológie.

6.-7. jún - Košice 30. pediatrická pracovná konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Kardiológia, výživa, aktuality v pediatrii, varia, aká je vaša diagnóza.

Kontakt: Prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.
I. klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN,
Tr. SNP 1, 040 66 Košice, tel.: 055/2354132,
fax: 055/6428935, e-mail: podracka@lf.upjs.sk

Organizuje I. klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN Košice v spolupráci s: Slovenská pediatricka spoločnosť.

6.-8. jún – Bratislava XXXIII. slovenský a český gastroenterologický kongres a Slovenské a České endoskopické dni

Téma: Gastrointestinálne ochorenia.

Kontakt: Emília Kuručová, Cukrová 3, 813 22 Bratislava, tel.: 02/52635603(kl.120),
fax: 02/52635611, e-mail: kurucova@sls.sk

Organizuje Slovenská gastroenterologická spoločnosť.

6.- 8. jún – Piešťany (Kino Fontána) IV. konferencia o biologickej psychiatrii SPsS

Téma: Včasné rizikové faktory psychotických porúch. Prieniky duševných porúch v detstve a dospelosti. Toxické psychózy. Varia.

Kontakt: MUDr. Lívia Vavrušová, PhD., PK SZU UNB Ružinov, Ružinovská 6, 826 06 Bratislava, e-mail: vavrusova.consulting@gmail.com

Organizuje Biologická sekcia Slovenskej psychiatickej spoločnosti.

6. - 8. jún - Bratislava

XXIII. slovensko - český gastroenterologický kongres

Kontakt: Stanislava Sabová, tel.: 0903741717, e-mail: st.sabova@gmail.com

Organizuje Slovenská gastroenterologická spoločnosť, Sekcia endoskopických sestier Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

7. jún - Bratislava

6. angiologický deň NÚSCH

Kontakt: MUDr. Juraj Madarič, PhD., MPH, NÚSCH, a.s., Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava, tel.: 02/59320276, e-mail: juraj.madaric@nusch.sk

Organizuje Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s. v spolupráci s: Slovenská angiologická spoločnosť.

7. jún - ...

Hupkov deň nukleárnej medicíny

Téma: Rádionuklidová terapia.

Kontakt: Doc. MUDr. Soňa Balogová, PhD. Klinika nukleárnej medicíny LF UK a OÚSA Heydukova 10, 812 50 Bratislava tel.: 02/59249129, 130, fax: 02/59249131 e-mail: hupkovden2013@zoznam.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť nukleárnej medicíny a radiačnej hygieny v spolupráci s: LF UK, Onkologický ústav Sv. Alžbety, s.r.o.

7. jún - Martin

Systémové autoimunitné choroby

Téma: Systémové autoimunitné choroby s ťažkým orgánovým poškodením, ich diagnostika a liečba.

Kontakt: MUDr. Jaroslav Vyskoč, PhD. tel.: 043/4135001, 4203534, e-mail: vyskoc@unm.sk

Organizuje Spolok lekárov Martin.

7.-8. jún - Senec (Hotel Senec)

XIII. dni mladých chirurgov prof. MUDr. Stanislava Čárskeho, DrSc.

Téma: Urgentné operácie v chirurgických disciplínach. Osvedčené techniky v miniinvasívnej chirurgii. Ošetrovateľská starostlivosť o pacienta po urgentnej operácii. Varia.

Kontakt: MUDr. Alexander Mayer, Limbova 5, 833 05 Bratislava, tel.: 0948 699318, e-mail: kmch2013@gmail.com, www.kmch2013.sk

Organizuje OZ -Medical Vision Bratislava, ARTHRO-SPORT, s.r.o., Bratislava v spolupráci s: Chirurgická klinika SZU a UNB, Slovenská a česká chirurgická spoločnosť, SSSaPA, UNB, SZU.

12. jún - Bratislava

18. pracovný deň Sekcie prírodných liečiv SFS

Téma: Súčasný stav prípravkov z liečivých rastlín na našom trhu.

Kontakt: Prof. RNDr. Daniel Grančai, CSc., a prof. Ing. Milan Nagy, CSc., FaF UK, tel.: 02/50117170, e-mail: grancai@fpharm.uniba.sk

Organizuje Sekcia prírodných liečiv Slovenskej farmaceutickej spoločnosti v spolupráci s: Natur-

produkt, s.r.o.

12.-14. jún - Bratislava (Hotel DoubleTree by Hilton)

XXIII. diabetologické dni s medzinárodnou účasťou

Kontakt: Prof. MUDr. Iwar Klimeš, DrSc. Ústav experimentálnej endokrinológie SAV Vlárka 3, 833 06 Bratislava, tel.: 02/54774101 e-mail: iwar.klimes@savba.sk, www.diaslovakia.sk

Organizuje Slovenská diabetologická spoločnosť.

12.-14. jún - Horný Smokovec (Hotel Bellevue) XVIII. kongres Slovenskej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti a Českej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti

Kontakt: Mgr. Marián Frič, Tajpan, s.r.o. Vážska 1, 821 07 Bratislava tel.: 02/45640461, fax: 02/45640463 e-mail: marian.fric@tajpan.com

Organizuje Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť.

12. -14. jún - Trnava (Hotel Holiday Inn)

20. výročná konferencia Slovenskej urologickej spoločnosti a konferencia sekcie sestier pracujúcich v urológii pri SŠaPA

Téma: Uroonkológia. Nefrolitiáza. Ochorenia prostaty. Zápalové ochorenia UGS. Urogynekológia. Pediatrická urológia. Urologická traumatológia. Transplantácia obličiek. Andrológia.

Kontakt: Tajpan, s.r.o. Kazanská 30, 821 06 Bratislava tel.: 02/33004380, 0918 655121, 0911 454292, e-mail: uro.konferencia@tajpan.com

Organizuje Slovenská urologická spoločnosť, Sekcia sestier pracujúcich v urológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

13. jún - Bratislava

Bratislavský otorinolaryngologický seminár (BOS)

Téma: Praktická otorinolaryngológia.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc. I. ORL klinika LF UK Antolská 11, 851 07 Bratislava tel.: 02/63531541, e-mail: profant@fnorl.sk, horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, I. ORL klinika.

13.-15. jún - Prešov

XX. kongres SGPS

Téma: Gravidita a pôrod. Konzervatívna a operačná gynekológia. Endokrinológia, urogynekológia.

Kontakt: MUDr. Jozef Adam, PhD. tel.: 051/7011229 e-mail: adam.jozef67@gmail.com

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť.

13. - 15. jún - Zemplínska šírava

VII. pracovné dni neuroológov a neurochirurgov na Zemplínskej šírave

Téma: Neurovedy. Neurotraumatológia. Neuroonkológia. Vertebrognéne ochorenia. Epileptológia. Varia.

Kontakt: MUDr. Ján Džugan tel.: 0905 754378, 056/6887041 fax: 056/6887942, e-mail: dzuganj@hotmail.com, neurologiami@hotmail.com

Organizuje Slovenská neurologická spoločnosť, Slovenská neurochirurgická spoločnosť, NsP Štefana Kuku v Michalovciach, a.s., Neurologické oddelenie NsP Štefana Kuku v Michalovciach.

14. jún - Martin (Hotel Turiec)

10 rokov transplantácií obličiek v Martine

Téma: Odbery a transplantácie orgánov.

Kontakt: Prof. MUDr. L. Laca, PhD. Klinika transplantácie a cievnej chirurgie UNM, Kollárova 2, Martin, tel.: 043/4203184 fax: 043/4221407, e-mail: tc@unm.sk

Organizuje Slovenská transplantologická spoločnosť v spolupráci s: Spolok lekárov v Martine.

17. jún - Bratislava (ORL klinika, Antolská 11) Implantovateľné naslúchadlá

Téma: Indikácie a princípy implantovateľných náčúvacích aparátov.

Kontakt: Prof. MUDr. Milan Profant, CSc. I. ORL klinika LF UK Antolská 11, 851 07 Bratislava tel.: 02/63531541, e-mail: horvathovas@pe.unb.sk

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku v spolupráci s: Nadácia Sluch ako dar.

19. jún - Dolný Kubín (Veľká zasadačka DONsP)

Odborné vzdelávacie podujatie Spolku lekárov Orava

Téma: Neurologické oddelenie.

Kontakt: MUDr. Marián Kyčina, DONsP Dolný Kubín, e-mail: sekretarslo@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Orava.

19. jún - Ružomberok

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Aktuality v cievnej chirurgii.

Kontakt: MUDr. Roman Podoba, Klinika radiačnej a klinickej onkológie, ÚVN - FN, gen. M. Vesela 21, 034 26 Ružomberok, tel.: 044/4382233, e-mail: podobar@uvn.sk

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok.

19. - 21. jún - Nový Smokovec

XXII. celoslovenský kongres sekcie sestier pracujúcich v nefrológii

Téma: Ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaného pacienta

Kontakt: PhDr. Jana Hičíková Nefro-dialyzačné centrum s.r.o. Priehradka 18/A, 036 01 Martin tel.: +421 907 103 663 e-mail: [jhcikova@gmail.com](mailto:jhicikova@gmail.com)

Organizuje sekcia sestier pracujúcich v nefrológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek.

**19. – 22. jún – Tatranská Lomnica
XXI. slovenský angiologický kongres s medzinárodnou účasťou spojený so 6. kurzom Central European Vascular Forum**

Kontakt: MUDr. Ewald Ambrózy, PhD., a prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc. II. interná klinika LFUK a UNB Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava tel.: 02/57290701, 02/57290311 fax: 02/57290785

e-mail: ewald.ambrozy@angiology.sk,
e-mail: vierastvrtinova@centrum.cz

Organizuje Slovenská angiologická spoločnosť v spolupráci s: Central European

20. jún – Lučenec

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: Chirurgické oddelenie. Oddelenie cievnej chirurgie. Urologické oddelenie.

Aktuálne problémy v chirurgických disciplínach.

Kontakt: MUDr. P. Brunčák, Nám. Republiky 14, 984 39 Lučenec, tel.: 047/4311135

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

20. jún – Michalovce (Veľká zasadačka NsP Š. Kukuřka, a.s.)

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Michalovce

Téma: 1. Interné oddelenie.

Kontakt: MUDr. Dana Jurečková Špitálska 2, 071 01 Michalovce tel.: 056/6416370, e-mail: jureckovad@gmail.com

Organizuje Spolok lekárov Michalovce v spolupráci s: RLK Košice.

20. jún – Rimavská Sobota (Reštaurácia Junior komplex)

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Rimavskej Sobote

Téma: Civilizačné ochorenia z pohľadu alergológa a dermatológa.

Kontakt: MUDr. Hana Sedláčková Šrobárova 1, 979 12 Rimavská Sobota tel.: 047/5612506, 0904 439621 e-mail: hana.sedlackova@nemocnica.com

Organizuje Spolok lekárov v Rimavskej Sobote.

20. jún – Vranov nad Topľou

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Vranov nad Topľou

Téma: Novinky v pneumológii.

Kontakt: MUDr. Marina Romanová Vranov nad Topľou, tel.: 0918 584470

Organizuje Spolok lekárov Vranov nad Topľou.

20. – 21. jún - Senec-Slnečné jazerá (Hotel Senec)

20. zjazd slovenských a českých patológov

Téma: Novinky v diagnostickej patológii.

Kontakt: MUDr. Marián Švajdler, ml. Oddelenie patológie UNLP Trieda SNP 1, 041 66 Košice, tel.: 055/6402914 e-mail: svajdler@yahoo.com

Organizuje Spol. Cytolab, s.r.o. Bratislava v spolupráci s Oddelením patológie UNLP Košice.

21.-22. jún - Senec-Slnečné jazerá (Hotel Senec)

Letný bioptický seminár SD IAP

Téma: Chirurgická patológia-skličky seminár.

Kontakt: Iveta Raymannova Cytopathos, s.r.o., P.O.Box 108, Limbová 5, 833 05 Bratislava, tel.: 02/59542478, e-mail: raymannova@cytopathos.sk

Organizuje Spol.Cytopathos, s.r.o.

26. jún – Trenčín

Vedecká schôdza Spolku lekárov Trenčín

Téma: Fórum mladých lekárov.

Kontakt: MUDr. Terézia Drobna, Trenčín, tel.: 032/6566243, e-mail: terezia.drobna@fntn.sk

Organizuje Spolok lekárov Trenčín.

26. jún – Dunajská Streda

Pracovná schôdza Spolku lekárov Dunajská Streda

Kontakt: MUDr. Edit Rajzák NsP Detské oddelenie, Dunajská Streda tel.: 031/5571215, 490

Organizuje Spolok lekárov Dunajská Streda v spolupráci s: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda, a.s.

27. jún – Smolenice

II. trnavský onkologický deň pri príležitosti životného jubilea prof. MUDr. Ľudovíta Jurgu, DrSc.

Kontakt: RNDr. Alžbeta Benedikovičová Onkologická klinika FN A. Žarnova 11, 917 75 Trnava, tel.: 033/5938753, 5338360, 0911 747282 fax: 033/5938777 e-mail: alzbeta.benedikovicova@gmail.com

Organizuje Onkologická klinika FZaSP, Trnavská univerzita a FN Trnava, Slovenská onkologická spoločnosť Slovenská spoločnosť radiačnej terapie, biológie a fyziky, Slovenská chemoterapeutická spoločnosť.

27. jún – Skalica

XXVIII. vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na aktuálne problémy v ošetrovatelstve so zameraním na klinickú prax II. Varia.

Kontakt: Prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD. Narcisová 40, 821 01 Bratislava tel.: 0903139645, e-mail: mpalun@gmail.com, ivica.gulasova@post.sk

Organizuje sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Cyrila a Metoda, Partizánske, mesto Partizánske.

27. jún – Bardejov (NsP Sv. Jakuba n.o.)

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Kožná.

Kontakt: MUDr. Janette Rapčanová Kožná ambulancia, NsP sv. Jakuba n.o. Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov tel.: 054/4788685, 054/4742535 e-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove.

27. jún - Rožňava (Zasadacia sála NsP)

Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov v Rožňave

Téma: Nové poznatky v chirurgii a traumatológii.

Kontakt: MUDr. Anna Šoltésiová NsP sv. Barbory, Špitálska 1, 048 01 Rožňava, e-mail: srlk.roznava@gmail.com

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s: Subregionálna lekárska komora v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

27. jún – Trebišov

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov

Téma: Novinky v rádiológii.

Kontakt: MUDr. Eva Jakubčáková, Rtg odd. NsP Trebišov, a.s., 075 01 Trebišov, tel.: 056/6660616

Organizuje Spolok lekárov Trebišov v spolupráci s: Regionálna lekárska komora Košice, NsP Trebišov, a.s.

27. jún – Trnava (FN)

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trnava

Téma: Zaujímavé kazuistiky a vybrané témy v odbore.

Kontakt: Doc. MUDr. Anna Strehárová, PhD., mim. prof., Infekčná klinika FN, A. Žarnova 11, 917 75 Trnava, tel.: 033/5938725

Organizuje Spolok lekárov Trnava v spolupráci s: Traumatologicko-ortopedická klinika, ÚDZS, TU.

**27. – 29. jún – Kúpele Nový Smokovec
39. lekárnické dni**

Téma: Koža – choroby kože, ich terapia a prevencia.

Kontakt: Doc. RNDr. Magdaléna Fulmeková, CSc., tel.: 0905 455829, fax: 02/48211022, e-mail: prednosta@ulfafuk.sk PharmDr. Lucia Černušková, CSc., e-mail: lucia.cernuskova@szu.sk

Organizuje Lekárnická sekcia Slovenskej farmaceutickej spoločnosti.

28. jún – Nové Zámky

Konferencia Sekcie gynekologickej urológie SGPS

Téma: Poruchy panvového dna.

Kontakt: MUDr. Tibor Matuška, CSc.

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s: Sekcia gynekologickej urológie SGPS.

ellen®

Prvé probiotikum vo forme tampónu

Strážca vášho intímneho zdravia

Niellen tampón, ale aj probiotikum

- * zmes probiotických kmeňov Lacto Naturel v unikátnej forme
- * pomáhajú obnoviť a udržiavať vašu vaginálnu mikroflóru zdravú
- * balené v praktických plechovkách

Dostupné vo vašej lekárni

www.ellentampony.sk

Vaša budúcnosť sú Kids

Upokojuje svrbiacu kožu

- ošetrovanie a prevencia **svrbíacej** kože
- 3 účinné látky
- 3 formy – **pena**, lócio, krém

Excipial Kids®

spirig
Eastern a.s.

SPIRIG Eastern a.s.,
Nobelova 28, Bratislava

www.spirig.sk
www.excipial-kids.sk

Nájdete
v každej dobrej
lekárni

